

OZORAI IMRE VITAIRATA

Krakkóban nyomtatta Vietor Jeromos
1535

500074

MACTER
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

örökke dichirtessek, agyon keppen
azt kiuannia az Vr Isten mindon
embertul hog az eghazba lakiek,
itt haz w igeiet megh Tanullia,
az altal wtet megh esmerie, miket
pen w nagfokor magat meg ie
lentette, otet fellie zerelle, seget
seggre hia, dichirie, magasztallia,
es w neki halakat aggion. Annak
utanna az w eg hazat, ki mind az
w hiuatalaban epihe, A feiedels
mek otalmazak, elresszek, taplal
liak, miket Esaias altal parans
chollia az ur Isten, a tanitok tas
nihak, istenhog Igaiggassak, Bwnt
Benne feggienek, gomorultakat
uigaasztallianak, es ki mind az w
hiuatalaban eg Isten hailakanak
ielon legion, mert ha a Salamon
templomanak epitoi keduesok
uoltanak az Istennek, ki chak ido

A iij igh

igh ualo uala , Sokkal keduesbek
eꝯ eleuen Templomnak ekefitői,
mert a mint ſent Ianus iria, eꝯ me/
niorſagbul ſalott ala, ennek fun/
damentoma , es feie a Christus,
kin a Prophetak, es aꝯ Apoftolok
eꝯ uilagnak keꝯdetitwl fogua
Raſtanak , ennek fiaí nem tes
túl es uertul , hanem Iſtennek
halhatatlan iggietwl ſülette
tenek, E templomert terem
tõth aꝯ Vr Iſten mindõn Te/
remtõth allatokat , eꝯert ielõnt
meg eꝯ uilagnak, chüda Teteliben
es ſent iggieben , eꝯert tamaꝯtot
prophetakat, eꝯert hagia el Abraz
ham aꝯ w földet, eꝯt fogada Iacob
hog meg epiti , eꝯert adaték Io
ſeph Egyptomba , hog otthis Iſ
tennek iggie által ſent eg haꝯat
epichõn, aꝯert Tamaꝯta fel aꝯ Vr
Iſten

Isten Moifest, hog' est a rablag
bul ki hozga, eger uilagosita megh
az Vr Isten mind a prophetakat
az w' gent lelkeuel, hog' ez ania gent
eghasat az w' dichoseghere epihek.
Vegre az ido Be telliesoduen e
ger Bochiata az athia Vr isten az
w' eggetlen eg' fiat e uilagra, hog'
ennek az w' akaratiat hirdesse, eger
aldoztatta legion, es ez aldozatnak
erdomeuel, mind orokke engeks
tellie az w' haragiat ez ania gent
eg' hasznak tagiainak, kozbe laro
iok es so' goloiook, orok gletnek
meg adoiook legien, Valakik ke
nigh ez eg'hasznak Tagiai nem uol
nanak, ebbe az Istennek akaratiat
nem Tanulnaiak, azokat mind el
karhoztassa.

De Sokan Vannak atiam fia ke
restien kik sem az Istent, sem az

Ű akarattiat, sem aŷ ű eghaŷat,
nem esmerik, a törökök aŷt űwöl-
tik hogé egé aŷ Isten, ki földet men-
niet teremtetten, de maga nem hi-
ŷik aŷt lenni aŷ egé igáŷ Istennek ki
aŷ ű fia által megh ielönt eŷ uilag-
nak, es e keppen teudológnek aŷ
Istennek esmeretiben, Touabba
aŷt kialtiak hogé aŷ, aŷ Istennek a-
karattia: Hogé Mahumetóth hal-
gassuk, es eŷŷonkeppen teudológ-
nek akarattiaban, mert aŷ atia
Vr Isten meniorŷagbul ah Chris-
tust parachóla hogé halgassuk.
Mat. iij.

Annak utanna. aŷt űudóltik hogé
ók aŷ Istennek népe, mert ű nekik
aad góŷedelmet aŷ Vr Isten, de
nem a góŷedelem iele aŷ Istennek
nepének, hanem aŷ Istennek igáŷ
esmereti, és aŷ haborusagnak aŷ
igassá

igassagert bekefeggel ualo zenue
deſe, nem Iſtennek nepe aſert eſt,
mert ualaki ah fiut nem tiſteli aſ
atiat ſem tiſteli, Ioan. v. eſök kéſ
nigh aſ Iſtennek fianak nilwan
ualo ellenſegi mikoron taga
giak igáſ Iſtennek lenni. Es aſ w
Ewangeliomat nem ueſik, ſem ah
ſentſegekkel nem elnek. eſſön
keppen a ſidok, es minden rend/
beli nepek ualakik ah Chriſtuſt
megh uettetek, nem Iſtennek nepe
Mas rendbeli emberekis uannak
kiket papas kereſtieneknek hiſ
uonk, kik lol lehet ualliak aſ eſ
Iſtent harom ſemelben, de akaraſ
tiatul Igen el tauoſtanak, nemel
liek mint aſ eſ igw paraſtok, tu
datlanſagbul, Nemelliek kenigh,
mint a Papok es Baratok, ördög
nek engedelméböl, mert inkab aſ

A v karſ

karnak ah haſugſagnak engedni,
hog nem aſ igáſſagnak, nilwan
ualo Chriſtusnak paranchólatiat
meg uontak aſ Vr Vachóraiaban
mikort kwlómben, megh kenigh
pénſert, elnek uele, honnem mint
ah Chriſtus ſerſette, a meg Igaſu-
lasban nem elegódnék ah Chri-
ſtus halalaua, hanem aſ w Bwdós
chélekódetók által akarnak iduó-
ſúlſni nem elegóſnek eg iduóſi-
tó, kóſbe iaro Chriſtuffal, hanem
holt emberókót hinak ſegete
ſeggwl Iſtennek paranchiolattia
ellen de ith nincſ annak hele, hog
aſ w teuelgeſóket meg irhatno-
iok, de ezt róuidedón tudad hog
ezók ſem Iſtennek nepe, mert nem
halgatthiak aſ Igaſ paſtornak ſa/
uat. Ioan. x.

Harmad rendbeli nepek aſok kik
aſ Euan

DE CHRIS-

STO, ET EIVS

ECCLESIA.

I T E M

De Antichristo, eiusq̄

ECCLESIA.

Q Indennek előtte ^{*}űewkség meg tudnonk, minek illyk lenny ha tés uelgeny nem akarunk, minden lels ky dologba, hog mycyoda es mels lyk iras aű kinek ellene senki nem űolhat kinek hytelére kételes nek uagunk, ky minden fogiatkos űasnelkwł valo iras, es ki elég ah mi wduólségönknek meg esmeres tire.

Aű iras aű kinek senki ellene nem űolhat, aű kyról ah Christus Iesus, ónnón beűedeuel biűonsagot tót, ki

B uel

uel õuys biõonythot . Eõ kenigh aõ
iras, aõ Moysesnek ah profetaknak,
aõ Ewangelistaknak, ees apostolok-
nak irasok, aõ Moysesnek, ees Pro-
fetaknak irasokrol tõn urunk bi-
õonlagot õent Luchacnak kõnyuõ-
nek tõõenhatodyk reõeben myõ
koron aõt mondaa.

**Habent Moysen et Prophetas au-
diant illos .**

Vagion Moysessek ees Profetaiok
halgassak aõokat, aõon õent Luchac-
nal kõniucnek huõon neõedik reões-
ben meg aõt monda vrunk ah ket tas-
nithuanioknak kik mennek
uala Emausban.

**O stulti et tardi corde ad creden-
dum / in oinnibus quae locuti
sunt Prophete .**

O bolondok ees kescedelmes õõiuõk
mind aõoknak hitelere ah kit ah Pro-
fetak mondottanak, aõ õrdõg ellenis
mykor

mykor.ewt keserti vala , Moysesse
bişonyta, mint irta şent Mathe kô
nyuenek neğedik reşeben.

Scriptum est enim. Non tentabis
Dominum Deum tuum. Iterum.
Dominum Deum tuum adorabis/
et illi soli seruias.

Meg vagion iruan vğ mond, ne kez
serğed ah te vradat istenôdet , Ma
sutth. ah te vradat istenôdet ima
gyad ees cyak ewneky şolgal , ah
şerşetes Sydok ellenis, şent Moyses
şnek irâsual bişonythta , mykor aşt
kerdyk vala, hog ha ember minden
okaért el valhatik aşt ew feleşegetól,
mint meg irta şent Mathee kôny
uenek tişenkylencyedik reşeben.

Non legistis/qui fecit ab initio ma
sculū et foeminam/fecit eos et dixit/
Propter hoc dimittet homo patrem
et matrem et adherabit vxori suę.

Nem oluastatoke vğ mond, hog

ky elözör aš embert teremte ug' te/
remtee, hog' ferfiat ees ašsoni alatot
teremte es ašt monda ašert ember
el haggia mynd attiat annyat ees aš
w' felesegeuel ehgē lesen. Aš profetas
knak irasyual bysonita vrunk myko
ron ah templombol ky w'ge aš aros
lokat es aš uéuóket mint meg irta
šent Mathee kóniuenek huffon
negedik rešeben.

Math.

21.

Hiere.

7.

Scriptum est / Domus mea / domus
orationis vocabitur / vos aut feci-
stis illam speluncam latronum.

Meg vagion ug' mond, iruan aš en
hašam imadčgiagnak hašanak monš
dátik ty kenigh tóttetek latroknak
barlangiaua. Touabba aš Apostolo/
krol illyen byšonšagot tón ah Chris-
tus mint meg irta šent Ianos kóni-
uenek tyšenótódyk rešeben.

Ioan.

35.

Et vos testimonium perhibebitis /
quia ab initio mecum estis.

Tyes

Tyes ennekem bysonlagim ležtek,
mert keždettól fogua uelem uattok.
De ađ meeg nagiub bižonſaag rétel,
mikor ađt mondá ađ apostołoknak
mint meg irtaa žent Mathe kō
nyuenek xviiij. réžeben.

Data est mihi potestas in coelo et in
terra/eūtes ergo docere oēs gentes/
Baptizantes eos/ in nomine patris
et filij et spūs sancti. Docentes ser.
uare omnia quecūqz inādaui vobis.

Math.
28.

Adatot vđ mond ennekem myn
den hatalom mind mennien ees fōl
dōn,el menuén ađért tanichatok min
den nepekert meg kerežteluén, Atyas
nak,ees fiunak,es žent leleknek neues
ben,tanythuaan ewket hog mynde
neket meg tarcyanak ah kyket een
nektek parancyoltám. žent Lucach
meg ađt iria kōnyuének tyžedik re
žeben hol est mondotta vrunk
ađ w Apostolynak.

B iiij

Qui

LII. 10 Cui vos audire / me audire / et qui
vos spernit / me spernit.

Ah ki tuteket halgat engem halgat,
es ah ki tütöket meg utale ngemet us
taal meg. ſent Paal apoftolrol kiual
keppen ualo bigonſagot tön urunk
mint meg irta ſent Paal aſ Apofto
loknak cheleködétiröl irt köny
nek kylencyedyk reſeben.

AA. 9 Das electionis eſt mihi / vt porret
nomen meum coram regibus et gen
tibus et filijs Iſrael.

Valaſtot cdény em eſ ennekem hog
uifelye aſ en neuemet nepek, kiras
liok, ees aſ Iſrael ſyainak elöte. De ha
ualaky mondana ſent Marcus ſent
Luchac nem uolt aſ apoftolokal: kö
nyö arra felelny, mert aſt mongia ſent
Hieronimos aſ könibe aſ kyben aſ o
ly ſenteknek neueket meg irta, ah
kik ualamit irtanak, hog ſent Mar
cus ah mit irt ſent Petertöl irta,
ſent

gent Luchac elmet gent Paltol Euse-
bius meg aꝛ mongia.

Tradūt quod Lucas euangeliū suū
ex Pauli ore descripsit / et ipsum sit/
quod Apostolus suū Euangeliū so-
leat nominare/cū dicit/secundū euā
geliū meū. Sicut et Marcus que ex
ore Petri fuerūt prædicata/cōscripsit.

Eccle.
3.4.

Abban aꝛ kōnyōben aꝛkit aꝛokrol
ah dolgokrol ah kik w̄ elōtte ees w̄
ideiben lōttenek, aꝛ kereꝛtyenek kōꝛ
ꝛōt, aꝛt iria Eusebius, uḡ aḡgak er-
tenōn khoḡ gent Luchac aꝛ w̄ Euan-
geliomath gent Paltōl ualo hallasa-
bol irta, ees aꝛ, aꝛ Ewangeliom kit
gent Paal, w̄ ewangelyomanak ꝛokot
mondany auaḡ neueꝛny, mikoron
aꝛt monga, aꝛ en euangeliomom ꝛe-
rynt, mykeppen gent Marcusis aꝛo
kat irta meg ah kiket gent Peter præ-
dykaloth, de ah ki eꝛeknek nem hino-
ne, hyggen w̄ maganak gent Luchac

B iiij   nak

nak ky aſ ſ kũnyuenek elſõ reſe
ben aſt mongya.

LII. 1. Sicut tradiderunt nobis / qui ab ini-
tuo ipſi viderunt et miniſtri fuerunt
ſermonis / viſum eſt mihi et aſſequu-
to a principio diligenter ex ordine
tibi ſcribere optime Theophile.

Mikeppen ug mond ennekem tud
nom attak aſok ah kik kezdettõl foſ
gua aſ ſ ſemekkel lattak ees uala
menyre reſeſek woltak ah dologba
kyket ielentnek uala, latatek enneke
mys hog mindeneket kezdettõl foſ
gua nag ſorgalmatoſon meg er-
tuen, ees myndenekrõl meg tudako-
ſwan iriak Enys teneked yo Theo-
phile, hog nyluan te aſokban byſo-
nyos leg ah melleket te tanultal.

De hog chac ah Moysesnek, ah Pro-
fetaknak, aſ Euangelistaknak, aſ apo-
ſtoloknak yrafaa. aſ, ah kinek ellene
ſenki nem mondhat, kinek hytelyre
myn

mindenek k etelen ok, ees kik elegek
ah mi  du osig onknek esmeretire:
Nem enmagamtol mondom, ees
nem cyak, een ertem a t ig, Hanem
nyluan meg tetcyk a t  ent lanos E-
uangeliomabol, ees ah  ent Docto-
rokis ig ertik  st,  st irya  ent las-
nos Euangeliomy k onyuenek
hu adik re eben.

Multi quid  et alia signa fecit Je-
sus in conspectu discipulorum suorum
que non sunt scripta in libro hoc.
Hec autem scripta sunt / ut credatis /
quia Jesus est filius Dei / et ut cre-
dentes vitam habeatis per no-
men eius.

Math.
20.

Egeeb chyudakatys nag  sokat t t
 du gytt nk a    tanythuanynak
el tte kik ninchyenek meg irwan  t
k nben de  ek meg ir tt t k hog 
higgetek hog  ah Iesus istennek fia
ees hog  hyu n  r k eleted uall tok
B v a   

aꝯ w̄ newe altal , uḡ mint aꝯt mon
 dana eꝯ eleggh aꝯ ty iduósegh tókre
 eꝯt pedig mint mondám , nem cyak
 een ertem iḡ , hanem iḡ erti ſent
 Agoſtonis , arany ſaiu ſent lanofis
 ſent Agoſton eꝯt mongya.

In 11.
 ca. 10^a
 tracta
 49.

Cum multa feciſſet dominus Jeſus /
 non omnia ſcripta ſunt / ſicut idem
 ſanctus Euangelista teſtatur / mul-
 ta dominum Chriſtum et dixiſſe et
 feciſſe / que ſcripta non ſunt / electa
 aut ſunt / que ſcriberentur / que ſaluti
 credentium ſufficere videbantur.

Mikoron uronk Jeſus, uḡ mond
 naꝯ fokakat tót wolna ninchenek
 mindenek meg irwan , mikeppen
 aꝯon ſent Euangelista byſonſagot
 teſen rola , hoḡ aꝯ Chriſtus fokakat
 tót ees mondót kik ninchenek meg
 iruan de walaꝯtattanak aꝯok hoḡ
 meg ſirattatnanak hoḡ kik lattatna-
 nak elegeknek aꝯ hiueknek w̄duóſsi-
 gekre,

gekre, arany jáio jent Ianos meg aſt
mo ngya, eſt jent Ianos mondas
ſat mağaraſuan.

Sed cur omnia tranſegerunt / ma-
xime propter rerum multitudinem /
præterea et illud conſiderarunt. Quod
qui his non crediderit / neq; pluris
ſuis credit / qui vero hæc acceperit /
non indiget pluribus ad ſe-
dem aſſequendam.

In 10
ca. 108

Myert nem irtak meg mindeneket
kiwalkeppen ah dolognak ſok uolo-
tayert. Annak felette imeſtis gon-
doltak hog' walaki eſeknek nem hys-
jen, ha tóbet irtak wolnais ſem hinc-
ne aſ ki pedig eſeket weyendi, nem
jwkólkódik tóbnekül aſ w' hewtynek
meg nierſere : Hald meg aſirt ah
mint jent Agoston irt minden ſcle
irasokrol, mikeppen tanit minket
arra hog', minemó itylettel, minemó
hwttel, oluafuk mind ah jent iraft
aſ aſ

az az, ah Moysesnek, ah Profetaks
nak, az Apostoloknak, az Ewangelis
staknak irafokot, mikeppen towaba
ba ah gent doctorok irafat, est iria
gent Hieronymusnak.

Augu.
epi. ad
hie. 19

Solis eis scripturarum libris \ qui
iam canonici appellantur / didici hunc
timorem honoremqz deferre / ut nul-
lum eorum autorum scribendo alis
quid errasse / firmissime credam / et
aliquanto post alios aut ita lego / ut
quara libet sacritate doctrinaqz pre-
polleant / non ideo verum putem / quia
ipsi ita senserunt / sed quia mihi vel per
ipsos eanonicos autores vel probas-
sili ratione / quod hi a vero non ab-
horreant / persuadere potuerunt.

Cyak ah fele könyueknek ah kik
mondatnak rendelt könyueknek kit
most mondonak biblianak tartos
som en illyen tisztességgel es illyen
fylelemuel, hog erosen higgem hog
ah

ah kik eĵeket irtak , nem tēuelgettes
 nek irafokban, de eĵeknek kŵuőle ah
 kik irattatakāĵokat ug oluasom, hog
 akar meli ŷentek es bōlcyek legenek
 hog ah mit ŵk mondottak es irtak
 aĵirt igaznak nem welem, hog ŵk ir-
 tak, es ŵk ug ertettek hanem hog ha
 ah kōnyuekbōl, ah kīket meg rōgĵōt
 kōnynek mondnak meg biĵonicya
 awag ualaminemū cĵeb okokkal bi-
 ŷonichya meg hog igaz ah mit ir a-
 uag mond. Aĵon ŷent Agoston meg
 aĵt iria ah minemū kōniuet irt fauz-
 ŷtus Manicheus ellen aĵoknak tiĵes
 neggediknek őtōdik reĵeben.

Liberum habet ibi lector/auditorue
 iudiciū/quo vel approbet/quod pla-
 cuerit/ vel improbet/ quod offende-
 rit/et ideo cuncta eiusmodi/ nisi vel
 certa ratione/ vel ex illa canonica
 auctoritate defendantur vel demon-
 ŷtrentur/ siue omnino ita esse/ siue fi-
 eri

Cōtra
 manic.
 10. 11.
 capite
 5.

eri potuisse / quod vel disputatum
est ibi/vel variatum/si cui displicet
sit/aut credere voluerit non
reprehenditur.

Valamit irtanak aʒoknak ah kónia
ueknek kwüle ah kik mondatnak elz
rendelt irafoknak, ʒabad uele ah ki
oluafsa auag halgata, hog ha mi w
neki teccyk ha elo uygy, auag hanem
teccyk hatra haga, aʒirt mindenek
ualamik eh fele irafokban uannak ha
biʒonyos irafokkal okokkal, auag
ameg roggot irafokkal meg nem ol.
talmaʒtatnak auag igaznak mutattat
nak, es biʒonittatnak, auag hog ug
wolt, auag hog ug lehetet, ha kiról ah
uetekedisek uoltak auag ha beʒylesek
ha kinek nem tecceninek auag nem
akarya hinni nem ʒydalmaʒtatik.

Math.
20. 3.
capit. Quod de scripturis non habet au-
toritatem / eadem facilitate contem-
nitur/qua probatur.

Valaminek aſ irasbol ninchen mil-
toſaga aſon kóniódſiggel meg utalta-
tik ah kiuel biſonitatik, de mind eh-
ſok beſedekben aſt akaryak mondas-
ny hog' ualami dolog aſ ſent iras-
bol aſ aſ ah ſent profetaknak ah ſent
Apoſtoloknak irasokbol meg nem
biſonitattik arra ſenki nem ketelen
hog' uege, de ahmi ſent irasbol meg
biſonitattik arra ketelen minden. er-
re aſ ſent iras ugian meg tylta es
haſugnak monga, aſt ah ki ualamit
hoſſa aad aſ Iſtennek beſedyheſ
mint meg uagon irua ah Salamons-
nak bólch mondáſirol irt köny-
nek harminc reſeben.

*Omnis ſermo Dei ignitus / clipeus
eſt ſperantibus in ſe / non addas
quicquã verbis illius / et argua-
ris inueniarisqz mendax.*

Aſ Iſtennek minden beſyde tŵſes
aſ aſ tyſta es mindeneknek ah kik
biſ

biſnak, w benne , pañſok, ne ag uala
mit aſ w beſidiheſ, hog meg ne ffede
deſſel ęs haſugnak ne talaltaſaal,
ęent Ambrus pegeg aſt monga aſ
kõnyõben ah kit ah paradichom
rol irt maſod reſeben.

*Nihil vel quod Bonum videtur/
addendum eſt.*

Męg ah mi yonak lattatik aſt ſem
kel hogſaya adni , ha mondanad te
hat meccenek ah doctörokkal ę aſt
monga arańſaiu ęent lanos. ah kõ
nyõben ah kit irth ęent Palnak le
uelenek. xñ. reſenkit yrt ęent Paal
ah Corintombelieknek.

*Qui a principio verbum Dei diſſe
minauerunt/rudes erant et indocti/
et nihil loquebatur. Sed que a Deo
acceperant/ ea in terrarum orbe diſ
fundeſbant / et nos in preſentia nihil
eſſe aſſerimus/ſed accepta ab illis
omnibus anunciamus.*

Aſ kik

Ambr.
10. de
para.
cap. 2.

Corin.
21.

Az kik kezdettől fogva az Istennek
bejideket hirdettek, tudatlanok voltak
nak, és semmit vnnem magogtól nem
goltanak, hanem ah kit az istentől
uóttének uala, azt hirdetik uala ah
földnek kereklygeben, mies mostan
mi tólenk semit nem mondonk, ha
nem ah kiket mindenektől azoktul
mi uóttünk azt hirdettük, azirt az
gent Doctórok vnmagoktul semit
nem akartak mondani, hanem ah
gent irast hirdettyk, és egyk irast
ah malykkal magyaraftaak, ah hoz
malyos irast niluan ualo irasfal: kel
annakokayert minekónk oluasunk
ah doctórokat mint mesterónket
tanitonkat és bysonfagunkat, és ah
mellyk ualami irast iobban magya
raft azt kel kóuetnünk, **Ha** pedig ua
lamit oliat mondnak hog' kit iras
bol nem bysonithatnak, nem uagunk
ketelenek reiaia hog' higuk, **Ha** pe
dig

dig olánt mondót ualaki hog' ellene
Lenne a ſent irafnak ottan atkoſot
Awag' mint ſent Pał Galat. i. mon
ga, atok. aſt monga: ſent Paal ah Ga
latasbelieknek ah minemü leue
let irt anak elſó reſeben.

Gal. 1. Sed licet nos / aut angelus / de coelo
euangelizet nobis / preter quod euan
gelizauius vobis / anathema sit /
sicut. prediximus et nunc iterum di
co / si quis vobis euangelizauerit pre
ter id quod accepistis / ana
thema sit.

De hog' ha mi es auag' aſ ang'alis me
nyorſagbol hirdetend maast annal,
ah kit mi hirdettünk, atok legen, mi
keppen mondám gſmegh mondom
ha ualaki tyneknek maast hirdetend
anal ah kit mitülünk uöttetek atok
legen aſirt eſeket meg ertuen aſ ſent
iraſt kelnekünk búcyulnünk, gſ ab
bol kel minekünk meg tanulnunk
miſ

micyoda ah Christus, micyoda aꝯ w̄
eg haꝯa, micyoda aꝯ Antichristus es
micyoda aꝯ w̄ eg haꝯa.

Ah Christus biꝯony isten : ki biꝯon̄ Chriſt=
emberſiget uon fel hog meg ſabadiꝯ 19 gde
rana aꝯ okat minden bwnoktol ah kik
w̄ benne biꝯnak mikeppen aꝯ angial
meg monda Iosephnek, mint ſent
Mathe mongia konwnek elꝯ
so reꝯeben.

Vocabis nomen eius Jesum / ipse Math.
saluum faciet populum suum
a peccatis eorum. 1.

Iesusnak neueꝯged wteth, w̄ meg ſaꝯ
badyta mind aꝯ w̄ nepet aꝯ w̄ bwnes
ibol, kereꝯtelo ſent Ianosis aꝯt mon
gia mint ſent Ianos euangelista irya
koniuenek elso reꝯeben.

Ecce agnus Dei / qui tollit pec- Ioã. 1
cata mundi.

Ime aꝯ istennek barania ki el ueꝯy eg
uelagnak Bunꝯt ah Christus ah ki
Cij min

minket meg szabadított és haláltól ah
pokoltól és ah parancsokatnak min-
den atokiatól mint szent Paal mon-
ga és minemű levelet irt ah Corin-
tombelieknek, azoknak és első
leuelenek xv. részben.

1. Co-
rin. 15

**Vbi tuus mors aculeus. Vbi tua in-
ferne victoria? Aculeus aut mortis
peccatum/potentia vero peccati lex.
Sed Deo gratia / qui dedit nobis
victoriam per Dominum nostrum.**

Iesum Christum.

Hol halál ah te fulakot? hol pokol
ah te győzedelmed? ah halálnak fus-
lakia ah bűn? ah bűnnek hatalma ah
törvénnyel, ah parancsokat, de hala le-
gény és uristennek ki nekünk győze-
delmet adott, ah mi urunk Iesus Chri-
stus által, és ah hala legény és istennek
hog minket meg mentet ah paranc-
sokatnak atokiatul mel' parancs-
okatnak meg tartására bizonyí kel' mi-
nekünk

könk wgekeznönk keşşel labbal, de
ha uala hog' meg nem tarthatyuk,
miert hog' ah Christusban biştunk
eshittönk, ninchén semi hatalma rai-
tunk sem ah bünnek, sem ah halala-
nak, sem ah pokolnak, es sem ah pa-
rancyolatnak atokianak.

AZ AH CHRISTVS ah ki-
nek neugben, aş aş ah kinek erdeme-
ben es şeretetiert aş uristen adaa aş
w malaştiat, ah şent lilek Vr isten
mind aş Apostoloknak es minden
hiueknek, mikeppen ah Christus w
maga monda, şent Ianos kónuenek
tişen negedik reşeben.

Paracletus aut ille / qui est spiritus IOAH.
sanctus / quem mittet pater in nomi- 14.
ne meo / ille vos docebit omnia / et
suggerit vobis omnia quecūqz
dixi vobis.

Ama uigaştalo es minden iora iş-
gato:ki şent lelek, meş lelket bocyat

C iij aş

taſ atia en neuemben, aſ titekét meg
ranit mindenre, es ty nektek mindes
neket, ah kiket mondottam eſetek
ben iutat, aſ aſ ah Christus hog ki
aſ iſtennek minden mi hoſſank ua
lo irgalmaſagat, kegeſeget aſ iſten
nek naſ hatalmaſagat, naſ kemen
ſeget, ah bün ellen, es naſ igalſagat
minden fogadaſiban tellieſegel meg
ielenti, mint ſent Ianos mongia
kõnuenek elſõ reſeben.

**Deum nemo vidit vnquam. Unige
nitus filius/qui eſt in ſinu patris
ipſe enarravit nobis.**

Aſ iſtenk ſenki nem latta hanem aſ
w egetlen eg fia ki aſ atianak kebe
liben uagon, ielente meg minekünk,
meg aſt mongia ah Christus, mint
ſent Ianos irta kõnuenek ti
ſen otodik reſeben.

**Omnia quecumqz audiui a patre
meo nota feci vobis.**

Mindent

Mindent ualamit hallottam én aꝯ én
atiamtul tinektek meg ielentettem,
aꝯ ah Christus ah kinek neueben, aꝯ
aꝯ ah kinek erdemiben biꝯtunk, min-
dent kerünk es kel kernünk, mind aꝯ
wꝯ ſent atiatul mind wꝯnön magatul,
hogꝯ pegꝯeg aꝯ wꝯ ſent atiatul aꝯ wꝯ ne-
ueben kel mindent kernünk wꝯmaꝯ
ga mongia ah Christus, mint ſent Ia-
nos irya kónuenek tiꝯenha-
rodik reꝯeben.

Amen amen dico vobis / quecūqꝯ pe- Ioan.
tieritis patrem in nomine meo 16.
dabit vobis.

Biꝯon biꝯon mandom tinektek, ua-
lamit kerendetek, atamtul en neuem-
be megh aggia Tű nektök hogꝯ meg
önnen magatulis önnön maga mint
iria ſent Ianos kónuenek ti-
ſennegiedik reꝯeben.

Et quicquam petieritis in nomine Ioan.
meo / faciam, vt glorificetur pater 14.
C iij per

per filiam. Si quid petieritis / per
nomen meum/ego faciam.

Valamit kerendetek en neuemben,
ašt en meg ſerſem, hog meg dũchõ
hũltelſek aſ fiu aſ atia altal, ha uala
mit kerendetek en neuemben ašt en
meg ſerſem.

AZ AH CHRISTVS ah ki
meg waltonk, es ah kiben minekũnk
minden remenſegõnk kel uetnũnk,
mint ſent Paal apoſtol mongia, ah
Timoteuſnak irt elſõ leuelenek
elſõ reſeben.

1.ti.1. Paulus Apoſtolus Ieſu Chriſti/iu-
xta delegationem Dei Seruatoris
noſtri et domini Ieſu Chriſti /
qui eſt ſpes noſtra.

En Paal Ieſus Chriſtuſnak apoſtola,
ah mi meg walto iſtenõnknek es u-
runk Ieſuſnak ki nekõnk remenſe-
gõnk, ualaſtaſa ſerent ime aſ Chri-
ſtuſt mi meg ualtonknak es mi re-
men

menfegünknek mongia leg utoljór:
AZ AH CHRISTVS ah ki által
és ah kinek erdeme által meniorzaga
ba és aſt örök életre mehetünk, mint
iria ſent Iános euangelista köniues
nek harmadik reſeben.

Qui credit filio habet vitam æternã. *Ioã. 3.*

Ah ki mond ah fiunak hiſzen, örök életet wal, eſt aſt Christus minézünk, de aſt ſ eghaza aſt.

AH CHRISTVS EGHAZA *Eccleſia*

aſt ſ benne hiuóknek gſwlekeſeti, *christi*

kit mi mondunk ah credoban közſönſeges ſent eghaznak. Micyodaſt ſent Palnak mondasabol meg erthes tiuk, micyoda legen ah Christusnak eghaza, aſt mongia aſt ſent Paal aſt Ephesombelieknek irt leuelesnek ötödik reſeben.

Viri diligite uxores vestras / sicut et Christus dilexit ecclesiam / et semetipsum exposuit pro ea / ut illam

C v   ſanc

sanctificaret / mundatam lauacro a-
que per verbum / vt adhiberet sibi
gloriosam ecclesiam / non habentem
maculam / aut rugam / aut quicquam
huiusmodi / sed vt esset sancta et
irreprehensibilis.

Ferfyak keressetek ah ti felesykteket,
mikeppen ah Christus keretę ađ w
eghasat es wnnonmagat ada erette
hog wtet meg sentelncie meg tisztis-
tatot wignek mosafaua, ighenek als
tala hog wtet tenne wmaganak dis-
cyeleges eghasaua kiben nem lenne
ualami macula auag somorgezis, a-
uag ualami egeb eh fele, ha nem hog
sent lenne es meg fedhetetlen. Im
ast mongia mint Christus kerete ađ
w eghasat, ah kit mi magiarol eg-
hasnak mondunk deiakul es gorogol
ecclesianak mondatik, mert ađ eccle-
sia gorog jo es ađ gorogotul wottek
ah deiakok, ki igas magarastal nem
eghas

eghaſat iegeſ nem hanem gúlekeze-
tet, aſirt aſ Christus eghaſa gúlkeze-
ſet, touabba meg monda hog kiert
önönmagat ada hog ötet meg ſen-
telneie eſekből, aſirt aſ beſydekből
ig mondhattuk meg micyoda ah
Christus eghaſa.

Ah Christuſnak eghaſa aſ hiueknek
ſent gúlekeſeti kit ah Christus meg
ſentelt aſ w ſent halalauaſ eſ uereuel
meg ualtot aſ aſ, aſ ki hiſy hog ah
Christus w erette meg holt eſ wtet
mind bűntől, mind halaltól, mind aſ
örök karhoſatul meg mentete, mert
aſt mongia ah Christus mint ſent
Ianos meg irtá kőniucnek har-
madik reſeben.

Qui credit in eum non condēnatur.
Qui vero non credit / iam condem-
natus eſt / quia non credit in no-
mine filij vnigeniti.

104.3.

Valaki w benne hiend el nem car-
hoſik

hozik uala ki w benne nem hit imz
mar el karhozoth, mert nem hizem
az istennek eggetlen egfiaban.

Ah Christusnak eg haza az ah kit ah
Christus meg kentel az w kent maz
lastiaual, arra mongia it kent Paal
hog wtet meg kentelneie, Azon kent
Paal meg azt mongia ah Romabez
lieknek irt leuelenek első rezenben.

Ro. 1.

Qui declaratus fuit filius Dei
cum potentia/ secundum Spiritum
Sanctificationis.

Ki Istennek fianak mutattatek nag
hatalommal ah meg kentelo kent lez
lek altal, Ime azt mongia hog az Is
tennek fia auual mutatta megh azt
hog w Istennek fia uolna, hog nag
cyudakat tot es meg kentelte az w
hiueit az w malastianak miatta, kent
Peteris azt mongia, az w első leue
lenek első rezenben.

55

Dis

Dilectis iuxta praefinitionem Dei pa¹ pet. 2
tris per sanctificationem spiritus.

Kiket aꝯ Vr isten aꝯ w̄ eluegezet
sentenciaia szerent szerettet, ah meg
szentelõ szent lelek Isten által, ezt meg
mutatta ah Christus pinkõst napian
mikoron el bocyata aꝯ Apostolok
nak aꝯ szent lelek malasztat.

AZ AH CHRISTVSNAK eḡz
haza ah kit ah Christus aꝯ w̄ bezedes
nek es aꝯ kereszt uignek általa meg
tisztitot mint erted aꝯ szent Palnak
bezedibõl, wed egedbe hog' mond,
mert ket dolgot mond szent Paal
mint tudni illik ah bezedet, es ah ke
restleget, ah bezed eḡz, ah Christus mi
nekunk aꝯt hirdete hog' w̄ általa aꝯ w̄
szent atiahoꝯ mehetõnk, es minket
hiueket meg mente, aꝯ aꝯ, ah mi bûz
nunket el mofa aꝯ w̄ szent uereuel, es
ah bûnnek terhetōl minket meg
mente, mint tudni illik ah haláltul
ees

és ah pokoltoł és ađ őrđógnék min/
den hatalmatul, minden niomoru/
sagtul meg mentet, ađ ađ semmi nio/
morusagok nem arthatnak, ađ hiue/
knek, de meg annak felette, hog ađ w/
zent atianak minden dűciösszegeben
reջesse tenne, és őrókós tarsul melle/
ie fogadna, Touabba hog mi ebben
biđoniosok lennenk, arra řerře ah
kerestseget ah uijbe ualo mosast, hog
eđt mi ne külömben uennök mint
hog ha řemönkel latnok hog ađ eg/
řent haromsag uallast tenne, és keřet
eřen be adna, pecyetes leuelet adna,
és ah kiket ah Christus minekönk
igirt eđ ugian biđon' lete řerintis
uđ uagon, mert ot ah kerestsegeben
ađ egeđ řent haromsag chéleködik ah
pap iambor keře és řaia altal.

Ařert ualakik hittenek ah Christus
beředenek és ađ řent iegnek ah ke/
restsegnék, eřeket meg tiřtittota ah
Christus

Christus, de nem ah bejednek hallas
lanak se aꝯ uizꝯel ualo Mosafnak ers
demiert, hanem ah Christusnak ers
demiert, kinek hitelgere iuttunk aꝯ w
bejedenek es ah keresztsegnek altala
kinek altala mi meg fogtuk es mien
ke tottuk ah Christusnak erdemet,
erre mongia zent Agoston doctor,
annak ah konuonek niolcuan rezes
ben ah kit irt zent Ianosnak koni
uenek, xv. rezen.

Quare non ait / mundi estis propter
baptismū quo loci estis / sed ait / pro
pter verbum / quod locutus sum vo
bis / nisi quia et in aqua verbū, mun
dat / detraho verbum / et quid est a
qua \ nisi aqua / accedit verbum ad
elementum / et fit sacramētum / etiam
ipsum tanquam visibile verbum.
Et aliquanto post. Vnde tanta vir
tus aque / vt corpus tangat et cor
abluat / nisi faciente verbo / non quia
dicitur

Augu.
in 15.
ca. 10^a
tra. 80

dicitur / sed quia creditur.

Miert nem monda, tiſtak uattok ah kerestſegert, ah kiuel meg mosottak uattok, ha nem aſt monda, ah beſzedert ah kit en tinektek mondottam, mert ah uiſben ah beſzed mos, ueddel ah beſzedet es miccyoda ah uiſ hanem cyak uiſ, de ah beſzed ah uiſheſ adatik es ſent ieg lezen, es ollian lezen mikeppen latando beſzed. Eg keueſniere hatrab meg aſt mongia, honnat uagion aſ uiſnek ennie ereie hog ah teſtet illeſe es ah ſiuet moſſa meg, hanem ah beſzed ſereſuen, nem hog mondatik ha nem hog hitetik.

Vg mint aſt mondania ſent Agoſton mikeppen aſ iſtennek beſzedekit mi felunk es hallunk ſerſi mi benunk es oregbiti ah mi Chriſtusban ualo hwtonket igas ſinten aſonkeppen ah kerestſeg kit mi ſemdonkel latunk ah Chriſtusba ualo hutunket

ſerſi

kerzi es őregbiti mi bennönk, egek als
tal ağırt ağı istennek beşedenek alta
la, es ah kerestsegnék általa fogiuk
meg, es tartiuk ağı istennek irgalmas
sagát, es ah Christusnak erdemet
kiert mi tiştak uagunk es ağı őrök
iduósségre ualaşttak ağıert eg be
şeddel egt mongia şent Paal AZ
CHRISTVSNAK eghaşa kit ah
Christus ağı w beşede es ah kerestseğ
által meg tişitot, ağı ağı, ağı kit w meg
tiştita minden bűntül, mint şent Pe
ter mongia şent Luchác es meg irta
ağı apostoloknak cyelekedetyról irt
kőniének tişedik reşeben.

Huic omnes prophete testimonium
ferunt. Quod remissionem peccato
rum accepturus sit per nomen eius
quisquis crediderit in eum.

Minden profetak bişonşagot teş
nek ennek ağı ağı ah Christusnak, hog
ağı w bűnőknek bochanatiat ueşik ağı

D w ner

Ű neuenek általa mindenek ah kik Ű
benne hişnek. AH CHRISTVS
NAK Egħaşa hog kinek immar
nincén semi feleme ah parancholat
tul, hanem şeretteböl, el aş istennek
akaratia es beşede şerent, nem hog
ah mi bünre hailo termeşetönket es
uel nem kellene rettegetnönk mert
igenis kel, de aş uy termeşet ah kit
mi bennönk aş istennek malastia şer
şet, nem sukşeg euel iegetnönk, mert
immar bator es nem fel semit, mert
iol tuğa es hişi hog ah Christus Ű es
rette be tóltótte ah tóruent es ha tór
tenet şerent meg şegi is, hişi hog aş
isten Űneki meg bocatia ah Chri
stusert.

Hanem şeretetböl, aş istennek akara
tia es beşede şerent, erre monga şent
Paal ah Galatasbelieknek irt leue
lenek harmadik reşeben.

Gal. 3.

Christus nos redemit ab execratio
ne legis

ne legis / dum pro nobis factus est
execratio.

Ah Christus minket meg mente aꝯ
tórúennek aꝯ w̄ atokiatul mikoron
w̄ magat atokka teug mi irettónk
fúguen aꝯ kerestfan.

A H C H R I S T V S N A K
egháza ah kit ah Christus meg men-
tet ah w̄ atianak haragiatul aꝯ aꝯ, ah
búntól ah halaltul aꝯ órók karhoꝯat-
tul, erre monda aꝯ atia uristen min-
zent Mathe meg irta kónúennek
xvij. reꝯeben.

Hic est filius meus dilectus in quo *Math.*
mihi Bene complacitum est. *17.*

Eꝯ aꝯ en ŷerelmes fiam kiben aꝯ en
lelkem meg niugouek, aꝯ aꝯ kiben en
semit nem talalik hoḡ ki ennekem
nem kelene es kinek kedueiert en
mindeneknek ah kik w̄ benne biꝯnak
meg keꝯelmeꝯek.

A Z A H C H R I S T V S N A K eḡ
D ij háza.

haga ah ki azokbol giult ah kik istenek
nek fiai mint zent Ianos monga kondi
uenek első regeben.

107. 1.

Quotquot aut̄ receperunt eum dedit
eis potestatem filios dei fieri his
qui credunt in nomen eius.

Vala hanian ötet uouek azt ah ha
talmat adaa nekik hog istennek fiais
ua lennenek, a kik w benne hingenek
zent Palis azt mongia ah Galatasbe
lieknek irt leuelenek in. regeben.

Gal. 3.

Omnes filij Dei estis / eo quod cre
didistis Christo Jesu.

Mint feienkent istennek fiai uattok
ennek okaert hog ah Christus les
usnak hittetek.

AZ AH CHRISTVSNAK eg
haga ah ki olian tigta mint ha soha
eg mak zem bunt sem tot uolna:erre
monga zent Ianos első leuele
nek in. regeben.

107. 2.

Qui ex Deo natus est / non peccat.
Valaki

Valaki aſt iſtentöl ſzület őt nem uet/
kezik de mondhatna ualaki hog' le/
het aſt hog' kik ah Chriſtusban hit/
tenek bünnekül g'hetne'nek lam aſt
mongia ſent lanos e'ſő leuele/
nek e'ſő re'geben.

Si dixerimus non peccauimus /
mendacem facimus eum.

1. Io
an. 1.

Ha aſt mondangiuk hog' nem uet/
ke'ſtönk ha'ſugga te'ſſük w'tet ugian
ottan meg aſt mongia.

Si dixerimus / quod peccatum non
habemus / nosmetipsos seducimus /
et veritas in nobis non est.

ibid.

Ha aſt mondangiuk hog' nekönk
ninchén bünönk mi magonkat meg
chállük g's igaffag mi bünönk nin/
chén, tehat miert mongiuk napon/
ként g's bocyaffad mi nekönk ah mi
uetkeinket: de mit ſolok ha minden
ember w' magaban iol erti ah bün/
mert naponkent uetke'ſönk aſt iſten

D ij nek

siek parancolatianak ellene fantá
lanzor ha gonoszt gondolunk, ha
meg haragunk, ha embert ragalma
unk ha kerkeünk, minden uallia
aht ah ki igaz ember es nem kep us
talo, erre ig felelek, mel feleletet illik
es w kseg minden embernek tudnia,
hog ha ah mi termetetunket nigguk
biön ha ug uagion, mert aht eredet
bunek giokeri bennunk uadnak kik
uel minekunk uiaskodnunk kel min
den tempillantasban mind halalun
knak oraiglan erre mongia hent A
goston ah minemü kóniuet irt Iuliz
anos pelagianus ellen annak hatos
dik kóniuenek vi. regeben.

*Dimittitur concupiscentia carnis in
Baptismo / non ut sit / sed ut in pec
catum non imputetur.*

Ah testnek aht w kiuanfaga aht aht,
minden bunre ualo indulat meg bos
cattatik ah kerestsegben nem hog
ne

ne légen, hanem hog' bűnre ne tűz
laidonitassék : de ha ah Christus
nak erdemet nezők és a' ű uerguel
ualo tisztitást, a' oknak mondom a'
kiknek igaz hitök uagion, és a' isten
nek bejede és akaratia j'erent kejel
labbal űgeke'nek gl'ni, bator e'ek
történet j'erent akaratiok ellen er
telmek ellen uetke'nenekis a' ű bű
nök bűnre nem tulaidonitatik ű ne
kik, és e'ek ah Christusnak erdeme
iert oli igen igazak a' istennek elöt
te hog' ha e' gal bűnt sem történek
uolna, erre mongia j'ent Paal ah
Romabelieknek irt leueles

nek vii. regeben.

Nam velle adest mihi ut faciam bonum / sed non reperio in me bonum / ergo quod non volo malum hoc ago. Ro. 7.

Vgian ottán meg a'jt
mongia.

D üij Dele

Delectat enim me lex Dei secundum
internum hominem. Sed video ali-
am legem in membris meis / rebellan-
tem legi mentis mee / et captiuum me
reddentem legi peccati / que est in
membris meis / miser ego homo / quis
me eripiet ex hoc corpore morti ob-
noxio. Gratias ago Deo per Iesum
Christum Dominum nostrum. Itaque
idem ego mente quidem seruo legi
Dei / carne vero carni peccati. Nul-
la igitur nunc est condemnatio huius
qui insiti sunt Christo Iesu, qui non
iuxta carnem versantur / sed
iuxta spiritum.

Nam ennekem akaratom uagion ara
ra hog iot cyelekeggem , de mikep-
pen legen ah io nem talalom mert
ah mit gn akarok ki io , nem ast te-
gem , de ah gonost tegem ah kit gn
nem akarok.

Annak utanna megh ast mongia,
gondor

gónórkóttet engemet aš istennek tór
uēnie ah belsō ember šerent, de latok
en aš en tagaimban maas tóruegt, ki
aš en elmemnek tóruenienek ellene,
tōrekešik, es ki engemet, ki aš en taš
gaimban uagion, foglia tēgen ah
bōnnek tóruenienek, lai en niaua/
liasagos ember ki šabbadit meg eng
gem ah testbōl ki halalra kōteles, ha
lat adok aš uristennek ah mi urunk
Iesus Christusnak altala. Annak oš
kaiert ugian en elmemmel šolgalok
aš istennek tóruenienek, testemuel
pegeg ah bōnnek tórueienek, ninš
ehēn ašert mostan ašoknak semmi
karhošattiok ah kik aš Iesus Chris
tusba plantaltattanak kik nem test
šerent elnek ha nem lelek šerent, eh
naš hoššu bešēddel ašert mongia šent
Paal, akaratom aš hog ne uetkeššem
de giarloo uagiok ašert en ertelmem
ellen giakorta uetkeššem, de aš uris

sten ah Christus Iesusert est ennes
kem bwnre nem tulaidonitta mikep
pen senkinek nem tulaidonitta eš
illiem bwnre, annak mondom
ah ki minden wgekezetiuel aš istens
nek akarattia, es žent lélek uristens
nek igazgatafa žerint igekežik elni.
Zent lanosis ašt mongia első leues
lének harmadik režen.

Qui ex Deo natus est/ non peccat.
Valaki aš istentól žwlettetet nem uet
kežik, est monguk ah credobanis, hiš
žek kōžōnséges. žent eghažat, žentekš
nek eggéfségek bwnnek bocianattiat
aš aš, hišek ualami bižon' g'wlekežetet
ki ženteknek g'wlekežeti, mel g'wle
kežet bižonios helire nem kōteležtes
tik, hanem mind eš uelagon žerte žeš
rent uagion, ašokban ah kik ah Chri
stus hwrit igazan ualliaak es aš w bes
žede žerent élnék est eneklik aš eg
hažbaris hišek, eg žent kōžōnséges es
Apo

Apostoli g^wlekezetet, a^s a^s ah kik a^s
apostoloknak hirdetésenek ah Chri-
stus euangeliomanak predicalának
altala e^s uelagon *serte* *ő*rent uagion
e^s mind e^s Igas hittre tertenek ah Chi-
ristus pegeg e^st *w*magais meg mon-
da^sent Mathenal, *serte* Mathenak
k^oniuenek tizenniolc^adik
re^seben.

Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo ibi sum in medio eorum. Math.
18.

Valahol ketten auag^u harman *ő*gue
g^wltenek en neuemben a^s a^s, a^s en
be^sedem *serte*nt, or uagiok k^oő^ott^ok,
nem mongia hog^u cyak lerusalembe
uag^u cyak Romaban ualahol a^s a^s,
minden^ot ah hol a^s *w* neuchen *ő*gue
g^wltenek, de mind enie nag^u sok be-
*serte*det k^oni^o meg erteni ah *serte*nt Ago-
ston irasabol ki a^st iria ah *serte*ntar k^o-
ni^onek niolcuan *ő*t^odik re^seben.

Si

Augu.
ad ps.
85.

Si enim dixeris te sanctum esse ex
te superbus es / rursus fidelis in Chri-
sto et membrum Christi / si te non
dixeris esse sanctum ingratus es.

Ha te ug mond fentnek mondod
magadat temagattul keuel uag, te
pegeg ki ah Christusban hittel, es a
Christus tagia lottel ha tenen maga-
dat fentnek nem mondandod hala
adatlan uag.

AH CHRISTVSNAK EG'HA-
ga ki a Christusnak bezedet halga-
tia es fogagia es minden dolgat az
hoz fabia. mikeppen ah Christus
mongia mint fent lanos irta koni-
venek tifedit rezenben.

Ioan 10

Quos meę vocem meam audiunt / et
cognosco eas / et sequuntur me / et
ego vitam eternam do eis.

Az en iohaim a en zomaat halga-
tiak es esmerem wket es kouetnek
engemet es enis adok nekik orok es
lelet,

letet, žent David meg ašt mongia ašt
žoltar kōninek žaž tiženniols
cyadik režebeu.

Luceana verbum tuum pedibus
meis / et lumen semitis meis.

psalm.
18.

Ah te bežedet uđ mond, ašt en labaš
imnak žouendekē ašt en ōsuenimnek
uelagofsaga, de meg egebet ingent
nem akar hallani ašt žent Paal bežes
de žerent ki ašt iria ah Galatasbe
lieknek elšd režebeu.

Etiam si nos aut Angelus ē coelo Galat.
predicauerit Euangelium / pręter id 1. cap.
quod accepistis / anathema sit.

Meg hog ha mi a uag ašt Angialis
meniorsagbul mas Euangeliomat
predicalandis tineknek atok legē,
mikeppen ennek elšttšd mondām
mostes žsmęt ašt mondom ha ualas
ki tinektek mas Euangeliomat hir
detend ennel ah kit hallotta
tok atok legē.

Ež ah

EZ AH KIV ALKEPPEN
 VALO IELE AH CHRIS-
 TVSNAK EG'HAZANAK,
 meli ieget minekõnk eõnkben kel
 uifelnõnk eõ aõ iege ki soha meg nem
 cyal es ki minket minden cyalard
 sagtul meg ment arra mongia aran
 jaiu gent lanos ah kõnben ah meli
 kõnuet irt gent Mathe kõnue
 nek õtõdik rezen.

Chris.
 an ope
 imp. in
 Math.
 cap. 7.

Ex fructibus eorũ cognoscetis eos /
 fructus enim hominis est confessio
 fidei / eius et opera conversationis
 ipsius. Si ergo videris hominem
 Christianũ / statim considera si con-
 fessio eius conueniat cum scripturis /
 verus est Christianus. Si autẽ non
 est / quemadmodum Christus
 mandauit / falsus est.

Aõ w gw mólcyõkból mond esmeris
 tek meg wket mert embereknek gw
 mólce aõ w hitenek uallasa, es aõ w
 teteme

tet emeniének cyelekedeti, ha aſere
kerestien embert latandaſ mind iar
ton gondold meg ha aſ w uallafa oſo
ue illik aſ iraffal haat igaſ keresztien
ha kónigh ugan nem leiend mint ah
Christus parancy olatia tartia hamis
kerestien, aſirt ha mikor aſt monz
giak teneked, eſt ania ſent egħaſ
monta eſt ania ſent egħaſ ſerſette,
laſſa meg aſontol ha iſtennek beſeſ
de ſerent uagion ha aſ ſent iras ſeſ
rent uagion ah mit mond, auag ah
mit ſerſet ha ug uagon fogad meg,
ha pegeg ah ſent iras ſerent nem leſ
iend tugad hog nem igaſ es ketelen
rea nem uag.

EZ AH CHRISTVS EES AH
CHRISTVSNAK EGHAZA.

Ha ki eſt iol meg ertendi kóniõ meg
erten michoda aſ aſ Antichristus es
aſ w gwelekeſeti.

Aſ Antichristus mikeppen ſent Hie
ronymus

De dſ
tichri
ſto.

ronymus mongia ah minemű ker-
desre felelt Algasianak annak tigenz
eggedikben, Christusnak ellensege
mert aert mondatik mond Anti-
christusnak, mert ah Christusnak el-
lene tőrekezik, azon Hieronymos
meg aert mongia Damasusnak ki
Romay p̄wspók uala.

Qui Christi non est / Antichristus ē.

Ah ki nem Christuse aert Antich-
ristuse, gent Agostonis aert mongia
deakul aert Antichristus Christusnak
ellensege. de mi feukseg est mine-
kőnk bişonitanunk ah gent docto-
rokkal ha ah gent irasis niluan aert
mongia mint meg uagon iruan gent
lanos első leuelenek maso-
dik reşeben.

**Filioli / nouissimum tempus est / et
sicut audistis / quod Antichristus vē-
turus sit / etiā nunc Antichristi mul-
ti ceperunt esse. Hic est antichristus /
qui negat**

qui negat patrem et filiū. Quisquis
negat filium/is ne patrem qui-
dem habet.

Fiachkaim ug' mond utolso ódó eſ,
és mikeppen hallottatok hog' aſ an-
tichristusnak el kellett ióni meg mo-
stansis nag' sok Antichristosok keſ-
denek lenni eſ aſ Antichristus ki
meg tagagia aſ atiat és aſ fiut, uala-
ki meg tagagia aſ fiut annal aſ atia
sincén, aſ aſ, meg tagagia aſ atiat. De
ki tagadhatia meg inkab ah Chri-
stus mint ah ki ah Christusnak aſ ō
beſedenek és aſ ō tiſtinek ellene tő-
rekeſik, és ah ki uiſſa akaria forgat-
ni ah Christusnak beſedet, emlekeſ-
ſel aſert arrol micyoda aſ Christus,
és michóda aſ ō tiſti ottan meg tu-
dod michóda aſ Antichristus. Aſt
mondok hog' ah Christus biſoni
isten és biſon ember, ki aſ ō halala-
ual és uereuel mind eſ uelag bſnet
E el

el mofsa , es nem cyak ah kerestseg
ben hanem uala hanor uetkóónk
es meg terónk, touabba azt mondok
hog az ah Christus ah ki meg tórté
mind ah halalt mind az órdok poklot
es az órdógnak minden hatalmat , es
ezeket pegeg megis bizonytok gent
irasogbul, imar ha kik ennek ellene
jónak ezek az Antichristofok , De
hog ioban meg erchéd ezek azok ah
kik azt herdetik hog isten ah mi búz
nónket meg bochatia ah paranchó
latnak meg tartasanak erdemeiert az
alamisnanak bóitnek , alamisnalko
dasnak es egeb io tetemennek erde
meiert, nem hog ezek iok nem uolna
nak , mert iok es jókseg lenni ha ah
uegre legnek ah mi uegre ah gent iras
monga lenni. Azonkeppen ah kik azt
mongak hog ah mise hallasnak es ah
mise mondasnak erdemeiert , ah józ
marianak es mind ah genteknek erde

me kirt bochatia meg mi nekünk ah
mi bűnnünket aſ uristen, ime ah ſent
iras aſt mongia hog ah Chriſtusnak
uere moſſa el eſ uelagnak bűnet,
imeſek kőnigh aſt mongak hog ah
io tetemin ah bőit ah ſenteknek er-
deme, mi lehet nagub ah Chriſtus-
nak ellene mint maſnak tulaidonita-
ni ah Chriſtusnak erdemet eſek ah
Chriſtusnak ellenſegi, eſek aſ Anti-
chriſtoſok, eſek ah parancholatbul
eſek aſ imadſagbul, ah bőitból aſ a-
lamisnalkodasbul, eſ egeb io teteme-
niből, ah miſeből eſ ah nemes ſűſ
Mariabul eſ mind ah ſentekből Ch-
riſtuſt leſuſt cinalnak eſ teſnek ah
Chriſtuſt meg tagagiak eſ eſmet el-
temetik, ah ſűſ Mariat uegeg ah Ch-
riſtusnak emberſege ſerent ualo ſent
ſuleit, eſ ah ſenteket meg rutoliak
meg chűfollak, igaſ ſinte aſonkepe-
pen mint hog ha ualaki ah ſolgat ki-

E ij ralnak

ralnak mondana, meg chüfolna ah
foglat es ah bigon' kiralt meg tagad
na, mert ah kiral' new senkinek egeb
nek nem illik, es seminek egebnek
hanem csak ah kiral'nak, azonkep
pen ah bünnek bochanatiais senki
nek egebnek nem illik, es semminek
egebnek hanem keualtképpen csak
ah Christusnak erdemenek es ucre
hullasának, az w' gent atianak irgal
magsaganak, kiból el bochata az w'
gent fiat mi erettónk, iollehet nag' sok
iralsal meg bigonitam hog' csak az
istennek irgalmagsaga, es az w' gent
fianak erdeme az ah kiert minekünk
meg bochatá az uristen ah mi búne
inket de mind az által meg mondan
asztis ah kit Esaias profeta monda ki
bigoni meg ieggendó bezed, azt mon
ga Esaias kónuenek neguen
harmadik regeben.

Esai. 43. Ego sum ego sum ipse / qui deleo ini
quitates -

quitates tuas propter me / et peccatorum tuorum non recordabor.

En uagiok ug mond, en uagok aš, ki el mosom ah te bŵneidet en errettem, es ah te bŵneidról meg nem emlekešem. De kerlek iegešd megh ešt hog ešt mongia en errettem. Sem imadcyagert sem semmi ioo tetemeniert. Hanem cyak aš ŵ ergalmašgaert kiuel ŵgi. Iegešd megh aštis mint šent Paal ir erról eh dologrul ah Sydoknak irt leuelenek kilens chédik rešeben.

Abſqz sanguinis effusione non fit remiſſio. Heb. 9

Ver ontasnekŵl ah bŵnnek bocyanatia nem lešen cyak Christus ontaki pegeg aš ŵ ueret ah bŵnóknek bocyanatiaert, es nem mongia aš iras hog senki uere egebe ontatot ki ah bŵnóknek bocyanatiaert. De ith nag sok kerdeſek lehetnek.

E iij Első

ELSŐ KERDES, Miert nem bo-
 cyattia aꝯ uristen ah mi búnenket ah
 parancyolatnak meg tartafanak er-
 demeiert? eꝯokaert, mert lenki meg
 nem tartia ah parancyolatot. Ah pa-
 rancyolatrol Moyſes aꝯt iria ótódik
 kóniuenek xxvñ. reꝯeben.

Deut. *Execrabilis omnis/qui non manserit*
 27. *in omnibus que scripta sunt*
in libro legis.

Atkoꝯot minden ualaki mind aꝯok-
 ban meg nem marad ah kik ah tór-
 uenben iruan uannak, ah tórúenben
 pegeg meg uagion tiltuan hog' meg
 cyak ŷwuedbenis ne gondol' gonoꝯt
 ŷe keuan', mikeppen ah kilenchédik
 es ah tígedik parancyolatban, ŷent
 Palis aꝯt monga ah Romabelieknek
 irt leuelenek hetedik reꝯeben.

Ro. 7. *Nam er concupiscentiam non nouis-*
sem/nisi lex dixisset. Non cōcupisces.
 En ah gonoꝯ kéuanŷagot ŷem tut-
 tam

tam uolna ha ah tũruen aſt nem
mondotta uolna , gonoſt ne kũuan,
ah Chriſtus wmagais aſt mongia,
es ig magiarazſa ah parancyolatot
mint ſent Mathe meg irta kũnũs
uenek otodik reſeben.

Audiſtis quod dictum fuerit anti-
quis/Non committes adulteriũ. At
ego dico uobis/ quod quicũqz aspe-
xerit mulierem alterius ad concupi-
ſcendam eam/iam adulterium cũ ea
commiſit in corde ſuo.

Matth.
5.

Hallottatoke hog aſt mondottak ah
regieknek Ne paraſnalkogial, en kũ-
nigh aſt mondom tinektek, hog uas
laki maas ember feleſeget-ug latan-
gia hog gonoſt uegre lattia wtet, haat
immar aſt w ſwueben paraſnalagot
tot w uele. Touabba meg aſt
monga ugan ottan.

Audiſtis/quod dictum eſt veteribus
Non occides. Quiſquis aut occide-
rit/

ibidẽ.

rit/obnoxius erit iudicio. At ego di-
co vobis quod quisquis irascitur fra-
tri suo temere/ obnoxius
erit iudicio.

Hallatoke hog ašt mondottak ah
regiegnek, Ne óln. ualaki pegeglen
ólend melto iteletre. De en ašt mon-
dom túnektek ualaki okanelkül at-
tiafiara meg haragzik melto iteletre,
im hallod mit kiuan ah parancyolat,
hog cyak meg se haragugial gonozt
segondol' ah te žwuedbe semmi ora-
ban, es soha mikeppen ah paranchó-
lat w maga meg magiaražža w maz-
gat ig' uagon meg irua Moisesnek
ótódik kónúenek hatodik režeben.

Deut.

6.

Diliges dominum Deum tuum et
toto corde tuo/et ex tota anima tua.

Zeressed ah te uradat Istenedet,
tellies žwueddel es tellies lelkeddel až
až, až uristent žeressed tellies žwued-
ból až až, ah te lelkednek nž uala mi-
nemš

nemő reſeuel hanem tellies elmed
 del, touabba ſereſſed tellies lelked
 del aſ aſ eleteddel, mert aſ ſent iras
 ban ah lelek ſok helien ileter iegſ aſ
 aſ nem eg nap, nem ket nap, nem eg
 eſtendöben, nem ket eſtendöben, ha
 nem minden wdöben es minden
 ſem pillantasban es mind eltiglen,
 imar gondolia meg ualaki hog ha
 ualameſi wdöben gonöſt nem gon
 dolt, auag meg nem haragut, auag ha
 atiafiat ugan ſereti mint wnmagat
 erre monga ah bölchi.

**Quis poteſt dicere/mundum eſt cor
 meum/purus ſum a peccato.**

Prou.
 10.

Ki mondhatia aſt tiſta aſ en ſw
 uem, tiſta uagiok minden büntul, aſt
 ſem mondhatia ualaki, noha neha
 ualami kicinket uetkeſtem mi nem
 aſontol melto uagiok karhoſatra
 aſt mongia ſent lakab leuelenek
 maſodik reſeben.

E v

Quis

Quisquis autem totam legem seruas
uerit / offenderit autem in vno /
factus est omnium reus.

Valaki aꝯ egeꝯ tóruént meg tartan
gia de ha chak aꝯ egikben meg bo
trankoꝯandik olian bwnós es ugai
melto halalra mint hog ha mind aꝯ
egeꝯ tóruént meg ꝯekte uolna, gon
dold meg te mikor Adam atiank
meg euꝯ aꝯ almat, minek alitotad
uolna te biꝯoní ah te okofsagot ꝯe
rent seminek ítelted uolna, de lato
de meli nag bwn lón mel nag nio
morufag ꝯalla mind eꝯ uelagra, aꝯert
ah bwnert, miert lón nem egebert
hanem hog nag ꝯemeli ellen lón ah
uetek mert aꝯ istennek ellene lón
igaꝯ ꝯinten aꝯonkeppen akar mi ki
chint uetkeꝯꝯonk mi ah parancholat
ellen isten ellen uetünk, mert ah pa
rancyolat aꝯ istene, nag leꝯen ah
bwn, noha nekónk kichinnek latta
tik

tik mert nag' szemel ellen uettónk,
mert a' Istennek ellen. De gondold
meg a'ztis hog' mikeppen büntete a'
Isten Lotnák feléseget cyak a' eg' has
tra tekintesert, Gondold meg ama'z
embertis, ah ki innep napon cyak
genre ualo fat sed uala, Gondold A
naniafnak es Saphiranak uetkeketis
kiket a' uristen cyak eg' hasuglagert
zornw halalual ole megh, de miert
miuele a' uristen ezeket nem egebert
hanem cyak hog' meg mutassa ah
bwnnek mi uoltat es ah paranciolat
nak meg nem tartasaa terhit, a'ert
a' istennek parancyolatiat senki meg
nem tarhattia ah Christusnal tob.

Valaki annak okaert a'zt herdeti
hog' ah parancyolatnak meg tartas
anak altala iduozol es auual niery
meg a' ember a' w bwnenek bocyas
natiat elozor es onnon magat ah Ch
ristusnak ellensegeug zerti, a' a' An
tichri

tichristofsa jergi wnónmagat, mert
 cyak ah Christus uere mofsa el ah
 bwnť. Annak utanna mind ónnón
 magat, ęs mind ađokat ah kiknek ađt
 herdeti ęs wneki hięnek atkođtakka
 ęs karhođtakka teđi, mert sem ah kik
 wter halgattiak tarhattiak meg telz
 liefsegel ah paranciolatot, Erre mon
 ga jent Paal ah Galatafabelieknek
 irt leuelenek harmadik re
 eben.

Gal. 3. Quotquot ex operibus legis sunt/
 execrationi sunt obnoxij. Scriptũ
 est enim execrabilis omnis qui non
 manserit in omnibus que
 scripta sunt.

Valakik ah tóruenek cyelekedetiból
 uannak, ađ ađ ualakik ah tóruennek
 meg tartafabol uariak ađ w bwnók/
 nek bocyanatjat ęs wduófsegeket
 kótteleđik wnnón magakat atkođa
 tra ađ ađ órók karhođatra okat mon
 ga

gágent Paal, mert meg uagón mond
iruan, atkoğot minden ualaki meg
nem marad, ağokban ah kik ah tór-
uenben meg uadnak iruan, ug mint
ağt mondanaia, ualakik ah tór-
uennnek altala akarnak wduğólni, miert hog
ah tór-
uen ağt kiuania hog w minde-
nestól fogua meg tartasok, ağt pegeg-
senki nem teheti, ağert egek atokra, es
órók karhoğatra meltok, ağt pegeg-
senki nem mongia hog eğt gent Paal
nem ah tiğ parancyolatrol mongia,
hanem ah Sidoknak egeb tór-
uenniek-
król, mert minden ketsegnekwl min-
den tór-
uenniek-
król gool ah kiket ağ u-
risten Moisesnek altala ki ada, kéual-
keppen pegek ah tiğ parancyolatrol,
es mindegeket tór-
uennnek gokta mon-
dani, mint ağon gent Paal mondasa-
bul uehetiuk, mert ig gól gent Paal
Romabelieknek irt leuelenek

vñ. regeben.

Nam

R. 7. Nam et concupiscentiam non nouis-
sem nisi lex dixisset non concupisces.

En ah gonoğ kewanlagot sem
tuttam uolna , hog ha ah tōruén ašt
nem monta uolna : gonoğt ne kw
uani ling ah kilencgedik es ah tiğedik
parancyolat tōruennek neuęgi.

MASODIK KERDES:

Miert atta ağ uristen Moises al-
tal ki ah parancyolatot ha sehki meg
nem tarthatia ? ağ uristen soha lehez
tetlen dolgot nem parancyolt uol-
na, ha peğeg lehetetlen dolgot paran-
cyolt uolna , nem okauál karhoğtat-
na ah lehetetlen dologert ağ uristen?

ERRE EZT FELELEM. Ağ us-
risten mikoron teremte ağ embert
ah mi Ariankat Adamot ug terem-
te hog w meg tarhattia uala ah pa-
rancyolatoth wneki nem uala lehez-
tetlen ah parancyolatnak meg tartas-
sa, ha te mondanad ağ uristen Adam-
nak

nak eg parancyolatnal többet nem
adot hanem annak utanna ada ki ah
parancyolatot Moisesnek általa.

ERRE EZT FELELEM. Aſ
uristen ugan benne teremtetete uala
w benne mind ah tiſ parancyolatot,
de aſ eg parancyolatis kőztő uala ah
tiſ parancyolat kőzöt mert ah ki
igajan hiſi aſ eg Iſtent haat aſ aſ
Iſtennek ſemmi mondatat meg nem
ſegi, de teriönk arra hog aſ uristen
Adamnak lelkeben ugan benne ter
remtetete ah tiſ parancyolatot ah
meg teczyk ſent Paal mondatabol ki
aſt iria ah Romabelieknek irt le
uelenek ij, regeben.

Nam cum gentes que legem non ha Ro. 2.
Bent / natura que legis / fecerint / ee
legem non habentes / ſibi ipſi ſunt
lex / qui oſtendunt opus legis ſcri
ptum in cordibus ſuis.

Mikoron ah Poganok kiknek törue
nek

nek ninchén termeget ferent azok
 cyelekezik ah mit ah tóruén kewan
 ezek wmagok wmagoknak tóruen
 niek kik meg mutatiak ah tóruennek
 mi uoltat az w gwókben, mint ha u
 gan megh uolna irua az w gwókben,
 iool lehet ez wmaga meg magiaraz
 za magat de meg irom astis ah mint
 gent Agoston magiarazza ezt eh
 gent Paal mondafat.

Augu.
 de spū
 & lit.
 aa mat
 ee. ca.
 28.

Scriptum est inquit/ legem habent
 in cordibus suis/ id est/ non omnino
 deletū est/ quod ibi per imaginē Dei
 cum crearemur impressum est.

Meg uagion mond iruan az w
 gwuókben ah tóruennek az w cyeles
 kedeti, az az nem mindeneftól fogua
 tórletet el az, az w giwókból ah ki oda
 niomattatot uala, akkoron mikoron.
 az Istennek abraziara teremtet/
 tónk uala, ug mint azt mondanaia,
 mint gent Paal, mind gent Agoston,
 mikoron

mikoron aſ Iſten aſ eľő embert teſ
remte aſ w haſonlataſſagara, tókelles
tefen teremte aſ w lelket, ſwueben
teremte minden parancyolatınak eľ
meretit, kiknek abraſtatit ęs nioms
dokit moľtis latiuk, nem cyak ah
Poganok lelkeben hanem meg ah
mi lelkőnkben, ug hog ah termes
ęetnek ęs ah Moifesznek tőruenie,
(ſoluan ah parancyolatrul) mind
eg, mikeppen minden ember meg
ertheti, ah ki mind ah ket tőruent
őőuő uetendi, ęs ah Moifesznek tőruenie
nem cyak magiarazſſa ah termesęetnek
tőrueniet ki meg homaloſodek ah
mi atianknak uetkeiert mind őnnőn
magaban ęs mind aſ w ſiaiban, eľt
peęeg nem cyak ęn erthem ig, ig erti
ęent Ambrofiſ ki aſt iria ah kőnben
ah kit ęent Paalnak Romabelieknek
irt, leuelenek harmadik reęet

magiarazſuan.

F

24

Ro. 7. Lex naturalis per Moysen partim
reformatā/partim auctoritas eius fir-
mata in vitijs cohibendis cognitū
fecit peccatū/non quod lateret sicut
dixi / sed ostendit peccata que fiunt
non impune futura apud Deum.

Ah termézetnek törvenie Moi-
sesnek általa fél jérent meg uitatek,
fél jérent aq̄ w̄ meltosaga meg erős-
sítették ah bwnnek meg tiltasiban
ah bunt niluaua teue, nem hoḡ ah
bun annak elöteis nem tudatniek de
meg mutata ah bündöket ah kik leg-
nek, hoḡ aq̄ isten el nem engednieie
hanem meg büntetne aq̄okat ah kik
uetkeznének, Ennek okairt aq̄ uris-
sten mikor előzőr Adamot lelkebe
teremte ah parancyolatot kit jent
Paal törvennek jököt mondani nem
uala lehetetlen ah meg tartasra,
de hoḡ uetkezek aniera meg ronta
aq̄ ü termézetit ah mienketis uele e-
getembe,

getembe, ug' hog' meg hog' ha akar:
ta wolnais Adamis mies akarnokis
soha ag' istennek paranchólatiat sem
w' meg nem tarhatta uolna, sem mi
meg nem tarthatnoiook, e' okert
monda' gent Paal ah Romabelieknek
irt leuelenek nolcádik re'eben.

Affectus carnis inimica est aduersus Deum. Nam legi Dei non subditur / Siquidem ne potest quidem.

Ro. 8.

Ah testnek ug' mond, minden
indulatia istennek ellensege mert ag'
istennek tóruenenek alaia nem uet/
tetik, ingen nem lehet pe'eg lme im
gent Paal agt monga hog' lehetetlen
dolog, hog' mi ah tóruent meg tar/
ciuk iollehet, mikor isten adamnak
ki ada, akkor lehetseges uala ah meg
tarta'fra, mondhatnaia it ualaki, lam
gent Dauid agt monga ah goltar kó/
niben ag' t'ennolchádik

re'eben.

F ii Seruau

Seruavi mandata tua et testimonia tua.

Meg tartottam ah te parancólatidat
és ah te bişonşagidat, Erre est fele-
lem hog sem ah görógben sem ah sy-
doban, sem ah şent Hieronymus ira-
şaban kiuel ŵ ah sydo şoltart ma-
garra fordította, sem ah şent Ago-
ston kónueben kiuel ŵ ah şoltart
magarajja nincén sohol, meg tartot-
tam, hanem uagon aş ige erşetten,
ug uagon meg Illarius kónuebenis,
de ki nem tugá aşt hog şent David
meg nem tartotta ah paranchólator,
mert şolgaianakis feleşegét el uęug
istennek tóruenenek ellene meg fe-
lól reia ŵmagat meg ólete.

HARMADIK KERDES,

Hat miert atta aş uristen uiobban
ki Moisesnek általa ah paranchóla-
tot mert annak elóte eltenek min-
den hiuek chák ah termeşetnek tó-
ueneuel

uerseuel kit aꝯ isten adammak leskebe
teremte ki ah tóruenél eg' uala ah
kit Moisesnek altala aꝯ uristen ki as
da ebben eh tórueniben elt Abra
ham, ebe Iacob Isaac es mind ah pa
triarchak, de hog' oꝯtan aꝯ ember
ben ah bün meg kezde sokasodni es
mind naprul napra meg kezde mind
ioban ioban aꝯ w' gúuekben terme aꝯ
törtient oꝯtan ug' ada ki irua aꝯ uris
sten aꝯt ah tóruent Moisesnek altala
ah ki annak elótó cyák gúuekben ua
la de nem annak okaert hog' annak
meg tartasanak, altala úduególnenek,
mert aꝯt monga g'ent Paal ah Galas
tasbelieknek irt leuelenek ma

sodik reꝯeben.

Quoniam scimus non iustificari ho:
minē ex operibus legis/nisi per fidē Gal. 2.
Jesu Christi/et nos in Christi Jesuz
credidimus/vt iustificaremur ex fide
Christi, et non ex operibus legis.

F iij Miert

Miert hog' tugiuk hog' ah tóruen-
nek cyelekedetyból senki igazja nem
lehet aꝯ aꝯ senkinek bŵne meg nem
bocyattatik senki aꝯ ŵduótságnek
utara nem iuthat ha nem cyak ah les-
sus Christusban ualo hŵt altal, mi ęs
ha lesus Christusban hittónk, hog'
ah lesus Christus, hiti altal lennink
igazagka, ęs nem ah tóruennek cye-
lekedetiból. Azert annak okaert ada-
ki ah tóruent Moisesnek altala hog'
ah tóruen meg nilatkoꝯneiek ah ki aꝯ
embernek ęiweben homalioson uala
ęs hog' emberek aꝯ ŵ bŵnós uolto-
kat meg esmerneiek ne biꝯnanak aꝯ
ŵ miuoltokban, erre monga ęent
Paal ah Romabelieknek irt les-
uelenek iij. reꝯeben.

Ro. 3.

Per legem agnitio peccati.
Ah tóruén altal lón ah bűnnek es-
mereti, aꝯon leuelenek hetedik reꝯe-
ben meg aꝯt monga.

Abſq; lege peccatum erat mortuum/ Ro. 7.
ego aut viuebam ſine lege quondā/
porro veniente mandato peccatum
reuixit/et ego mortuus ſum.

Ah tóruennekul w̄ ah b̄wn meg holt
uala en pegeg regentem elek uala
tórúennekw̄l , de ah parancyolat el
ióuén meg uiola ah b̄wn en pegeg
meg halek, aꝯ aꝯ, mihelt en ah paran-
cyolatbul meg latam aꝯ en búnes
uoltomat , ottan meg eſmerem hog
en melto uolnek úrók halarra aꝯ en
búneimert, eg keueſnere annak uo-
tanna meg aꝯt mongá.

Ut appareat peccatum per id quod Ro. 7.
erat bonum mihi gignere mortem/
ut fieret maiorem in modū pec-
cans per peccatum.

Hog meg mutattatngiek ug mond,
aꝯ altal aꝯ aꝯ, ah paranchólat ah mes-
li io uala hog ennekem halalt gerze-
ne es hog ah b̄wn ah paranchólat
F iij nak

nak fólótte igen uetkózó bün lenne,
 aꝯ aꝯ, hog' ah bün meg telleg hog' bün,
 hog' aꝯ istennek haragia ah bün el
 len meg lattassek, es ertessek meli
 igen güleli aꝯ Isten ah bünt, meg' ah
 Christosis eꝯ okaert monda aꝯ ifius
 nak, mint ŷent Mathe meg irta kó
 niuenek tízenkilencꝯedik reꝯeben.

Math.
 19.

*Si vis ad vitam ingredi/ser
 ua mandata.*

Ha tókelletes akarꝯ lenni ereg' el
 ag' el mindent ah mit birꝯ, es ad ah
 ŷegeneknek, ug' mint aꝯt mondanaia
 ah Christus, ah tóruen nem cyak ah
 külsó tétement neꝯi, hanem neꝯi ah
 bellsóti, mert ualaki aꝯ eg' istent hiꝯi
 lenni biꝯoni istennek Keꝯ mindent
 el hadni w' grótte mikoron aꝯ w' be
 ŷede keuania, aꝯt keuania uala w' tóle
 ah Christus de nem múuele, aꝯert
 ŷomoruan mené el urunktúl, mert
 inkab hün w' aꝯ w' gaꝯdagfaganak hog'
 nem.

nem mint aꝯ istenben megis erte
hog' meg nem tartotta uolna ah pas
rancyolator ennek okaiert ira
est aꝯ euangelista.

Cum audisset aut̄ adolefcens eū ser- Ibidē.
monē abiit tristis/erat enim habens
possessiones. Iesus aut̄ dixit discipu-
lis suis. Amē dico uobis/ diues dif-
ficile intrabit in regnū coelorum.

Mikoron halotta uolna aꝯ Ifiu
ah bezedet gomoruuan mine el mert
nag' lok ioꝯagi ualanak w' neki, w' d
uõꝯitõnk pegeg aꝯt monda aꝯ w' ta
nituaninak, biꝯoni mondom tinek
tek ah kaꝯdag nehezen megen be me
nieknek orꝯagaba, est pegeg nem en
magamtul magaraꝯom ig' hanem ah
Christus bezedede w' maga magaraꝯa ig'
meg magat. De ꝯent Hieronymusis,
de mondanaia it ualaki lam aꝯ ifiu
meg tarta ah parancyolator mert
aꝯt iria ꝯent Marcus w' rola hog' ah
F v Chris

Christus ferette wtet eġ ah ġent
Marcus beġede.

Math. Inuitus illum Jesus dilexit eum.

3. Ewduđġitōnk w̄ reiaia tekintuent
ferete wtet. ERRE EZT Felelōm.
Oluafd touab ġs meg talalod hog'
meg nem tartotta ah parancyolator
mert aġt monda ah Christus eġ hez
iod uagon meg teneked, ha aġert
meg tartotta uolna nem monta uol/
na w̄neki aġt ah Christus hog' meg
hia uagon, ġomoruan sem ment
uolna el ah Christustul, de ah Chris
tus sem mondotta uolna aġt w̄ rola
kōnieb ah teuġnek eġ w̄ likni helien
altal menni hog' nem ah gaġdagnak,
meniorſagba, nem de cyak en er
tōme eġt ig' igerti ġent Hierony
musis, ġs uġan eġ kōnuet irt errōl,
kit neuēġ Acticusnak, meli kōnieben
aġt iria hog' ember aġ istennek pa
rancholatiat meg nem tarthatia, aġ
iflu

ifiurul pegeg aſt monga eſ nem hog
tökellertes uolt uolna, de ingen lenni
ſem akart, aran' ſaiu ſent lanos meg
aſt monga, es ig erti aſ ifiu dolgat,
ig erti Illariusis es ah ſent Doctorok
mikor magiarafſak eſt eh helt, mind
naian ſidalmafſak eſt eſ ifiat. Mon
danad te ennekem, tehaat miokaert
monga ſent Marcus hog uronk ſer
rette eſ ifiat, nemelliek aſt mongiak
hog urunk miert hog wtet tanitua
naua akaria uala tenni ſerete wtet aſ
aſ, ſeretgete wtet, edes beſeddel ſola
neki, de ionkab eſt kel mondanunk
hog urunk ſerete wtet aſ aſ, ſerete
w kwlfó paranciolatianak meg tartas
ſat, de annal töbet kiuan' uala w töle,
aſ aſ, aſt kiuenta hog lelek ſerentis
meg tartotta uolna mert ſent

Paal eſt mongia.

Lex Spiritualis eſt.

Ah törüén lelki dolog, eh pegeg les
lek.

lekben nem tarthia uala meg, ah pa
rancyolatnak aꝯ w meg tartafa all
pegeg eh harom elfo parancyolat
ban, it urunk foga est immerre hog
eg istent higgen, mert ah ki eg istent
higen fereti aꝯ, aꝯ istent, ah ki pegeg
aꝯ istent fereti kes mindent w erete,
el hanni, aꝯ kes nem lon aꝯert aꝯ is
tent nem ferete nem hiue wtet ha
nem fogada w maganak 'aꝯ w Mar
haiat isten elol arra mene el somoru
keduel, mert aꝯ istenis kel uala es at
tol sem ualhatik uala el, de megis ah
marhat ualasta maganak, eg bejed
del ennek aꝯ ertelme ferete aꝯ ifiat ah
Christus anniera hog ah het utolso
parancyolatot uala menere meg tar
totta uala kiket elo jamlala w neki,
de nem ferete hog ah harom elfobe
semit nem akara meg tartani, miket
Faraho keralt fereti uala aꝯ uristen
mikor aꝯ Israel nepenek niomorusas
gat

gat meg tagitotta uala es azt fogas
ga uala hog el bocatia wket, megis
mutatia uala azt az isten, mert ah cyas
pasokat ah kiket reaia bocat uala
akkor el uezi uala rola, de hog ostan
nem hwn w neki, az isten nem ferete
wtet es elis uezte, azt mondhatnos
iok mi farahorulis ah mit az ifiurul
mondnak nemelick, Farahor isten
ferete mert Moifest kere Faraho
hog imadkozne w grette, es isten
meg halgata w crette Moifest, azért
az isten ferete Faraho, ha ferete hat
meg tartotta Faraho az istennek pa
rancholatiat de es nem igaz, azért az
ifiurul ualo bezed sem igaz.

NEG'EDIK KERDES.

Ha ah parancyolatot azokaert atta
az uristen Moifestnek altala uiobban
ki, hog ah parancyolat meg mutassa
az embernek az w bwnit, es bwnos
uoltat, mit hasznalt es az embernek.

Touab

Touabba ha ah törüennek meg taro
talanak altala, senki aſ ſ bwnének
bocyanatiat meg nem nierheti hat
mi altal wduóſdtek ah regi Patriar-
chak és Profetaak? cſt haznalia ah
parancyolatnak uionnan ualo ki a
dafa hog ah törüen meg mutafsa aſ
embernek aſ ſ bwnós uoltat ki wne-
ki előſór aſt haznalta hog meg esmer-
te abbul aſ uriftennek ah bwn ellen
ualo haragiat, és iteletit Ennek uo-
tanna oſtan inkab wgekezet arra hog
magat minden bwnól meg oggia,
ſent Paal aſt iria ah Timotheufnak
irt elő leuele nek elő regeben.

v. tit. 1. *Lex non est iuſto poſita / ſed in iu-
ſtis et obſequentibus impijs
et peccatoribus.*

Ah törüen nem adatot aſ igazaknak
hanem ah hamisagnak, aſ engedel-
tleneknek, ah gonofoknak és ah bwn-
neföknek ug mint aſt mondana hog
ion/

fonkab ah bwnról magokat meg o-
 gák azért adatek ah törüen, Annak
 utanna ezt hañnallia aq embernek ah
 törüenből ualo bwnnek esmereti,
 hog mikoron latnaia hog w bwnös
 uolna es melto uolna örök halara
 tehat ezebe ueine magat hog ah pas-
 rancyolatnak meg tartasabul es aq
 io cyelekedet által meniorlagba nem
 mehetne, hanem gükfég uolna hog
 mas keppem gondolna aq w wduös
 segere mint tunni illik, hog ah
 meg igert Christusnak általa kellene
 wduöölni kinek ez uelagnak ualcyas-
 gara el kel uala idni ennek okaiert
 monga gent Paal ah Galatas beliek-
 nek irt leuelenek harma-
 dik rezeben.

Lex Pedagogus noster fuit ad Chri Gal. 3
stum/ut ex fide iustificaremur.

Ah törüen nekönk örönk, uegers-
 lenk, uolt ah Christushoz, hog ah
 Chri

Christusnak hitenek általa lennink
Istennek előtte igazsága, aſ aſ hog ah
Christusban ualo hwtinkel fogno
iok meg mi aſ Istennek irgalmassa
gat, es ah Christusnak erdemit, kiert
mi igazsaga lejonk Istennek előtte
kiert minekonk minden bwnonk
meg bocyattatik, es pegék ah Chris
tushoz ualo hwk, Soha kwlomben
nem lehet hanem ha ember előford
meg esmeri aſ w bwnes uoltat, mi
keppen senki addeg oruost nem kes
res, meg nem erti aſ w betegseget.
Ember pegég aſ w bwnos uoltat aſ
w niaualias uoltat ah parancyolat
nelkwl nem ertheti, De mikor em
ber aſ w eletet ah parancyolat melle
uetendi, igaz ugan meg lathattia
mint eg twkörben aſ w bwnos uol
tat, ug tud ostan aſ ember oruost
keresni aſ aſ ah Christus ah ki által
mindenek meg aldatnak, konio ebe
ból meg

ból meg erteni mikeppen wduóól:
tek ah regi žent Atiak, mert miko:
ron ah törüenból meg ertettek ađ w
bwnós uoltokat es lattak hog' ađ w
miuoltokbul es nem wduóólhettes
nek ađ oruos Christushođ foliam
tanak es bižtanak ađ el iówó' Chri
stusnak erdemeben es ađ altal wduó/
óltenek mint žent Peter monga ađ
Apostoloknak cyelekedetekról
irt könűnek tigen ótós

dik režen.

Quid tentatis Deum / ut impona:
tur iugum super cervices discipu:
lorum / quod neqz patres nostri / neqz
nos portare potuimus / sed per gra:
tiam domini Jesu Christi credimus
nos saluos futuros / quemadmo:
dum et illi.

Act. 15

Mit kesertitek ti ađ uristent hog' ah
tanithuanioknak nákokra oli igat
uessetek hog' kit sem ah mi atiaink,
G sem

Sem mi el nem uifelhettök hanem
 aſ Vr Ieſusnak ſerelme által kiuel aſ
 uriften wtet ſerette es w érette min
 ket hiſſwk hog wduóſit miképpen
 ſinten aſokis aſ aſ, miképpen ah regi
 ſent atiak meg nem tarthattak ah tór
 uent ah parancyolatot ugan mint
 meg kellett uolna tartaniok aſonkep
 pen mi ſem tarthatiuk. De miképpen
 wk aſ el ióuó Chriſtusnak erdeme al
 tal wduóſóltenek, aſonkeppen mi es
 aſ el iot Chriſtusnak erdeme által
 wduóſólónk, eſt pegeg nem cyak en
 ertem ig hanem ſent Agoſtonis ig
 erti mint meg irta ah kénben ah kit
 irt magáraſuan ah ſent Iános Ewan
 geliomanak tiſedik reſeben.

Augu.
 in 10.
 ap. 10.
 ca.

Preceſſerunt iuſti/ ſic in eum creden
 tes venturum/ quomodo nos quoqz
 credimus in eum qui venit / tempo
 ra variata ſunt / non fides / quia et
 ipſa uerba pro tempore variantur.

Ah

Ah mel igazak mi elettõnk uolta/
nak ah keppen hittenek aꝯ el iouõ
Christusban mikippen hiꝯõnk mi
es abban ah Christusban ah ki el
iõt , aꝯ wõdõk ualtoꝯtanak el nem ah
hwt mikeppen ah beꝯedekis aꝯ wõdõ
ꝯerent el ualtoꝯtanak, eꝯ által wõduõ/
ꝯõltek miꝯ mikeppen ah Christus
wõmaga meg monda mint ꝯent lanos
meg irta kõnuenek tiꝯenne
ged reꝯeben.

Nemo uenit ad patrem/nisi per me. 10.14.

Senki aꝯ en atiamhoꝯ nem iõhet
hanem csak en általam , hat senki/
nek nem eꝯebnek általa hanem
csak wõ általa.

ETEDIK KERDES.

Ha ah parancyolat arra ualo hog'
mi aꝯ által meg esmernõdõk ah mi
bwnes uoltonkat foliamnank ah Cho
ristusnak erdemere hog' aꝯ wõ erdes
meben biꝯuan legiõnk ottan ah mes

G ij nior

niorſagnak utan, tēhat immar nem
kel iol tennōnk, hanem cyak ah pa-
rancyolatbul eſmeriwk ah mi bŵz
nōnket ęs aę utan hięonk aę
Christusban.

ERRE IG FELELEK.

Nag' ſokan uannak moſtaniis eh fe-
le emberek hog' ig ęlnek, de eh felek
nem eſmerik aę ŵ bŵnōket, ęs aę ŵ
bŵnōs uoltokat, ſem ah Christus ęz-
demeben nem bięnak, mert hog' ha
ŵk erteneięk ah bŵnt, mint gŵleli
aę uristen, mert ug' gŵldōli hog' aę
embert ah bŵnęrt halalra kōteleęi,
pokolra ęs ōrōk karhoęatra, ha im-
mar hinneięk hog' ah Christus abbul
ŵket ki mentette ęs ęrteneęk ŵk eęt
bięon' nem tęrneęnek arra ah ueęede-
lemre ah kibōl eęcyer aę Christus
aę ŵ dragalatos ueęuel ki mentette.
Touabba ha hinneęk hog' ha Chri-
stus ŵ uelek ennie ſok ioot tōt ęeret
neiek

neiek ajert ah Christust, es az w hojs
ja ualo feretetekben azon wgekeks
negenek kejszel labbal hog miuel az w
kedue ferent elninek, Semmiben w
neki ellene nem uetninek, mint es
uelag ferentis ha ki ualakit feret,
haat annak mind onnonnaga mind
lowa, tehene, es minden ammiuel w
byr zoolgal, igaz azon keppen ah ki
hisi ah Christusnak erdemet fereti
wtet ah ki fereti wtet bwnt nem a
kar tenni, mert igol tugia hog w gw
loli ah bwnt mert est monga ah Chri.

stus mint gent Mathę meg irta
konuenek vii. rezeben.

Discedite a me omnes / qui opera- Math.
mini iniquitatem. 7.

Tauozgatok el en tolem kik gonoffa
got cielekettek, gent Paal meg azt
monga ah Timotheusnak irt
mas leuelenek mas re
zeben.

G iij Solidū

2. 5. 2. Solidum tamen fundamentum dei
stat/habens signaculum hoc. Nunc
Dominus qui sunt sui / et discedat
ab iniquitate omnis qui nominat
nomen Christi.

Az istennek allando fundamentoma
ez ah kiuel ah ieg leiend azaa, az iga
hwt mint gent Ambrus magaragga
ezt eh gent Pal mondasat, es ah mint
erheti ember az esdo bezedekbol, es
meri az ur az oueit es minden el ta
uozsek ah gonozsagtul ah ki ah Ch
ristusnak neuet neuexi, meg azt mon
gia gent Paal ah Galatas belieknek irt
leuelenek otodik regeben.

Gal. 5. In Christo Jesu / neqz circumcisio
quicquam valet/neqz prepucium, sed
fides per dilectionem operans.

Ah Christus Iesusban semit nem
haznal, sem ah kornul meteles, sem
ah nem kornul meteles hanem ciak
ah hwt ki zeretes altal cielekesik, a
bert

ſert ah kinek igaz es io hūti leſen bi
ſon czelekódetiis io uagon mint ah
io fanak io gūmólcé uagon ah goz
noz fanak gonoſ gūmólcé uagon
mint ah Christus monda eg beſede
del , mint aſ nap ſen ha nap ſen hat
ſenlik , hanem ſenlik nem nap ſen,
igaz aſſonkeppen ha hūti uagon io
czelekedetiis, uagon, ha nincén io cze
lekedeti nincén hūtiis.

HATODIK KERDES.

Meg ſem ertem hog' mikeppen le
het eſ hog' ah hūtnék mellette ne
kem czelekedetemis io leſen, lam E/
ſaias profeta nag' ſent uolt meg ſem
uolt bűnnelkűl mint ŵ maga mon
ga kőnűenek vi. reſeben.

*De mihi/ quia vir pollutus labi
is ego ſum.*

Eſa. 6.

Iay ennekem mert en fertelmes aias
ku ember uagok aſ aſ bűnős uagok
ſent lobnak kőnűenek negedik re

G iiij ſeben

geben meg aſt monga egik baratia
kinek neue Cliphas temanites.

1ob. 4. **E**cce qui ſeruiunt ei / non ſtabi-
les / et in angulis ſuis repe-
rit prauitatem.

Ime ah kik uneki ſolgalnak nem al-
hatatofok, de meg aſ w angalibanis
gonofſagot talala. Touabba ſent Pal
ſent Barrabas aniera oſue ueſtenek
Antiochiaban hog egmeſtul el ual-
nanak cyak ennek okairt hog ſent
Pal akaria uala hog mikoron wk aſ
ſokat meg latogatnak ah kiknek pre-
dikalotanak, Marcus Ianos uelek ne-
lenne ſent Barnabas pegeg aſt aka-
ria uala hog uelek lenne, noha ah
predikalasban tarfok nem lot uolna,
ig iria eſt eh dolgot ſent Luchac aſ
apostoloknak cielemekedtir ol irt konis-
uenek xv. regeben, Eſ aſert ah ker-
des ha ah ſentek magokat bunnel-
kul nem ohattak illien ieles ſentek
hat.

hat mikképpen ohatiuk mi magunk
kat? iol lehet arrol eleget szokunk en-
nek elöte hog minemö bünösök ua-
gunk mi eh földön ah meddeg mi
nt glönk, minemö igazakiiis. De mind
az által mostes szokunk keves bezed-
del, három fele bűn uagón es három
fele bünös uagón, első bűn monda-
tik eredet bünnek ki nem egeb ha-
nem ol' bünösség, hog ki mi reánk
ah mi atiank uetkeirt jallot, es euel
egetemben ah mi termeszetonk an-
niera meg romlatot hog ha akarno-
iok sem tehetnök hog ne uetkez-
nünk, mert soha mi az istent aniera
nem felhettiuk ammeniere kellene
aniera w benne nem bihatunk, az
niera wtet nem zerethettiuk ah me-
nire kellene hanem zerettiuk azokat
es azokban biunk ah kiket gemons-
kel latunk, ebben eh bünben pegeg
ananknak mehebennis benne uol-

tunk erre monga ſent David ah
ſoltar kóniõnek õtuenedik
reſeben.

Pſalm.
50.

Ecce in iniquitatibus conceptus
sum / et in peccatis concepit
me mater mea.

Imç en bwnbe fogantattam, es bwnz
be fogadot engem aſ en aniam. De
erre nem ſwgsleg egeb biſonſag mert
eſt minden ember meg eſmerheti
hog ah mi termeſetõnk meg rontas
roth termeſet ſõrõnt cyak bwnre
uagon, mert embernek lelke untalan
kwlwmb kulumb iſtennek ellene uas
lo dolgokra, giakorta pegeg iſten
ellen ualo dolgokatis ciëlekeſik, eſek
aſ eredet bwnnek gumolchi, ennek
eh gwmelcnek pegeg faiais uagon, ki
nem egeb hanem ah mi romlot ter
meſetõnk: eſ aſert aſ eredet bwn ah
mi termiſetõnknek bwnõs uolta ah
mi atianknak bwnneiirt, es aſ mi
terz

termegetönknek, ki anniera meg ron-
tator hog' nem teheti hog' ne uéköz-
szek, ennek ah gümölchi minden go-
noş gondolatok es minden istennek
ellene ualo tétémgnök, ebben eh
bünben benne uala mind eş uélag, es
mind eş uólag kötöles uala örök has-
lakra, eért eh bwnert mint şent Pal-
monga aş Ephesumbelieknek irt le-
uelenek masodik reşeben.

Erasmus omnes natura filij ite . Ephc.
2.

Feienkent haragnak fiai ualank
aş aş bünösök es karhoştak, de hog'
ah Christus el iöuc ualakik w benne
hwnek es nem ug hüneke (mint aş
ördögök kik is hişik hog' ah Chri-
stus meg holt mind eş uelagert, de
nem hişik hog' w erettek holt meg)
hanem ug hişek hog' w erettek holt
meg ah Christus, es minden remen-
segeket w benne uetetek, eşeknek
bünöket meg bocátia aş uristen aş
w şent

Ű ŷent ŷairt , aŷ aŷ meg bociatia
mind aŷ Ű termeszeteknek bŰnősse-
get , es meg romlasat aŷ aŷ , minden
istennek ellene ualo gondolatokat
es tetemenieket aŷokban ah mint
mondam ah kik Ű benne igazan hit-
tenek mikeppen aŷ Christus monga
mint ŷent lanos meg irta kőnue-
nek harmadik reŷeben.

102.3. Sic Deus dilexit mundum / ut fi-
lium suum vnigenitum daret ut
omnis qui credit in eum non pereat /
sed habeat vitam eternam.

Eh keppen ŷerete isten eŷ uelagot
hog aŷ Ű egetlen eg fiat adnaia Ű e-
rotte hog minden ualaki Ű benne
hyend el ne ueŷŷen hanem őrők ele-
tet uallion : eŷenkeppen imar iol kel-
elnick es kel magokat oltalmaŷniok
aŷt aŷ artatlanŷagot ah kit Űnekik ah
Christus ŷerŷet , mint ŷent Paal mon-
ga aŷ Ephesumbclieknek irt leueles-
nek

nek masodik rezeben.

Conditi sumus in Christo Iesu ad
opera bona/ que preparauit De- Ephc
2.
us/ vt in eis ambularemus.

Teremtetenk ah Iesus Christusnak
altala ah io czelekedetre kiket zerze
az uristen hog azokba iarnank az
az, az uristen azert teremte uiobban
az w zent fianak altala, az az, uiobban
nemjee hog elnenk az w mondasa
es akaratia zerent, azert ezeknek kel
igekezniek kezjel labbal hog az vris
sten ellen ne uetnenek hala adatlan
fiay ne legenek es azt az artatlan sagot
oltalmaznaiak ah kyt ah Christus
nag draga uereuel zerze nekiek, ezek
immár ha törtenet zorent uetkocz
nek, de ha meg nyha kelendis ah ues
tek de hanem ertendik az w bündö
ket bwnre wnekyk nem tulaydonis
tatyk mert az ember oly giarlo hog
gyakorta minek elöte enged ah ues
teknek

teknek de miert hog' ah uolt akarasiok
hog' nem akartak uetkeznie en-
nek okaiert ha immar egek tortenet
zerent uetkeznek bator nehaz kelues-
ys bwnre nekyk nem tulaydonytas-
tyk ah Christusnak erdemyert, mert
egyeknek az w bwnok ah Christus-
nak erdemyert bocyanando bwnng
lot az az megh bocyatatot bwno.

Egek immar az w miuoltokbul bwn-
nosok mert naponkent uetkeznek,
mert naponkent azt mongiak, es bos-
cyassad my atyank ah my bwneyns-
ket uetkeinket, de ah Christusnak er-
demebol zentek es bwnnelkwl uad-
nak, es ok ah w igaz hwtoket napon-
kent megh esmeryk mynd w nonma-
gokat es mynd egebeket az w nemes
es yo igaz cielekedetekbol, epitik
mert egek tuduan, ertuen nem uet-
keznek akaratiok zerent, mert az
hog' eg mak zemnyt se uercenek az
istennek

istennek és az ő felebarátóknak el-
lene lehetetlen, minden űentek és
mynden hyw keresztienek illyenek
uoltának, és mostanys, illyetenek, ha
pegcg erről irast keuanű, igaz eleg
irastal meg bysonittok est my my-
kor űolank ah Christus egyhasanak
ryűtasagarol.

Nag sokan uannak kyk cyak űynnel
keresztienek kyk nyeluekkel uallyak
ah Christust de űewekkel nem hy-
űyk, ezeknek nyncyen gongyok ar-
ra, hog isten űerent ellyenek, és
nem oltalmaűűák magokat, ertuén
tuduán gyakorta az uristennek, el-
lene uetnek, sokara pegcg ingen nem
gondolnak arra hog ne uetkeűűenek
ingen nem erűyk és nem ertik hog
uetkeűnek, ezek azok ah kik halalos
bwnben uannak, ezek ah kyk illyen
bwnben megh halandnak myndiar-
ton pokolra mennek mykeppen
űent

zent Paal monda ah Romabeliek
nek irt leuelenek niolcyadyk
reşeben.

10. 8. *S*ratres si secundum carnem vix-
istis / moriemini.

Atyamfiay ha test şerént élték megh
haltok, aş aş, ha testeteknek kedue
şerént élték el ueştek, miuel pegeg
hog' yobban ercyed merról peldat
mondok en teneked, ah mi lelkónk
meg anyanknak meheben annak uz
tanais olyan mint ah napnak földé,
kyben ah fűnek gyökerey benne
uannak es nag' sűrűseggel fel űtnek
ah fűvek aş ű gyökerekből, igaş aş
şonkeppen ah bűnök gókerei ch mi
lelkónkben benne uannak es gyaş
korta fel űtnek, ennek ah meg rom-
lot termeşetnek gyümölcsí, mint
tunni illik gonoş gondolatok, gonoş
cyelekedetek, touabba mykşppen ah
kertet meg kapaliak es tiştaua teşik
ah kerten

ah kertet, eženkeppen ah Christus.
tištaua teği ah mi lelkonket ađ w ue-
re hullafanak erdomęuel, kiben mi
bištaonk, ađt monga ah Christus.
mint žent Mathę meg irta kds:
niuenek.xij.regeben.

Sed dico vobis quod de quocunq; *Matb.*
verbo otioso/quod locuti fuerint *12.*
homines/ reddaturi sunt ratio-
nem in die iudicij.

De mondom tinektek hog minden
hiuolkodo begedrol kit emberek žol-
nak, rola žamot adnak iteletnek ide-
ien, de hog adhatonk mi žamot mel-
igen sokak ah mi bwnneink mint žent

David monga ah žoltar kon-
nek.xviiij.regeben.

Delicta quis intelligit/ ab oculis *Psalms.*
meis inunda me. *18.*

Ki erti ađ w bwnneit ugi mint ađt
mondanaia senki, ađert nem tištith
meg engem ađ en titkos bwnneimbol

H semmi

semmi egeb hanem, ah Christus tíf-
titia meg ah mi bŵneinket, ęs ah mi
adosagonknak leuelet ŵ tórle el, ug
mint hog ęg mak ęemne bŵn nem
maradna ah mi lelkonkbé mint ęent

Paal monga ah Colossabelieknek
irt leuelenek. ij. reşeben.

Colos. Deleuit quod aduersus nos erat
2. Chirographum.

El tórle aşt ah Christus ah mi ke-
şonk irasat ki minekonk ellenonk
uala, aşt aşt, el mofa ęs el tórle mine-
konk minden bŵneinket, ęs ęamot
ada aşt ŵ ęent uereuel minden hiu
kereştienekért aşt ŵ ęent Attianak,
meg annak felette aşt ŵ ęent malaş-
tiat aggia aşt ŵ hiueinek, hog kiuel
naponkent tífittiak aşt ŵ lelkekket,
de mikeppen ah tífita kerbe meg mar-
radnak ah fŵnek gókerey aşonkeş-
pen megh maradnak ah bŵnnek gó-
kerey ęs, mikeppen ah kerben ah fŵ
giókerék

gökerekről kik ismegg fel uerik ma
gokat azonkeppen ah mi lelkonkból
untalan fel úti magat ah bewn mint
tudni illik, kwlwmb kwlwmb gonog
gondolatok, neha gonog a uag hara
gos bezedek neha meg gonog tete
meniekis, De mind ezek, miert her
telen es ertellemnekwl leznek azok
ban ah kik uetkezni nem akartanak,
es nem uetkeztenek akaratiok es er
telmek zerent, hanem minden gandes
kokkal azon uoltanak hog ne uet
kezzenek, ezeknek ualami bwnok es
syk wnekik bwnre nem tulaydoni
thatik, hanem azok ah bwnok bocya
nando bwnok leznek ah Christus
nak erdemiert ah kiben wk hittenek
azaz meg bocyatot bwnok.

De uannak ol' gonog emberek hog
mindenestól fogua parlaga haggiak
az w kerteket az az, nem oltalmazak
magokat bwnból, de meg erthuen,

Hij tud

tuduanis giakortá uétkeşnek, eşekş
nek lelkeket ęs testekeť aş uristen
kşldi aş őrök karhoşatra mint wş
nőnmaga meşh monda ah Christus,
iria peęeg şent Ianos kőnues
nek őtődik reşeben.

107.5. **Et prodibunt qui bona fecerunt in
resurrectionem uitę. Qui uero mala
in resurrectionem con-
demnationis.**

Ah kik iol cyelekettének fel tamadş
nak előtnek fel tamadaşsara ah kik
peęeg gonoşol célekednek karhoş
şatnak fel tamadaşsara, minek okaş
ert intek mindent ęn arra hog ha
eddeg Iştennek ellene elt meg tşrien,
ęs bişşek ah Christus ęrdémęben ęl
lien aş uristen akaratia es kedue şe
rent, ne akarion el ueşni őrűkke, ah
peęeg meg lehet mint şent Pal iria
ah Timotheusnak irt maşodik le
uelenek maşodik reşeben.

In

In magna domo / non enim sunt uas / 3. ti. 3
sa aurea et argentea tantum / verum
etiam lignea / ac testacea / et alia ue-
ro / in honorem / alia vero in contus-
ionem . Si quis vero expurgaue-
rit semetipsum ab huius erit vas in
honorem sanctificatum ac commo-
dum / vsibus domini ad omne o-
pus bonum preparatum.

Ah nag es gajdag hajban nem cak
aranbol es ejustbol cynalt edenek
uannak, hanem meg fa es czerpedes
nekis uannak, nemelliek tizteslegre
ualok, nemelliek pegeg bolsufagra
ualok, az az, ala ualo dolgokra, mint
arniek zekre auag moszknak ualok.
De ha ki magat ezekbol meg tiztis-
tia haat des tizteslegre zentoltetot
eden lezen, kiuel azur eg lezen, zerez-
tet minden io cyelekedetekre, Azert
ing im meg terhet ember, es ha an-
nak elott karhokra ualo uolt,

H ij meg

megh teheti aşt hog' v' duósfegre uas
lo lęgen ha ah Christusnak beęede-
nek hięen, ęs ha aşt v' ęrdómeben bis-
ęik, annak utanna akar ęlni aşt uri-
stennek akaratia ęs kedue ęórent, has
logatni pegeg aşt nem kel, mint aşt
Christus mongia, ęs ęent Marcus
meg irta kónuenek xin.

reęeben.

Marci
13.

**Vigilate/nescitis enim quando Do-
minus venturus sit / sero an medio
noctis/in gallicantu an diluculo/ ne
si venerit / repente offendat
vos dormientes.**

Eccle.
5.

**Vigáęęatok mert nem tugiatok mis-
koron id el aşt haęnak ura istene, aşt
uag' efeli koron, auig' reguel, hog' ha el
iouendne talalion titeket alwan
erre mongia ah bólch.**

**Ne dicas miseratio Domini magna
est/ multitudinis peccatorum meorū
miserabitur. Ne tardes conuerti ad
Domi/**

Dominum / et ne differes de die in diem. Subito enim veniet ira illius et in tempore ire disperdet te.

Ne mond te ayt, nag' aꝯ istenuেক erꝯ galmaꝯsaga, meg bociatta ꝯnnekem aꝯ ꝯn sok bꝯwꝯnomet, ne leg' keꝯedelꝯ mes aꝯ uristenheꝯ ualo terisre, ꝯs ne halogaꝯd naprol napra, mert bamar el ió aꝯ w' haragia, ꝯs boꝯꝯu allasanak ideien el ueꝯt teꝯedet illik aꝯert emꝯ bercknek loꝯanoknak lenni minden ꝯmpellantasban, ꝯs kel rettektetni ah bꝯwꝯre hailo termeꝯetet aꝯ órók karhoꝯatal, kit rettenetes cyak hallaꝯnys, de biꝯon' inkab kel nekónk halꝯlamunk aꝯ uristennek nag' keꝯelmeseꝯ seꝯet ꝯs ah Christusnak nag' draga uere hullasat, kiuel minekónk aꝯt ꝯerꝯꝯe hog' istennek fia i lennink mint ah nap fén, ꝯs aꝯ Istennek angiali.

Eꝯeknek ch dolgoknak hallasauaꝯl ꝯs ertelmeuel kel minekónk magunkat

H iij min

minden iora iggatnonk hog' orokul
oroke eliunk.

HETEDIK KERDES.

Mikeppen lehet Istennek kellemes
tes ah fele io tetemen ha ah io tetes
me fenkitol tokelletesen ne lehet iol,
iol lehet az igekezet meg lehet.

Imest ued esedbe hog' ah hiu keresz
tienekben eh fele el kezdet io tetes
men kellemetes nem ah io tetemes
nieknek io uoltaiert, hanem ah gemel
liert ah ki ah io miueli meli gemel
Istennek kellemetes, ah Christofert
ah kiben hit, kiert immar ah gemel
ah ki iol igekezik elni naponkent es
akar mindenha oregbolni ah ioban,
Istennek fiaua lot, mert imar Isten
nek fia, es az w fia Istennek kellemes
tes, es okaiert minden io tetemen
Istennek kellemetes. Noha ah io
nem tokelletes io, mert gakorta uet
kezik akaratia es ertelme ellen, eg
bejeds

beşeddel ah tetemen kellemetes ah
hiu şemeliert, de ah şemel nem lehet
kellemetes ah tetemeniert, mert ha
aş lehetet uolna: nem uolt uolna ah
Christusnak el iöte. Peldat mondok
rola, ualamel embernek uolna eg fia
es eg şolgaia, hog ha mind ah fia es
mind ah şolgaia egetemben giakor
ta aprolagot tennenek ennek es em
bernek: hat es el menne ah şolgaia el
şigne töle de aş ş fiat el nem şngie,
miert ˚ mert şneki fia, mert şneki
aş ş şömelie kellemetes, innet mon
giak paraşt peldaban aş atianak es aş
anianak eg gonosş fia es eg ruth fia
şincşen.

NIOLCADIK KERDES.

Im aşt mondad megis bişonithtad,
hog şemmi io tötemennek erdeme
böl nem kel uarnonk, ah mi bşnön
knek bocyanatiat es aş örök şduş
şegyet, hanem tiştan cyak ah Christus

H v   nak

nak erdemeből és ugre hullafabol, te
 haat mi okaért mondod hog' ſw'g'
 ſzgh iol c'ni és arra igeke'ni minden
 w'geke'jettel. Ha ualaki iol nem el ah
 mint embertól lehet te hat a' el kar
 hozik, mind e' uilag ke' detitül fo'z
 gua teuelgettenek ebben a' emberek
 és a' Istennek, ergalmassaganak ti'z
 tesseget cyak keuesen tuttaak megh
 adni, és ennek okaért w'duo'g'olt'ek
 keuesen, mint urunk meg monta és
 ſent Math' meg irta kónuenek
 hetedik re'eben.

Math. 7. *Angusta est porta et stricta est via/
 que ducit ad vitam/et pauci sunt
 qui inueniunt illam.*

Szoros a' kapu és szoros a' uth, ki a'
 eletre u'gen, keuesen talaljak meg,
 mert ha a' istennek ergalmassagat
 meg esmeretek és ti'ztelni tuttak uol'
 na, tehat abban bi'gtanak uolna meg
 esmeretek uolna a' w' niaualias uolto'
 kat,

kat, meg aꝯ istennek io uoltat es : en-
nek okaért nem akartanak uolna aꝯ
istennek halaadatlanok lenni, hanem
ualamit tuttanak uolna hog' istens-
nek ellene uagon nem miuelték uol-
na eꝯt. De miert hog' aꝯ istennek er-
galmasagobol nem uartak aꝯ ō ōd/
uósségöket, hanem aꝯ ō célekedes-
tökből, el mentenek minden gonos-
sagot el müueltének, oꝯtan ah tem-
plomba mentenek, fel, aldoꝯtanak
oth, es uala minemó eneklesekét töt-
tenek, aꝯt tartottak hog' ōnekik aual
meg bocyáttatik minden bōnók
mint Hieremias profeta meg,
irta kónüenekheted
reꝯeben.

Ecce vos confiditis uobis in ser- Hier-7
monibus mendacij/ que non prode-
runt uobis / furari/ adulterari/ iura-
re / mendaciter libare Baal/ et ire
post deos alienos/ quos ignoratis/
et ite

Et stetitis coram me in domo hac/
in qua inuocatum est nomen meum/
et dixistis / liberati sumus eo
quod fecimus abomina-
tiones istas.

Ime ti biſtok hamis haſug beſedek
nek, kik ti nektek ſemit nem haſnal/
nak, orſotatok, embert öltetek, para-
ſnalkottatok, hamisán eſkörtetök,
baal iſtennek aldoſtatok és ol' iſten
utan iartatok kit nem tuttatok, eſ el
ióttetek és allottatok en elöttem eſz
ben eh haſban kiben aſ en neuem ſe-
getſegre hiuattatot, és eſt mondotta-
tok meg ſabadoltonk, aſert hog' mi-
ueltuk aſ utalatoſſagokat, aſ aſ, iol
lehet uetkeſtönk de miert aſ ur iſten
nek templo:naban iöttönk, meg nem
bűntettetönk, ees aſert miueliuk
mind eſeket eh gonofſagokat : De
neſük meg ah moſtani uelagotis bi-
ſon' ugan uagon moſtanis : ſok em-
berek

berek elnck országban, toluaitasban,
paraşnafagban, De miert wnnep
napon auag egeb napon aş egi
haşba mentenek, oth aldoştanak,
penşon miset uóttenek, aş aş, embert
fogattanak, hog ki urunknak testet
ueret ah penş kedueirt hoşsa uótte,
imadsagot uóttek penşen, aşt tartot
tak hog isten wnekik meg bocháta
minden bwnóket, meg ugan aştis
mondottak, minem hiaba tarták
aş şentólt uíşet, aşes haşnal, magz
chák ah Christus uere mosta el ah
bwné aş w hyueiról, nem hog aş
imadchág io né uolna de ennek helie
leşen mikoron şolunk mind ah ima
dcyagrul mind ah miseról. Touaba
ha ualakik magokat imeş temerdek
buntól meg otak, hat eşók bünnelkül
ualoknak uelik magokat, mikępé am
urunk w maga meg ielenę aş eş şerş
şetes Sidonak chélekódetiból, mint
iria

iria ſent Luchác kónuenék
xvii. reſeben.

Phariſeus ſtás apud ſe orabat. Des
us gratias ago tibi quod non ſum
ſicut ceteri hominum/ raptores/
iniuſti/adulteri. etc.

Ah ſerſetes Sydo ig imadkozik uala,
Iſten halaat adok en teneköd, mert
nem uagok en ollian mint az ege-
bek, kik ragadozok, hamisak, para-
nak, azt pegceg meg nem tuttaak gon-
dolni hog az w lelkokben hangor
uetkezenek iſtennek ellene kik az
iſtent tiſtan nem ſeltek, nem biſta-
nak w benne, nem ſerették wtet. At-
tiok ſiat ug nem ſerették mint wn-
nomagokat, ah mi wdönkbennis
ſinten ugian uagon, ah kik ez uelag-
lattara onnomagokat niluan ualo
bwnoktol megh ohattak, azért bwn-
nelkwl ualo emboreknek uelik ma-
gokat, es nem cyak elegnek uelik az
w mi

Ű miuoltokat, de elegnek uelik meg
egébeknek űduósegekreis, azért nem
akartak sem munkat tenni, hanem
cák arultak aŷ Ű io uoltoknak er-
dómet, mint tudni illik annak erdes-
met, hog Űk urunknak testet ueret
hoŷjaiok uótték, hog aŷ istennek kó-
niórgóttének, azért eŷ aŷ oka hog
keueisen Űduóŷóltének.

Mert ah ki gonoŷul el eŷ uelag latta-
ra ah sem tud meg terni, es aŷ Chris-
tus erdemebe biŷnia, ah kik pegeg
eŷ uelag lattara iol elnek eŷekis el-
ueŷnek, mer nem tuggiak meg esmer-
ni hog bŰndóŷok istennek elóte aŷ Ű
lelkókbén, mert aŷ isten ah lelket ki-
uania, miert eŷek aŷ istennek irgal-
masagaban es ah Christusnak erdes-
meben nem tudnak biŷni: azért eŷe-
kis el karhoŷnak. De hog mi eŷ ue-
laggal mint ŷent Pal ŷol el ne kar-
hoŷnank, erchük meg hog cyak ah
Chri:

Christusnak erdeme kinek altata
mindenek wduogoltenek, es ah kery
desreis rea felelek ki es uala.

Eg felol azt mondod hog cyak ah
Cristusnak erdeme ah mi wduofse/
gonk mas felol meg azt mondod hog
ah io tetemennek oth kel lenni, aget
ug techik ennekem fokseg keppen ne
chak ah Christus erdeme az en wd/
uofsegem, hanein ah Christusnak er/
domuel az en io tetemis. Touabba
ha ah gonoq eletert karhojom, mi
ert ne wduegolok ah io tetemniert?
Im es utolso kerdesre ig felelek, bi
zon dolog es hog nem chak ha folot/
te igen uetkodik az ember, de ciak
eg bunertis el karhodik. mert ember
ciak eggiket meg nem tarcia ah pa/
ranciolatnakis, mint mondam on/
nat felol, melto orok halarra, aget
gondold meg imar ha ah parancio/
latot meg tartbarod, miert ah tor/
uen azt

uen azt kiuania hog mindeneftol fo-
gua meg tartalsek, hat ah te vduos-
segedre eleg, De kichoda ah ki min-
deneftol fogua meg tartota? senki.
eg bejeddel azt, ah mi bwnonk, ah
mi karhogatunkra, elegend ah mi io-
tetemenionk pegeg nem eleg ah mi
vduossegonkre, mert annera iol
nem elonk ah meniere kellene, es
ah parancyolator tellieseguel meg
nem tarthatiuk.

Ah maso-
dik kerdesre ig felelek ez kerdes azt
akaria meg erteni hog ha csak ah
Christus erdeme eleg ah mi vduos-
segonkre, es teneked ug lattatik hog
nem eleg, mert ha eleg uolna, nem
mondanad azt hog iol kel tenni. Ah
Christusnak el iotenek utannais ah
Chrtstust uallottak azok kogyolis so-
kan illien uelekedesben uoltanak
mint kent Luchac irasabol uehetwk,
ki azt iria hog kent Peter azt mon-

dotta légen mikoron uolnanak ol-
liak hog' kik ašt mondanaiaak hog' ah
Christusban ualo hwt nem eleg
uolna ah mi wduósegenkre.

Quid tentatis deum imponere iugū
super cervices discipulorum/ quod
neqz nos/ neqz patres nostri porta-
re potuimus/ sed per gratiam domi-
ni nostri Jesu Christi credimus
nos saluos futuros/ quemad-
modum et illi.

Mit kesertitók ti aš iltent, hog' ah.
Tanituanioknak niakokra, ol' igaat-
uessetók, kit sem mi sem ah mi atá-
ink el nem uifelhettének, de aš ur Ie-
sus Christusnak keduesegenek, aš aš,
erdemenek altala hiššw'k hog' wduó/
šólónk mikeppen ašok, aš aš, ah regi-
šentek, ug' mint ašt mondanaia ha
ah regi atiakat ah tóruennek meg
tartasa nem segillette aš wduóseg-
nek megh nierefere, haat miuel in/
kab

kab nem segél minket. Ennek oka/
ert ſent Palis aſt monga ah Galatas
belieknek kik immar ah Chriſtuſt
ualliak uala, de meg tantorottak
uala ualami hamys propheſ
tak miat.

Chriſtus factus eſt nobis ocioſus/ Gal. 5.
quicumqz per legem iuſtificami
ni a gratia excaſiſtis.

Ah Chriſtus nektek ſemmit nem
haſnal ualakik ah tóruén altal akarſ
tok igáſſa lenni, aſaſ, ualakik akary/
atok bwnetóknek bocháſnatiát nierz
ni es wduóſóni el ſakattatok ah Ch/
riſtuſnak ſeretetitel es erdemetól.
Ha pegeg ualaki aſt mondangia. Ith
ſent Paal nem ſool ah paranciolatſ
nak meg tartaſarol, hanem ah Moiz
ſeſnek egeb tórueneról, nem cháſk es
en erthem eſt ig ha nem ſent Ieroniſ
muſis ig erti, ki aſt mongia ah ſent
Paal mondaſan.

In Ca-
pit. ad
Rom.

Nunc de tota lege generaliter com-
prehendit/nihil eos in Christi opere
proficere/ qui in quacumq; ob-
seruatione legis se credide-
runt iustificandos.

Mostan pegeg aš egeš tóruenról kós
šónseggel šool hog semit ašok ah
Christusnak chélekedetiuel nem ha-
šnalnak, ah kik ah tóruennek akar
minemó meg tartasabol uariak aš w
igassagokat, igazulosakat, aš aš, bws
nóknek bochánatiat.

Ig šolok pegeg en, mert ah sido šos
lalsnak mogia šerent ah bwnnek bo-
chánatiat es aš wduešólest igazulas-
nak mongiak ah šent irasban, mint
uehetiuk šent Palnak Romabeliek-
nek irt leuelenek negiedik rēššból
a hol ugan eg dolgot neuēš mind i-
gašulasnak mint bwnnek bocánatias-
nak, de teriwk ah šent Ieronimus
mondasara ki ašt monga hog šent
Pal

Paal jol ađ egeđ tóruenról, ađ egeđ tóru
uęennek pegeg ah tyđ parancyolat fe
ie, ađęrt ęeretó atiamfia kóróđthien
ember, chák egi makęemęben biđ
đál te ah tóruęennek meg tartafabanis
Semmit nem hađnal neked ah Chris
tus, annak okaęrt chák ah Chris
tus ęrdómęben kel nekónk biđs
nonk, abbul kel uarnonk ah mi vđ
uófsęęónket.

De ued eđódbbe ađtis ah kit ęent Paal
ir ađ Ephesumbeliéknek irt leue
lęnek mařodyk ręęeben, ahol
eđt mongia.

Gratia estis saluati per fidem/ idęz *Eph.*
non ex uobis/ dei donum est/ non *2.*
ex operibus/ ne quis glorietur.

Ađ istennek ti hođtatok ualo ęerele
me altal kit ti hittetek, vđuóđólte
tek, ęs nem ah ti miuoltotokbol uađs
on eđ, hog ualaki ne dichékógek ađ
v myuoltaban. Im ađt monga ęent
ii) Paal

Paal hog' istennek aiandeka ah mi
 wduósfegónk, es nem ah mi miuol/
 ronkbol uagion. Ha aert ah michés
 lekódetónból ninchén ah mi iduósf/
 feghónk hanem aš Istennek aiande/
 kabol, aert minden kedfegnekwl ha
 aiandek ah mi wduósfegónk, ingen
 aggia aš isten es chák ah Christus
 erdemeból uegón kit aš uristen in/
 gen es aiandekon bocháta el ah mi
 wduósfegónkert eš uelagra, Ved es
 zódbbe aštis touabba kit ašon fent
 Paal ir ah Romabelieknek irt
 kóniuenek tižen eggedik
 rešeben.

Rom.
 11.

Quod si per gratiam non iam ex o/
 peribus/ quandoquidem gratia/ iam
 non est gratia. Si ex operibus iam
 non est gratia/ quandoquidem
 opus iam non est opus.

Hog' ha aš istennek ferelméból uas/
 gion aš wduósfég:haat immar ninch
 ah

ah chélekedetből, mert ah szeretet
nem uolna immár szeretet, hog' ba ah
chélekedetből haat nem aꝑ istennek
szerelméből, mert nem uolna ah ché-
lekódet többbe, chelekedet, ug' mint
aꝑt mondanaia, uagi chák aꝑ isten-
nek mi hoꝑꝑank ualo szeretetiből es
kegelmességeből, kiuel minket aꝑ w
fiagrt szeretę, uagon ah mi wduóssé-
gónk, auag' csak ah mi chélekedet-
tónkból. de ammi chélekedetónkból
ninchén ah mi wduósségónk, aꝑert
chák aꝑ istennek ergalmassagabol
es kegelmességeből uagon ah mi wdu-
ósségónk, kiből el bociata aꝑ w fiat
es uelagra ah mi ualciagonkra, mel'
istennek ergamasságot es Christus-
nak erdemet, nem egebbel fogiuk
meg es mienkke teꝑw'k hanem h'w'
tónkel aꝑ aꝑ, hog' hiꝑw'k hog' aꝑ uria
sten szeret minket, megh kégelmeꝑ
mi nekónk aꝑ w fianak erdemeiert.

De kichóda uolt uolna ol' kegetlen
ember ki azt merné mondani hog'
ah Christus halála nem uolt uolna
elégh ah mi v̄duóslégónkre, ha elégh
hat miért nem bígonk chák v̄ bens
ne, és az v̄ erdómében. De ez bígoni
és ketségnek v̄l ualó dolog hog' chák
ah Christus által v̄duófolónk mert
v̄ elegh ah mi v̄duóslégónkre, és az
hwt ah ki minket minden ketségtől
meg szabadith, erre mongia kent Pal
ah Romabelieknek irt leuelés
nek negedik részében.

*Quia ex fide datur hereditas / ut
secundū gratiam firma sit pro-
missio vniuerso semini.*

Ezért aggia az uristen az v̄ kent or-
szaganak örökléget ah hwt által, hog'
az istennek szerelme által légen, hog'
az igeret batorfagos légen minden
nemzetnek aza, azért aggia az uris-
ten az v̄ kent országat az v̄ kent kes-
reteti

retetiért, kiuel minket jertet aſt ō jent
fia ęrdőmęert, hog ęst ęs orſagnak
igiretit tőkéletesen ueheſſe ęs hihel-
ſe minden nemęet, mert ha ualame-
niere függene ah mi akaratonkbol, a-
uag mi uoltonkbul, ketſegefek lenink
ah mi ōduőſęónkról, ęs ſoha tőké-
letőſek nem lehetnęnk. De ha meę-
ualami fogiatkoęas leiend ah mihi
hőwtőnkbeniſ, mi keppen ęſik gia/
korta, ah Chriſtusnak ęrdőme ah ki-
ben biętunk el fedőgi, hog ioncab
meg erchęd hog chák ah Chriſtus-
nak erdeme ah te ōduőſſęget. Im u-
gan jęmőddel adom latnod, legęn
ęg pogan ah Chriſtusrol ſoha ſem-
mit nem hallot, kerdem aęert ęn
hogi ennek aſt ō io tēte mit haęnal
őneki aſt ō ōduőſſęgéré ęs aſt ō bős-
nének meg bochánathiara: bięon
minden aęt mongia hog nem haę-
nal, aę okat kerdendem, aęt mongia
l v minden

minden, hog' azért nem használ hog'
ah Christusban nem hytt, immar e'g
eh Pogaan erché meg ah Christus-
nak hityt, higgen ah Christusban,
higge b'w'nenck bocyanatiaat, ah
Christusnak erdemeert. kerdem e's
met hog' ha annak a'g einbernek chák
a Christusnak e'rdömieert bocháta-
tot meg a'g w' b'w'ne, auag' ah Chris-
tusnak erdemeiert e's annak elötte
ualo io tétemeniertis e'getembem.

A'gt feleli ah kinek e'ge uagon hog'
ah Christusnak e'rdömieert, mert
annak elöttó ualo io tetemén sem-
mit neky nem használ a'g w' w' duóssze-
gere. No immar ameg teert Po-
gaan e's ah meg kere'gtelkedet iool
él, kerdem hog' ha, e'g eh ioo elet hasz-
nal neki a'g w' b'w'nenek bocianatias-
ra' nem felelheti a'gt hog' nem hasz-
nal, arra hog' minek elöttó iool él-
ne. Annak elöttó meg uoolt bochá-

tua aſ ſ bſne. Ha immar aſ ſ bſne
nnek meg bochánatianak utanna,
ſ aſ ſ ioo életnek utanna elmet
uérkőzik kerdém en hog ha aſ elős
beni ioo tétemeniert bocháttatik
megh aſ ſ bſne, uag ah uétek utan
ualo ioo tetemeniert. Nem annak es
lőtd ualo ioo tétemeniert, mert aſ
utan uérkőzőt. Annak utanna ualo
tétemeniertis, mert mihelt uérkőzők,
aſonnal istenek ellenſégewolt, ſ ſ
neki ſemi tétemenie istennek előtte
kellemetes nem uolt, mikępen ah pos
gannak, mert ſ ottan ah bſnnek
ſolgaia uolt, mihelt uérkezők, mint
ah Christus mongia ſ ſent la
nos meg irta kőnyuenek ni
olcyadik reğeben.

Amen amen dico vobis / quod om
nis qui facit peccatum / ser
uus est peccati.

Ioã. 8.

Bizon bizon mondom tynektek ua
laki

lakí b̄wnt teğõn b̄wñnek ðolgaia , ti
hat ađ òrdõgnek ðolgaia lõt. annak o
kaiert mind adeg òrdõg ðolgaia uolt
ah meddeg ah Christushođ meg tert
ugi lõt kellemetes ađ w̄ tétemeie ađ
istennek . es ualahanoꝝ uetkeđik
mind anoꝝoꝝ ig kel meg terni ah Ch
ristushođ . es ug ležen mind õmaga
smynd tetemenie, ađ istennek kelles
metes, de mi kik keređtienek uagiunk
ge ah Christus neuet ueliuk , ge hy
đw̄k hog cyak ađ w̄ erdõme ah mi
w̄duesgõnk, es ah mi chélekedetõ
nkben eg mak gemnet sebiđõnk,
hanem ađt mongiuk es hiđuk ah mi
chélekedetõnkrõl ah mit ah Christus
mond kyr žent Luch ac meg irt
kõniuenek tižen heted
ređeben.

Luce. Cum feceritis omnia que precepta
17. sunt / dicite / serui inuiles sumus /
quod debuimus facere fecimus.

Mikoron

Mikoron mindeneket meg teiende/
tek ah kik nektek meg uadnak pa/
rancioluan aſt mongyatok haſon/
talan ſolgak uagiunk aſt meg töttes/
uk ah miuel tarroſtronk.

KILENCIEDIK KERDES

Ha ah mi io tétéménionkból nem
kel mi nekönk uarnonk ſem bwnón/
knek bochánatiar ſem ah mi wduóſ/
ſegönket. mecſönk hat a io chélekös/
dettel?

REA FELELEK.

Zwóſſeg nekönk iol elnönk aſt iſten/
nek akaratiart és paranciolariaert,
de ha ſoha nem uetkeſtönk uolna, de
ha imar ugian meniorſagban uo/
lankis iool kellene elnönk: meeg an/
nieual inkaab pedeg, mert aſt uriften
aſert terömtee Adamnak lelkébe ah
paranciolaratot, hog ah ſerent élne és
tiſtölne wtet aſt w io eleteuel, mint
uraat teremtdiet. Touabba aſt Chris/
tus

stus altal meg azért teremtee, nemke
uyobban hog' az' w parancyolatia
zörent iool élnckmint zent Pal az'
Ephesumbeliknek ir' leuelenek
masodik rezeben iria.

**Conditi sumus in Christo Jesu ad
opera bona, quę preparauit deus
vt in eis ambularemus.**

Teremtettönk es nemzettettönk ah
Christus Iesusnak altala ah io chéle
kedetre kiket zörge az' uristen arra
hog' azokban iaarnank. Annak utan
na azért kel minekönk iol elnök
hog' megh mutattassuk ah Christus
ban ualo mi igaz hitönket mind mi
nenmagonknak es mindegebeknek,
mint zent Iacob mongia az' w les
uelenek masodik rezeben.

**Ostende mihi fidem tuam ex factis
tuis, et ego ostendam tibi ex fac
tis meis fidem meam.**

Mutald meg te ennekem ah te h'w
tödet

rödet ah te chélekedetedbül , enis
meg mutató aſ en cyélekedetimból
aſ een hwtemet, nukeppen aſért aſ
erős uiteſ addeglan nem tuggia ſem
wnónmaga , ſem mafiſ aſ w uiteſle/
get miſnem magat giakorlya ęs ui
teſſegeket téſen. Igaſ ſinten aſonkep
pen mieſ ſem ah mi hwtónket , ſem
ah mi iſtenheſ ualo cyelekedetónket,
meg nem tuggiuk meeg maſ ember
ſem certi meg miſnem giakorli/
uk ah my hwtónket io cyelekedes
tonkkel, ęs ah Chriſtusnak neugert
ualo haboruſaagnak ſenuedeſeuel,
ah ſenuedeſen ertek pegeg minden
ſenuedélt , kit ember aſ okaért ſen/
ued hog aſ uriften kedue ſerent el
heſſen, ęgi beſeddel miſkeppen ah fi/
ura nem aſért marad aſ atianak ó/
rókſege hogi aſ atianak ſolgal, mert
aſ atyanak ſok ſolgai uannak hog
kik aſ fiunal tóbber ſolgalnak aſ atis
anak,

nak, hanemaşert marad   reaia aş  
attianak  r kşege mert fia aş   atti
anak, igaş aşonkeppen mi reankis aş
istennek orşaga, nem egebert şal. has
nem hogi aş   şent fianak altala, ah
kiben mi hitt nk , fiaua l tt nk
 neki, aşert irya şent lanos
k niugnek el  reşeben.

102.1. **Quotquot autem receperunt eum
dedit eis potestatem filios
dei fieri.**

Valahanian ueuek  tet , aşoknak
oli hatalmah ada , hogi istennek fia
lennenek Touabba mikeppen aş fiu
nem aşert şolgal  aş   atiat , hogi aş
attia  r kşege   reaia şalion, mert iol
tugia hog  nem aşert şal reaia, hanem
ah io fiu aşert şolgalia aş   atiat hog 
şereti  tet, es  neki nem akar ellene
u tni , hanem mindenben eng del 
mes akar lenni. Igaş aşonkeppen ah
io kereştien nem aşert kereşi aş Vri
ştennek

stennek keduet hogi abbol uarnaia
aſ w orſagat, mert tuggia iol hog aſ
w ſent fia ęrdömeiert agia aſt wne
ki. Hanem aſert ſolgalia aſ uriften
ah io kereſtien, aſert kereſi aſ w keds
uet, aſert el aſ w beęede ſerent,
hog ſereti wtet mint edes ati
at mint edes teremteiet.

TIZEDIK KERDES

Miokaert mondod hog aſ uriften ah
böitert meg nem bociatia ah mi bw
nönket lam ah niniugbeliek böitö
lenek ęs meg kęgielmeęe aſ uriften
nekik, ęs meg bociata bwnöket. To
uabba mikor aſ Israel nepeis meg
giöſetet uolna ah Beniaminnak nem
ſerſęgetöl mint meg uagion ah ſi
doknak biraokrol irt kóni/
nek hužadik réęében.

Ieiunauerunt die illo uſque ad ueſperam. Iud. 20

Böitelenek aſ napon mind eſtiglen,
K ime

ime bõitõlnek es annak utanna
meg halgata aꝯ uristen, es meg ʒabas
dita wket, aꝯ ellensegetis
meg uerék.

REA FELELEK.

Imeꝯd ued eꝯdbe, ualaki te t wled aꝯt
kerdeneie, im ah tõrõkõk ah sidok
bõitõlnek, aꝯert aꝯ w bõitõkert, meg
bochatta ah tõrõkõknek es mind ah
sidoknak aꝯ uristen aꝯ w b w nõket,
biꝯon aꝯt mondanad hog nem, mert
ha isten meg bochatta uolna mon
danad b w nõket, hat w duõꝯõlnének,
de nem w duõꝯõlnek aꝯert b w nõk sem
bochattatõ meg, mert ah Christus
ban nem hittenek, innet aꝯert kõniõ
meg ertened hog aꝯ uristen nem ah
bõitnek erdõmçiert bochata meg ah
Niniuebelieknek aꝯ w b w nõket, ha
nem egebért, mert aꝯ w ʒent isten se
genek ergalmassaganak erdemçiert
kit w k h w nek, es kit w k hitel meg
foganak

foganak, mert ugian ottan ig' uas
gion meg iruan.

Et clamauit et dixit in Niniue ex
ore regis et principum eius. Dicens
homines et iumenta/et boues et pe-
cora non gustent quicquã/ neq; pas-
cantur/et aquam non bibant/et ope-
riantur saccis homines et iumenta/
et clament ad dominum in fortitus-
dine/ et conuertatur vir a uia sua
mala/et ab iniquitate que est :
in manibus eorum.

wuolte ah keialto es monda Nini/
ueben ah keralnak es az w feiedelmi
bezeduel, se emberék, se tehének es
semmi fele barmok ne legeltessenek,
es uiget se igának, hanem sakual fes-
degtessenek bee, es erossen kealchás-
nak az uristenhez, es minden ferfiu
megh téerien az w gonoé életeról, es
minden nemó gonóélagrol, azt mon-
gia hog' ah keral neuuel, es az u/
K ij tanna

tanna ualo f^w emberek Neuéuel
 meg kealciaak hog' minden b^oit^o
 l^on, es a^z uristenhez er^olsem kealcy^o
 on, minden megh teerien a^z ^w b^w
 neirol bigon' e^zeknek h^wt^ok uolt
 mert ^wk igazan meg terinek a^z ^w
 b^wn^okr^ol, es ug' k^oni^or^oknek uala
^wk h^wt^ob^ol a^z uristennek mert a^zt
 mongia ^zent Pal ah Romabeliek^o
 nek irt leuelenek ri^zedik
 re^zeben.

Rom.
10.

**Quomodo inuocabunt in quem non
 crediderunt.**

Hog' hia a^zt ualaki seg^et^osegre ah kibe
 nem hi^zen: A^zert ha e^zek istennek
 ergalmass^agat nem hittek uolna,
 nem kirhett^zk uolna a^z uristennek
 ergalmass^agat igaz h^wttel, es a^z ^w
 h^wt^oket megh mutat^oiaak i^oo ch^elez
 k^odet^okkal, annak oka^ert nem ah
 b^oitel niereek a^z ^w b^wn^oknek meg
 bocyanat^oiaat, es a^z Istennek ergal^o
 mass^ao

maszagat, hanem hwtökel mint elös
bis mondam aſon Propheta mon
daſabul, hwnnek ah Niniuębeliek aſ us
riſtennek ęs boitöt herdetenek, ued
eęedbe aętiſ ah kit ęent Pal ir ah Ro
mabelieknek irt leuelenek
tizen negedik reęeben.

Non est regnum dei cibis et potus.

*Sed iustitia et pax et gaudium
in spiritu sancto.*

Rom.

14.

Aę iſtennek oręaga nem aal, ſem ah
ęetelben, ſem aę italban, hanem ah
Christusnak ualo hwtnek igallaęa
ban, lelki bekeſſeęben, ęs ęent lelek
be ualoo örömben, Vę mint aęt
mondanaia, aęęal mi ah mi bwnnöke
nek meg bocyanatiaat, ęs aę iſtennek
oręagaat meg nem nierhettwk hog
nem eęönk auag hog nem ięonk, ha
nem ha Christusban bięunk igaaęan,
ęs w altala tiſtak ęs bwnnelkwł ua
look leęönk, niugodalmas leelkőuek,

K ij ęs

és batorlagosok legönk mind aſz örö
dög ellen, és mind ah pokol ellen.

Annak utanna ah ſzent Iſeleknek ui
galagos igazgataſabol iool elönk aſz
uriftennek aſz ſw kedue ſerent iaronk,
ah meniere tölönk lehet, ha ig' hiſönk
mi ah Chriſtusban tehat ig' nierhe
tök mi ah mi bwnönknek bochá
natiat és aſz iſtennek orſagat, ha
mondanad tehat miert böitöltek
ah Niniuebeliek aſt mongia

ſent Hieronimus.

Ut ambitius deprecetur dominū.

Hog' ſigelmetesben könidrógienek
aſz uriftennek.

TIZEDIK KERDES

Tehat mi okaiert kel böitölni ha ah
böitert meg nem bochátia aſz uriften
bwnönket? Ennek okaiert kel böitöl
nönk hog' ah mi teſtunknek künebe
ſegeuel, és io alkolmatosbal legönk,
aſz imachágra, és ah könidrgessel fel
indohuk

indohuk, fel geriegguk es éltessük ah
mi hwtónket, mel' hwtuel mi aq istē
nek ergalmassagat meg fोगiuk eš
hogi ig' legen meg tecik ah gent iras
bol ig' uagion meg irua ah sido kera
lioknak Cronicaioknak masodik
koniuenek hušadik rezeben. Iosa
phat kirialrol kire mikoron ah ioab
nak es amonnak fiai nag' haddal iot,
tenek uolna ig' boitole es imad
koşek mind aq w orşagabes
liekel egeremben.

Josaphat autē timore perterritus/
totum se contulit ad rogandum do- Iud. ca
20.
minum/ et predicavit ieiunium uni
uerso Juda/ congregatusq; Judas
ad deprecandum dominum/ sed
et omnes de urbibus suis re
nerunt ad obsecrandum
eum.

Iosaphat megh rettene es adaa magat
aq istenhez ualo koniorgesre boitot
K iij herdes

herdete, egeş Sidofagnak aştert, mint
 egeş Sidofag ęs aşt ę birtoka alat uaz
 lo nepek oştue gęlęnek mindenek
 aşt ę uarosokbul, hog aşt uristennek
 kóniőrógienek. Imee Iofaphat keral
 bõitõt hęrdete aşt imadchágnak oka
 ert, hog miuel inkaab imadkoştneeg
 aşt ę népe. De meeg Hieremias pro
 pheta mondasabol inkab meg erthe
 tiok ęst ki aşt iria kóniuenek ti
 şennieged reşeben, ki altal
 aştmongia aşt uristen.

Biere.

14.

**Cum ieiunauerint / non exaudiam
 preces eorum.**

Mikoron bõitõlendnek meg nem
 halgatom aşt ę imadchágokat, Im
 hol aşt uristen ęgnek mongia ah bõit
 tet ęs aşt imadchágot mert ah bõit
 fundamentoma, segeitõie aşt imad
 chágnak inen uagion ęst hog ah şent
 irasban giakor helien ah bõitõt aşt i
 madchággal ębe kõtí mint Esdras
 első

első kőniuenek 4 viij. rezeben.

Ieiunauimus et rogauimus deum 1. Esd.
8.
nostrum/et pro hac euenit
nobis prospere.

Bóitelénk és kérók ah mi istenönket,
eh dolgogert és nekönk io gerency
enk lón, esmet Esdrasnak masodik
kőniuenek első rezeben ig uo
gion meg iruan.

Et ieiunabam et orabam ante faci- 2. Esd.
1.
em dei coeli.

Bóitólók uala és imaadkozom uala
až mennek istengnek előttő. Zent
Lucach' meg azt iria až Apostolok
nak chélekódetokról irt kőniue
nek tízen harmadik rezeben.

Cum ieiunassent et orassent.

Mikoron bóitóltenek uolna és io
madkoztanak uolna až Apostolok.
Zent Paal meg azt iria ah Chorin
tőbelieknek irt első leuelgenek hetes
dik rezeben, žoluan ah hažafoknak
K v törug/

törvényekről.

1. Cor. **Ut vacetis ieiunio et deprecationi/**

7. **Hog' bõitõlletek es imadkozzatok
de ah Christus v̄magais axt mongia,
mint xent Marcus iria kõriue/
nek kilenchedik regeben.**

Mar. **Hoc genus demoniorum non eijci-**
9. **tur/nisi per deprecationem
et ieiunium.**

Effele ördeg ki nem megen, hanem
kõniörgesnek es bõitnek altala, axt axt,
axt ördögög emberi hatalommal kij
nem v̄zettetnek, hanem tulaidon
chák. Isteni hatalommal, kik bõitõl
nek hidbõl ualo kõniörgesökkel nie
rettetik meg.

Touabba ah regí iamborok xoktas
nak uala minden uafarnap clõt ker
napot xenuedni, es magokat minden
uendegségõtõl es meniekxõ xerxistõl
ah napokba meg tartoxtatni, ennek
okaert hog' uafarnapon axt uristens
nek

nek bezedet inkab halhassak es tanul
hassak, es inkaab imadkozhassanak.
Innen mostannis w̄nep estin foktas
nak bõitõt hannikõuetuēn ualames
niere ah regi fokast, mel fokas
biõon' igen io uolt, uegre gent Am
brus egt iria Eliasrol es ah bõitrõl irt
kõniuēnek niolchádik regeben.

*Ieiunium continentie magisterium/
est pudicitie disciplina/castigatio
carnis forma sobrietatis.*

*Lib. de
Eli. ca
ieiun. ca
8.*

Ah bõit embernek maganak meg
tartoztatafanak mestere, tiztasagnak
tanichtasa, testnek ostora, iojanlag
nak mogga, eg bezeddel eg okaert
kel embernek bõitõlni hog' ember
imadkozhassak, es ah hw̄t w̄ benne
giorapodhassak kiuel w̄ aq istennek
ergalmassagat ah Christufnak ers
demet es ah b̄wnnek bocyanatát
hiqi es kiuel aq Istentõl mindent kér
eg ah bõitnek fw̄ oka.

Touabs

Touabba ašert kel aš embernek bõitõl
ni hog aš Istennek beşedet inkaab
halgathassa es tanulhassa, uegre ašert
kel embernek bõitõl ni hog miuel
magat buntõl oltalmağhassa es maş
gat tiğtan tarthassa.

Ved eşedbe eştis mint kel embernek
bõitõl ni kit kõnõ meg tudnod Esas
ias Profeta mondasabol, ki aşt
iria kõniuenek õruen niolcis
adik reşeben.

Esaya.
58. ca.

Nunquid tale est ieiunium quod ele-
gi/ per diem affligere hominem ani-
mam suam? Nunquid contorquere
quasi circulum caput suum/ et sacco
et cinerem sternere? Nunquid istud
vocabis ieiunium/ et diem acceptabile
domino? Nonne hoc est magis ieu-
nium quod elegi? Dissolve colligati-
ones impietatis/ solve fasciculos de-
primentes/ dimitte eos qui contra-
cti sunt liberos/ et omne onus dis-
rumpe.

cumpe. Frange esurienti panem tuū/
et egenos uagosqz induc in domum
tuam. Cum uideris nudum/
operi eum/et carnem tuam
ne despexeris.

Nem de eh fele bõitõt ualagtottam
een magamnak hog' te napot nap es
stég Saniargalsad ah te eletedet, nem
de eh fele bõitõtę. Hog' aõonkęppen
meg haiciad ah te feiedet mint eg
Cauaat es sakot es hamu hinch' ah
te feiedre, nem de ionkaab illien bõis
tõt es illien napot kelle neueõnõnk
aõ lstennek kellemetesnek, nem de es
õg ah bõit ah kit magamnak ualag-
tottam ug' mint aõt mondana nem
aõ^h anem imeõ ah kit mõdando uagis
ok, oldõõd el ah kegetlęsegnek kõte-
let, old el ah leueleknek kõteset, ah kis
uel sok õegeneket. bõõõusagodban es
fõõuensõgedben meg niomorittotal,
es bocyasd õabadon ah kik meg nios
morro

morrottanak és minden terhét ron-
chél ű rulok , jégd meg aš ehezök-
nek ah te kgnieredet , és jegenéket,
budofokat uidee ah te hašadba, és
ah testedet ašaš , ah te Atiadfiat te
meg ne utald.

Mind eh sok bejedben ašt mongia
Esaias Propheta , hog minden em-
bernek bōiti ug kellemeres Istennek,
hogha Attia fiat jereci , kegelmes
mindenekhez senkit meg nem akar
niomoritani . hašnalni akar min-
dennek és minden bōitól ošša ma-
gat , aš aš , igas hituel és igas jere-
tetuel kel embernek lenni , és ig mi-
koron bōitól , mert aš imachāgotis
ug halgatia meg aš uristen, és chāk
eh fele ember imadchāgaat hallia
megh aš uristen.

De mostan nem ig bōitelnek sem
ig imadkošnak , hanem nincdén ű-
bennek semmi igas bōit , mert chāk
ah

ah Christus erdemeben nem biſnak,
igaz ſeretet ſinchén v̄ benne, mert
mindent megh utalnak, mindennek
feien akarnak iaarni, keuelek, iregek,
fóſuenek, faitalanok, reſegeſek, ig
bóitólnek, ig imadkoſnak, és abban
ol' igen biſtak, hog' meeg maſnakis,
merik arolni adomaniokon, nemes
lék pegeg eg uachóranak el mulafa
hellet háromſor laknak iol, mint
tunni illik, ah mel nap bóitólni akars
nak, annak eſtin, ah mel napon bóis
tólnek, annak ebeden, és annak utan
na ualo napnak ebeden, nemelek
meg háromſeris reſególnek meg: a
uag ketſer, mint ah kik uigſel bóitól
nek de eh fele bóitólleſek, nem ege/
bek hanem kep utalaſok, aſert ug kel
bóitólni mint Eſaiás Profeta tanith
és chák ug ioo **TIZENKETTŐS**
DIK KERDES MIOKAERT
MONDOD AZTIS HOG' AZ
IMAD,

IMADCIAGNAK ERDEMI,
ERT SEM bocyattia meg Isten ah
mi bwnonket hog' lehetsiges az, I am
ah Christus w'maga arra tanitta hog'
bwnonknek bochanatlaat es min-
dent kerionk az w' mennei sent Atti-
atul, ah minelkw'l nem lehetonk, hog'
lehet az hog' mind ezeket nekonk meg
nem adnaia, de meeg nem chak azt
hatta hog' kirot kerionk az w' sent
Attiatul, hanem azt fogatta az w' At-
tia hog' minket megis halgat ha utet
segetsegre hiuk, mint sent David
meg irta ah soltaar koninek
neguenkilenchedik
rezenben.

Psal.
49.

*Invoca me in die tribulationis et
exaudiam te.*

Hih segetsegre engemet haborusago-
nak idein es tegedet meg sabaditlak,
azert ug' techik ennekem hog' mind
bunonknek meg bocianatlat, es min-
dent

dent ad aꝯ isten minekõnk alkolo
mast ahmi kéremésõnkre.

REIA FELELEK

Tanuld meg ezt hog' ha aꝯ uristen
minket ah mi imachagonkert es an
nak erdemeiert halgatna meg min
ket hat bizony mindenkor megh hal
gatna es soha eg' kéremesõnket
sem hanna hiaba. De Esaias pro
pheta saia által aꝯt mongia.

Cum multiplicaueris orationem/nõ Esa. i.
exaudiam.

Mikoron meg sokassittangiatok ah
tõ imadciagtokat, megh nem hal
gattlak Tõtõket ennek okaért bizony
aꝯ uristen ah mi imadciagonkert
meg nem halgat hanem egebort, mi
ert pegeeg nag' sok bolond emberek
uoltanak uannakis olliak, hog' kik
aꝯt ueltik, hog' aꝯ w' imadcyagoknak
meltosagaert, erdemert, hog' õu uol
taert, es sok bezedekert nerhetik

L meg

meg mind b^wnók bocianatiat, es e/
gebeket mindenekét, esirt ah Chri/
stus nilwan fidalma^zga w^mmaga est
eh uelekedest, mint meg irta sent
Math^e kóniugnek hatod re^zeben.

Math.
6.

Mikor imadko^ztok mond, sok bes/
zed^ouek ne le^zetek mint ah pogas/
nok, mert w^k a^zt uelik hog^o a^z w^o sok
bes^zedekert halgattatnak meg, ne le/
g^zetek a^zert hasonlatosok a^zokho^z,
Ime a^z uristen mel kemen iteletet
te^zen e^zeknek uelekedesekról, im po/
gansagnak hia, ah poganok pegeg/
baluan imadok uoltanak.

Valaki a^zert a^zt ueli hog^o a^z w^o imad/
caga erdemert niertheti meg b^wn/
nenek bocyanatiat haat ah Baluan
imada^zt ti^zen. Touabba gondold
meg a^ztis, hog^o mikor ember ualaki/
ról ualamit k^zr, haat uag^o onón erde/
meben bi^zwan k^zri a^zt ah mit ker,
auag^o annak kegelmessegeben bi^z/
wan

wan ah kitól kér. mi erdemónkben
bigwan semmit nem kerhetónk aꝯ
uristéntól, haat ǵwksleg hog' aꝯ istens
nek ergalmásagaert, ęs ah Chri-
stus erdemęrt keriónk mi mindent
aꝯ uristéntól ęs cyak aꝯ w' ergalmas-
sagaert ęs ah Christusnak ęrdeme-
ęrt halgad meg minket, kiert ne-
kónk igeret minden igeretet, mint
ǵent pal iria ah Corintombe/
lieknek irt masodik leuelenek
első reꝯeben.

Quotquot enim sunt promissiones 1. Cor.
Dei/per ipsum sunt etiam/et 1.
per ipsum amen.

Vala haniak aꝯ istennek igireti,
mind ah Christus altal uannak, ęs
mind w' altala igaꝯak, aꝯaꝯ, aꝯ uristen
mi nekónk mindent chák aꝯ w' erde-
meęrt aad,

Peldat mondok erról hog' iobban
meg ercied uolnal te Vaci p'w'spók
L ij ǵolgaia

folgaia uag' Iobagia, uennek el ne/
ked louadat Ah Budai harmincia/
don, mennel el te ah te uradhog' nag'
p'w'sp'ok'odh'og', mondanad megh ah
te karodat, Ah te urad a'gt mondana
teneked, meniel io Atiamfia kert een
neuemuel kench' tarto uramat hog'
een ertem adalsa meg ah harminch'as
dosokkal ah te marhadat.

Immar gondold meg te ha oth meg
adnaiak teneked ah te marhadat ha
ah te keduedert attak uolna meg
ah te marhadat, nilwan nem, mert
nem j'wk'seg uoolt uolna neked ott
a'g te urad neuert emlittened, es ha pe/
geg mind estig kerted uolnais sem
attak uolna megh a'g te keremele/
dre, a'gert bi'gon ch'ak a'g urad ertemes/
ert es a'g w' neuert attak meg ah te
Louadat, iga'g a'gonkeppen ah mi ko/
ni'org'es'onknek es imadch'agonknak
erdeme'giert semmit mi nek'onk a'g
urist

uristen nem aad; hanem tigtan chák
aſ ű fia erdemeiert ęs neuieiert. mi
keppen ah Christus űmaga mongia,
es ſent lanos meg irta kónueſ
nek tizenhatodik reſeben.

Amen amen dico vobis / Quęcunqz 104 16
petieritis patrem in nomine
meo / dabit vobis.

Bizon bizoní mondom tűnektek uas
la, mit kerendetek ęn neuemben aſ
ęn atiamtol, aſ ęn erdememben biſz
wan meg aggia téneknek.

TIZENHARMADIK kerdes.

Hog' ha aſ uristen minket ah mi
imadchágonk erdemeiert nem halſ
gad meg, hanem chák ah Christus
erdemeiert, hat mi ſűkſég nekönk
imadkoſnonk kiualkeppen, miko
ron nekönk ah mi ſűkſégönket, meg
annak elóttó tuggia, ah minek elóttó
kernóiók, mint ah Christus monga,
kit meg irt ſent Mathe kónuenek

L ij ható

hatodik rezeben. . . . .

Mat. 6

Notuit enim pater vester coelestis
quibus rebus opus sit vobis prius,
quam petatis ab eo.

Tuggia ah ti menei atiatok minel
kwl gwkolkottok meg annak elotte
minek elotte kernetek w tole? imeg
okaert kel nekönk imadkozonk es
koniörgenönk hog ekkel meg mutat
tiuk hog mi nekönk urunk istenönk
uagon, kitöl mi fwggönk, es kitöl mi
uaronk mindent ag w fianak erdemez
ert, meg mutattiuk es ualliuk ah mi
hwtonkot mind eg uelag eléth, mis
keppen gent Davidis mongia ah sol
tar köninek gag tizen ötödik
rezeben.

Psal. c.

15.

Credidi propter quod locutus sum/
ego autem humiliatus sum nimis.
Calicem salutaris accipiam / et no
men domini inuocabo. Tibi sacrifi
cabo hostiã laudis / et nomen domini
inuocabo. Hit

Hitem en ug mond aꝯ uristennek,
es aꝯert ȝooltam w̄ rola, es en fólótte
igen megh alaꝯtattam, fel uéꝯek en
minden niomorufagot ki ennekem
igen haꝯnal w̄ erette, es aꝯ w̄ neuet hi
uom segétsigre, dichéretnek aldoꝯats
tiaual aldoꝯom neked uram isten, es
en ah te neuedet, hiuom segétsigre,
im eꝯekból eh beꝯédekból meg tet
sik hog mikoron mi imadkoꝯunk,
tehaat akkoron ualliuk mi ah mi
hwtónket, kiuel mi aꝯ uristenben biꝯ
tunk, tiꝯtellw̄k mi euel wtet miko
ron mi wtet ah mi kóniörgesónkkel
ualliuk urunknak es istenónknek, eꝯ
ꝯel, kwlómbóꝯónk mi ah poganoktul
kiualképpen hog mi ah Christus ne
uebe kerónk mindent aꝯ uristentól,
es minden niomorufagunkban chák
w̄ benne biꝯonk. Zent Agoston aꝯt
mongia hog minekónk aꝯert kel
imadkoꝯnonk hog aꝯ imadchágbul
L iij megh

megh ercwk, hog' kitól kel minekónk
mindent uarnonk, es kinek erdemes
iert, egetemben axtis megh ercwk
hog' kitól kel minekónk mindent
uarnonk, mert mikeppen chák a
uristen gerezheti megh minekónk,
ugian a konkeppen chák wtóló kel
minekónk mindent kérnök ah les
sus Christusnak erdemert.

Touabba axtis mongia, hog' a imad
chágbol meg erchw k axtis mit kel
kérnök a istentól, mind ekekból ta/
mad harmadik okis ki ieles ok, hog'
miert kel nekónk imadkonk, es
kinelkw l hasonalan a imadchág,
imeg a ok, ah giból ualo imadkoas,
mert ah nieluel ualo imadkoas, nem
egeb, hanem chák kép utalas. Igen
meg erché, es meg gondollia megis
rostallia a w giugben mind a isten
nek igeretit es mind ah Christusnak
erdemet, mikoron w eket meg gdr/
sendi

szendi legottan nag' hwt tamad es fo-
gantatik az w szuében, mel' hwt az
imatchagal tartatik es neueltetik ges
rietetik az uristenben es ah Christus
nak erdemeben, es ah hwt ah ki meg
fogia az uristennek igeretit es ah Ch-
ristusnak erdemet kiert az uristen
mindent mindennek adott es adan-
do es ah hwt kiról azt mongia ah Ch-
ristus, mint szent Mathé meg irta kóni-
uenek huşon eggedik reşeben.

Quaecumq; petieritis in oratione cre- *Math.*
dentes accipietis. *21.*

Valamit ug' mond kerendetek ti ah
ti kerelmestekben hiuen azaş, hituel
ueşitek, azaş nektek meg adatik, eh-
ról eh hitról mongia ah Christus,
mint meg irta szent Marcus
kóniuenek. ix. reşeben.

Omnia possibilia sunt credenti. *Marc.*
Mindenek lehetségesek ah hiendök-
nek, kónó ebból meg erteni ah Chri-
stus. *9.*

L v stus

stus mondasatis ahol aſt mongia
mint ſent Lucah' meg irta kóni/
uenek tiſen egedik reſeben.

Luc. 11. **Petite et dabitur vobis. Querite et
inuenietis. Pulsate et aperie-
tur vobis.**

Kerietek és ueſitek, keressetek és
megh talalliatok. Zörgeſſetek és
meg nittatik tinektek, mert mikoró
ah hwt fel giulad, és fel geried, aſt
imadchágnak altala, eh fel geriedet
hwt meg fogia aſt iſtennek w kegel/
meſſeget ioo uoltat és fogadaſit ah
Christusnak erdemert, és ig neri
meg aſt imadchággal ah mit w kér aſt
iſtennek beſede ſerént, nem a kónier/
geſnek chélekedetinek erdemert,
hanem Christuſert ah hwt altal.

Aſtis kónó ebból meg erten mel'
heiaba munkalkoſnak aſok, ah kik
cháak ſaiokkal imadkoſnak, mert ah
ki cháak ſaiual imadkoſik ſiuſuel
nem.

nem imadkozik, ah ki pegeg ſiuuei
nem imadkozik, ki hitböl nem imad
kozik annak ſemmi nem adatik.

TIZENNEGEDIK KERDES.
Miert mondad aſtis hog aſt alamif
nalkodaſertis megh nem bocháttia
aſt uriften ah mi bwnönket, lam aſt
monda Daniel kõniugnek negedik
réſeben Nabogodonoſor kiralnak
mikor inti uala ötet hog
meg terne.

Quamobrem Rex conſilium meum Di. 4.
placeat tibi/et peccata tua eleemoſi
nis redime/et iniquitates tuas miſe
ricordijs pauperum/ forſitan ig
noſcat deus delictis tuis.

Minek okaert keral' kelleſſek neked
aſt en tanachiom, es ah te bwneidet
ualch' megh alamifnakkal, es ah te
uétkeidet ualch' megh gegeneken ualo
ergalmaſſagiddal ne talamtam megh
bocháttia aſt uriften ah te bwneidet
ah

ah bõlchis aýt mongia

Eccle.
3.

Ignem ardentem extinguit aqua/
et eleemosina resistit peccatis.

Aýt egõ şenet meg oltia ah uiş, es aýt
alamisna ellene al ah bõwnõknek, ah

Christus meg aýt mongia, mint
şent Lucach' iria kõniüenek
tişenhatot reşeben.

Luce.
16.

Facite vobis amicos ex mammona
iniusto / vt cum defeceritis recipi-
ant vos in eterna taber-
nacula.

Zereşşetek magatoknak baratokat
aýt alnak kaşdaks'agbol, hog' miko-
ron meg fogatkoşandotok, uegenek
tittetek aýt õrõk niugodalomra, de
meg uristen eşşel iteli meg eş uelagot,
mint meg irta şent Mathg kõni-
üenek. xxv. reşeben.

Math.
25.

Tunc dicet Rex ihs qui a dextris si-
bi erunt. Venite benedicti patris mei
possidete regnum quod paratum est
vobis

vobis ab exordio mundi. Esuriui e-
nim et dedistis mihi edere. Sitiui e-
nim et dedistis mihi bibere. Hospes
eram et collegistis me. Nudus
eram et cooperuistis me.

Akkoron ašt mongia ah keral ašk
nak ah kik aš w ioob keže felöl léžnek
iduetek el en atiamnak aldottai bi-
riatok aš oržagot ah ki nektek žereže
tetet eš uelagnak keždetitöl fogua,
mert ehežem es ennekiem ennem aš
datok, žomihožam es ennekiem in-
nom addatok, uendeg ualek es be
fogadatok engemet, mežittelen ual-
lek es be fedezgetek engemet, eš illien
bežeddel rakua ah žent iras, ažert
nem ertem hog miert mondod hog
aš alamisnalkodažert, es semmi ergal-
massagert aš uristen meg nem bo-
ciattia ah mi bwnonket, hog lehetse-
ges aš ah Christus ašt mongia hog
ašokę ah mennieknek oržaga, es aš
žok

ſoknak aggia ō aſ meniorſagot , ah
kik ergalmasok, ſegeneken kōniōrōl/
nek , te pedig aſt. mondod, hog nem
de ah kinek ah meniorſagot aggia, an
nak būnetis meg bochátia, es aſ kinek
būnet megh bochátta, nem de annak
ah meniorſagotis meg attaé? minden
ketségnek ōl ualakinék eggiket meg
atta , meg aggia ah maſikatis , aſert
mind eſekből ah kōuetkeſik hog uas
laki alamifnalkōdik es ſegineken kō/
niōrōl, annak meg bochátia aſ uris
ſten aſ ō būnet. Minek elōtte en er
re meg felelek imeſt kerdem enis, im
ah tōrōkōk es ah Sidok alamifnal,
konnak mert ſokan uannak eſek kō/
ſotis hog kik ergalmasok es mind
egyb kōlſō chélekedetben iook,
kerdem en immar hog ha eſek
nek eſ illen io tetemeniekert aſ
iſten meg bochátta aſ ō būnōket, es
aſ ō ſent orſagat aggia nekiek, nem
arango

aranjok oli kerejtient ki ajt merneie
mondani mert ejs ajt mondanaia
hog ah Christusnak ejs uelagra idte
semmit nekönk nem hašnalt uolna,
mert ki nem erti ajt hog ha ajs alamis-
nalkodasnak okaert bochatna megh
ajs uristen ah mi bwnönket tehat mi
jswkseg uolt uolna ah Christusnak
ejs uilagra idni, es mit iaart uolna ah
Christus eh földén, haat ig chák ah kas-
dak mehetne meniorjagba, ah jegen
penig nem mehetne, de ah Christus
nem okanelkwl idue eh uelagra, nem
okanelkwl jenuede ilien nag kinos-
kat, nem okanelkwl monda jent las-
nos Ime ajs Istennek barania ki el
ueji ejs uelagnak bwnit, ha mind ejs
uelagnak bwnet el uotte haat mins-
den bwnet el uot, es semmi nem mas-
rath hog kit Alamisnának kelle-
t uolna el uenni.

Ha penig ualaki ajt meri mondani
hog

hog' ah Christus halalaertis aꝑ ala
miꝑnalkodasertis, eg'cherfsmind boꝑ
chatta meg aꝑ uristen ah bꝑnt, tehat
eꝑ aꝑt mongia hog' ah Christus aꝑ w
uereuel el nem mosta eh uelagnak
bꝑnit, es aꝑt mongia eꝑ, hog' ah Chꝑ
ristus halala eleg nem uolt ah mi
bꝑneinknek el tórlesére, de erról en
eleget ꝑolék onnan felól, es meg bi
ꝑonitam sok irassal hog' chák ah
Christus uere mosta el ah mi bꝑ
nónket, es ah Christus ebben eh tigt
be tarsól senkit melle nem akar
uenni.

Oꝑtan, imeꝑtis meg kel ertened, hog'
minden ueꝑedelemnek minden io
nak el ueꝑtesenek aꝑ oka aꝑ bꝑn, mi
helt aꝑert ember meg ꝑabadolt aꝑ
bꝑntwl, ottan meꝑ ꝑabadolt ah ha
laltol, ah pokoltol es aꝑ órdógtól,
kik aꝑ emberre ah bꝑnért ꝑallottak
uala, es mihelt aꝑ w bꝑne meꝑ boꝑ
cias

ciatatot, ottan istennek fiaua löt ot
tan meniorzagba löth, kit w el uejtet
uala aq w bwnegrt, es legottan wneki
minden iauai meg löttenek, kiket ah
poganokis megh nierhettének uolo
na aq alamisna altal ah mint te fos
laq. Im erted immar hog aq alamisna
el nem mossa ah bwnt, aqert erre im
mar ig felelik, Ees erchéd mindenöt
ualahol aq iras qool egenkeppen uag
alamisnalkodastrul uag ualaminé
mw ergalmassagos chélekedetról es
io tetemenról, Vala mikor penig aq
iras qool ah io tetemenról, haat qool
aq igaq poenitencianak gw mólcheról
AH POENITENCIAROL.

Aq igaq poenitentia penig nem egeb
hanem ah bwnnék, es ah bwnnék
minden terhenek bigon megh esmes
reti, ki embernek lelket igen meg
rettenti, nem kw lomben, mint ha ge
méuel latna aq örök halalt, es aq örök
M kar

karhojator de ebból fel kel kelni ah
w̄tnek általa kiuel hiği ah Christuf
nak erdemet, kiert hiği ađ w̄ b̄w̄nenek
megh bochánatiat, ađ Istennek w̄
hođja ualo naḡ ģereteti, ęs keęel
melleget. Eh fele h̄wtó ember ađert
immar ḡw̄leli ah b̄w̄nt, ki w̄neki naḡ
ueđdelmere uolt, ģereti ah Chri/
stuf, ki w̄ uele ennie sok ioot tót, ađ
ģert immar eh minden ioba foglalia
magat, ęs meg mutattá mind w̄nnón
maganak ęs mind eđ uelagnak ađ w̄
ioo igáđ h̄wtet, mind ah Christufnak
beęedenek uallafauat, ęs minden ha
mis dolgoknak romlafauat, annak
utanna alamifnalkodafsal, ęs ergal
mafagos chélekedetekkel, erre mon
gia ađert Daniel kéral' ualch' meg ah
te b̄w̄neidet alamifnauat ęs ergal
mafagokkal ađađ, teri meg biđal ađ
Istennek ergalmafagaban ęs ađ Isten
nek keęelmefseęeben, ęs eđt eh te h̄w̄
tódet

tódet mutatd meg ah te kegelmeſſes
geddel, mert hog meg erchéd aſt ala
miſna Góróg ſoo, magiarol anniet
teſen, mint kegelmeſſeg, ergalmaſ
ſag, Ah bólch' hog aſt mongia, hog
aſt Alamifna ellene al ah bwnnek
nem uetkeſik ertelmeſerent, iool el
mert ebben igaſt ſeretet uagion ah
kiben penig igaſt ſeretet uagion mint
ſent Pal mongia ah gonoft
nem chélekeſik.

**Dilectio proximi malum non
operatur.**

Rom.

13.

Ah ſeretet aſt w Attia fianak gonoft
nem chélekeſik, hog urunk aſt mon
gia hog aſtoknak adatik ah menor
ſag ah kik ergalmaſok es aſt uri
ſten ergalmaſſagnak chélekedetiuel
iteli meg eſt uelagoth, Ennek okaert
mongia hog ſenki ah kinek igaſt hi
ti nem uoolt, es ah ki chák ſaiaual
hitte nem ſwueuel, magat ne men/
M ij theſſe,

thesse, ne mondhasa aſt uram hittem
te benned, mert ha ki aſt mondanaia
tehat mind iarton aſt mondanaiak
vneki, ha hitted uolna ergalmas
uooltal uolna te es atiaadfiához uas
lo ſereteted uolt uolna te benned,
aſért aſt uristen ſool oth ah mi ertel/
mónk ſerent, mert mi nem tuthatti/
uk ki hiſi ki nem hiſi. De meg mi
magunk ſem tuthatiuk ah mi hütón/
ket hanem ha lattiuk ah chélekedet.
Intis aſokkal ah beſedekkel ah Chri/
ſtus minket hog mi ah mi hwtónket
meg mutaffuk ah mi io tetemenók
kel hog mi fellwk, es ſereſſwk ótet,
ſereſſuk ah mi atiankfiatis mint mins
en magókat es erre wgekeſſónk mins
den, erónkkel, mert eſeknek uagion
igaſ hwtók ah kik illietenek, kiuel
wk aſt iſtennek nag ergalmaſſagaat,
es ah Chriſtusnak ſent erdemet meg
ſogiaak, es ugian tartiaak mint ha
keſekbe

keſekbe uolna aſ uriftennek ergale
 maſſagat, kiból oſtan w̄k w̄duóſól
 nek. Ah Danielnek w̄ mondaſat nem
 chák en magiaraſom ig hanem ſent
 Hieronimusiſ ig magaraſſa, mert aſt
 mongia magaraſuan Danielnek ch
 mondaſat. Daniel ug monda ah Na
 bogodonoſor keralnak hog aſ urif
 ſten el ueſi w̄ rola aſ w̄ haragiaat hog
 ha meg teer, mikeppen ug mond E
 ſekias keralrul. Ah Niniuebeliekró/
 lis ug ueuſ el aſ w̄ haragiaat, hog
 meg terenek ah meg terelt penigh
 ninch' ol' tudatlan ki nem erti, hog
 nem alamifnalkodas ſem ah, hog em
 ber ellenſegenek meg bochát, mert
 eſek ah meg terelnek gw̄molchi,
 mert haat ug meg ah poganok kóſſ
 ſólis ſokan teertenek uolna meg, kik
 kóſſól ſokan alamifnalkodnak, es el
 lenſégeknekis meg bochátnek. De
 ah meg teris nem egeeb hanem aſ

zent
 Hiero
 nimus
 magia
 raſſa

M iñ igat

igaz pœnitentia, aſ igaz pœnitentia
eſmeet nem egeeb hanem hog ember
aſ w bwnit meg eſmeri, gwłoli ah
bwnit, retteg ah bwnitól ſidalmaſſa
ah bwnnek aſ w undogſágat. Annak
utanna hiſi keſſégnekwl bwnnek
bochánatiat ah Christusnak erdes
megert, es annak utanna w is aſ iſten
heſ ualo ſeretetiben iool el, ergalmas
ellenſégének meg bochát, maſnak
annie ioot akar mint maganak, de
mind ennek feie ah Christusban ua
lo hwt, mert ludas ſ meg eſmere aſ w
bwnós uooltat, de aual aſ w bwnnek
bochánatiat nem nierhete. Nag ſok
poganok alam ſnalkottanak de aual
nem wduóſóltének. Aſert chák ah
Christusban ualo hwt nierheti meg
ah bwnnek bochánatiat aſaſ, chák ah
Christus uere moſta el ah bwnit.
Valamikoron aſert annak okaert aſ
iras ah meg teriſnek ualamellik réſe
ról

ról jóol, Soha ne erchéd hog' jóllió a
hitnelkül, kinelkül, midsemmi ah tóbi
TIZENÖTÖDIK KERDES.

Aztys keuanom meg tudnom, hog'
my okaert mondod azt hog' sem ah
mise mondaasért, sem ah mise hallas
sért meg nem bocyatá a' uristen ah
mi b'wnónket, hi'gem oth ah Chris
tusnak teste es uere aldatik ah mi
b'wnónknek bochánatiara ha pegeg
nem arra aldatik, hat en nem ertem
mi okaert kellefsek annak lenni, nem
ertem haat mi okaert fergettek ah
regi iamborok enné sok eghazakat,
kapolnakat kyket mind a' okaert
fergettek nag' kölcieggel hog' azokba
mifeket mondananak? Imegt ued es
zedbe hog' minekónk a' uristent nem
kel tigtelnónk ah mi gondolatonk
ferént, hanem a' w' be'gede ferént,
mert azt mongia gent David ah jól
tar kónónk kilench'uen harmadik
re'eben.

M iij Dos

Psalm. Dominus scit cogitationes homi-
93. num/ quoniam vanę sunt. Beatus
quem tu erudieris domine/ et de
lege tua docueris eum.

Tuggia ađ uristen ađ embernek ađ w
gondolariat, mert heiaba ualok. Bo-
dog ember ah kit te tanitađ uram, es
ah te tórugniedból tanitod wtet.
Christus urunk wmaga meg ađt
monga mint řent Mathe irta kóniue-
nek řigenótódik reřeben.

Matt. Sine causa colunt me/ docentes do-
25. ctrinas et mandata hominum.

Heiaba řiřtelnek engemet tanituan
es herdetuen emberí tudomaniokat,
es emberí řerřesóket. Ieremias pros-
phetais ađt mongia kóniugnek
huřonharmadik reřeben.

Hier. Nolite audire uerba Prophetarum/
23. qui prophetant uobis/ et decipiunt
uos/ uisionem cordis sui loquũ-
tur/ non de ore Domini.

Ne

Ne halgassatok az ol prophetaknak
bejédöket kik tinektek prophetalnak
es meg chálnak törtöket, az v jwók
nek latafat bejéllik, nem az urnak gas
iabul azért ekekből eh bejedekből
meg erthetők hog chák ah bejédes
ket kel nekönk hallanunk, ah ki istens
nek bejéde, es nem kel nekönk sen
ki gondolatát, almaat, köuetnönk,
sem atánkert, sem senkiert, erre mon
gia jent Hieronimus.

*Nec parentum/ nec maiorum error
sequendus est/ sed auctoritas scri
pturarum/ et dei docentis
imperium.*

Sem ah mi jwleinknek, sem ah mi es
leinknek teuelgeset nem kel köuet
nönk, hanem az irasnak meltofogar,
es ah tanitto istennek parancólatiat.
Ig kel azért chélekennönk minekönk
ah Misenek meg ertisibenis, hog
ne köuessönk mi senkit, hanem az u:

M v risten

ristennek beşedet, es mikeppen im-
 mar aş Istennek beşedeböl itelönk
 minden dolgot, aşon keppen ah mi-
 se dolgatis. Ah misenek aş w̄ neue eh
 iegşesben sohul ninchén ah şent iras-
 ban, sohul sem ah Christus, sem aş
 Apostolok ah Christusnak aş w̄ te-
 stenek uerşenek hoşşank ualo uete-
 let, nem neueştek eh neuel: De mind
 aş altal misa talaltatik ah şent iras-
 ban, de maas iegşesben. Talaltatik
 penig ah Sido Bibliaban, nem ah
 deiak sem ah Görög Bibliaban, meg
 mondom ah helietis. Eş ah Sido ige,
 Misa uagon Moisesnek ötödik kö-
 niuenek tizenhatod reşében oth, ahol
 Moises şool aş Istennek parancóla-
 tiabol ah pwnkóst napianak w̄n-
 nepşról illén modra.

Lib. 5.
 Deut.
 Capit.
 16.

Septem hebdomadas numerabis
 tibi ab ea die qua falcem in segetem
 miseris / et celebrabis diem festum
 hebdo-

hesdomadarum domino deo tuo/
oblacionem spontaneam
manus tue.

Heet hetet şamlal' mond teneked
ah naptol fogua ah mel' nap ah Sar
lot ah Gabonaba bochatandod,
mint tunni illik, uigga şamlaluan ah
het hetet, ees illed te ah heteknek
wnnepe napiaat, aşaş, aş husuethes
ualo otuened napot kit mi mondonk
Görög şoual Pentecoste, magiarol
penig, otuen nap ah Görög şoual
pinkestnek. Aldoşşal te ah te keşeds
nek şabad akarata şerent ualo aldos
şattiaual, auag' aldosattiaat: lth eh
beşedben ahol ah deiakba eş ige uas
gion, OBLATIONEM, magiarol
aldosattiaat, ah sidoban uagion eş ige
missa: de hog' te eşt niluan meg er
ched, aşt parancholta uala aş uristen
ah sidoknak, hog' wnekik harom fw
wnnepek lenne eştendö altal, ELSÖ
AH

AH HVS VETNAPIA, kit űlnek
 uala arra hog meg emlekezenek ar-
 rul mikeppen űket aŷ Isten Egips-
 rombol ki ŷabadithotta uala, es ak-
 kor ezik uala meg ah hufueti barant.
AH PűNKűST NAPIA VALA
 ah mafodik, kit űlnek uala arra hog
 meg emlekezenek ah tűruénnek ki
 adafarul, kit aŷ uristen hufuet napias
 nak utaina űtuened nappal adoth
 uala ki, aŷ Israel nepe nek, es akkoron
 aŷ V. y buŷanak elfű listibűl kemieret
 chinalnak uala, es fel uignek uala ah
 templomban kit hinak uala panis
 propositionisnak, aŷaŷ, helhegtetet
 keniernek, mert ezek eh kűnierenek oth
 alnak uala egeŷ hetedchaka ah tem-
 plomban, es ezeket nem ŷabad uala
 egeebnek meg enni hanem chak ats
 Papoknak, mint urunk mongia, es
 ŷent Mathe meg irta kűniue-
 nek tigenkűtedik reŷeben.

Secur:

Secunda inquit festiuitas Penthe- Matt.
costes post septem hebdomadas / in 12
qua panis propositionis de nouis 1. Rc.
primum frugibus offerent. 21.

Masodik w̄nnepek mond uala ah
Pw̄nkóst napia, hegt hegtnek utanna
mel' w̄nnepen le helhegthetet kenie/
rek Vy buşabol aldoğtatnak, eşt aşt
eh keniereknek aldoğtatiat, ah Sydo
kõniben Missanak irtak, Immaran
ha erted michóda ah Missa kõniõ
meg ertened hog' nem iool mongiak
aşt Christusnak testenek hogşank ua-
lo uitelet eh neuel, mert maas dolog
ah missa, maas aşt urunknak testének
uerenek hogşank ualo uétele.

Mondanad te, tehaat miert neueşik
uolt eh neuel, im meg mondom,
mikor ah kereştének ug' elnek uala,
aşt urunknak testenek uerenek hogş
şaiok ualo ugeteluel ah mint w̄maga
şerşette, aşt aşt, nem ugian elnek uala
uele

uele mint mostan hog' chák aꝯ eg' has
zi ember uótte uolna hoꝯgaia, ah tóbi
penig chák gemmel neꝯtek uoolna,
hanem felesen ueꝯik uala hoꝯgaiok,
es minden ualaki hoꝯgaia akaria ua/
la uenni ah Christusnak testet ueret,
bort eskóniert hoꝯ uala, ah Pap iam
bor el meꝯen uala, meꝯ aranꝯa uala
meniuél meꝯ irne aꝯokat ah kik aka
riak uala hoꝯgaiok uennie, es anniet
ueꝯnek uala ah gidlt kenirból es ah
borbol, ah tóbbit pegeeg oꝯtia uala
ah feꝯeneknek. Minek okaert hog'
aꝯon keppen minden hoꝯ uoolt ah
mit hoꝯhat uoolt, ah Christus uacy
oraiara mikeppen o tóruennek ide
ien minden hoꝯ uoolt ah mit hoꝯ
hat uoolt, ah Pw'nkóst napiara, annak
okaert neueꝯtek uala ah Christus
urunknak testenek uerének hoꝯgank
ualo uetelet misenek, de most im fe
mónkel lattiuk hog' nem iol élnek.
uele,

uele, aſert nem iool neueſik moſt
miſenek, hanem aſon képpen neueſ
ſik gonoſul, ah mel gonoſul élnék
uele, mel' dologrul ide hatrab ſollis
onk oſtan, mikor ſollunk aſokrul ah
kik gonoſul élnék aſ urunknak teſ
ſteuel uereuel. Moſtan ſollionk eld
ſör arrul, hog' mikeppen neueſi ah
ſent iras, es mikeppen ſerſe ah mi u
runk Ieſus Chriſtus aſ v' teſtenék
uérenék hoſſank ualo uételet, annak
utanna michioda aſ, es mi haſná ua
gón, kik ilnek iool uele, es kik ilnek
gonoſul uele.

Aſ ſent iras neueſi ur uacóraianak,
mikeppen am ſent Paalnál uagón
meg iruan ah. Corintóbelieknek irt
eſſó leuelenek tiſen egedik reſeben.

Cum conuenitis in eundem locum / ^{1. Cor.}
non licet dominicam coenam edere / ^{11.}
quod unusquisqz propriam coenam
occupat in edendo.

Mikor

Mikor ug mond oꝛue gwltok, nem
 illik ug ennetek az urnak uachora
 iaat, hog minden maganak tulaidon
 uachorat foglal az etelben. Azert
 neuegi gent Paal ur uachoraianak,
 hog urunk ez w tanithuanial ualo
 utolso uachoran ada az w gent testet
 ueret az w tanithuaninak, es akoron
 gerge ezt eh gent ieget, Azert ez okaert
 neuegte ig, hog chak ah uachoranak
 neueis meg emleketetne az w akko-
 ri gergesiról, es akkor ualo igireti-
 ról. Touabba neuegi gent Pal elego/
 lisnek. ah Corintombelieknek irt
 első leuelenek io regeben.

2. Cho.
 10.

Poculum benedictionis cui benedi-
cimus/ nonne communicatio sang-
uinis Christi est/ et panis quem fra-
gimus/ nonne communicatio
corporis Christi est.

Ah hala adasnak poharakiben halat
 adunk nem de ah Christusnak teste-
 nek

nek uerenek eggésöleseie, es ah kes
nier melliet meg fogónk, nem de ah
Christusnak testenek eggésöleseie?
Aert neuegi elögölesnek mert ah ki
nem chák jaiual hanem hitiuel ue
gi hogjaia, es ah uegre ah mi uegre
ferjette eg teste eg uerre lot ah Ch
ristusnal, aert neuegi eh neuelis, hog
uag a neue megh eresichien minket
aj w benne ualo hw'tben.

Im megh hallad ah gent iras neuegi
aj urunknak testenek uerenek hog
jank ualo uetelét, ur uacioraianak es
elögölésnek, kit jokatak deiaknl mon
dani comunicalasnak. Halgald meg
immar mikeppen ferje est ah Chris
tus. Zent Pal aert iria hog ig ferje,
es gent Pal ki mind ah harom euan
gelistat. Zent Mathet, gent Mar
cusi, gent Lucach'ot koueti illien be
jedekkel ir erröl.

Aj ur Iesus ah mel' eiel el aroltatik
N uala,

uala, uéug ah kenieret es minek utan
na halaat adoth uoolna, megh fege es
imejt monda, uegetek, egetek, es aš en
testem ki ti eretetek el aroltatik, auag
ammint žent Lucach' iria, ti irettes
tek adatik, est nekem emlekežetemre
tegetek. Ažonkeppen ah Pohartis
kežébe uouę, hog meg lot uoolna ah
uach'ora monduan, eh Pohar wy Te/
stamentom ašaš uy igeretnek bižon/
saga aš en uerembe, ašaš, aš en uerem
altal ki žeržettetet es mint aš žent
Mathe iria, es aš en uerem ki uy žer/
žesnek uere ki sokaknak bwnóknek
bochánatiara ki ontatik est tegetek.
ualahanžor iangiatok ennekem em/
lekežetemre.

Mikoron ašert eh bežedeket el mon
gia aš eghaži ember, oth leiend ah
kenier es ah oor žemel, aš ado, es aš
uéuđ, mikeppen mikoron eh dol/
goth žeržę ah Christus ežek mind
oth

oth ualanak. ōmaga uala aſ adoo,
ōmaga mongia uala eſeket eh beſe-
deket, aſ Apoftolok ueſik uala, eſ
hiſnek uala ah beſedeknek, ielen uala
ah kenier ſemel' eſ ah bor ſemelis,
kiket ōk hoſſaiok uōnek, Ielen uala
ah biſon' Chriſtus, ki ah kereſt faan
megh hala, ielen uala aſ ō biſon teſte
ah kenier ſemel' allat eſ aſ ō biſoni
uere ah bor ſemel allat. Immar kō-
niō meg ertení michioda eſ eh ſent
ieg ah Chriſtus urunknak teſtnek
uerenek oſtogataſa, mel' ol' chéleke-
det, kiben ah Chriſtus Ieſus, aggia
mi nekōnk aſ ō teſtet ueret, mel' aſ
daſſal uallia, hog' ō atta mi erettōnk
ōmagat halalra, eſ aſ ō ſent teſtet mi
erettōnk naſ kenokra, halalra, eſ aſ ō
dragalatus ueret mi erettōnk ki on-
totta, kiuel aſ ō ſent Atianak hara-
giat. rolunk ei uōtte, minden bōn-
tōl minket megh ſabadithtot, eſ ah

bűnnek minden terhetől. Touabba
hog' aſz ű halalauál minekőnk meg
nierte aſz őrók eletőt, eg' beſzeddel, ol'
chielekedet, kiuel aſz uriftennek mi
hoſſánk ualo nag' ſereteti, nag' kegel-
meſége meg mutattatik, mert aſz ur-
riftennek mi hoſſánk ualo nag' ſere-
tetinek ſok fele haſzna uagion.

ELSŐ ES FŰ HAZNA,

Hog' meg emlekeſſőnk es el ne felet-
keſőnk ah Chriſtusnak halalarul es
ugre hullafarul, kiuel minket megh-
ualta, hog' emlekeſuen erről, es hoſſ-
ánk uaguen aſz ű tetet ueret meg es
róſſőgőnk mi aſz ű ſent attianak mi
hoſſánk ualo nag' ſeretetiben, ah mi
bűnőnknek bochánatianak hiteles-
ben meg batorogiunk, es ſemmit ne
felliőnk ſe emberi, es ſe őrdőgi hatas-
lomtul, es ſemmi auag' teti, auag' lel-
ki, niomorufaagtul, mikeppen ah
Chriſtusnak beſzedének hallaſa eſt
meg

meg ielönti, mert mikoron aşt mon-
gia, aşt eg haşı embernek şaianak al-
tala ah Christus, eşt aşt en testem ki ti
erettetek adatik, eşt aşt en uerem, ki
uy şerşefnek uere, ki nađ sokaknak
bwnöknek bochanatiara ki ontatik,
nem külömben erchéd, mint aşt mon-
danaia ah Christus. Aşt en testem şa-
kadaşauaal, aşt en uerem hullaşauaal
uöttem en el terulad, aşt en atiamnak
haragiat, aşt aşt, mostam en el ah te
bwneidet, aşt şal mentettelek en meg
tegedet, aşt ördögtöl es ah halaltul.
De meg aşt şerşettem aşt en halalom-
mal, hog aşt en Atiam meg minden
niomoruşagbanis ueled lenne: Hog
aştért te mind eştekben erös tókélletes
lennil, Ime en beşedemmel eşteket te-
neked fogadom, es igerem, mikoron
aşt mondom, eşt aşt en testem ki ti er-
rettetek adatik, eşt aşt en uerem ki
nađ sokakért ki ontatik. Touabba
Ninj nem

nem kúlumb mikor aſt $\bar{w}$ teſtét uéret
nekönk aggia mint aſt mondanaia,
mert kettöt kel minekönk oth eſt
önkbe uennönk, ah beſédet kit filönk
kel hallunk, ah kenier ſemélt eſt ah
bor ſemélt kit ſemönkel latunk, ki
mind ah kettő eſt dolgot mutat eſt
ielent, ah beſeddel im aſt en teſtemeſ
tis ucrómetís adom en teneked, eſt
teſte uerre leſek en te ueled, hog ne
ketelkeggel te abban, hog aſt en a
tiam, uſian ſeret, uſian oltalmaſt té
get mint ſerető fiat, uſian laaſt en
erettetem mint ennenmagamat.

Hog eh legén ennek ſw haſna, meg
tetchik ah Chriſtus beſédeből mi
koron aſt monda, mint ſent Luchác
meg irta kón'uenek huſonket
tőd reſeben.

Luce. **Hoc facite in mei recordationem.**

22.

Eſt ennekem emlekeſetemre teſ
getek, miert kel minekönk $\bar{w}$ rola
meg

meg emlekezőnők? nem egebert hog'
az ű halalarul el ne feletkezőnk, mint
zent Pal iria ah Corintombelieknek
art első leuelgnek tizenegge
dik regeben.

Quotiescunqz enim comederitis pa- Corin.
nem hunc/et de poculo hoc biberitis 11.
mortem domini annuntiabitis
donec venerit.

Wala hanzor en kenieret gienditek,
es eh Poharbul iandotok, az urnak
halalat izenitek, azaz, az ű halalarul
emlekezőtetek meg, meddeg el iw e
uelagnak meg iteletire. Az ű halala-
rul pegeg miert kel meg emlekezőni?
bişon nem egebert hanem hog' meg
emlekezőnk mind azokrul ah kiket
nekönk ah Christus szerget az ű zent
halalaua, kiket am elõ şamalalank:
meg mondom aştis ah kit zent Am-
brus ir, mert igen şep beşedek es
igen meg ielentik ah zent uacioras
Niiij nak

nak hañnait, ah beğedek egek!

Ambr.
in psal.
1. 48.
Ser. 15

Denias ad cibum Christi/ ad cibum
corporis dominici/ ad epulas sacra-
menti/ ad illud poculum/ quo fidelium
inebriatur affectus/ ut leticiã induat
de remissione peccati/ curas seculi
huius metum mortis/ solitudi-
nesqz deponat.

Iõy ah Christusnak étkere, ağ urnak
testenek etkere, ah poharra ah kiuel
ah hiueknek ağ w̄ lelki indulatiok
meg ғaiosodik, hog uigasaagba óltõğz
tessek ağ w̄ lelkek ağ eõ b̄wnõknek bo-
chánatiarul ağ ağ, ağ w̄ b̄wnõknek bo-
cianatianak hiteleuel, eh uelagnak
gongiat, hatalmat, felelmet, es min-
den ғorgalmatossagit le uestek.

MASODIK HAZNA EZ.

Hog mikoron mi meg ertengiwk
eğeket ah kikert f̄w keppen ғerğğ ah
Christus, kiket aam meg mondék,
ah mi elmenk ennie sok io aiandek
kok:

koknak hallassaual es ertelmuel fel
geried, öröl ekeken, es nag halakat
aad az uristennek enniesokio aian
dekirol, erre mongia gent

Agoston.

In isto sacrificio gratiarum actio
atqz comemoratio est carnis Christi
quam pro nobis obculit. et sanguine
nis quem pro nobis idem

Lib. de
fi. ad
Pet. dy
Ca. 19.

Deus effudit.

Ebben ez aldozatban uagion hala
adas es ah Christusnak testenek em
lekezeti, kit mi erettönk ada, es az v
uerenek emlekezeti kit mi erettönk
ugian azon isten ki onta, Egert hiaak
ewcharistianak azaz, hala adasnak
mert az ewcharistia görög 300 an
niat tezen magiarul mint halaadas.

HARMADIK HAZna ez:

Hog ah hiu köröztien meg gondola
lia, hog mihelt v ah Christussal eg
teste eg uerre lot hog vneki magaat

N v min/

minden bwn töl tigtan kel tartáni, es
wgekekik kekjel labbal aon hog ma
gat tigtan tarchá, es tartia ah me
niere embertöl lehet, mert ah bwn
Istentöl embert el gakaqt, erre monz
gia gent Pal ah Corintombeliekz
nek irt első leuelenek hatos
dik regeben.

1. Cor. An nescitis quod corpora vestra me
bra sunt Christi/ num igitur tollens
6. membra Christi/ faciam scorti
membra/absit.

Nem de nem tuggiatoke hog ah ti
testetek, ah Christusnak teste, nem
de aert ah Christusnak tagiat para
janak tagiaua tenneme? tauol legé.
Azt aonkeppen kel ertenonk ah tob
bwnokrolis, mert ah Christus azt
mongia, mint gent Ianus mert irta
konuenek niolchadik regeben.

10a. 8. Amen amen dico uobis/ quod om
nis qui facit peccatum/seruus est pec
cati.

Bizon

Bigon bigon mondom tinektek, hog minden ualaki bwnnt tezen golgaia ah bwnnek. Ha ah bwnnek golgaia, nem ah Christus golgaia, tehat nem w tagia. Egekert aert meg gondoluan, ossza magat minden bwnntol, hog ah Christustul kiuel w eg teste uirre lot el ne szakagion.

NEGEDIK HAZNA EZ.

Mikoron lattá ah hw kereften hog ah Christus eg arant agga a w testet ueret ah kardagoknak, es ah segeneknek, meg esmerie ebbol, es a w lelke fel geried arra hog w ugian seresse ah kardagot mint ah segent, ah segent mint ah kardagot, es hog w neki ugian kel mindent seretni mint unnon magat, onnon testet, mert erti aert hog minden hiuek ah Christusnak tagiai, ha ah Christusnak tagia tehat immar w tagiais, ki immar ah Christusnak tagianak uallia magat, erre

erre mongia jent Paal ah Corintom
belieknek irt első leuelének
tizedik regeben.

1. Cor. 10. **Quoniam vnus panis/ vnui cor-
pus multi sumus. Nam omnes ex
eodem pane participamus.**

Mert eg ah Christus keniere a^ga^g,
ah Christus, kiben mi kik hittönk
eggek uagionk, es mi sokak eg teste
löttönk mert mind niaian ugian a^s
zon eg kenierből lé^gönk réselek a^ga^g,
mind niaian eg Christusnak testet
ueret ue^gg^wk ho^gg^ank. Tanuld meg
a^gtis, kik ue^gik meltan a uag meltat^s
lan ho^gg^aiok ah Christusnak testet
u^eret.

MELTÁN A^gok ue^gik.

Ah kik elő^gör hittel e^gik i^gg^ak, ah
Christusnak testet es u^eret, a^ga^g, chák
ah kik ah Christus érdeme által ua^s
riak a^g ^w ^wduósségeket, es minden
iot a^g uristentől chák ^w általa uar^s
nak.

nak, es geretik ah, Christust. Először
aſt mondaam hog' aſok ueſik mel/
tan ah kik hitekkel eſik iſſak, mert
aſt mongia ah Christus mint ſent
lanus meg irta kőnuenek haſ
todik reſeben.

Ego sum panis ille vite. Qui venit Ioā. 6.
ad me non esuriet. et qui credit in
me non sitiet vnquam.

En uagiok mond amaſ eletnek ke
niere, ualaki en hogſam iő nem ehe/
ſik, es ualaki en bennem hiend ſoha
nem ſomiuſik, meg aſt mon/
da ugian ottan.

Caro mea vere est cibus/et sanguis ibidē.
meus vere est potus.

Aſ en teſtem biſon' etel, es aſ en ue
rem biſon' ital, aſaſ, ualaki aſ en te/
ſtem ſakadaſanak es uerem hullaſa
nak erdemeben biſik, eſ biſon' etket
eſik, es biſon' italt iſik, mert miert
eſunk iſonk mi? nem egebert hanem
hog'

hog' elliõnk, de ha ki ah Christusban
hiend, õrõkkw' l õrõkke él. Hog' eýt ig'
kelleftek ertenõnk ah Christusnak
ugian ottan ualo beýede meg
mutatia, mikor aýt
mongia.

Ibidẽ.

Spiritus est qui viuificat / caro
non prodest quicquam.

Ah lelek aýt ah ki glet, test semmit
nem haýnal, ýent Agostonis igen ma-
giarazsa eýeket eh beýedeket.

In ca.
15. 10ã.

Hoc ergo totum ad hoc ualet dile-
ctissimi ut carnem Christi / et sang-
uinem Christi / non edamus tantum
in hoc sacramento / quod et multi
mali faciunt / sed usqz ad spiritus
manduceimus et bibemus / ut in do-
mini corpore tanquam membra ma-
neamus et eius spiritu uegetemur /
et non scandalizamur.

Mind eh sok beýed erre ualo legen
ýeretõ atiamfiai, hog' ah Christusnak
testet

testet es ueret ne egw̄k chák ah sa-
cramentomban , aꝯaꝯ chák ꝯankkal,
de mind ah leleknek rēꝯésóléfiglen
egw̄k, hog aꝯ uristennek teste-
ben uḡ legōnk mind tagok, hog aꝯ w̄ malaꝯ-
tiaual neukegiōnk , es meg ne bot-
trankoꝯunk , eḡ beꝯeddel , ah ueꝯi
meltan hoꝯꝯaia , ah ki hiꝯen otth ah
Christusnak beꝯedenek imeꝯeknek,
eꝯ aꝯ gn testem, ki ti crettetek adatik,
eꝯ aꝯ gn uerem ki sokaknak bwnōk/
nek bochátiara ki ontatik, aꝯaꝯ, hi-
ꝯi hog aꝯ uristen aꝯ w̄ ꝯent fianak ha-
lalanak es uere hullasának erdemꝯ-
iert aad w̄neki minden iokat , mind
testi es mind lelki iokat , kinek na-
giobban ualo hitelire , es ebben na-
giobban ualo batorsagra aꝯaꝯ , hog
ennek hiteleben ah kit ah Christus
aꝯ w̄nnōn beꝯedeuel iger : erōsb es
rōkelletesb legēn ueꝯi hoꝯꝯaia ah Ch-
ristusnak biꝯon̄ testet es biꝯon̄ uerē
ret,

ret, eh fele pegeeg bişon' şereti ađ urş
 istent ah ki w uele ennie sok iot
 twt, ha penig şereti lehetetlen hog'
 ellene akarion uetni, ađađ, ha şereti
 hog' ualamit ađ isten baan, semmit ah
 felet nem akar chélekenni, ađađ, sem/
 mi bwnt, mert ninchen neki nagj ob
 orome hog' ađ uristennek kedue
 şerent elhessen, erre monş
 gia şent Pal.

Gal. 6.

In Christo Jesu neqz circumcisio
 quicquam ualet / neqz prepucium/
 sed fides per dilectionem
 operans.

Ah Christus Iesusban semmit nem
 haşnal, sem ah korniol meteles sem
 ah nem korniol meteles, hanem ah
 hwnt ah ki şeretetbol chélekeşik, ađađ,
 ah Chistus nem neşi ađt ki Sydo ki
 nem Sydo, hanem ađt neşi, ah ki w
 benne hitt, es wtet şoret, şeretuén ađ
 w keduet keresi.

MéL

MÉLTATLAN ELŐZŐR AH
VEZI HOZZAIA.

Ah ki ah Christusnak bejedenek
nem hízen imejeknek, aſ eſ een tes-
stem ki ti erettetek adatik, és aſ eſ en
uérem ki sokoknak bűnökert ki on-
tatik, aſaſ, nem hízi hog ah Chris-
tusnak halala és ugre hulasa elég aſ
ŵ bűnenek bochánatianak, és ŵd-
uóſſegenek meg nieréſere, hanem bi-
ſik eſ ŵ bõitenek, imadcháganak és
ah ſenteknek erdemeben, és mind
aſokbul uaria aſ ŵ bűnenek bochá-
natiat, és aſ ŵ ŵduóſſeget. Erre mós-
dom eſt penig, mert aſt mongia ah
Christus, mint ſent Ianus meg ir-
ta kőniuenek harmad reſeben.

Qui non credit iam condemnatus
eſt/quia non credit in nomine
vnigeniti filij dei.

104.3.

Valaki nem hízen immar el karho-
ſoth, mert nem hízen aſ iſtennek eg-
getlen

getlen eg' fianak neueben • De uan
nak olliak kikel hittek magokat, hog'
w'nekik hw'tok uagion, miert hog' hi
zik hog' ah Christus meg holt mind
es uelagert. De bizony est hizi es iool
tuggia meg az ordogis ki istennek
utan ninchen, es az istennek malahti
aban sinchien. De es az igaz hw't, hog'
hizi, hog' ah Iesus Christus minden
bwnoknek el tig'ittoia, es chak w' id
uog'itdie, de nem egebnek w'duog'it
tdie hanem chak annak ki wtet Tar/
tia w'duog'itonek senkit es semmit
nem egebet, elegge tartia wtet, es
az w' erdemet az w' bwnenek bochas
natiara, es az w' w'duosslegenek meg
nierelere. . . . .

MASOTCIOR AZOK uezik.
Meltatlan, ah kik nem tuggiaak mi
choda haszna uagion ah Christusnak
restenek uerenek hog'ank ualo ues
telgenek, hanem chak hog' lattiak hog'
mas

mas ember hoſſa ueſi ōkis hoſſaiok
ueſik, auag' hog' ah huſuet napia el
id, miert hog' akkor hoſſaiok ſoktak
uenni egebek, ōkis ſegenletekben
hoſſaiok ueſik. hog' ha huſuet napia
touab elnek keſh eſtendouel megh
ſem uennek hoſſaiok, hanem chak
ſaiokkal, eſt penig igen ſidalmaſſa
Zent Agoſton eſt
monduan.

Ut quid paras dentem et ventrem/
crede et manducaſti. In. 6.
ca. 10.

De mit ſerſed ah te fogaidat, es haſas
datth higged es hoſſad uotted. Ah
ſent Agoſton Doctor mondasat ma
giaraſſa magiſter Sentenciaro/
mis es aſt mongia.

Credere in eum/ hoc eſt comedere
panem et vinum. Qui credit in Lib. 4
diſt. 9.
eum/ manducat eum.

Hinni ō benne eſ ah kenieret enni
es ah bort inná ualaki hiſen ō benne
aſ eſi otet. O ſ Annak

Annak okaert elöör hituel kel uens
 ni ah Christnsnak Zent testet žent
 uéret, aš aš chák abbā kel bižni annak
 Vtanna ug kel ožtan embernek ža
 iaua hožža uenni. HARMADCI
 OR ašok uežik meltatlan, ah kik eh
 Kristusnak Zeržesenek ellene uežik
 hožžaiok, ah ki ugian nem ueži ah
 mint ŵ žeržette, mint ah Kristus
 mongia, es žent Lucach' megh
 irta kóniuenek tiženegges
 dik reženben

107.11 Qui non est mecum aduersum me est.

Valaki ninčén en uelem ennes
 kem ellenem uagion. De megg eš ue
 lagň dologbanjs ualaki ug nem
 chélekežik mint aš ŵ ura haggia, el
 lene chélekežik aš ŵ uranak, mint ha
 ašt mondanaia aš Vr: Zolgam en
 nekem eg aštagom uagion it eh bes
 lien, ereggel, aadd el ótuen forinton,
 ŵ hužon ótón adnaia el, aš urnak el
 lene

lene chélekennek, es azt mondana
neki az ű ura, miért arulo hog' ug'
nem chélekettel ah mint en hattam
uala? De ezt en gent irasbulis megh
bişonittom, hog' ualaki ualami do
logban ug' nem chélekezik mint az
Vristen hatta, nem chák hog' az Vr
istenek ellene chélekezik, de meg bal
uani imadaşnak uetkebeis esik. Meg
bişonnitom en ezt Samuel Prophe
tanak mondasaua, ki meg uagion
irwan ah keraliokrul irt' első kóniue
nek tişenótódik reşeben, De minek
előte ah Samuel Propheta monda
saat megh mondanam, kiuel mon
dam hog' bişonitom, hog' ualaki
ug' nem chélekezik ah mint az Vr
sten hatta, hat ah Baluan' imadaşnak
uetkebe esik, Zwkşeg hog' meg mon
giam, hog' mi okaert indultatek Sa
muel azokra ah beşedekre. Az Vri
sten azt paranciolta uala Saul keral

nak, Samuel Prophetaknak általa
hog' el menne aꝛ Amalechitakra, ęs
mind wnnomagokat mind barmok
kat le uagatna, ęs minden nemő iő
ꝛagokat el ueꝛteng, mert eꝛek eh nis
pek nag' bantafokra ualanak aꝛ Israel
nepeinek, mikoron Egyptombul ki
iőuęnek. El mene Saul aꝛ Amalechi
takaat le uagata mind, de aꝛ w' kera
liokat megh hagia, ęs ah barmoknak,
iuhoknak, őregbet ruhaknak iauat
meg hagia. Aꝛ Vristen Samuelt hoꝛ
ꝛa kwdę csmetlen, monda aꝛ ęrt Saul
Samuelnek, meg ęeręem aꝛ Vristen
nek parancholatiat, monda Samuel
michoda barmoknak ęs niaiaknak
ꝛaua aꝛ ah ki ęn fwlemben iw' es ah
kit ęn hallok? Monda Saul. Aꝛ A
malechitaktul hoꝛtam ęn eꝛeket,
mert engede ah nép ah iőob iuhok
nak, ęs barmoknak, hog' aldoęnanak
euuel ah te uradnak Istenednek, ah

tóbit pedig meg ölék, Monda o-
tan Samuel ah tób bejede kögött.

Nunquid vult Dominus holocausta
et victimas et non potius / vt o-
bediatur voci Domini / melior est e-
nim obedientia quam victimę et au-
sculare magis quam offerre adis-
pem arietum. Quoniam quasi pec-
catum ariolandi est repugnare / et
quasi scelus ydyolatrię nol-
le acquiescere.

Nem de ayt kewanniaie ayt Vristen,
hog' aldogyanak wneki aldogatokkal,
hog' nem mint ayt mondanaia, ayt w
bejedenek engenek, ug' mint ayt
mondanaia, ayt akaria hog' ayt u bejes-
denek engenek ionkaab, mert io-
ob ayt engedelmesseg, hog' nem mint
ayt aldogat, es ioob fogadni ayt w be-
jedet, hog' nem mint okroknek kos-
ueriuel aldogni, mert ayt Istennek bes-
zedet meg ellenzeni, nem eggeb has
O iih nem

nem iduendó latabnak, auag neşesnek
uérkebe esnek, es nem engedni aş w
beşedenek Balwan imadaşnak uétş
ke. Ime im nilwan erted ah Samuel
beşedeból, hog ualaki nem enged aş
Istennek beşedenek, hatt ah Baluant
imad, Valaki penig aş Istennek beşes
denek nem enged aş Istennek beşes/
denek ellene él.

Innet immar megh tetchik hog uas
laki ug nem gl ah Christus urunk
nak tetstenek uerenek ueteleuel ah
mint w şerşette, es ah uegre ah mi
uegre w hatta, baluan imadaşnak
uetkebe esik, ELÓZÓR Ah kik eg şes
mél alat aggiaak es uşşik, mert ah
Christus ket şómgl alatt ada, mikip
pen şent Matş, şent Marcus, şent
Lucach iriak, aşert eşók ugian chés
lekeşnek, mint Saul kéral chélekes
deék, ki ualameniére meg şerşe aş Iş
rennek parancioliat, ualameniére
elis

elis mutatá, De am Samuel egt eh
 dolgot baluan imadasnak monda.
 Demondhatnaia it ualaki, ninchen,
 az Istennek zerzesenek ellene, mert
 az kenér szemel'alat ah Christusnak
 mind teste sinind uére uagion, azons
 keppen ah bor szemel alattis, ualaki
 azert eggik szemelt hozzaia uezi hozs
 zaia uezi mind ah kettót. Ez nem
 igaz, mert mikoron ah Christus ke
 zébe uoug ah keniereth, nem monda
 azt, ez az én testem es ez az én uerem,
 hanem chák azt monda, ez az én tes
 tem, Azonkeppen hog' ah Pohart
 kezébe uoug, nem monda azt ez az
 én uerem es ez az én testem, hanem
 azt monda chák, ez az én uerem. Ig
 erti egt meg Magister Sentenciis
 aromis, es egt mongia.

Non fit conuersio panis nisi in car,
 nem/nec vini nisi in sanguinem.

Lib. 4
 dis. 11.

Ah kenier nem ualtozik hanem chák
 Ov teste,

telte, sem ah bor hanem chak uerre
Vannak meg ol' kaaba emberekis,
hog' kik azt mongiak, hog' ig' iob,
hog' eg' szemel' allat uegek hozzaiok
ah kőz népek, mert nemelnek nag'
zakala uagion, es be ne' kenne, nemel'
nek pegeg uag' seme fay, uag' ah uen'
segnek miatta nem lat, es el doiti, ogy'
tan mikor ah beteghez uinne'k eg'old
ah Pap uag' rézeg uolna, uag' ig'omo
wdó uolna, es el ontana, de ig' iob es
jek azt mongiak hog' nem ig' ah mint
ah Christus szerzette, ig' iob ah mint
wk szerzették: Meg emestis mongiak,
ah Christus nem tutta uolt meg gon'
dolni hog' meg iouendore nag' zaka'
lu emberek, legnek, nag' baiuso Kas'
ronak aztis nem tutta uolt meg
gondolni, hog' uen' emberek legnek,
a uag' uelagtalanok, hog' kik nem
latnanak, hog' kik el ontanaiaak, es
el tazitanak az orokkal a uag' zaiok
kal.

Touabs

Touabba meġ aġtis mongiaak eġek
hog' ah Christus meeg aġt ġem gona
dolta uolt meġ, hog' meeg betegökis
leġnet hog' kiknek ugian haġokhog
kellat uinni, Eġek nilwan ah kik eġt
mongiaak, ha nem ertikis hog' aġt
mongiak, de mind ah Christusnak
ellene ġoolnak, ah Christust piröga/
tiaak ġs tudatlannak mongiak. De
meeg aġt mongiaak, hog' ah Chris/
tus nem Isten uolt, mert nilwan ha
aġt mondanak hog' Isten uolt uolna.
Hat nem pirongatnaiak igen, nem
mondanaiak aġt, hog' iöuendöt nem
mondanaiak aġt, Christe nem tut/
tad uolt te ġereġni meġ, mert nem
gondoltad uolt te, menie sok botran/
koġasok leġnek ah te ġereġesedböl, de
ina mi ug' ġereġöwk hog' beġġeg ġin/
ten iol leġen, ġs minden bottranko/
ġasnelkwil leġen ah te uachöradnak
uetele. Touabba aġtis mongiak, hog'
aġere

ažert ualtožtattak el, ah Christufnak
žeržefet, hog' ah beteghez nehez uol/
na uinni ha ug' elnenek uele ah mint
ah Christus žeržette.

It telki ah Christufnak hiue akars len
ni, gondold meg ašt eložör, hog' ežis
ah Christufnak pirongarafa, annak
utanna gondold meg aštis, lam w'kis
ah germeket žwksęnek ideien megh
kerežtelik de meeg mifetis mondž
nak, nem čak žwksęgenek ideien, de
meeg urok keduežrtis: Ha ažert až
ura keduežrt ah kōž dolgok hažnalž
nakmegh lehet ah Christusnak ueres
nek žentelese, miert nem lehet ah žes
žen betegnek hitenek eroffežert: bi
žon' megh lehet. Ožtan ah Christus
nem kōteležte annak žentelesēt ualaž
minemō bižonios hel're, ha penig
ualaki až uti oltar felöl žolna, ašt sem
paranch'olta ah Christus, hog' až uti
oltaron žentelliek meg, Touab nem
eleg

eleg' erekleie oth ah Christufnak bis
zon ielen ualo uolta. 5' bizon' ginte es
leg, kinel soha ioob, sem genteb, sem
bolchéb, soha senki nem uolt, ottis
senki job nem lehet w' nalanal, sem
genteb, sem bolchieb. Azert ah Chris
tusnak szerzeseth nem kel el ualoz
tatni semminemw' okert, hanem kel
nokonk negnonk chak az Istennek
igeiet, ki azt mutattia, hog' ualahul
uagion az ado, es az ueuo, ah kenier
semel es ah bor semel, ah Christus
nak bezedede eg' bezeddel, ah Christus
nak szerzese, oth uagion ah Christus
nak bizon' teste es bizon' uere. Van
nak olliak, kik azt mongiak hog' ah
Christus chak ah Papoknak hatta
hog' ket semel allat uegek hozzaiok
az w' testet ueret, de ah sem igaz, mert
meg nem mondhattiak sohul, hog'
hul szerzette uolna ah Christus azt,
hog' ah parazt embernek chak eg' se
mel

mel' allat kellene adni. Meg mutat-
tatia touabba aſ w chélekedetekis,
hog' nem igaſ eſ, mert aſ Apoſtolo-
kis nem agiaak mindenkor ket ſe-
mel' allat, mint mikoron ah Pap ah
Papſagot el uegeſi, nem aggia ah
pſpók hanem chák eg' ſemel' alath.
Nag' chiótörtökönis ha eg' haſnal ſaſ
Pap uolnais, chák eg' ſemel' allat
ueſik hoſſaiook mind niaian egtól
meg uaalna, ah ki ah tóbinek oſto-
gattia. Mikoron ualamellik megh
betegedikis, chák eg' ſemel' allat ag-
giak neki. Miert aſert, hog' ha chák
ah papnak kel ket ſemel' allat hoſſa-
ia uenni, hog' ket ſemel' allat nem ag-
giak ah beteg Papnak. De nilwan
meg tetchik mind eſekből, hog' aſ
okaert chák akkor ket ſemel' allat
ueſik hoſſaiook ah Papok mikor mi-
ſeieket arrulliak, hog' mikor el hat-
tak uolna ah Tanithaſt lennenek
ualaſ

ualami dolgok és cielekedetek, hog
kiert magokat el tartatnaiak, és lenz
ne ualami ol' dolgok hog' ah paraſt/
tul kwlumböſnnek. Meg tetchik eh
penig ah régyeknek chélekedetekből.
hog' eſ ig' legen, mert régen ah ki Pap
nem uoltis annakis keet ſemel' allat
attaak.

Ig' oluafuk ah kereſtieneknek Hi
ſtoriaiaban hog' ſent Ambrus aſt
mongia uolt Theodoſius Impe
ratornak, miert hog' Theſſalo
nica neuó warosban, hgt eger
embert uagatot
uala le.

Coequalium hominum Princeps
es o imperator et conſeruorum. V
nus enim eſt dominus omnium/ Rex
hominum et creator/ quibus igitur
oculis aſpicias communis domini
templum? quibus calcabis pedibus
ſanctum illius pavementum? quo
modo

modo manus extendes / de quibus
adhuc sanguis stillat iustus? Quo/
modo huiusmodi manibus / suscipi
es sanctum domini corpus / qua te
meritate ore tuo poculum sanguinis
preciosi percipies, quando furore
verborum tuorum tantus
iniuste est sanguis
effusus :

Te hoꝝad egeñlõ embereknek es
zolga tarsidnak uag' feiedelme o chaz
zar merth eg' mindenneknek kerallia
es teremtoie, minemõ zeimekkel ne
zed aꝝert te koꝝõñseges urnak tem
plomat, minemõ labakkal nioṃdo/
lod aꝝ w' zent pagimentomat, mikes
pen emeled te fel ah te kezedet ah
meliekbõl meꝝg artatlan uer chõrog
mĩ keppen fogod te, ah fele kezettel
aꝝ urnak zent testet, mel' uakm erõ
seggel uezed te ah te zaddal draga
uerenek w' poharat, mikoron ah te
bezedida

beşedidnek d'whólségének miatta,
ennie uér meltatlan ki ontatott.

Zent Hieronimusis esmegt
aszt iria.

Sacerdotes quoque qui Eucharistie In 3. ca
seruiunt et sanguinem domini fo.
populis eius diuidunt.

Ah papokis kik asz urnak asztalanak
szolgálnak es asz urnak ueret asz w ne
penek osztiaak. Ine egekbold eh beşes
dekbold megh tetcik, hog' ah regi w
doben nem chák ah Papok, hanem
megg egegb fele rendbeliekis kegt
semel' alat uortek hog'zaiok, ah Chris
tusnak testet ueret. Aszt eh mosta
niak ah Christus Vrunk szersenek
ah regeknekis chelekedeteknek elene
elnek ah Christus urunknak testes
nek uerenek osztogataşaua. NEGE
TCHER AZOK ELNEK GO
NOZVL, ah Christus Vrunknak
uachoraşaua ah kik el mennek nag
P Pens

Penteken ah kenier jemelt ah kos
porfoban fektetik, kerólik. Vr na/
pian penig utonkent hordoſſak, es
ſek nilwan ah Christusnak ſerſeſe
nek ellene elnek eſſel. Előſör ennek
okaert, mért eſſel bantottak megh
ah Christusnak ſerſelet es aſ okaert
ſerſettek aſt hog' chák eg' ſemel' allar
kellene aſ kőſ nepnek hoſſaia uenni,
annak utanna nem hatta aſt hog' aſ
w ſent tetet koporfoba ſereſſek, ſem
hog' uciankent hordoſſak, Touabba
nem aſ okaert hordoſſak ah mi ues
gre ah Christus hatta uala aſ w Va/
choraiat, mint tudni illik hog' annak
hoſſank ualo uételéuel meg Batoſ
rodnank ah mi bwnónknek bocháſ
natának hiteliben, hanem aſert fek/
tetik le, aſert hordoſſak uciankent,
hog' aſt hiſik, hog' aſſal ah chelekes
dettel aſ Iſtennek nag' tiſteſeget teſe
nek, mel' tiſteſeges cielekedetért aſ
Iſten

Isten nekik bűneket megh bochtá-
tia, minden ioual gereti wket, es min-
dent ah mit kewannak megh aggia
aꝛ Isten aꝛert ah chélekedetert.

De akar minemő uelekedessel miuels-
lie ember aꝛ Istentől hagiot dolgot,
ha ah uegre nem miuelendi ah mi
uegre w hatta, baluaní imadaſnak
mondatik, mint o tóruénben aꝛt hat-
ta uala hog temieneꝛnének, de nem
ah uegre hatta aꝛ Isten ah temiene-
ꝛest, hog aꝛ altal uarnaiak bűnőknek
meg bochtánatiat, hanem ah uegre
hog mikoron imadkoꝛnanak akko-
ron temieneꝛnének, es meg emles-
keztetne wket ah temieneꝛes, aꝛ el ió-
uó Christuſrul, kiben biꝛwan ha aꝛ
Istennek kóniör genenek aꝛ w kóniör
gꝛsek ugian el fel menne aꝛ Vristen-
hez, mikeppen ah fwt fel menne ah
temientől aꝛ egbe, mint ꝛent Daud
mongia ah ꝛoltar kón'nek. ꝛaꝛ neg-
uen reꝛeben.

Psa. C. **Dirigatur oratio mea sicut incen-**
4 **sum in conspectu tuo.**

Igaſgataſseg aſ en imadchágom miſ
keppen ah temieneſges te elótted: de
miert hog w̄k nem ah uegre miuelik
uala ah temieneſgeſt, ah mi uegre w̄
hatta uala hanē arra chélekeſik ua
la, aſert temieneſnek uala hog aſ al
tal ah chélekedet altal nierngiék b̄w̄
nóknek bocianatíat. Eſert aſ Vriſten
Eſayas Prophetanak altala, ah te
mieneſgeſt Baluaní imadaſnak
mongia illien beſeddel.

Eſai. **Qui recordatur thuris / quasi qui**
66. **Benedicat idola.**

Valaki meg emlekeſik ah temienról
aſ aſ ah ki temieneſ, nem kw̄lw̄mb
mint ha baluannak aldoſneiek, Aſert
minden ketſégnelkw̄l, ha aſ Iſtennek
ualami ſerſeſeuel ah modon nem ḡ
lónk ah mi uegre w̄hatta, haat bi
ſoní baluan imadaſnak uetkebe eſ
ſónko

Sónk, Imeġtis nem hagiom el, uannak
sokan kik imeġt mongiak, lam ah
Christus sok helien chák ah kenier
ġemelról ġool, mint ah ġent lanus
Ewangeliomanak hatod reġeben
eg' nehan' helien chák
aġt mongia.

*Ego sum panis viuus qui de coelo
descendi / si quis ederit ex hoc
pane viuet in eternum.* 104.6.

En uagiok aġ eló kenier ki' menior;
ġagbul ġallottam le ualaki eh kenier;
be eiendik órókke él. Vġian ot
tan meg aġt mongia.

*Qui ederit hunc panem/ viuet
in eternum.* 104.6.

Ah ki eiendi eh kenieret órókke él.
Tób helienis mongia eġt ah Chri-
stus, eġt mongiaak aġért miert nem
ueheti ualaki chák eg' ġemel'allat hog-
ġaia, ha ah Christus chák eg' ġemelról
ġoolt sok helien, ha ualaki gondot

P in akar

akar reia uifelni es ah Christufnak
beşgednek mind eleit mind utolliat
meg néşendi, bişoni megh esmeri
hog ott nem şool aş w uacioraianak
ueteleról, hanem şool aş w benne uas
lo şletról, mikeppen aş w ugian ot
tan ualo beşgedşból meg erthettw k
mikoron aş t mongia.

ibid. Qui venit ad me non esuriet / et qui
credit in me non sitiet unquam.

Valaki een hoşşam iw nem ehóşik
es ualaki een bennem hiend soha
nem somiohoşik, de ah ualaki, ugian
arra akaria uitatni, hog ott aş w ua
ch'oraiarul şool ah Christus, ennek
een eş t felelem. Elóşór miuel hog ah
Pap uraimis, eg şemel' allat nem ue/
şik hoşşaiok ah misen. nem de eléş
uolnae eg şemel' allat w nekik hoşşas
iok uenniek, ha aş eg şemel' allat ua/
şion, ah miñt w k mongiak, mind te
ste smind uere, de nag bwnnek tars
canas

tanaiak w̄k hog' chák egi ſemel' allat
uennieęk hoſſaiok, ha aęert b̄wn ah
miſen eg' ſemel' allat hoſſaia uenni
ah Papnak, nem mondhattá aę okaat
hog' mi okaert uolna b̄wn, hog' ha
nag' chótórtókón a uag' mikor betek
uolna, ket ſemel' allat uennieie hoſſa
ia. Igaę aęonkeppen ha ah Paraęt em
berņs ket ſemel' allat ueiendi hoſſa
ia, nem mondhattia hog' mi b̄wn
ual benne, hanem bięoni ioncaak aęt
mondhattia minden lambor kereę
tien, hog' aę Iſtennek ſianak ellene
chélekeęik ha eg' ſemel' alath ueęi
hoſſaia, Touabba megh aęt felelem,
hog' ah ſolafnak maas mogia uagi
on giakorta, mas ah dolognak, mert
neha eg' beęed altal ket dolgot ertónk
de ſemmi dolognak leteleben eh nē
lehet, mint mikor aęt mondom, ęn
ier egiónk, nem chák aę ertem ęn
raita hog' chák ennénk, hanem hog'
P iij . mind

mind ennénk smind innank, ugian
nem lehetne semmi keppen hog' nem
ittónk uolnais, igaş aşonkeppen ha
ah Christus mongia, ualaki eiendi
aş en testemet örökké él, erti nilwan
mind aş w' testenek uerenek uetelet.
De ha mi eg' gemel' allat ueşşw'k hog'
şank, ugian nem ueşşw'k ket gemel'
allat aşaş, nem ueşw'k ah Christus
nak mind testet smind ueret hog'
şank. Ingen şw'kşeg sem uolt uolna
ah ueg' uachóranis ah Christusnak
adni ket gemel' allat, ha aş eg' gemel'
allat uolt uolna mind teste smind
uere. De mi şw'kşeg embernek egen
tőrekenni, nem de nilwan ualo do
logi eş, ah Christus mikoron aş
monda ualaki aş en testemet ueien
di, akkoron nem ada sem oştogata
aş w' testet ueret hanem čak erte
mint testet smind ueret, kit senki nem
tagadhat. Aşert mikoron aş oluaş
suk

suk a uag' halliuk, hat mi es ug' ert/
 ch' w'k mikoron ostan hoggank ues/
 g'w'k, uegiw'k mind ket zemel' allat
 ah mint w' hagia es ah mint w' jers
 g'g, ne legiönk ah Christusnak mestes
 re hanem tanithuani. Megh mon-
 dom aq'ris kit hallottam ol' ember/
 tol hog' ki Deiakul nem tud: Eg-
 ember aq't mongia uala ha ah paraq't
 embernek nem io es nem alkolmas
 ket zemel' allat hog'jaia uenni, haat
 mi okaq't mutatiak ket zemel' allat,
 mit chalogatnak ah Papok, miert
 mutogattiaak hanem akariak adni.
 Aq'tert aq' Vristen meg' ah paraq'tok/
 nakis fel indittotta aq' w' elmgeiket
 aq' w' beqedenek esmeretire, erre
 mongia kereq'telö gent
 lanos.

Dico vobis quod possit Deus face- Mat. 3
 re ut ex lapidibus hujus filij
 surgant Abrahę.

P v Mono

Mondom tinektek hog' a' isten meg
teheti hog' eh kóuekból Abraham
nak fiaí tamagianak. De nem hagi
om el a'ztis ah kit ah Papók g'oktak
forgatni, hog' mikor Vrunk Emaus
ba uala ah ket tanithuannial akkor
mond g'erz'e hog' ah para'ztnak eg g'es
mel' allat, kellene hog'zaia uenni,
mert w' akkor ug' ada, mert nem g'o
ol a'g' iras oth egebról, hanem chák
ah kenier g'emélról, erre e'gt felelem
hog' ah Crihstus oth nem ada a'g' w'
testet w'nekik, mert ha a'gt atta uolna
g's akkor g'erz'ette uolna a'g' eg g'emel'
allat ualo uetelt nem chák halat adot
uolna, g's meg aldotta uolna, mint
ah uég uachioran tón, hanem a'ztis
meg mondotta uolna e'g' a'g' g'n te
stem; de nem mondaa, a'g'ert akkor
nem g'erz'e. Touabba ebbül illien do
log kóuetkó'gneig' ah Christus uala
han'gor g's ualakikkel ót uolna, min
den

denkor aſ w̄ teſtet atta uolna aſok
nak , de meg amaſ ot eger emberne
kis aſt atta uolna. mert akkoronnis
halakat ada aſ w̄ ſent Attianak , es
meg alda, de mikeppen eſis t̄ueſges
aſonkeppen amaſis. Vegre minden
ſent iegben beſednek es allatnak kel
lenni, mint ah kereſtſegben, mint aſ
oltari ſentſegben uagion , de otth
nem uala ah beſed, aſert otth ah Chri
ſtus Emausban nem ſerſe ſemmi
ſent iegeth. De te ki nem tuch' ues
tekedni mikor ah ket ſemelr̄ol ſol
nak haat aſt feleld, en aſon nem uer
ſengegh mint uagion aſ eg ſemel' al
lat , a uag' mint uagion ah ket ſemel'
alat, hanem cháh aſon hog' ah Chri
ſtus mint ſerſette, es en ettol el nem
tauoſhatom hog' ug' ioo ah mint ah
Chriſtus ſerſette , kulombbe ingen
ſem io , en ah Chriſtuſt halgatom,
mint aſ Atia Iſten kealtia .
menior
ſagbul

szagbul ötet halgalsatok mond, ha
ualaki penig mastakar ennel mon
dani nem akarom hallanom, mert
en inkab hiszek Istennek hog nem
mint embernek.

Vtolgor azok elnek gonoszul ah gent
iegel ah kik penzert, adomaniert,
keduert uezik hozzaiok, ehkeppen el
nek Inkaab mindniaian kik eg hasi
embereknek mongiak magokat, kik
penzert, adomaniert, keduert uezik
hozzaiok, est konio meg erteni megg
ah parast embernekis, chak megh
gondollia az eg hasi ember rendet,
az eg hasi embert uag fogagiak ple
banusagra, uag oltar mestersegre
auag Caplanfagra, ha plebanusagra
fogagiak uag uarofra, uag falura
fogagiaak haat ig fogagiak: Io V
ram em az uraim noked aggiak ah
Plebanosagoth. De ug hog Capla
nokat tarch', kik reguel urunknak
testet

testét uerét hojjaiok uegék, és ebed
elót meg ugian, te magad wnnep nas
pon ued hojjad. De zeb neuel monz
giaak mert imezt mongiak, megh les
gen mind ah nag mise mind ah reg
mise, eh Penig mind eg, mert ah kit
misenek zoktak mondani, annak mi
uolta al penig chák az Vrunknak
testenek uerenek uetelében, és ah bez
zedekben kikkel ah kenier és ah bor
zemel meg aldatik, mikeppen ah
Christusnak, zergele est meg mutat
tia. De meg Magister Sentenz
ciaromis azt mangia.

Credendum est quod in illis uerbis Dist. 8
Christi, sacramenta conficiantur re-
liqua omnia nihil aliud sunt / quam
laudes vel obsecrationes fideliū
et petitiones.

Hinnónk kel azokban ah bezedek
ben, hog zereztetnek ah Christusnak
zent iegei, mint tunni illik es az en
teltem,

testem, és aſz en uerem, ah több beſédek
mindenek nem egebek hanē dichéres
tek, és hiueknek kóniörgesek. Miert
hog chák és ig uagion hog ah miſe/
nek mi uolta, ennek okagrt aſz ég haſi
ſi emberek erre ſerſódnek hog us
runknak testet uerét hoſſaiok ueſik,
és ah uaros meg arra fogagia űket,
aſz aſz, aſz ég haſi emberek el aggiak u/
runknak testet ueret, és imeſek meg
ueſik. Hog és biſoní legén ebból meg
tctcik, mert ha ah gúlay Plebanus
ket hetiglen, auag ég holnapiglan ol'
embereket nem tartand, hog kik us
runknak testet ueret hoſſaiok ue/
gék, ha képes uoolna hog ah Pleba
nus ol' lambor uoolna mint Iſtens
nek Angiala ſem tartanak ah Pleba
nosſagban. Viſont ha ah Varos nē
fiſetend, biſoni ſem ah plebanus ſem
ah Caplanok hoſſaiok nem ueſik,
hanem meg aſt mongiak hog nem
nak

tartofnak uele. Igaꝯ aꝯon keppē chēs
lekeꝯnek ah falukonis, ha ah Pleba
nus Vrunknak testet ueret hoꝯꝯaia
nem ueendi giakorta minden heten
egꝯ ōr auagꝯ ketꝯr, auagꝯ tōbꝯr, ottā
bwnth adnak neki, ha oli lambor
uolna, kinel lamborb sem lehetneis,
biꝯoni ah Plebanus sem mongia ha
nem fiꝯetendnek, hanem meg aꝯt mō
gia biꝯoni en nem ōl galhatok senkit
ingen, maga am lassa aꝯ Vristen ha
ahual ū ōl galhat, igaꝯ anniet ōl gal ū
ahual ah falunak mint hogꝯ meg gio
nik, auagꝯ hogꝯ meg kereꝯtel kedet. De
igaꝯ ha aꝯꝯal ōl gal ah falunakis ah
faluis ōl gal āniet ū neki abbul, mert
eꝯtendō altal ū kis hanem tōbꝯr egꝯ
chēr, hoꝯꝯaiok ueꝯik mind felesgeꝯ
stōl germekestōl, eꝯis penig teꝯen an
niet mint aꝯ ū hoꝯꝯa uetele, neha pe
nig meg annal tōbꝯetis, ha aꝯert haꝯ
nal ah falūak hogꝯ w hoꝯꝯa ueꝯi Chri
stusnak

stusnak testet ueret, te haat hog' falu
beliekis hog'jaiok uęzik, haęnal ah
Plebanosnak. Aęert ęn nem tudom
hog' mięrt kellene aęert ęneki fięet
ni, ęs aęt ę tőle pęnęen meg uenni.
De ide hatraab oętan mikoron ęo
lok ah Papok tiętiról, tőbbet ęolunk
erról eh dologrul, ha Caplanagra
fogak aę eg' haęi embert, meg ugian
megh ęeręődnek uele, ęs aęt mongia
ah Plebanus ęneki. 100 Atiam fia ęn
te neked haat forintot, ęs ętelt italt
adok, de minden napon uronknak
testet ueret hog'ęad ueęed aęaę, mięet
mong, ha peęęglen eg' hetiglen, auag'
ket hetiglen mięet nem mondand, aę
uag' malsal ę ęrőtte mięet nem mon
datand aęaę Vrunknak testet ueret
hog'ęa nem ueiendi, ha ol' lambor
uolna mint Istennek Angialais, oę
tan bulch'ut adnak neki. Aęert oth
ah plebanus ah Caplanoktul Vrun
knak

knak testet ueret meg uezi, es ah Cas
plan el aggá. Ha Capolna mesterse
gre uag oltar mestersegre fogadnak
ualakit annakis meg azt mongiaak:
Io Vram em adok teneket kezédbe
eg falut, uag eg falunak kilenchedit,
eg molnot, uag eg niai menest, uag
ennie zam tehenet de te Vrunknak
testet ueret hozjad ueget minden he
ten ketcher a uag harogor, azaz mog
miseget, amaaz fel fogagia. ha penig
ebben el ne iarad mind iarton el ue/
zik tolo mind ah iozagot es mind az
orokseget, azert ah lambor ah ki az
oltaar mesterseget a uag a Capolna
mesterseget szerzi, ah Christus Vruk
nak testet ueret penzen meg uezi es
az eg hazi ember el aggia az az, eggik
Sido masik ludas.

Ez illen aroknak es kereskedeseknek
raktaak ah sok Capolnakat oltaros
kat. Chuda inkab hog aztis nem szerz

Q zik

gik uolt hog' penfert giontattanak
uolna es penfert kerezteltenek uolna
na meg ualakit. de bizony sok helon
uolt azis.

De ez bizonyi nagy bwn es ah bwnnek
nagy uolta csak ebbolis meg tetchik
hog' ah Christus ah Sidokat nem es
gebert wge ki ah templombul, ha
nem hog' ah Templóban Galambot
arulnak, es penzt ualtnak uala el a
szoknak ah kik meggonem ionek uala
es orth penzek el nem kel uala, Ma
ga bizonyi az istentol hagiort aldozas
tra uezik uala ah Galambot es ah pen
szekkelis akkit ualtnak uala arra ua
lo aldozatokat ueznek uala miert a
szert hog' ah Papok ah Galamb aros
last es ah penz ualtast chak asert
tennek hog' miuel tob aldozat lenne
es nekik nagiub hasznok lenne, asert

Math.

Ca. 21.

wge ki ah templombul wket mint
megh irta szent Mathe koniuenek hus

joneggedik rezeben . De ha immar
aht ah bwn̄t ehōḡ ueted, mich'oda uos
olt aḡ eheḡ kepeft aḡ aḡ, ah Christuſ
nak teftenek arulafahoḡ képeft , bis
jon semmi uoolt. Touabba michioſ
da bwn̄n uala ah Simon maguſnak
bwn̄e eheḡ kepeft , ki ch'ak aht kéri
uala pénḡen žent Petertól es aḡ Apoſ
toloktul, hoḡ mikeppen aḡ Apoſto
lok keḡók uetefere aḡ emberek žem
latomaſt mint pwn̄kōſt napian lōn,
žent lelket ueḡnek uala , aḡonkeppen
aḡ w̄ keḡe uetefereis uenneḡek aḡ Iſten
nek malaḡtiaat. De žent Peter hoḡ
hallotta uoolna eḡt mind iarſ
ton eḡt monda.

Pecunia tua tecum ſit in perditio: aa. 3.
nem quoniam donum Dei exiſtimaſ
ſti pecunijs parari.

El ueḡ te mind ah te pénḡeddel egeſ
tembe , mert te aht uélted hoḡ aḡ Iſ
tennek aiandeka pénḡen addattatike

Q ij de

de meg egi kisseb bwn uoolt ah mo-
 stani bwnhög képest. Im Symon ma-
 gus chák hatalmat akar uoolt uenni,
 megis meg atkozak wtet, egök penig
 ah Christust w magat arullák es ue-
 zik, haat meniuel inkab erdemlik a-
 atkoth : Meg ieggendö beged ah kit-
 gent Hieronimus mond ekekröl, ma-
 giarajuan a-ah ah dolgoth hog urunk
 a-ah adokat es ah uguöket ki wge ah
 templombul, eg ah gent Hiero-
 nimus begede.

In 1 ca
 Math.

Latro est et templum Dei in latro-
 num conuertit specum/ Qui lucra de
 religione spectantur cultusqz eius
 non tam cultus Dei quam nego-
 riationis occasio est.

Toluay a-ah, es a-ah Istennek templomat
 toluaioknak barlangiawa tegi, a-ah Is-
 stennek tiztelsegeböl niereleget ke-
 res, es ennek tiztelése nem Istennek
 tiztelése tiztelsege, hanem kereskedes-
 nek

snek oka. Im gent Hieronimus tolu
 uailafnak mongia, gent Pal penig azt
 mongia hog ah toluaiok menior
 jagba nem mennek. Ennek akaert in
 tek mindent, nem hog ah Christu
 nak testet ueret pengert adomas
 niert, uenng hozzaja, de meg arra in
 tek mindent hog meg ah fele se men
 nien ahol azonkeppen chelekegnak.
 Mikeppen hog ualaki iambor, es
 lattia hog ualamel' ember toluay, a/
 uag urognem hog toluailasaat auag
 urjasat negne. hanem meg ehak ues
 le sem akar eggot lenni, erre
 mongia gent Pal.

Si quis cum frater appelleretur / fue
 rit scortator / aut auarus / aut simu
 lacorum cultor / aut conuiciator / aut
 ebriosus / aut rapax / Cum huiusmo
 di ne quidem cibum capiatis.

Ha ualaki mikoron Atiasianak ne
 uegetik, az az keregtiennek, parazna
 Q in leiend

1. Cor.
 5.

leiend, auag' fólúén, auag' baluan
 imado, auag' žirkožodo, auag' reže-
 ges, auag' ragadožo auual meg eg-
 gwt se egetek. Am penig meg bižo-
 nitok hog' ualaki Istennek žent nes-
 uęuel tižtesseęuel kereskedik hat ah
 toluay, ragadožo, ažert nem hog' eh
 fele žentšeg aruloknak chélekedetit
 kellene néžnónk, de chák uelek sem
 kellene náiaskonunk, žent Ianus
 meg ažtis mógia mašodik leuelében.

2. 104.

Si quis venit ad vos et hanc do-
ctrinam non affert / ne recipiatis e-
um in domum / nec aue ei dixeritis.

Qui enim dicit aue / communicat
operibus eius malis.

Ha ualaki ti hožžatok iú es eh tudom-
 ant, ažaz ah Christusnak tudoma-
 niat uele nē hožanga, ne fogagiatok
 wret ah ti hažatokban, meg chák nes-
 ki se kőžōnnietek, ualaki neki kőžō-
 nend, reželtetik až w gonoz chéleke-
 detiben.

Meg

Meg hallok penig hog' ah kik aruſ
lák es ueſzik ah Chriſtusnak teſtet ues
ret, aſok ah Chriſtusnak beſednek,
tudomanianak ellene chélekednek,
ha ualaki aſert mint ſent lanof
mondook hog' mongia, chák neki
kôgônnon eh fele embernekis, regel
tetik aſ w' gonoſ chélekedetiben, hat
menieuel inkaab ah ki ueſi es aſ w' ier
len ualo uoltaual ioua haggá aſ w'
chélekedetit. Eg' beſeddel, ah Papok,
nem ſolok ah iamborokrul, moſtan
iudaſok, mert pénſen adomanion aſ
rolliak ah Chriſtuſt, aſ eg'eb népek,
ki ueſem ah iamborokat, ſidook, kik
pénſen ueſzik, ah kik penig partiokat
tartiaak, Pylatoſok es aſonkeppen el
ueſnek mint ah ludas, ah Sydok, es
ah Pilatus. De mondana it ualaki,
en ualahangor oda mentem, aſt en
nem tuttam biſon mint eſyk, hog' w'
ah Varos, auag' ah ſalu kedueert, aſ

uag' pengert uotte hoſſaia , de en io
uegre mentem oda, bigem ember ah
mit io uegre miuel es Iſtennek tiſſe-
teſegere mind io aſſ.

Nem igaſſ eſſ , es nem iol mongia ua-
laki mongia aſt hog' ember ah mit
io uegre miuel hog' mind ioo aſſ.

Nem de ah torok ah minemod hwtot
tart , a uag' ah Sydo nem de ioonak
uelieſ' nem de nem aſt tuggiaſſ hog'
aſſal Iſtennek kedues dolgot teſen,
aſert loth aſſ w hwti, kellemetelſe aſſ
Iſtennek! Vay meg ah germekis erti
hog' nem kellemetes.

Touabba aſſ Iſtennek beſede meg
mutattia, ennek eh dolognak igaſſ
uoltat mert aſt mongia ah Chris-
tus, mint ſent lanos meg irta koni-
uenek tiſſenhatodik reſeben.

102.16 Sed veniet hora vt quisquis inter/
ficiet vos / videatur cultum
preſtare Deo.

De

De el iw aꝯ v̄dó hog' minden ualaki
titeket megh ól ug' lattatik v̄neki
hog' Istennek ſolgal uele. Im aꝯ Apos-
tolokat ah kik megh óltik aꝯt tuttak
hog' aꝯ Istennek ſolgaltak aꝯ v̄ halas-
lokkal es aꝯ Istennek kellemetes, es
tiꝯtetséges dolgot chélekóꝯnek eh-
uel, aꝯért io uoltg' kellemetes uoltg'
biꝯon nem, mert aꝯt mongia
ſent David.

Virum sanguinum et dolosum ab, Psd. 5.
ominabitur Dominus.

Ah uer onto ferfiat ees aꝯ alnokot
gwlóli aꝯ uristen. Zent Ianus megh
aꝯt mongia latafarul irt kónúenek
tiꝯenhatodik reſeben.

Justus es Domine / qui es / et qui *Apost.*
eras sanctus ? Qui hoc iudicasti /
quia sanguinem sanctorum et *16.*
Prophetarum effu-
derunt.

Igaꝯ uag' uram Isten, ki ſent uag' es
Q v uolꝯ

uolcālis, kiejt meg itelted, mert ah
jenteknek es ah Prophetaknak uer
reked ki ontottak, Vannak oli em
berek kik ajt mongiak ninchen en/
nekem arra gondom, aam w akar
mikeppen uege hoggaia ah Christus
testet es ueret, en ajert migek oda
hog meg halgassam a Euāgeliomot
es ah Christus halalarul meg emle
kegem, es imadkozam oth. Egek ajt
mongiak ha ertenegek, en ajert che
lekegem gonozul, hog iot chelekeg/
gem annak utanna, mint toluailok, a
jert hog alamisnalkogga, Ajonkep
pen a eg hasi embernek noha tarfa
uagiok a w jentség arulabā, mert
am meg mondook onnan felul hog
ualaki chak kōdōniōn eh fele embes
reknekis a w gonož chelekedetiben
ottan rétes, de est en ajert miuelem
hog a Euangeliomot meg halgas
sam es urunknak halalarul meg em
lekež

lekeffen, de ig' nem io iol chéleken-
ni, hog' előzőr gonoful chélekegel,
es előzőr toluailani oştan aşt utan as
lamisnalkonni, inkazb ugian ne ala/
misnalkogial ha ninchen miból hog'
nem mint tolwail, igaz aştonkeppen
ne emlekeffel ug' ah Christus halala-
rul, hog' előzőr auag' egichérsinind
ştentseg arulast reg', mert aşt mongia-
ştent Pal Romabelieknek irt leuelet
nek harmadik reşeben nemelliek
aşt mongiak mi rolunk.

faciamus mala/ vt veniant bona/ Ró. 1.
quorum damnatio iusta est.

Tegiönk gonofokat hog' iook iöie-
nek, köuetköşşenek, kiknek karhoşas-
tiok igaz. Vg' mint aşt mondanaia,
ualakik aşt mongiaak, hog' mi aşt
mondottuk, hog' gonoful kel chéle-
kenni hog' oştan iok idiüienek, a uag'
köuetköşşenek es wk nilwan ualo
karhoşatiokra mongiak mi est nem
mondot

mondotuk, mert nem kel embernek
gonoſt chélekenni hog' oſtan iol
chélekéggék.

De aſ Vraim, ah kik deiakul tunnak
ime harom dologgal palaftolliak aſ
w' dolgokat, hwtetlenſegekel, kep us
talafokkal, baluan' imadaſokkal, Ez
lőſör aſt mongiak lam ſent

Pal aſt mongia.

2. Cor. 9. **Omnibus factus sum omnia/ ut
omnino aliquos seruem.**

Een mindenneknek lőtten minden
hog' mindenestól fogua ualakiket
meg tartanék tunni illik ueſedelem/
tól, aſert miert ug' mond miert mi
nekönkis nem ſabad ideiglen min
dennek minden lennönk? De eſt nē
iol ertik ah ſent Pal mondaſat, mert
ſent Pal ug' nem uoolt mindennek
nek minden. hog' ah Baluan' ima
dokkal, Balwan imado uoolt uool
na, es ah paraſnakkal, a uag' réſeges/
ſekkel

sekkel reſeges uolt uolna, hanem uas
lamit tehetet aſ Iſtennek beſedenek
bantafa nelkŭl mindent tŕt ōrŕmeſt.

Maſodchŕr mentik magokat ah
Naman peldaiaual, lam Namannak
meg engede Elifeus propheta ugi/
mond, hog aſ w keraliokkal egetemŕ
ben imadna aſ w keralioknak bal/
uan Iſtenet, aſert nem lehet aſ hog
enis aſokkal egetembe ne imadkoſ/
ſam, noha ah dolog fogiatkoſasnel/
kwl ninchén, ah kik kereſtieneknek
mongiak magokat, es ah Chriſtus
beſedenek nem mindenetŕl fogwa
mondnak ellene.

En arra nē uifelek gondoſh ah mit
gonoſul chélekeſnek, ah mint eh fele
ember ſool, ig meg ah tŕrŕk aldoſa/
tiara es el mehetŕnk, mert aſt mon/
danaia ah ki oda menne, wk aſ Iſtent
ah ki ah menniet ah fŕldet teremtet/
te hiak ſegetſegre, ah penig io ebben
tarſok

tarfok uagiok , ammi bolondfagot
miuelnek arra en nem gondolok.

De miert nem megionk ah torok als
dozatiara , es okkal bisoni nem ege
bert, hanem hog az Istennek bezed
ferent nem tisztelik, es segetsegre nem
hiaak az Istent, es ezel es okkal bal
uant imadnak, Iga az onkeppen mo
stes ah miseuel az Istent nem az w be
zedde ferent tisztelik mert nem hatta
w azt hog fogadot embert tarchanak
az w testenek uerenek etelere es ita
lara , ostan nem hatta hog az w be
zedet, ug mongiaak, hog se ah ne er
che ah ki mongia , se akki hallia ah
minth oth mongiak, azt sem monta
hog ah sentoket segetsegre hiaak,
mikeppen oth hiak, kiket penig mis
uelnek , auag malsal miueltetnek a
uegre hog az Istent tisztelliek ehuel.
Azt oth az Istent nem az w hezed
ferent tisztelik, es keuetkezendó kep
pen

pen baluant imadnak. Ha ualaki a
fert illien helre migen tars légen ah
bwnben aſaſ Balwan imado légen,
mint ſent Pal mongia, ah mint aam
mondook nem chák ah kik ah bwn
téſek meltok halalra, hanem meg ah
kik bwnre engednekis.

De teriönk ah Naman dolgara, ah
Naman dölganak minden reſeit aſ
Vraim meg nem latták, nem de
nem tuggiaké? hog' w ket öſüeren
ah menie földet uihete ſyriaba. Sy
doſagbul anniet uün, hog' w otth lss
tennek beſede ſörént aldoſneek, A
fert w ott mindennek lattara, (mert
kwlómben ingen nem lehetet) aldoſ
ſat aſ Iſtennek kedue ſerent, kiuel
w ſidalmaſta ah Baluaní imadaſt, es
meg ielentette hog' w oda (mint ah
Deiakok a Papas miſere)

nem menne:

Non religionis / ſed officiü causa.

Aſaſ

Aſ aſ, nem iſteni tiſteſeg tétel okas
 ert, hanem aſ ō uranak ſolgalatias
 ert, mert ōneki kel uala uifelni aſ ō
 urat, es tartani ah Baluani templom-
 ban. Oſtan ah mit egigneſ engede-
 nek, nem mind iarton engedik aſt ah
 maſiknakis. Iehunak meg engedek
 hog aſ Iſrael keraliat meg ollie, aſert
 nem kóuetkóſik hog minden ſolga
 meg óllie aſ ō uraat, erre mongia
 ſent Hieronimus.

In 7.
 Capit.
 lone.

**Privilegia ſingulorum non poſſunt
 legem facere communem.**

Ah kiuálkeppen ualo eimbereknek
 tóruenék kóſenſeges toruént nem
 ſereſnek, igaſ aſon keppen ha Na-
 mannak meg engettek uolt eſt, ne-
 kónk nem engedik, hanem meg aſt
 parancholliaak, aſt mongiaak hog
 nem lehetónk Baluani imado-
 kis Iſten ſolgays mint ſent
 Pal mongia.

Non

Non potestis mensę domini parti; 1. Cor.
cipes esse/et mensę demoniorum. 10.

Nem lehetek aꝯ Istennek aꝯtalanak
reꝯelli, es aꝯ őrdög aꝯtalanakis reꝯelsi.
Oꝯtan aꝯt mongia ah Christus hog'
ualliuik mi wter, mert ug' uall őis
minket. ha penig mi aꝯ Istennek elle-
ne ualo dologban iarunk biꝯoni ot-
tan meg tagagiuk es nem ualliuik mi
wter. . . . .

Pelda nekönk ah Sydrac misaac ab/
denago chélekedetek kik semmi kep-
pen nem akaranak terdre esni ah kep-
elött ah kit nabogodonogor chinal-
tatot uala.

Harmadchor ehuel mentik mago-
kat hog' aꝯert mennek aꝯ Isten ellen
ualo misere, hog' maast meg ne bo-
trankoꝯtassanak Chudalom hog' aꝯ
uraim ah botrankoꝯasban ualagast
nem tunnak tenni, es mikoron eges-
bet meg nem akarnak botrankoꝯ

R tani

tani akkoron mind aſt iſtent meg ta-
gagiak, ęs eęetęben maſtis meg bo-
trankoętatnak. De ket fele bottran-
koęas uagion elſo mikor embernek
io eleteęben meg bottrankoęnak ah
gonoęok, mint ah Chriſtusban meg
bottrankoętanak ah Sydook, miko-
ron aſt monda ah Chriſtus, ualami
embernek ęaian bee meęen, embert
ah meg nem fertętet, aęonkeępen
hog ah Chriſtus predical uala, igen
baniak uala ah Papi feiedelmek, meg
bottrankoęnak uala ę benne, de ah
Chriſtus eęjel nem gondol uala, ha
nem ę uęian el iara aę ę dolgaban,
nekonkis eh fele botrankoęaſſal ſem
mit nem kel gondolnunk, hanem ne-
konk uęian iol ęs aę iſten beęede ęes
rent kel chelekennonk, uag botran-
koęik mi bennonk ualaki auag nem
Vagion maas fele bottrankoęaſis ki
eę, mikoron ember maſt hamis tu-
doman/

domannial. a uag gonog chélekódet
tel, gonog peldaiual maast megh
botrankoztat. Ezt el kel tauoztatni,
mint tunni illik aſ ű misere ualo me
neſſekkel, maafnak gonog pelda adok
leſnek, mert ah kik lattiaak es tu
datlanok aſt mongiaak, de amaſ tu
dos ember ſem menne oda ha ioo
nem uolna, oda megien, aſert enis
oda megek, eſ ű balwan imadaaſoz
kal, maſtis Balwan imadaſnak uetke
be citenek. De ha ah tudofok el han
nak aſ ű baluan imadaſokat biſoni
el hannak ah tudatlanokis, es ah kepe
pen nem hog meg botrankoztatiaak
aſ ű Attiok fiat hanē meg inkaab ioo
ra inteneiek. De mi ſükſeg erról tóbe
bet ſolanunk ah miſet ahol ig ſol
liak. Ahol Iſtennek beſede ſerent
mongiaak, menniel tecs oda ued hoſe
ſad ah Chriſtusnak teſtet ueret mint
- ű dióſſegednek pechérit, auag chák

hald aſ Iſtennek beſeder kiket orh
mondnak, kiból ualami lelki epóleſt
ueg . Ha penig Iſtennek beſedenek
ellene mongiaak, ne meni meſte nem
meneffedel , ieg maſnak io pelda
ado, hog maſ ſe mennien oda, es ah
keppen el hagiattalleg aſ Iſten ellen
ualoo miſe, es chéleketteſek aſ iſten
jőrent ualo miſe, de ah Chriſtus haſ
lalarul ember Templomnelkűlis bú/
nelkűl meg emlekežhetik, mert aſ u/
riſten nem kőteležte aſ imadchagor
ſem aſ ű halalanak emlekežetit , uaſ
laminemű biſonios helre, auag biſ
ſonius horara, mint žent Pal mons
gia ah Thimotheuſnak irt elſő le
uelenek maſodik režeben.

2 Tim.

3.

Volo viros in omni loco orare.
Akarom hog ah ferfiak minden heſ
lén imadkožganak . Annak utanna
meg emlekežhetik ah Chriſtus haſ
lalarul, gondollia meg aſ ű jűueben-
meniee

meniere alasztá meg ah Christus ma-
gat v̄ erdte, mel' nag' kenokat v̄ es
rette jenuede, hog' eſz emlekeſet aſz
Istennek jereleben meg erdſitche
meg batoritcha minden kefertetnek
jenuedeleben, akar testi akar lelki
kefertet legén : meg gondollia aſtis
hog' v̄neki nem kellene illien ioo tót
uranak ellene uetni, hanem illien in-
kab kellene magat oltalmaſnia min-
den b̄wntól, es minden ioba kellene
foglalnia, es oltalmaſna magat min-
den gonofſagtul, es iarion minden
ioban. Annak utanna gionek meg
ammikor lehet minden holnapban
a uag' ket holnapban egczer, es uege
hoſſaia ah Christusnak testet ueret.
Ig' kel' meg emlekeſni ah Christus-
nak halalarol, ig' paronchola ah Ch-
ristus, nem hog' biſot embereket fos-
gagianak kik biſonios napokon es
biſonios horakban hoſſaiook uegiek,

auag' ragiaak, igiak, auag' mint w'k
mongiaak meg emlekejjenek ah Ch-
ristus halarul lóuedelemert, jólóert,
malomert, faluert, tómló borert, sak
bujaert, uégre akar chák harom pén-
jert, eg' ebedert, mint jókot lenni
tornak ideien, Megis mondanaia
ualaki, haat medchónk ah Papokkal,
metchónk aš eg' hašakkalis, kónió er-
re felelni aš eg' hašakat nem arra kel-
let rakni, hog' otth ualaki jentsseget
arollion, hanem arra kelleit uolna
raknia, arra kel mostis tartani, hog'
otth ah kerejtien ember halgassa, ta-
nullia ah Christusnak bejedet es ah
w'duósegnek utat, es minden Ceri-
moniakban ah kik ah Christusnak
bejede jórent fundaltattanak, magat
es aš w' hitet giakorlia aš aš, giakor-
ta meg gónnek es Christusnak testet
ueret hošsa uege, aš w' hwtinek eró-
segere es imadkošsek oih kewalke-
pen

pen, mikeppen ah Christus monda,
mint meg irta gent Mathe kóns
uenek huşon eggedik res
şeben.

**Domus mea domus orationis
vocabitur.**

Matth.

27.

Aş en haşam imadchágnak haşanak
hiuattatik, Iol lehet aş imadchág es
gebótis meg lehet, mint meg mon-
dam ennek elötte. Ah Pap tişti sem
aş, hog' otth arullia mind imadchá-
gat mind ah Christusnak testet, es
ueret, hanem, aş aş w' tişti hog' ah Ch-
ristusnak Euangeliomat herdesse es
tanoha ah kóşseget mint ah
Christus hagia.

Predicare Euangeliũ omni creature
Herdessetek aş Ewangeliomot
minden teremtet allatnak meg aş
monda ah Christus, mint gent Ma-
the meg irta kónuenek huşons
nolchádik resşeben.

R iij̄ **¶**

Math. **Vnites docete omnes gentes / do-**
centes eos seruare omnia Que-
cunqz precepi vobis.

El menuen tanohatok minden nepeket tanithuan. Vket hog' mindeneket meg tarchának ah kiket en tinek/tek parancholtam. De meg mikoron ah p'ospók ah Papsagra ualasztia ah Papokatis, euel bochatia el vket mennietek el mind e' uelag j'erent j'erte predicalliatok a' Ewangelios mot minden teremtet alatnak. Anak utanna ah Pap tisti a' hog' kesztellien mint ugian ottan meghuagion ah Christustol parancholwan.

Baptizantes eos in nomine patris / et filii / et spiritus sancti.

Kerezteluen vket Atianak es fiasnak es j'ent leleknek neueben. To' uabba hog' oldozson, auag' kotozon mikeppen ah Christus meg monda,
mint

mint jent Ianus meg irta kónue-
nek húzadik rejeben.

Quorumcunqz remiseritis peccata/ *Ioan.*
remittuntur eis/et quorumcunqz re- *20.*
tinueritis retenta erunt.

Valakiknek bñnet meg bocháran/
giatok, meg bocháttatnak nekik, és
ualakíknak meg tartangiatok meg
uannak tartuan.

Vegre ah pap tífti ađ, hog' ah Chris-
tus testet uerget ođtogalsa, mikeppen
ah Christus ođtogata ađ Apostolok-
nak, mert ah Christus ah papos-
kat kepeben hagia mikoron
ađt monda.

Qui vos audit me audit/et qui vos *Luce.*
spernit me spernit. *10.*

Ah ki titteket halgat engemet halgat,
és ah ki titteket utal meg engemet us-
sal meg. Ezek ah Pap tífti, kiben ha
ađ egihazi ember igazan el nem iaar,
haat ah chák ah neuét uifeli ah papos

R v sagnak

ſagnak ęs ſemmi ennek papſaga, ęs
ioob uolna hog' ch'ordat őrıgne,
hog' nem mint aę w' karhoęatiarais
eęebeknekis karhoęatiokrais ah Pap
neuet uiſelneie, mert uala mel pap ah
k'offeget nem tanittia, aę Iſtennek be-
ęedere penig (mert aam meg mon-
dook hog' arra tanihaak ah nepet ah
tanituanıok ah mire ah Chriſtus ta-
nıhtotta) haat eh fele Pap nem k'us-
l'wmb'ę ah tehen paętortul, kinek
ſem ęeme, ſem laba ninch'ın, mert
mikeppen eę illien paſtor meg nem
őręi ah ch'ordat, aę onkeppen eh fele
Pap meg nem őręi ah Chriſtusnak
ıuhat. Ved iol eęedbe. eh fele Pap
ah ki nem tanıth, el meg'ın keręſt'ol
de nem tuggia w'magais mich'oda
haęna uagon aę k'ę nep annieual in-
kab nem tuggia, ammit penig ember
nem tud, ęs ah minek haęnat nem tu-
ęia, annak ſemmi haęnat nem ueęi,
erre

erre mongia ſent Agoston Doctor:
Non aliquid profunt ſyllabe nomi-
nis Chriſti/ et ſacramenta Chri-
ſti ubi reſiſtitur fidei.

IN 12.
Capite
Ioan. 1

Nem haſnálnak ſemmit ah Chriſtus
neuenek mondafi ęs ah Chriſtusnak
ſent ſegei, aſaſ, ah kereſtſeg, aſ oltari
ſentſeg, ęs ah tőbys, ahul ah Chriſtus
nak ualo hűtnek ellene allatatik, hog
ne allafsek penig oth ellene ah Chri-
ſtusban ualo hűtnek, ahul ah Chri-
ſtusnak beſede nem hirdetetik: mert
aſt mongia ſent Pal ah Romabeſ
lieknek irt leuelenek tiſeſ
dikreſeben.

Fides ex auditu eſt/ auditus autem
per verbum Dei.

Rom
10.

Ah hűt hallasbul uagion, ah hallas
penig Iſtennek beſedenek altala. Ha
mondanaia ich ualaki, ah miht te be-
ſelleſ, haat mi bennőnk eg ſinchien
meg kereſtelt, ſem ah kereſt Atiam
kőſſöl

kójjól eggik sem tutta miehoda ah
kerejtég, és mi haşna legén.

Ved eķedbe Im te neked meg mon-
dom, mint uagion ah te dolgod, ha
teneked ualamel' baratod adoth uo-
olna, eg' draga kóuet, hog' ki erne ęaę
eķer forintot, de nem tudnad te mi-
chóda aę, és mire ualo, igaę annie ha-
şnat uennéd te annak, mint ha annie
darab földet adoth uoolna ualaki-
lgaę aķonkeppen ah kerejt seget te
fel uótted neked atták eh nag' draga
kóuet, de hog' nem tudod michóda,
és mi haşna uagion. Mikor immar
wdód uolna ennek meg ertesere, és
semmit teneked nem haşnal semmi
haşnat nem uęked.

Touabba eh fele Pap ah ki nem ta-
mih giontat, de nem tuggia sem w-
maga sem ah kólség michóda ah gio-
nas, és mi haşna uagion, és miert kel
hoęaiok uenniek ah Christusnak re-
stet

stet ueret, mert chák žaiokkal uežik,
ež penig mint onnat felöl meg mons
dook nem hog hažnal, de meg ins
kaab karhožattiara uagion.

Vegre fw dolga ennek eh fele Paps
nak ež hog, harangož, óžue hia ah
kóseget, fel all Deiakul nag sokat
enekel, auag bežél kiben ah kóšség
semmit nem ert, mert akar ah kw
falnak žollianak deiakul, akar ah pas
ražt embernek, eg arant ertik mind
ketten, ažert ah paražt ember annak
anni hažnat ueži ah meniet ah kw
fal, erre mongia žent Pal ah Corins
tombelieknek irt első leuelenek
tizennegiedik režeben.

Et enim si incertam vocem tuis dederit / quis apparabitur ad bellum? 1: Cor. 14

*Sic et vos per linguam nisi significan-
tem sermonem dederitis / quomodo
intelligitur quod dicitur? eritis
enim in aërem loquentes.*

Ha

Ha ah trombita biřontalan řořator
 adand ki kęřol ah hadba: ařonkeppen
 ha ties ah ti nielueteren, iegęendō
 beředet nem adandotok, miķeppen
 ertitek ah mit ti mondotok ř leřtek
 chák ař egben řolook, ařař, heiaba
 ualo beředōuek leřtek, mint ha ualař
 ki chák řnnōmaga uolna ař erdōn
 uaę ah meřōn es ug pęedicalna, mert
 ah fele beředet ah kit deiakul monē
 dnak, igař anniera ęrti ah parařt emē
 ber, mint ha otth sem uolna, řent
 Agostonis ařt monda.

In 10. **Nihil aliud sunt verba quam signa/
 Capite significando enim/ verba sunt/ tolle
 102. significationem verbo / strepi-
 tus inanis est.**

Nem eęebek ař ięek hanem ieęek ęs
 ieęeęuēn ięek, ued el ah ieęęest ař
 ięęetol, ęs nem eęeb leřen hanem hia/
 ba ualo řōręes, de meę řent Palis
 ařt mongia ugian ottan.

Si con

Si conueniat vniversa ecclesia in *ibid.*
vnum et omnes linguis loquentur/
intrent autem ideote et infideles / non
ne dicent? Quid insanitis? Si au-
tem omnes prophetent / intret autem
quis infidelis aut ideota / conuincit-
ur ab omnibus / dū iudicabitur ab
omnibus / occulta autem cordis ipsi-
us manifesta fiunt / et ita cadens in
terram adorabit Deum pronun-
cians quod vere Deus
est in vobis.

Mikoron aꝯ egeꝯ hiueknek gꝯlekes
ꝯeti oꝯue gꝯl' , es mind feienkent ni/
elueken ꝯolandnak , aꝯaꝯ oli nieluen
kit ah kōsꝯég nem ert , mint Corins
tomban kik ualanak ꝯorōꝯōꝯ Sydo
nieluen ꝯolnak uala , mikeppen iria
ꝯent Ambrus , ha be menendnek tu-
datlanok a uag hitetlenek , nem de
nem aꝯt mongáke hog bolondos-
kottok , ug mint aꝯt mondanaia , aꝯt
mons

mongiaak hog' megh bolondultatok
ha penig mind niaian Prophetalnak
aſaſ , oli nielwen ſolnak hog' erti ah
kõſſegis, be iduend penig ualami his
tetlen a uag' tudatlan , megh gidõjeto
tetik mindenektõl, meg iteltetik min
denektõl , mert aſ w' ſw' uenek titkai
nilwan legnek : es aſon keppen aſ w'
orciaiara eluèn imaggia aſ Vriſtent
herdetuen hog' biſoni Iſten uagion
tibennetek. Touabba ugian ottan
meg aſt mongia ſent Pal.

1. Cor.

14

Gratias ago Deo quod magis quã
omnes vos linguis loquor. Sed in
Ecclesia volo quinque verba mente
mea loqui vt et alios instituam/
potius quam decem millia
verborum lingua.

Halakat adok aſ Vriſtennek hog'
mindeniteknek nieluen tudok ſola
nom, de inkab akarok en ah gũlekes
ſetben , õt iget ertelemmel mondas
nom

nom, hog eebgekētis tanihak, hog
nem mint tiġ eġert nieluel, aġaġ, ol'
neluel kit mas nem ert. De uannak
megg ol' gorombaak hog aġt mon/
gakt: aġ Iſtē iol tud Deiakul, Górdögöl,
Sydoul, hanem erthw̄k mi erti w̄.

Vgianis aġert irtaak aġ Iraast hog
mi Iſtent tanihok aġert harangoġnak
hog aġ Iſten oda mennén, mind An/
gialiuual eġetemben, es tanollion oth,
nem de nem tudodġ hog aġt mon/
gia ġent Pal ah Romabelieknek
irt leuelenek tiġen otöd
reġeben.

Quęcunq; scripta sunt / ad noſtram Rom.
doctrinam scripta sunt. 15.

Valamik meġh irattattanak ah mi
tanuſagunkra irattattanak, haat mi/
nekönk kel aġokat ġertenönk, ha pes
nigh ug mongiaak hog nem erthük
mi haġnat ueġġw̄k, es hat nem irtaak
uoolt aġ irast ah mi tanuſagunkra.

S Tuſ

Tudom est hog aſ eg haſi emberek
imeſtis mongiaak, ęs eſſel palaftol-
liaak aſ w tuniaſagokat, tudatlanſas-
gakat, ſentſeg arulaſokat, aſaſ, bal-
uani imadaſokat. Előſör hog aſt mő-
giak hog nem lehetőnk mind niaian
Baclariuſok, Biſoni eſ nē igaſ, mert
tanulhatnanak tenithatnaiak ah kő-
ſégetis anniera, ah menēre elég
uolt uolna, mind aſ w wduőſſegők-
nek mind ah kőſſeg wduőſſegőnek
megh niereſere, de nem akarnak ta-
nulni. De megg ha ki tanichtana w-
ketis, nem akariak chák hallaniaes,
megg eſtis mongiak hog ninch' mi-
uel kőniuet uenniek. maga uagion
inniok ah Korchóman, maga uagi-
on miuel hatſubaat a uag Purpian
kőntőſt uenniek. De nem hog aſes
io nem uolna, de előſör amannak
kellene megh lenni.

Mint io hog ah uiteſnek io ruhaia
uagion

uagiõ, de ha Ioua feguere, es hadhoß
ualo ferßama nem leiend, chák neuet
seg wneki uifelni ah io ruhat, De ha
ugian tudatlan haggion beket ah
Papsagnak, mint hog ha ch'ordat fos
gadoth lattia hog uakis santais, hag
gion beket neki ne tegen kaart ah
fok lambor marhaiaban.

Annak utanna imeßtis mongiaak,
hallodé mikor ah Miset déakul mon
dom, ertem, en ha ah kósség nem erti
Touabba oth en urunknak testet ues
ret hoßsam ueßem. Bißon ha chák aß
ßert mondanad hog ertéd te, es hog
te ah Christusnak testet uerret hoß
ßad uéßed, bißon nem ßükség uolna ar
ra harangoßnod, es annak chiudalaß
sara ah kóssegetóßue gwttened, de ug
ian aßert mondod es aßert harangoß,
hog ah keßséget el hitetted, es miert
ah kósséget tanithtani nem tudod,
uag nem akarod, hog ues ualamit

S ij ah

ah kófség eleibe, hog' kiert téged w'k
el tarchának, e' hog' ig' légé meg mus
tata ah tennen be'eded, mikoron
a'zt mondod ah kófségnek, add meg
folgalatom, e'ert folgaltam a' eg'
ha'zat iel nappal, ug' mint a'zt mon
danaia, e'ert arultam en tinektek, es
a'ert raagtam ittam ah Christusnak
testet ueret, eg' be'eddel a' Pap t'isti
a' hog' predikallion, kere'tellien,
gontalson, ah Christusnak testet uer
ret o'togassa: De hog' ah Christus/
nak testet ueret w' ho'z'iaia u'zi ah w'
neki nem t'isti, mert minden iambor
t'isti a', es minden iambor kere'tiens
nek meg kel kere'telkenni, meg kel
gionni, es ah Christusnak testet uer
ret ho'z'iaia kel uenni. Touabba mit
ha'znal ah neked hog' mas ember meg
gionik te penig meg nem gionol,
hog' maas ember ho'z'iaia u'zi, te pe
nig nem u'zed, ig'az anniet ha'znal te/
neked

neked hog' ah pap hoggja ue'ji te pe/
nig hoggjad nem ue'jed. De meg art,
mert te iowa hagog ah te ielen ualo
uoltoddal a'g w' gentleg arulasat, a'g a'g
baluan' imadasaat. Agert mint mons
dam ah Pap dolga a'g hog' predical
lion, kere'tellien, giontasson, es ah
Christusnak testet ueret o'gtogassa,
es inchie ah kofs'egert hog' giakorta
meg gion'nanak, es ah Christusnak
testet ueret hoggjaiok ue'gek a'g w' h'w's
toknek erofs'egert, de w' maga hoggja
ia ne ue'ge ah kofs'egnek kedue'ert a'
uag' pen'gerth. De ha te a'gt mondas
nad miert ne ue'gem hoggjam, ha en
nekem keduem uagion hoggja, tudod
de mikeppen hog' ah som'ged Pleba
nushog' gonol mikoron tetchik igag'
a'gonkeppen ued tule ah Christus ua
ch'oraiatis, de a'g eg' ha'ji uraim e'gt
nem uehetik fel, mert nem leg'on o'g'
tan mit uelsenek ah kofs'eg eleibe,
S iij nem

nem legőn ostan miuel űmagokat
tartalsak, ha ig' uegik hoggaiok, nem
adnak űnekik sem molnot, sem fa-
lut, sem gólót, sem haęat sem bért.
O en edes Istenem ha ah Pap hogga-
ia uegi ah Christusnak testet ueret
penęt a uag' ualaminő egeb haęnoth
kiwan, ah paraęt ember penig miko-
ron ű hoggaia uegi, nem hog' űneki
ualamit adnanak, hanem meę penęt
ueęnek raita. De hog' ha mind el kel
tartani aęt ah ki imadkoęik, ęs ah ki
ah Christusnak testet ueret hoggaia
uegi, haat minden iambor kereętient
el kel tartani, uag' Pap uag' paraęt,
mert minden iambor kereętiennek
imadkoęni kel, ęs ah Christusnak te-
stet ueret hoggaia kel uenni, ha aęert
eęeket mind el kel tartani, ki tarthat-
tia el? bięon' nem tudom hanem ha
aę egi madarak ęs egeb oętalan al-
latok ęantanak, aratnak, kaęalnak, ar-

ra mongia Aran' jaiu gent Ianuss
Eleemosina solis illis datur / qui ma-
nuum suarum operatione et labore
sibi ipsis cibum sufficere nequeant /
aut illis qui alios docent / et toti ad
doctrinę sermonem dediti et occupa-
pati sunt. Itaqz nec is quidem otiosus
est / sed operationis eiusqz labo-
ris magni mercedem accipiet.

Ad Te
ssa. in 2
cap. 3.
Epha.

Aj alamisna chák azoknak adatik ah
kik önnön kezeknek munkaiokkal
magoknak életet nem találhatnak, a
uag azoknak ah kik maast taniths
nak, es mindenestöl ah tudomannak
bezedeben foglalatosok, de ezek sem
hiuolkodook hanem uezik az w nag
munkaioknak iutalmat, hog ha mes
gis azt mondanaia ualaki, lam mikos
ron ah gent Agoston anniat el te/
mettek akkoronis miset mondas
nak w erette mint wnnön maga
illen bezeddel iria.

Nam neq; in eis precibus / quas tibi
fundimus cum offerretur pro ea sa-
crificium precij nostri. Jam iuxta
sepulchrum posito cadavere pri-
usquam deponetur fleuit.

Lam meg ah kóniörgesbenis kivet
akkoron teneked tónk mikorou al-
doğtatngk w̄ grette ah mi ualchagon-
knak aldoğattia , immar ah test mi-
koron ah koporso melle helheğtet-
nek nem Siręk. Imę ađt mongia mi/
koron aldoğtatnek w̄ grette ah mi
ualchágonknak , ađađ aronknak al-
doğattia , nem kw̄lomben mint ađt
mondanaia , mikor w̄ érette mise
mondatneek REA FELELEK.

Nem hiğem hog'ğent Agoston ol'
tudatlan uolt uolna hog' w̄ ah Ch-
ristusnak testenek ueręenek uętelét,
ualakitól pęnğen auag' kedugn uóttó
uolna. Mert tutta w̄ nilwan hog' ađ
ğentseg arulas nag' bwn. Touabba
ađt

aſt ſem hiſem hog nem tutta uolna
ſent Agoston hog ah Christus ah
kereſt faan mikoron meg hala hog
eleget tot mind eſ uelag bwnerol
mint kereſtelo ſent Ianus monda,
Imhol aſ Iſtennek barania ki eſ ueſ
lagnak bwnet el ueſi , mert ha aſert
mondotta uolna akkora Ah miſet
ſent Agoston aſ u anniaert, hog bo/
chattator uolna meg aſ w annia buſ
ne mikoron ah Christus annak elete
el moſta uolna ah kereſt faan. Aſtis
nem hiſem hog nem tutta uolna
hog ah Christus Vrunk nem arra
haggia hog aſ w teſtet ueret hoſſank
uegwk, hog annak hoſſank ualo ueſ
teleuel mind ah mi bwnneinket , es
egebeknek bwnet el moſuk, de meg
ah bwnnek kinniates el uegwk , haſ
nem arra haggia hog megh emlekeſſ
teſſen ah hoſſank ualo uetellel aſ w
halalarul kiuel minekonk minden

b̄wneinket el mosta , hog' erról gias
 korta megh emlekeḡgónk, es el ne fe/
 letkeḡgónk , mert chák addég elw̄nk
 mi a meddeg ašt žiwonkben uise/
 lw̄k, eg' hog' bišon' legen, meg tetchik
 ašon žent Agoston irasabul
 ki ešt iria.

Aug.
 ibidē. In illis carnalibus victimis figuratio fuit carnis Christi / quam pro peccatis nostris ipse sine peccato fuerat oblaturus / et sanguinis quem erat effusurus. In isto autem sacrificio gratiarum actio / atqz commemoratio est carnis Christi / quam pro nobis obtulit / et sanguinis / quē pro nobis obtulit / et pro nobis idem Deus effudit.

Amaž testi aldožatokban, ašaž, ah kik o tórugenben uoltanak auag' lóttenek, ah Christusnak iegžesi uoltanak kiuel w̄ ah mi b̄wneinkert, b̄wnnel k̄vl aldožando uala, es aš w̄ uerenek
 ieg

iegyesi uoltanak kit mi erettönk ki
ontando uala , ebben penig esz aldor
gatban uagion hala adas es ah Chris
tusnak testenek emleköfeti , kiuel
mi erettönk aldofek, es az w uerének
emlekefeti kiuel mi eröttonk aldor
gek , es kit mi grettonk azon Isten ki
onta . Ezekből eh befedekből megh
tetchik hog ah gent Agoston monda
faat ug nem erthettök, mert nemel
lék az w hasok keduegt magaras
gak, hanem, imegt mongia gent Ago
ston. De mikor az en Ariam testet
fel uötték uolna ah Templomban, es
ah Koporso melle tötték uolna, ak
koron mikoron imadkoznank, es az
Vrunknak teste uere ah hiuektöl
hozzaiok uetetneiek ah Christusnak
halalanak emlekefetre, nem sirek eg
befeddel est mongia , ah mikoron
lenne ah Christusnak halalanak em
lekefeti kiuel ütet meg ualtotta, mert
az

aş aldoşat ah şent Doctöröknal sok
helien emlekeşetert uéttetik , eh pe-
nig alkolmatolon meg lehet , mert
mikeppen űmaga iria.hug' akkoron
nemelliek ah kereştienek köşşul (nem
neueşem chák ah papokat) hog'şaiok
uóttek ah Christusnak testet uert
minden nap , nemelliek penig bişo-
nios napokon.

De ha ualaki şintén arra akaria uiz-
tatni ah şent Agoston mondasaat,
hog' akkor şent Agoston aş ű annias-
ert mişet mondatotth , ennek en eşt
felelem , nem uagiok en kitelen ah
şent Agoston mondasara mint am-
legelóşór nag' sok irasfal meg bişo-
nitham , hog' chák ah şent irasnak
hitelere uagionk mi ketelenek , mert
chák ah fogiatkoşafnelkűl ualo iras,
kiból kel nekónk itélnónk , aş şent
Doctörök irasat , es magiaraşattiat
kiuel ha eggiót nem foliandnak ha-

tra kel uetnónk, mint wnnón magais
mongia žent Agoston, mint meg
irok onnan felól eh kónuechkenek
alien, de meg wmagais aš w irasarul
ašt iria Marcellionasnak, hog nem
illik aš w irasat ug tartania, hog ualas
ki ellene ne mondhatna, oštan nem
illikis hog ah žent Agoston eg mons
dasabul ašontul hwtnek agašatias
žerežžónk, auag ah Christusnak žer
žeset semmie tegwk, auag čak megis
kwfsebbitchwk. Ennie sok bežedból
kóniō meg erteni michōda ah Chris
tus Vrunknak testenek uerženek
hožžank ualo uetelenek hažna, es
hog nem ašokaert kel ašt senkinek
hožža uenni, hog ašgal uag aš ōnnón
bwnet, uag masnak bwnet el mosnas
ia, mert ah Christus el mosta est eg
cžer aš w uereuel, mint onnan felól
meg bižonichtottuk nağ sok bežed
del, meg irta žent Palis ah Sydoknak
irt

irt leuelenek tízedik reżeben:
**Unica enim oblatione perfectos ef-
 fecit in perpetuum eos qui
 sanctificantur.**

Eg' aldożattal tókelleteſe tówę mond
 ażokat órókke, kik meg ŷenteltetnek
 ażaż, ah kik w benne hiżnek, es aż w
 malażtiaual meg ŷentelteknek, tób
 beşeddel ŷolank ah miſeról ne talam
 tam mint kellett uolna, de miert hog'
 eh uolt ki ah Papokat reſte tóttez
 eh uolt ki ah Predikalaſt aż Iſtennek
 beşedenek herdeteſet kóşşóllónk ki
 ueştette ki miat mi minden uakſag
 beli dologra uitetónk, mert ha ah Pa-
 pok ażt nem kaphattak uolna ah tani-
 taſt el nem hattak uolna, meſtanith-
 taſnak altala ażaż. Iſtenek beşedenek
 herdeteſenek altala, minden teuelge/
 ſtól meg ohattuk uolna magunko-
 kat, ażert ŷolank ah miſeról enni be-
 şeddel, hog' meg aż Iſtennek beşede-
 nek

nek követesere iuthatnank.

TIZENHATODIK kérdés

Mi okkal mondhatod ezt hog' a V^o
risten, ah' genteknek erdemekert, ue-
rek hullasokert, senkinek bűnet meg
nem bocháttia, hog' lehetséges a
hog' ah' szűz Maria aniasaganak es
ah' genték uerek hullasanak erdemeg
nem uolna, es hog' lehet a hog' a Jo-
knak miuoltok, nag' dolgokat nem
tehetne a Istennel, kiket a Vristen
illien nag' ch'uda tételekkel meg ne-
mefsite, lam ah' Christus a' mon-
gia mint gent Mathe meg
irta kőniuenek tized
regeben.

Et quicumq; ad Bibendum dederit *Matth.*
vni ex pusillis his poculū aque fri- *10.*
gidę tantum nomine discipuli/ amen
dico vobis/ non perditurus
est mercedem suam.

Valaki chák eg' pohar vízet adand
innia

innia eggiknek eh kichinók kóggó
cháak ah tanithuannak neuiben bişon
mondon tinektek hog el nem ueşti
iutalmar, ug mint aşt mondanaia,
nem kw lw mben ueşem mint ha ęn
magamnak adnaia. mikeppen aam
şent Mathę iria kóniuenek huş
şon ótódik reşeben.

Math.
35. Amen dico vobis quatenus fecistis
vni de his fratribus meis mi-
nimis mihi fecistis.

Bişon mondom tinektek ah meş
niere aş ęn kichén Ariam fianak egş
gikkel tótetek, ęn uelem tóttetek şent
Pal meg aşt iria ah Colloşsa beliş
eknek irt leuelenek elşó
reşeben.

Col. 1. Nunc gaudeo super afflictionibus
meis pro vobis/et suppleo quod de-
erat afflictionum Christi in carne
mea/pro corpore ipsius/quod
est Ecclesia.

óruendek

õruendek ęn most ađ ęn niomorusa-
gimon kiket ęn most ti grettetek ęens
uedek ęs bee tellestittem ah Chris-
tus Iesusnak ęenuedese nek hiat ađ ęn
restemben ađ w tagiaert ki gwlekes
ęernek neuętetik.

Itt legelõđõr ađt ued eđedbe hog ađ
Vristennek ket fele aiandeki uannak
eg felek testi ęs kwlsõ aiandeki mint
tunni illik ah Christusnak gwleie a/
uag rokonsaga lenni, ah Christusnak
Apostola lenni. Touabba hog ualaki
nag ehudakat tegen, sok nieluekken
tuggion nag bolch' legen, tistesekebẽ
eđ uelagon nag ban legen, kasdagaga
ban ađonkeppen nag egessegben
bekesegben legen, Eđ uelag chak eđe
ket eđ aiadekokat neđi ęs chudallia, ęs
ađt iteli hog eđõk eh testi aiandekok
tokelletes bodogga teđnek embert.
Innen mongia uala ađ ađđoni allatis
ah Christusnak, kirõl aam ęent Lu-
T cach'

cas emlekőjik kőniuenek tizen eges
dik regeben.

Luce. **Beatus** venter qui te portauit / et
11. **vbera** que suristi.

Bodog ah meh ah ki teged uifelt , es
bodogok aš emlek ah kiket te őoptal
Vg mint ašt mondanaia. Zem lato
mast meniorőagba mehet eš , es eger
beketis oda uihet eš ania ah ki eh fi
at őwltte, mert eh biőon aš igaš melsi/
as . De hog monda ah Christus őt
inkaab bodogok ah kik ak aš Isten
nek beőedet halgatiak es őrőik.

Touabba aš ő attia fiainak aš aš, test
őerent ualo rokonőaginak kik ő benz
ne hittenek, mit haőnalt őnekik ah
rokonőag miuoolta, aőonkeppen aš
Aniai rokonőag letel semmit nem
haőnalt uolna ah Marianak, ha bo
dogőagosban nem uifelte uolna ah
Christust őwueben hog nem mint
testeben, Arani őaiu őent lanus meg
ašt mongia.

EA

Ha sententia. Imo qui audiunt ver- Chris.
hōd. in
Ioan.
bum Dei et custodiunt. Dictum exi-
stimo / non quod matrem negligeret /
sed nihil matris nomen allaturum
ostenderet / nisi bonitate et
fide prestaret.

Ažžal ah Sentenciaual, Bodogog as
žok ah kik až Istennek bežedet hal-
liaak es ōržik, ne uelliéd hog až w̄ ans
niat meg tagatta uolna, de ažt ies
lentę hog w̄neki až w̄ aniai newe sems
mit nem hažnalt uolna, až až, ha hiti
nem uolt uolna, es hwtnek ioo gw̄
mólchéuel nem bōuólkōdōt uolna,
ažert ah mint ah žw̄ž marianak sems
mit nem hažnala až w̄ aniafaga, až w̄
w̄duólségenek meg nieresere, Innen
mikor až Apostolok ežt mondas
naiak Vrunknak.

Domine etiam demonia subūciantur Luce.
10.
nobis per nomen tuum.

Vram meg až ōrdōgōkis engednek
T ŋ nes

nekõnk ah te neuedre , eýt felele

Vrunk wnekik.

Verumtamen in hoc nolite gaudere
quod spiritus vobis subijciuntur
sed gaudere quod nomina vestra
scripta sunt in coelis.

Biõonniaual eýtén ne óróllietek hog'
ah lelkek aýtá , aýt órdógók tinektek
engednek hanem óróllietók aýtón,
hog' ah ti neuetek meg uagion iruan
meniorýagban.

Touabba aýt mongia ah Christus
mint ýent Mathé meg írta kónies
nek hetedik reýeben.

Math. **M**ulti dicent mihi in illo die. Domine
7. ne domine / nonne per nomen tuum
prophetauimus / et per nomen tuum
demonia eýcimus / et per nomen tuum
multas virtutes. ac tum confitebor
illis. nunquam noui vos.

Nag' sokan mongiak ennekem aýt na
pon. Vram, uram , nem de aýt te ne
ued

uedben prophetaltonke? nem de ah
te neuedbe ordögöket wgtönke? es aß
te neueddel nag dolgokat töttönke?
es akkoron en aßt uallom soha nem
esmertelek en titteket, De mi bißon
sag kel minekönk nagiub ah ludas
nak peldaianal, ludas ah Christusnak
Apostollia uala , prędikal uala es
chúdakat tegen uala , mint jent Ma
the meg irta kónuenek tişedik reşe
ben , De mit haşnala ludasnak aß w
Apostolsaga? mit aß w prędikalasa?
uegre mit haşnala aß w chélekedete,
es chúda tetele? semmit. Ennek oka
ert ha ah şúş Maria aß w aniasagaua
aß apostolok aß w apostolsagokkal
chúda tetelekkel, es semmi eh fele mi
uoltokkal aß w wduşsegeket meg
nem nierhetik w magoknak, mikep
pen nerhetik meg masnak? hog ag
gion aß enneken ennem ah kinek
meg únnón maganak sinchén mit en

ni ? Igaſ aſonkeppen hog uigen aſ
engem meniorſagba aſ w erdeme-
uel: ha w magat ſem uiheti aſ w er-
demeuel meniorſagba , Aſ Vriſten/
nek biſon ieles aiandeki eſek , hog
ah ſwſ Mariat annaua ualaſta , ah
prophetakat , aſ Apoſtolokat , aſ w
beſedenek hirdetoiue toue , es nag
chudaknak tetelguel aiandekoga meg
oket , ah mi ſem onknek es ah mi o-
kofsagunknak ol' igen ſepnek , ol'
igen nagnak technek , hog aſt uel-
hetnok mi ah mi okofsagunkbul,
hog ualakit aſ Vriſten illien aiandes-
kokkal ſeretet , mindent tehet mind
mennien es földon , de aſ Vriſten
beſede maſt mutat. De hog te aſ aſ
iandekokat niluaban megh erchéd,
eſek es aiandekok olliatanok ah ſen-
tekben , mint ah ſep alman ah ſep pi-
ros ſin , auag ah ſep emberen ah ſep
ſin , a uag ah ſep tetem allas. De effe-
le

le jepségek sem aſz almat, sem aſz ems
bert iowa nem teſzik, hanem aſz almat
teſzi iowa ah io iſ. aſz embert teſzi io
wa, ah io erkólch'. Igaſz aſzonkeppen
ah ſenteket ah ſwſ Mariatis eſzek eſz
aiandekok ſeppe nem teſzik, tókéllé-
tes, bodogga, nem teſzik, eſzekkel eſz a/
iandekokkal ſepek, de sem aſz w wds
uóſségeket, sem egebet ualakit eſzek al-
tal meg nem nierhetik. Téuelegnek
aſzert kik aſzt mongiaak, hog ualaki
ah ſwſ Mariaban biſzik, es aſz w erdes
meben, es aſzonkeppen ualaki ah ſens
tekben biſzik hat eſz el nem ueſz, mint
mongiak, meg ugian predikalliak
eſzt, hog ualaki ah ſwſ Marianak ſol-
gal, auag ualami egeb ſeretó ſentiſ
nek hat eſz iduóſül. De eh fele beſed-
del meg tagagiak ah Chriſtuſt, meg
rutolliak ah ſiſ Mariat, mert mi ah
ſwſ Marianak nem ſolgalhatunk
sem ah ſenteknek hanem chák tiſtels

T üñ hets

hettv̄k v̄ket : aꝯ Vristennek kel mi:
nekõnk ȝolgalnunk, mert chák v̄ pas
ranchól minekõnk, chák v̄ adot pas
rancholatokat kiuel kel minekõnk
v̄neki ȝolgalnunk mint meg uagion
irwan ah Moisesnek ötödik kónis
uenek hatodik res
ȝeben.

*Dominum Deum adorabis/
et illi soli seruias.*

Ah te uradat Istenedet imagiad ȝs
chák v̄neki ȝolgal', de mi ȝv̄kség egen
uala kinek tórekenni ha ah Christus
v̄ maga aꝯt mongia, mint ȝent Mas
thę meg irta kón'uenek huȝas
dik reȝeben.

*Sedere ad dextram vel sinistram/
non est meum dare vobis / sed his
contingit / quibus paratum est
a Patre meo.*

Hog' ualaki ennekem iobom felól a
uag' Balom felól v̄llion aꝯ aꝯ uelem
ural

uralkogiek meniorſagban uelem les
gen, nem en adhatom hanem eſeke
nek adatik eſ ah kiknek aſ en atiam
tul ſereſtetet, aſ aſ ki ug mond (ſolt
uan ſent lacabnak es ſent lanuſnak)
aſon ualo biſtatokban keritek aſt
en tolem, hog aſ en orſagomba feie
delmek legetek, miert hog ennekem
teſt ſerent rokonim uattok, de en
aſt nem tehetem ah rokonſagnak or
kaert, aſ aſ chak aſ en emberſegem
uel a mel' emberſeg ſerent ti ennek
rokonim uattok ug mint aſt mon
dana, nem eleg ſenkinnek aſ w wduoſ
ſegenek meg nierere chak aſ en
emberſegem hanem eleg aſ en egges
ſolt emberſegem aſ Iſtenſeggel egges
temben ah meniorſagnak meg nier
erere. Ig erti eſt ſent. Agoſtonis ki
eſt iria ah ſoltar kononek ſaſ
neguen otodik reſe
ben.

In psal
1.45.

In vno filio salus hominis et in ip-
so non quia filius hominis / sed
quia filius Dei.

Chák aꝯ eg embernek fiaban uagion
aꝯ wduósség de w benneis nem hog
embernek fia, hanem hog Istennek
fia, ha aꝯert ah Christusnak aꝯ w em/
bersege kiuel ha aꝯ Istenseg nem eg-
gé sólt uolt uolna eleg nē uolt uolna
ah mi bünönknek meg bochánatiara
mikeppen lehet ah jw̄k marianak aꝯ
uag ah jēteknek erdemek eleg ah mi
bünönknek meg bochánatianak meg
nieresere es ah meniorjagnak meg ta-
lalasara. Valaki aꝯert aꝯt hirdeti hog
ualamel' ember ah jw̄k Marianakjol-
gal a uag uala mel' eggeb jentinek, te-
hat eꝯ el nem ueꝯ, mert aꝯ jw̄k Maria
ug mond, a uag ah jent ah kinek jol-
gal, wneki aꝯ Istentól kegelmet nier-
eꝯ Antichristus, mert eh meg tagagá
ah Christust ki mind ah jw̄k Mari-
anak

anak és mind ah genteknek v̄ niere
kegclmet ā v̄ gent Attiatul ā v̄
gent Verenek hullasanak erdemeuel.
Vannak ā Vristennek mas sele a
iandekris kik mondatnak lelki aian
dekoknak. Ezek ā Vristennek f̄v̄ a
iandeki, mert ezekkel talaliug meg
ah mi b̄wnõnknek bochánatiat, és ā
örök iduõfsége, Ah lelki aiandekok
penig ezek, hog mi ā Istennek pa
ranchiolattiabul ah mi b̄wnõs uol
tunkat megh esmeriõk, hog ualaki
ā Istennek paranchiollatiat chák eg
pontban meg jegys ottan mëlto õs
rök halalra és karhoátra, annak u/
tanna hog mi õstán ebben meg ne
maragiunk, hanem foliamiunk ah
Christushoá, és biáunk ā v̄ erdes
miben, higgõk hog ualamit erdem
lettõnk uolna ah parancholat meg
nem tartasaert, āt mind el uõtte ro
lunk, és ah meniorágra ualástot
min/

minket, uegre hog' megh mutalsuk
 ah mi hwtónket ah hitnek io gumólz
 chquell aſ aſ, io tetemeniekkel, aſ Iſt
 tennek paranchólatia ſeręnt ualo ęs
 lettél ah meniere embertól lehet, ah
 kiknek aſ Vriſten ęs aiandekokat
 attá, hat ęzeknek igaſ hwtók uagion,
 mel' igaſ hwtuel megh fogiak w k aſ
 Iſtennek kegelmelsęget, ęs ah Chri/
 ſtus Ieſusnak ęrdemet, kinek általa
 w k aſ w bwnóknek megh bochánaſ
 tiat, ęs aſ órók orſagot megh nierik.
 Eſ illien hwttel niere ah ſwſ Maria
 ah meniorſagoth, mikeppen w maga
 mondaa, mint ſent Lucach' negh
 irta kóniuenek elſores
 ſeben.

Luc. 1.

**Et exultauit Spiritus meus in
 Deo ſalutari meo.**

óruendeſe aſ ęn lel kem aſ ęn wduóſi
 tó Iſtenemben, Ime wduóſitónék
 mongia aſ Vriſtent aſ w ſianak alz
 tala

tala ah ki akkoron vneki meheben
uala, es azon ualo drómben dichéri
uala az Vristent, mint az ónón bejes
di meg mutatiak, kiken el uégre
ah dichéretet mikoron
azt monda.

Suscepit Israel puerum suum res Luc. 1.
cordatus misericordie sue. Sicut
locutus est ad patres nostros
Abraham et semini eius
in secula.

Hozza fogada ug mond, az v gers
meket, auag folgaiat, meg emlekes/
wen az v ergalmassagarul, kibol igers
te uala az v fiaat ah mi ualchiagon/
kra, ah mi Atianknak Abrahamnak
es az v maradekanak, Immaran im
el bochiata ah Christust, ki mind
ennekem, es minden hiuoknek vdv
uogitodie, ezt eh hwtot megh mutata
az v nemes es ioo eletuel, de kival
keppen ah kerezt fa allat, mert ha v
neki

neki igaz es io hiti nem uoolt uolna
 orth nem alhathoth uolna, es nem
 nezhette uolna az w fia halalat, de hiz
 ug w azt hog w akkoron ah kerejt
 fan, ah kin lattia uala az w fiat, ualta
 nia megh mind wtet, es mind ah tob
 hiueket, euuel eh hutuel mene w mes
 miorzagba. De meg mind ah tob gens
 tekis, ezen hituel menenek meniorz
 zagba, mint gent Peter mongia, es
 gent Lucach' megh irta, az Aposto
 loknak chelekedetekrol irt koni
 uenek tizenotodik rezeben.

Afor.
 15.

Per gratiam domini nostri Iesu
 Christi/credimus nos saluos
 futuros /quemadmodum
 et illi.

Az Vristennek ah minemo feretetet
 es kegelmesseget mi uotvok ah Iesus
 Christusnak altala, az altal hizvok
 hog wduogolunk mys mikeppen ah
 regi prophetak es patriarchak, est
 vk

Ŵk meg murattiaak nemes eletekkel
 ęs mind halalig ualo uallasokkal, de
 mi ęst eh hŵt ęt nem chđdalliuk ah
 ęentekben, maga eh uolna ha mit
 chiudalnonk kellene, mert ę ah ki-
 nek altala mind ah ęŵę Maria, mind
 ah ęentek, mind mies, ęs mindenek
 ę uelag uegeiglen ŵdu ęđ ęnek, mert
 chák ah Christus aę uth ęs aę ęlet, mi
 keppen ŵmaga mongia, mint ęent
 lanus meg irta k ęnuenek tięen
 negedik reęeben.

Ego sum via veritas et vita.

Ioan.

En uagiok aę utth, aę igasęsaag, ęs aę
 ęlet ęent Pal meg aęt mongia.

14.

**Unus est mediator Dei et hominum
 homo Christus Jesus.**

Gal.

1 Tim.

Eg aę k ębeiaro lsten k ęđ ętes ember
 rek k ęđ ęt aę ember Iesus Christus,
 mondanaia itth ualaki ennekem, am
 mint ęn erthem te aęt mondod ęnne
 kem hog sem ah ęŵę Marianak sem
 ualaz

2.

ualamel' je ntnek élete sem hűti ennes
kem semmit nem haǵnal, hanem kí-
nek mint wnnón maganak haǵnal aǵ
w hűti es minden io chélekedeti,
hog lehet eǵ lam aǵt oluassuk hog
aǵ Vristen aǵt monda Abrahamnak
hog ha chák tiǵ io leiend. Sodomaz
ban Gomorabanis el nem ueǵti w
ket es enged mind aǵ egeǵ helnek ah
tiǵ iokert. Touabba ǵent Lucach'
megh aǵt iria ǵent Palrul hog mikro-
ron w Romaba uitetneiek aǵ tenger-
ren aǵ Vristen w erette ket ǵaǵ het/
uenhat lelket tarta meg ah tenger
ueǵedelmetól, ig uagion eǵ hog aǵ
Vristen eh földön eg ideiglen enged
megh ah gonozoknakis, aǵ iookhoǵ
ualo ǵeretmeert, ennek okaert hog
ah iok bekeuel maragianak. Aǵret
illien modon haǵnal ah gonozoknas-
kis ah iamboroknak hűtók es io
uoltok, de lelki dolognak semmit
nem

nem haſnal, maſnak ſem hwti ſem
ſemmi uolta, mert ha aſ ug uolna
haat eg tórók eg gonoſ ember ſem
karhoſneſk, hanem ah ioknak hwt
tókert mind wduoſólnenck erre
mongia ſent Pal ah Romabelieknek
irt leuelenek tiſen negedik
reſeben.

Unusquisqz nostrum de ſeipſo ra- Rom.
tionem reddet Deo. 14

Mindenekónk wmagatul aad ſamot
aſ uriftennek, annak okaſt mines
kónk ſenkinck miuolta ſs erdeme
Iſtennek iteletiben ſemmit nem ha
ſnal, hanem chák ah Chriſtusſ wma
gaſ: Megis mondanad, te haat miert
hatta aſ uriften hog egmaſért imads
koſſonk: aſ imadciagnak penig hwt
ból kel leni, Imeſt kel neked eſtedbe
uenned eſ peldabol eſt meg erted,
ennekem ha egelſegem uagion ne
ked nem leiend, ſemmit te neked aſ
V een

en egeſſegem nem haſnal, mert ha
mit haſnalna aſ ep embernek egeſſe
ge ah betegnek tehaat hatalommas
lis el uennek ah nag' urak ah ſegen
nek aſ w egeſſeget, es nem hannak
hog' chak eg' ſempellantasbanis be
tegeſek lenninek, ſem wnnon magok
ſem feleſegek, ſem gyermekek, De hog'
ha en teneked oruoſt kerelendek,
haat ig' haſnalok en teneked aſ en
egeſſegemmel, nem hog' en teneked
adnam aſ en egeſſegemet, auag' aſ
en egeſſegemnek ualaminemó reſet,
mert ah lehetetlen dolog, hanem
chak hog' munkamual kerelnek te
neked oruoſt, es aſ oruos utaan es
geſſegednek eſſel haſnalnek en te
neked. Ig' aſ onkeppen aſ en hwtó
met en neked nem adhatom de aſ en
hwtómból imadkoſhatom imadko
ſnomis kel penig, hog' aſ Vriſten te
nekedis hwtót aggion, es aſ w beje
denek

denek követésere uigen. Ig' hagia aß
Vristen hog' mi egimasert imadkoz
ßunk, nem hog' mi ah mi hwtönket
auag' erdemönket maasnak adnoiok.
Igaß aßert hog' senkinek erdeme, senk
kinek mi uolta nem haßnal ah lelki
dologban es ah bwnnek meg bochás
natiának meg niereleben, hanem
chák Christufnak aß w' erdeme, w' ad
hattia aß w' erdemet ah ki w' benne
higen. w' aß w' erdemeuel mindennek
büneiról eleget tót, hat ugian chák
aß w' erdeme altal nierhettwk mi
megh ah mi bwnönknek bochána
tiat, nem senkinek egebnek altala.

Köniö immar erre felelni ah Chris
tus mondasara, mikoron aßt mon
da, ualaki chák eg' pohar hideg uiget
adand innia eggiknek eh kisededök
közzöl, chák ah tanithuannak neué/
ben el nem uesti iutalmar, nem aßt
mongia Vrunk ah tanituannak

keduegert , auag erdemeert adand eg
pohar uiget, hog aert ah tanithwan
wtet az w hwrtiben a uag erdemeben
refesge tenne, hanem azt mongia ah
Christus, ez az w bejedenek ertelme
ualaki eg pohar uiget adand ezeknek
uala melliknek chak ah tanithuan
nak neuben azaz chak aert hog en
nekem tanituaniom el nem uegri ius
talmat, est hog ig kellesek ertenok
meg ah Christusnak onnon bejedge
bolis megh teczik kiuel est nilwan
megh mongia mint gent Marcus
iria konuenek kilenché/
dik reeben.

Marc.

9.

Quisquis enim ad bibendum dederit
vobis calicem aque in nomine
meo / quod sitis Christi / amen dico
vobis / nequaquam perditurus
est mercedem suam.

Valaki ug mond tinektek adand eg
pohar uiget en neuemben hog Chri
stuse

stuse uattot bigon mondom tineks
tek hog' el nem uesti iutalmat Ime
im gent Mathę tanithuannak neuęs
ben' mongia, gent Marcus ah Chri-
stusnak neueben mongia, meg ugian
megis magiarağga, mert ağıt mongia
Christuse uattok mond, es ah kit
gent Mathę mond tanithuannak
nem egeb annal ah kit gent Marcus
mond hog' Christuse uattok ah Ch-
ristusnak eh mondasaat ig' magia/
rağga gent Agostonis magiarağwan
ah goltar kdninek gağ huğas

dik reğetth.

Quis quis ad bibendum dederit ca-
licem aque nomine meo / Quod sitis
Christi / amen dico vobis / nequa-
quam perditurus est mercedem.

Qui dederit inquit calicem aque fri-
gidę vni ex minimis istis / tantum
in nomine discipuli / propterea quod
discipulus Christi est / propterea

V in quod

In psal
110.

quod dispensator sacramenti est / a
men dico vobis / non perdet
mercedem suam.

Valaki ug mond adand eg pohar
uiget eggignek ah kichének közzöl
chák ah tanithuannak neueben aza,
annak okaert meri Christusnak ta
nithuania. Annak okaert mert ah
gent iegnek safara. Bizon mondom
tinektek hog elnem uegti iutalmat.
Michoda legen ah iutalom es mi
choda iutalmat adnak ah io tetemes
niert : hate elteted ah Christusnak
tanituanit, es az w bezedet hurdeted
Istennel ol' kellemetes leg ment ginte
ah tanituan ah Prädikator, erre
monta ah Christus mint gent. Ma
thé, meg irta kónuének ti
zed rezeben.

ath. Qui recipit Prophetam in nomine
prophete / mercedem prophete
re accipiet.

Ah

Ah ki uezen Prophetat propheta ne/
ueben, aꝯ aꝯ hog' propheta mint ſent
Agoston magiarazsa, hozsa fogas
dangia, prophetanak iutalmaz uꝯi,
azaꝯ ollian kellemetes aꝯ w' cheleke
deti, mint ah Prophetalas ha ualaki
ah ſegenen kondorol es ſereti ah ſe
gent aꝯ Vristen meg algia wtet es
meg ſaporitha marhaiat mint
ſent Pal mongia.

Ecce qui sementem facit libenter ac 2. Cor
Benigne largiendo / copiose 9.
messurus est.

Valaki orometessen es kegelmesen
adakoꝯwan uꝯt magot b' ſegessen aꝯ
rath, ha ualaki Attiat aniat tisteli
fokat el eh foldon mint aꝯ
Istennck bezedede tartia.

Honora inquit patrem tuum et ma Exod.
trcm tuam / vt bene tibi sit / et 20.
ſis longeuus super
terram.

V iij Tistel

Tigtellied Atiadat aniadat hog nes
ked iol legen, ha ualaki meg ter mins
den gonosagiból ha ualamic aq lsten
rea akar bocharni, uag' puftafagot,
uag' betegseget, uag' ualami egeb Cha
past, el uezi aq lsten rula, erre mon
gia aq lras Hieremias Prophe
tanak altala.

Hier.
19. Si poenitentiam egerit gens illa a
malo suo quod locutus sum aduer
sus eam / agam et ego poenitentiam
super malo quod cogitarem ut fa
cerem ei / et subito loquar de gente
et de regno ut edificem et
plantem illud.

Ha meg terend ah nep ah gonosag
rul ah kiert rea qoltam enis meg tes
rek aq w uegedelmerol kit gondol
tam hog tegek o raita es legottan
qolok nepról, orqagrul, hog epith
chem es plantalliam aqt, aq aq mins
den es uelagi ioual qeretlek en tege
det,

det, ezeket meg ennél többeket aad
nekönk aꝯ Vristen ha aꝯ w̄ parans
chólattia kerent elönk. De b̄wnnönk
ket megh nem bocháttia ah mi ioo
tetemeniönkert eleget jolank erröl
onnan felöl, es meg mondook hog
cháak ah Christus uereert bocháttas
tik megh ah mi b̄wnönk. De t̄eriwnk
ah jent Pal mondasara mikoron jent
Pal aꝯt mongia hog be tölti ah Ch/
ristusnak halalanak fogiatkoꝯasaat
aꝯ w̄ haborusaganak jemuédeseuel,
nem aꝯt mongia jent Pal hog ah
Christusnak halala elég nem uoolt
eꝯ uelagnak b̄wnenek el mondasara,
mert igaꝯ elég uala, mert w̄maga ah
sydoknak irt leuelenek tiꝯedik.

reꝯeben aꝯt mon

gia.

Unica oblatione perfectos effecit in Hebr.
perpetuum / eos qui san- 10.
tificantur.

V v Eg

Eg adogattal tókelletese tóug ah žen
teket, meg ajt monda ah Corintom;
belieknek irt első leuelenek
első reşeben.

2. Cor.
1.

**Num Paulus crucifixus est
pro vobis.**

Nem de Pal feşólte meg eretetek, de
it žent Pal ajt mongia es ajt ielenti,
hog' ah Christufnak aš ŵ hiuei mis
koron ženuednek ŵ ženued akkoron
es mind eš uelagnak uegeiglen žens
ued ŵ aš ŵ hiueiben erre monda
Christus žent Palnak mikoron aš ŵ
hiueit haborgatnaia mint žent Pal
meg irta aš Apostoloknak chélekes
detekröl irt kónúenek kilens
chédik reşeben.

Acto.
9.

**Ego sum Jesus quem tu per-
sequeris.**

En uagiok ah Iesus ah kit te habors
gacš, Touabba mas keppen ženued/
nek ah žentek, maskeppen ženuede
ah

ah Christus. mert ah Christus mind
eş uelag bŵneert şenuede de ah şene
tek nem şenuettek senki bŵneert,
hanem ŵk aş ŵ uerek hullasaual mus
tattak meg mind aş ŵ hŵtŵket eş
mind aş Istennek beşedének igaş uols
tat, aşert biiak ŵket mostis Martir
nak, mert ah Martir Gŵrŵg şo, ma
giarul aniet teşen mint bişonsağ.
Mondhatnaia it ualaki ennekem aş
ah kit mostani ŵdŵben nağ şokan
şoktanak mondani, En uallom aş
hog ah Christusnak halala eş uere
hulasa eleg ah mi bŵndŵnknek el mo
şasara. Vallom aştis hog mindt aş
şŵş Maria eş mind ah meniorşaga
beli şentek chak ah Christusnak als
tala mentek meniorşagba, eş senki
nek hŵti sem şŵş maria sem egebeen
nekem nem haşnal, ha kiualtkeppen
magamnak nem leiend ah Christus
ban. De imeş kerdem eş ah şŵş
Maria

Maria és ah ſentekköniörögnek ne-
ki moſt mi erettönk , és kerhetwke
wket hog mi ertönk imadkoſhatnak
hog nekönkis igaz hwtonk legen , és
ah hwtot igaz hwtnek gumólchéuel
megh mutafuk auag nem. REA
FELELEK EEN AZT FE-
LELEM. hog lehetſeges aſ , ſwſ
Maria és ah meniorſagbeli ſentek
imadkoſnak mi erettönk köſönſeges
keppen , mert tuggiak wk aſt , el ſem
feletkeſtek arrul , hog mi aſon nio-
moruſagban uagionk mind eſ uelag
mia , és ah minen teſtönk miais , ah
kiben wk uoltanak , aſert miként
mondam , mi erettönk köſönſegel
imadkoſnak , de kiuálkeppen ualaki-
ert nem , mert aſ Iſtenheſ illendó do-
log uolna , hog wk minden kiuálkep-
pen ualo embernek dolgat tunnak.
Iol lehet hog ah ſynchén ſent iras/
ban ſohul megh irwan hog ah ſwſ
Ma

Maria uag ualameſ ſent imadkoſ
neiek, mi erethónk, hanem ah kóns
ben uagion meg iruan ah kit hinak
Macabeorumnak, hog Macabeus
latta uolt almaban hog Onias es
Hieremias imadkoſneiek aſ Israel
nepeiért, de aſ Irafnak ellene ſol-
tak mindenkoron es ualami biſons
ſagot ebból nem uóttenek ſem kelles-
tis, uenniek, mint ſent Hieronymus
mongia, De miért aſ Iſtennek beſe-
denek eſ ellene ninchén hog en imad-
koſom ah Romabeliekért kiket en
cháak tudom hog uannak de nem tu-
dom ki mit miuel.

Igaſ aſonkeppen ninchén aſ Iſten-
nek beſedenek ellene hog mi eret-
tónk imadkoſnank kik tuggiak aſt
eggenkent mit miuelónk.

Imerre penig ah kerdeſre hog ha
kerhették wket hog mi erettónk
imagianak es hog ha wket ſegetſegre
hiat

hihattiuk arra azt felelem hog' sem:
mikeppen eh nem lehet , es ah ki ah
zenteket segetsegre hia , ah zenteket
mind Istenneknek uallia , nag' bwn
penig eg' Istennel tobet uallani , mi:
keppen az Istennek elsö parancyo:
lattia meg' mutattia , eg' bwn sem le:
het ennel nagjub , mert ah ki eg' Is:
tennel tobbet uall tehat es meg' taga:
gia az eg' igaz Istent , hog' es' bizon'
legen meg' techik ebböl hog' az Iraas
chak az Istennek tulaidonittia azt,
hog' mindenöt legen , es' mindent las:
son , tuggion , mint Esayas Propheta
mongia kónüenek hatuan ha/
todik rejeben.

Esai. **Coelum sedes mea est / terra autem**
.56. **scabellum pedum meorum.**

Az egh ennekem sekdm es' ah föld
az en labaimnak tartoia , Hieremias
Propheta megh' azt mongia kónüer
nek hugonharmadik rejeben.

Non

Non quid non coelum et terram Hiero.
ego impleo 95.

Nem de en tóltóttemg bee aš eget
es mind ah földet ninchénis aš Isten
ben chúdaltosb tulaidonfaag ennel
hog' w' kezdetnelkül es uegnelkül ua
lo alath, touabba w' ol' allat, hog' w'
egchiersmind. Mindenót uagion,
mindent tud, es mindent laat. Ha
penig ah ženteket keriwk, es wtet se
getsegre hiuk haat mi ašt uellwk aš
šal, hog' wk žinten Istenök, mindes
nót uannak, mindent tudnak, es žin
ten ollianok mint aš Isten. Aš hog'
ig' legón megh mutattiak ašok aš w'
chélekedekkel ah kik ah ženteket
segetsegre hiaak, es kezik w'ket hog'
w' grettek kóniorógienek, mert el
mennek ešt miuelik. Ha waradon
uannak Ašt mongiaak, Vram žent
Peter imag' erettem, ha feier uarra
mennek mindenben megh ašt mone
giak

giak Vram žent Peter imađ eret,
tem. A uag žwž mariat, a uag uala
mel' egeb žentet kernek hog' imag
gion erettek, ha onnat touab men
nek, megh ašt mongiak eg bežeddel
ualahul uannak ašt mongiaak, ešt
penig nem eg ember miuelte miueli
mostis. Ha penig ah žwž maria uag
ualamel' žent, ennie sok helien ua
gion ennie sok kerešt hall. Ennie sok
ember dolgat lattia, hat mindend
uagion, haat mindent laat, mindent
tud, ollian žinten mint aš Isten, hat
menie žent uagion annia Isten ua
gion, ha penig ašt nem hinneiek hog'
nem lattiak aš w dolgokat es nem
hallanaiak aš w bežedeket ah žente
ket segetsegre nem hinak, es wket
nem kerneiek, mert soha senki ašt
segetsegre nem hia ah kinek aš w be
žedet nem hallia, uele nem leiend es
nem lattia aš w dolgat, hanem hog'
ha režeg

ha reſeg leiend, a uag bolond, mert a
reſeg auag bolond ſokot annak ſols
lani ah ki uele ninchen, es ah ki az v
beſedet nem hallia.

De es ellen ſokan ſoolnak, es ſok o
kokkal akariak azok az v teuelgeſe
ket megh. erofſithteni, mel' okokban
eg nehaniat elo ſamlalok.

Eloſor imezt mongiak hog lehetſe
ges hog moſtan mi vket ſegetſegre
nem hihattiuk, lam ſent Pal kerte ah
Romabelieket, ah Theſſaloniabelies
ketis hog v erette imadkoſſanak ha
v kerte ah Romabelieketis, egebeke
tis, miert nem kerhettvk moſtanis
ah ſenteket hog mi erettonk i
madkoſſanak: De ug uedd' eſedben
hog ſent Pal ah Romabelieket ſeget
ſegre nem hitta. Hanem chak kerte
hog v erte imaglanak, est penig ſent
Pal nem azokazrt miuelte hog v es
ſel tiſtelni akarta uolna ah Romas

belieket, hanem chák intee űket hog
aŷ ű tisztekról meg emlekeŷnenek, es
ŷűntelen keriek aŷ Vristent hog aŷ
ű beŷedet terieŷŷe mind eŷ uelag ŷe
rent, most penig nem ŷuklég ah ŷen
teket aŷ ű tisztekról emlekeŷtetnónk,
mert mostan űket semmi el nem fe
letkeŷteti aŷ Vristenról, es aŷ ű tiszte
król, sem tisztesek kiwanas, sem kaŷŷ
daglagnak kereséŷe, sem eŷ ualagi gióŷ
nórólégnek űŷeŷe, sem ŷegénŷegnek
terhe, sem semmi eŷ ualagi gond, In
gem nem illikis mi hoŷŷank aŷ hog
mi űket keŷŷergelők, mert eŷŷel nem
hog tiszteelnőiók űket, hanem meŷg
euel tisztelelŷeget teŷónk ű raitok,
mert ah tuniakat ŷóktak intenie, aŷ o
kat ah kik aŷ ű tiszteben igazan el
nem iarnak.

Touabba ŷent Pal aŷ ű levele által
kéree mind ah Romabelieket, mind
ah tessaloniabelieket, mi penig nem
kűld

köld hetõnk most leueleket ah gẽnõ
teknek, mondhatnaia ualaki, megh
lehet mert aß Angialok mi nekõnk
folgalnak mint gẽnt pal iria ah
Sidoknak irt leuenek
elsõ regeben.

Nonne omnes sunt administratores Heb. 2
spiritus? Qui in ministerium emittuntur
propter eos qui heredes
erunt salutis.

Nem de mindniaian folgalo lelkes
kẽ: kik aßokert bocháttanak ah fol
galatta ah kik aß wduõssegnek õrõs
kõsy leznek. Erre est felelem. Aß
Angialok nem arra ualo folgaak,
hog minekõnk kõuetink legenek,
Mert mi wket sem lattiuik, sem uelek
nem bezelhetõnk, aßert mi õ tõlõk
nem izenhetõnk, ha penig emberi õs
kõfsag gerent kel folani, hat menie
gẽnt uoolna mindennek annie uds
uara uoolna, miõt aß Istennek, Aß
X ij . Ans

Angial sem gioſne ah futofaft aſ A
gialok penig ſenkinek nem uduarlas
nak hanem chák aſ Iſtennek.

Ah ſenteknek, ingén nem ſwſég ſol
galniok, hanem minekónk kik eh uis
teſkedó kereſtien ania ſent eg háſ/
bá lakoſonk. De miuel ſolgalnak mi
nekónk, Imeſſel oltalmaſnak minket
mind aſ órdógtól, mind aſ órdóg
ſolgaitul, kik ah gonoſ emberek, és
minden niomorufaſban melletónk
uannak, erre mongia ſent David
ah ſoltar kóninek har
minch' harmadik
reſeben.

Psalm. Immitritur Angelus domini in cir
33. cuitu timentium eum et
eripiet eos.

El bochiattatik ah uriftennek Angia
ala aſok kórniól ah kik felik wtet, és
meg ſabadittia wket Meg aſon
ſent David aſt mongia.

Anges

Angelis suis mandauit de te vt cu^s psalm
stodiant te in omnibus 90.
vius tuis.

Paranch'ola a^s w Angialinak te felds
led, hog' te ged ortiggenek minden te
utaidban. E^s a^s gert a^s Angialoknak
mi hog^sank ualo tistek, hog' minket
orriggenek, nem hog' ah mi kouetles
gonket uifelliek. Masodchor ime^st
mongiak, hog' lehetseg^s a^s hog' ah
gentek nem tudnaiak ah mi kerem^s
fontek, es nem hallanak, kiket a^s Vri
sten ennie sok io aiandekokkal ges
rette? Ah gw^s Mariat edes Annias
ua ualasta embersege gerent, A^s A
postolok penig ah tob gentekis hal
lottakat tama^stanak, De Eliseus pro
phetanak meg ah holt testeis fel ta
ma^sta ah hallottat, ha e^seket meg tes
hetek menieuel inkaab tuggiak, has
liak ah mi keresenket. EZT FE/
LELEM ERRE. Ha mind ig' kel
X iij bis

bisonithani uelekedésből ig' ah žentek
teket teremtőknekis mondhatiuk,
mert ađt monhattiuk ah žentek has
lottakat tamađtottanak miđrt nem
teremthetnenekis? sokka leh'udala
tosb penig ah mindenőt ualo létel,
ah minden dolognak latafa , hog'
nem mint ah teremtes.

Annak utanna ah žentek halottakat
nem tamađtottanak sem ch'udat nem
törték, hanem ađ Vristen tót w' altas
lok. Ennek okađrt monda žent Pes
ter, mint meg irta žent Lucach', mis
kor žent Ianussal eg' fantan žw'let
tettet giogitnak uala

meg.

Por. Notum sit vobis omnibus / et toti
plebi Israel / Quod per nomen Iesu
Christi Nazareni quem vos crucifi
xistis \ Quem Deus suscitavit a mor
tuis / per hunc iste astat coram
vobis sanus.

Nil

Niluan legén nektek és mind aſt eſ
geſt Irael nepenek, hog' ah Naſareth
beli Ieſus Chriſtusnak, kit ti meg ōs
lgetek, kit aſt Vriſten halottaibul fel
tamaſta, newe altal, aſt aſt ereie hatal
ma altal, eh moſtan ti elöttetek megh
giogiuluan all.

De nem eſt okaért tōuſt aſt Vriſten ah
chōdakat ō altalok hog' mi ōket Iſt
ten gianant tarchūk, ſeggetſégre hiuk,
ō bennek, biſtunk, hanem hog' ah
chūda tételōkbōl meg eſmerheſség
aſt hog' Iſtentōl bocháttatak, és hig
gének mindenek aſt Iſtennek beſede
nek, ah kit ōk herdetnek uala, megh
mutattatik ennek eh dolognak igat
uolta. ſent Marcusnak beſedebōl ki
ō Ewangeliomat ig uegeſti el.

*Illi vero egressi predicauerunt ubi
que/ Domino cooperante et sermo
nem confirmante per sequen
tia signa.*

X iij

Ab

Ab tanithuaníok el menuen Predi/
kalanak mindenót aꝯ Vristen w̄ ues
lek Chélekeduén, es ah beꝯedet meg
eróssythuen kóuet kéꝯendó iegékkal,
aꝯ aꝯ Chúdakkal. Eliseus Prophetas
nak holt teste miat kenigh sem ege-
bert tamada fel ah haloth, hanem
hog' aꝯ w̄ beꝯedenek igáꝯ uolta meg
mutattatneigk, eꝯert iria ah
bólc'h' w̄ rula.

*Nec superavit verbum aliquod / et
mortuum prophetauit corpus eius /
in vita sua fecit monstra / et in mor-
te mirabilia operatus est.*

Semmitól w̄ meg nem gidꝯettetek, es
aꝯ w̄ megh holt testeis Prophetala,
aꝯaꝯ eletꝯben chúdakat tón, es aꝯ w̄
halalabanis chúdakat chélekedet.

De mondanad te ennekem, de nem
cháak aꝯ okaꝯert lóttenek ah chúdaak
hog' aꝯ Istennek beꝯede ah kit w̄k
herdettének hittetteꝯsik, hanem hog'
min

minden niomorultak & hoſſaia fo-
liamianak, minden betegſégben &
niomorufaagban.

Ez meg tercik ebből mert meg mo/
ſtanis nag' ſok chüdak legnek ah' ſen-
tek Coporſoianal, de chák kik a' &
Coporſoiokhoz igergeſnekis meg
giogiulnak, eh fele chüda tetelek nil-
uan Iſtentól ninchének. Mert ſohul
ſem a Chriſtus ſem a' Apoftolok
minket erre nem tanithnak hog' mi
niomorufaagonknak ideien ualami
ſentnek kóniörögiönk, a uag' ualaſ
mel ſentnek Coporſoiahoz igerkeſ-
ſönk, hanem arra tanittot minket
hog' & hoſſaia foliamiunk mint ſent

Mathe meg ſrta kóniuenek
tizen eggedik reſeben.

Venite ad me omnes qui laboratis
et onerati estis, et ego reſo-
cillabo vos.

Matth.
11.

Iöuetek mind niaian' en hoſſam kik
X v mun/

munkalkottok es meg terheluēn uat
tok b̄w̄nnel, es en titteket megh k̄d̄s
niebbithlek. Touabba megh āzt mon
gia ah Christus, mint ŷent lanus meg
irta k̄d̄nuenek tiŷenhato/
dik reŷeben.

107. ca
16. Amen amen dico vobis / Quęcunqz
petieritis Patrem in nomine
meo dabit vobis.

Bizon' bizon mondom tinektek uas
lamit kerendetek āz en Atiamtul en
neuemben, meg aggia tinektek, āzt
mongia āz ŵ neueben. Āz ŵ erdes
meben, āz ŵ mi uoltaban, bizwan,
nem senkiben egebben, ŷent Pal meg
āzt iria ah Philippenses beliek̄s
nek irt leuelenek negedik
reŷeben.

Phil.
4. De nulla re solliciti sitis sed in omni
precazione et obsecratione cum gra
tiarum actione petitiones vestre
innotescant apud Deum.
Semini

Semminemv̄ dologban jorgalmas/
tosok ne legetek hanem minden
imadkoſasban es kőnidrgesben uag
hala adassal ah ti keremestek Istens
nek elõtte nilwan legenek esmertesz
senek, az az, ne fellietek semmit mins
den jwkfegtekben az Istennek kőnidr
rõgietek, es az isten titteket meg jas
badich, jent Peter megh azt mon
gia első leuelenek örödik
reſeben.

Humiliamini sub potenti manu Dei 1. Pet.
ut vos extollat cum erit oppositus 5.
num/ omni cura vestra coniecta
in illum/ nam illi cura est
de vobis.

Alasztatok meg magatokat az Istens
nek hatalmas keze ala, hog titeket fel
magasztallion mikoron ideie lezen,
es minden gondotokat v̄ reacia ues/
setek, mert v̄ neki gongia uagion ti
rulatok, nem mongia hog sem Abra
hamhog,

hamhoz, sem jent Daudhoz, sem jent
Palhoz, a uag' Barlabashoz, de meeg
ah jw'z mariahozis, hanem hog' az
Istennek eggetlen eg' fiahoz foliamis
unk. Ha mondanad te, haat miert
lotrenek ah Chudaak ah jentek Co
porsoianal, auag' miert giogiult ah
ki!chak oda igerkezetis, ha Istens
nek bejedenek ellene uolt ah jen/
tekhez ualo foliamas, koniu erre fe
lelni, mert az Vristen meg engette
azt hog' az ordogis nag' chudakat te
helsen, ennek okagert hog' minket
meg keserchen, hog' ha mi otet jerez
twk tisztan, a uag' nem. Touabba az
ordog hatalmas ah hitetleneken,
mert w' az uelagnak feiedelme mint
ah Christus mongia, es jent lanus
meg irta koniuenek tizen eggedik
rezeben. De meeg jent Palis az
uelagnak Istennek mongia, Innen
uagion hog' mostanis chak ime Bas
baks

baknak dolgokat ehélekezőnek, nag
betegsegekből aꝯ w̄ h̄uólesékkél soz
kakat megh giogittanak, de hog igaz
legén hog aꝯ Vristen meg engedi
aꝯ órdógnak ah Chúda teteleket meg
uagion irwan Moisesnek ótódik
kóniuenek tízen harmas
dik rezes
ben.

Si surrexerit/in medio tui Prophe Deut.
ta/aut qui somnium vidisse se dicat/ 13.
et p̄dixerit signum atqꝯ portentū/
et euenerit quod locutus est/et dixerit
tibi:eamus et sequamur deos ali
enos/quos ignoras et seruiamus eis
non audies verba Prophete illius/
aut somniatoris/ quia tentat vos
dominus deus vester/ vt palam fiat/
Vtrum diligatis eum an nō/ in toto
corde/et in tota anima vestra. Do
minum deum vestrum sequimini/et
ipsum timere/et mandata illius cu
stodite

stodire et audire vocem eius / ipsi
seruieris / et ipsi adhe-
rebitis.

Ha ualami Propheta tamad te Kõz-
ted, a uag ualaki axt mondanaia hog
aalmoth latoth: es ieget chudatis
mondant, es megis tortenendik ah
mit mondoth, es axt mondangia,
menniõnk el es kduõfsõnk, idegen
Isteneket kit te nem tucx es xolgals
liunk w nekik, ne hald annak ah Pro-
phetanak a uag alom latonak ax w
bejedeket, mert meg kesert titteket
ah ti uratok Istenetek hog nilwan les-
gen, hog ha xeretitek õtet auag nem
tellies xwuel, es tellies lelekkel ax ti
uratokat Isteneteket kduessetek, wtet
fillietek, ax w paranchollatit õrixxe-
tek, es halgassatok ax u bejedet, w nes-
ki xolgalliatok, es w hogxaia ragax-
kogatok. Hog penig it ax Isten kos-
uetesgen, kit xoktunk maas keppen
Balz

Baluan imadaafnak mondanunk, ^{es}
ti ol' dolognak chélekedetit, kit ^v so
ha annak előtte nem mondoth, meg
teczik ah kőuetkezendő bejedekből,
mikoron azt monda, ah ti uratokat
Istenteket kőuesétek, az ^v bejedet
halliatok. Valaki azért az ^v bejedet
nem kőueti, ottan idegen Isten kőz
uet, mihelt pedig valaki mast kőuet
az Istennek bejedinel, ottan nem kőz
ueti az Istennek bejedet. Meg teczik
azért mind ezekből eh bejedekből,
hog' valaki ah zenteket hia segetse
gre, ^{es} hozzaiok folamik, haat az ide
gen Isten kőuet, mert azt az Isten
soha nem parancholta sem tanachul
nem atta, sem pedig nem oluassuk az
Istennek bejedeben, hog' valaki az el
mult zenteket hitta uolna uala mi
koron segetsegre, auag' hozzaiok fo
liamoth uolna. Nem chüda pedig
hog' ezt az órdög nag' chüda rételek
uel

uel meg erölsichtette, mert soha neki
semmiből Nagiob nierelege nem
uolt, mint ebből, mert mielt ō ezt
fel tamarra ottan el felettete ez uer
laggal a Christust, es az ō gent erdör
met, ah Christusnak chäk ah neue
marada az emberek köjöth. Meg
mondhattia ah ki iambor hog chäk
ah mi tutronkra is soha egebre nem
tanichtottanak, hanem erre, Valaki
az ō Marianak böitit meg böitöli,
ualaki ō benne bişik, hat ez ō duögöl.
Valaki imme gentnek auag amman
nak folgal haat ō duögöl, Innen min
dennek fogadot genti uolt, hog ki
hez ō bijöth hog ki ō neki Christus
sa uolt, es menie gent uolt annie
Christus uolt, az ördög pegeg ezt
örülte, mert tutta azt hog ualaki ah
Christusnak erdemeben nem bijöth,
ezal ottan ug birt mint marhaiaual.
Harmadchor imezt mongiak lam
azt

ašt iria žent Ianus ah žentes
król.

Sequuntur agnum quocunqz
ijerit.

Apo.
14.

Kđuetik ah barant ualahoua megen
Až až kđuctik ah žentek ah Christnšt
ualahon léžen. De ah Christus ki bi
žoni Isten, es bižoni ember uala, mins
denót uagion, haat ah žentekis mins
denót uannak mikeppen hog' ah Ch-
ristusis mindenót uagion, erreis kđ/
nŵ felelni mert žent Ianus
ugian ottan ašt mongia.

Sine macula enim sunt ante
thronum dei.

Maculanelkŵl uannak až Istennek
žekinek elótte. Ažert mikoron ašt
mongia žent Ianus hog' ah barant
kđuetik ah žentek ualahoua megen,
nem ašt monda hog' Istenne léžnek
hanē aštm onda, hog' ah Christusnak
dichóšegében léžnek, ešt hog' ig' kel-
Y lessék

Iesek ertenönk megh tetchik ah Christo-
ristusnak mondasabul, kit gent Ias-
nus irt köniuenek tigen hes-
tedik reşeben.

107.17 **Volo pater vt vbi ego sum illic sit
et minister meus.**

Akarom Atiam hog ahul en uagis-
ok, otth legen aş en şolgamis, megh
magiaraşka eşt ugian ottan öns-
nön maga ah Christus.

**Vt videant gloriam meam quam
dedisti mihi.**

Hog lassak aş en dichöşegemet, kit
ennekem attal, nem egeb aşert ah
Christus sal lenni hanem latni aş v
dichöşeget, ah kit vneki aş v Attia
adoth, gent Agostonis aşt mongia
magiaraşwan ah Christus mondas-
sat. Ne keresd te aşt hol uagion ah
şiu ah ki aş Atiahog hasonlatus, mert
nem talalş ol' helt, hol ninchén, de ah
ki keresni akaria keresse ionkaab aşt
hog

hog' ō uele legen ne mindenöt, mis
keppen ah Christus mindenöt uas
gion. Negetchér imeztis mongiaak.
Ah žentek bižon ide eh földre nem
lathnak, sem hallnak, de až Istennek
žiueben mindent latnak, igaž ugian
mint eg' tŵkórben, mert ažt
mongia ah bōl
chi.

**Candor est lucis eterne et specu-
lum sine macula.**

Sapientia.
7.

Erökke ualo uélagofsagnak fené es
macuianelkŵl ualo tŵkór. ERRE
EZT FELELEM. Hog' ah bōl/
chnek ō mondasat žaggatua hožžak
bižonlagul, mert ah bōlch' mondasat
ŵmaga meg magiarrakša magat, ežt
mongia ažert ah bōlch' es
illien modra mon
gia.

**Candor est lucis eterne et speculum
sine macula Dei Maiestatis / et
Y ij imago**

imago bonitatis illius.

Eörök uélagofsagnak féne, es aꝯ Istennek fertelemnelkwl ualo twwkore, es aꝯ w io uoltanak abraꝯattia nilwan meg mutattia eh beꝯed w maga magaat, hog nem ah ſentekröl ſool, hanem ah fiu Istenröl ſool, kit neuꝯ örök uélagofsagnak fénenek, mikerpen ah Credobanis aꝯt eneklik, ah fiu Isten uélagofsagtul ualo uélagofsaag annak utanna neuꝯe aꝯ Istennek felségének fertelemnelkwl ualo twwkorenek, es aꝯ w ioo uoltanak abraꝯattianak mert ah fiu Istenben meg lattiuk mi aꝯ Atia Istennek felségés, hatalmas uoltat, es keꝯel mesergalmas uoltatis, mint eg twwkörben erre monda ah Christus ſent Philipnek mint ſent lanus iria kón/ uenek tiſen neꝯedik reꝯeben.

••

Philippe

Philippe qui videt me videt et Pa- Ioan.
trem meum. 14.

Philep ualaki engemet laa, aſ en
atiamat lattia, ſent Pal meg aſt mon-
gia, ki, tunni illik ah Christus, ah
halhatatlan Iſtennek abraſatia.

Eótódchór imeſt mongiak, aſ An-
gialok tuggiak ah mi meg tereſónket
mert ha nem tudnak nem óruende/
nének raita, de órólnek ah mi meg
tereſónkón, mikeppen ah Christus,
w maga mongia es ſent Lucach' meg
irta kónuenek tiſen ótódik
reſeben.

Gaudium erit in coelo super vno Luc.
peccatore resipiscente / magis quam 24.
super nonaginta nouem iustis
qui non indigent poe-
nitentia.

Nagiub óróm leſen meniorſagban
eg meg teert bündón hog' nem mint
kilenchúen kilench' igafakon, kik
Y iij . . nem

nem gwkólkónnek poenitencianelkül
ha aꝯ angialok tuggiak hat ah gentes
kis tuggiaak mert ah gentek ugian
lelkek mint aꝯ Angialok **REA
FELELEK.**

Hog' ith aꝯ iras gent Lucach' al rem
neueꝯ sinkit sem Angialt sem senkit
egebet hanem chák aꝯt mongia mes
niorꝯagban órólnék ah bwnósnek
megtereseꝯ, ennek okaert gent Hie/
ronimus ith aꝯ eg' bwnósón magiaꝯ
raꝯa aꝯ emberi nemzeteth, kiert
ah Christus eh földre iówe, hog' eꝯt
megꝯabadittana ah fárkastul aꝯaꝯ, aꝯ
órdógnék hatalmatul, aꝯert órólnék
nilwan aꝯ Angialok, hog' ah Christus
eꝯ uelagnak ualchágara eꝯ uelagra
ióueꝯ, mikeppen aam gent Lucach'
iria, hog' aꝯ Istent dichérik uolt
aꝯ Angialok eꝯ intik uolt ah pastoꝯ
rokat hog' órólnének mert gw'letet
ah Christus, ha ualaki arra akariaꝯ
uitatni

uiratni hog' eggenkent minden bűnös
 sóknek meg terésen örölnek aꝛ Ang
 gialok semmi keppen ah nem lehet,
 es ah Christus mondasaat ug' nem
 erthetvők, hog' minden Angialok
 mindniaian erchiek eggenként min
 den bűnös embernek meg teréslet,
 mert hat vőkis Istenek uolnanak es
 mind földet menniet be tóltengenek,
 de chák aꝛ Isten aꝛt mint am onnan
 felöl meg mondok, meg tecik Za
 charias Propheta mondasabul hog'
 aꝛ Angálok mindenöt ninchének eg
 chersmind, es mindent nem tunnak,
 est mongiak uala aꝛ Angialok mint
 Zacharias Propheta iria kónis
 uenek első rezeben.

Perambulauimus terram/et ecce
 omnis terra habitatur
 et quiescit.

zach.
 1.

Be iarak ah földet es Ime minden
 föld lakostatik es nyuggik, habé ia
 Y iij artak

artak ah földet haat ninchének egé
 chérsmind mindenót, mert ah ki
 mindenót uagion egchérsmind ah
 nem iaar žerent žerte, mint aš uris
 ſten ki chák w, ah ki mindenót ua
 gion, mert ašt mongia, mint Hieres
 mias iria, nem de mind ah menniet
 es ah földet be tóltómę : ah ſem iar
 žerent žerte ah ki mindent laat
 mint Naman Propheta
 mongia.

2. par.
 ali. 16.

**Oculi Domini contemplantur
 vniuerſam terram.**

Aš uristennek žómei nežik mind aš
 egeš földet, hanem eš lehetſéges hog
 aš Angialok ah kik oth uanna ah ul
 ah bwnós ember uagion hog ašok
 órólnék. Mondanad tehat aš An
 gialok kóžžól tuggiak ualakik, ſok
 kal kwlómb žolnia ah žentekról, hog
 nem mint aš Angialokrul, mert ah
 žent iras ſohul nem mongia ha ah
 žen

gentek minket őrižnek, mikepper. aſ
Angialokrul mongia, hog aſ uristen
minden niomorufagunknak ideien
el bocháttia aſ w Angialit hog meg
ſabaditchának.

Mondanad megis hat uag chák aſ
Angialokat ſegetſégre hihattiuk ha
ah genteket nem lehet, nem hihattiuk
aſ Angialokatis, mert nem beſelhe-
tönk uelék, es eſſel mi wket meg küſ-
ſebbithetnöiök, es wket tuniaknak
uelnöiök, mert ah tuniakat ſoktak
intenie, ha penig mi intenöiök es em-
lekeſtetnöiök aſ w tiſtekröl, mikep-
pen tuniakat, Touabba ha illenek
aſ Angialokat auag ah genteket ſe-
getſégre hinia es kerni wket hog mi
erettönk imadkoſſának lehetetlen
hog ah gent irasban erröl ualahul
uag paranchólat nem uoolt uolna
uag tanach', uag pelda de ſohul ſemo
mi ninchien.

Y v Hatods

Hatodchor aſt mongiak, lam ah kaſdag
 ah ki pokolba uala, lattia uala
 mit miuel Abraham lattia uala laſ
 ſartis, haat mikeppen lehet hog' ah
 bodogult lelkek nem latnaiaak ah
 mit miuelonk? Erre eſt felelem chiu
 dalkoſom en egen kik ig' magiaras
 ſak, hog' meg nem gondolliaak mind
 eleit mind utolliat, es hog' meg nem
 gondolliaak hog' nem ſoloth oth ah
 Chriſtus testi lataſrul, ſem testi ſo
 miuſagrul, mert ah Chriſtus w' maga
 mongia mint ſent Lucach' iria
 konuenek huſon negedik
 reſeben.

Lucæ.
 24.
**Spiritus carnem et ossa
 non habet.**

Ah léleknek nincsen sem hús sem
 teteme, Laſzar penig es ah kaſdag
 chák lelek ſerent ualanak immar,
 mert aſ w' teſtektól ah lélek el ualt
 uala, es abban ah peldaban ielentee
 aſ

aſz ſzduőđolt lelőknek örömet, es ah
karhoſotnak kenniat, es kewanfagar,
mert minden keſſegnelköl ah Kaſz
đag kéuanta ah Laſzar hwtének a uag
chák kwlſebbik reſſetis, ne talamtam
eſtis mondotta. O uram iſten, chák
leg kwlſeb reſſe uolt uolna enim ah
Laſzar hwtinek, en moſt el nem ueſ/
nek, De hog otth ah Chriſtus lelki
dologrul ſolot legén, nem ehák en
ertem eſt ig igerti ſent Agosſtonis es
ig ir aſz ſz kebeleröl ah kóniben ah
kit ir ah lelekröl es aſz ſz eredetiröl.
Hetedchér aſtis mongiaak, lam ſent
Peter Ananiaſnak es aſz ſz feleſégenek
Saphiranak haſugſagat megh tuda,
ha akkoron megg mikoron giarlo
teſtben uolna meg tutta, haat me/
nieuel inkab meg tuggia moſtan ki
aſz Iſtennek ſinet lattia.

ERRE EZT FELELEM.

Ah ſent Peter tudala nem egeeb uolt
hanem

hanem mint eg' Propheta tudasa, i
gaß ollian uoolt aß w' tudasa mint aß
Eliseus propheta tudasa, ki meg tutta
uoolt hog' ah Syriabeli keral', meg
akarta lessel chalni aß Israelnek kera/
liat, De aßert ah Prophetakis minz
dent nem tuttanak, zent Peteris minz
dent nem tudoth mint mikoron
Cornelius imadkoßik uala, es aß l/
sten aß w' Angialat hog' a kwldg, nem
tuda hanem Cornelius beßelle meg
neki. . . . .

Aßert w' sem tudod akkoronis minz
dent ah Prophetaak sem tuttanak
mindent, hanem chak ah kit aß lsten
adooth tunniok aß w' nepenek meg
maradasanak es tanusaganak okaert
Niolchadgor aßt mongiak Lam las
cob patriarcha mikoron halaz
lan uala egt monda.

Gene. 49. Angelus qui eruit me de cunctis
malis benedicat pueris istis et inuo-
cetur

cetur nomen meum super eos / no-
menq; patrum meorum Abraham/
et Isaac et crescant in multi-
tudine super terram.

Aş angial ah ki engemet meg şabaş
dittoth minden ueşedelemtól meg
algia eşeket eh germekeket, es hiuat-
tassek segetşegwł w reiaiok aş en
neuem es aş en atiaimnak neuék A-
brahamnak es Isaaknak, hog sokasoş
gianak eh földön:

Erre eşt felelem. hog mikoron aşc
monda, hiuattasék w reiaiok aş en
newem, aşc mongia uala hog wtet es
aş w attiat hiak segetşegre, mert ua-
lahul uolna ah şent irasban erról
iras de sohul ninchien semmi. es nem
oluassuk hog sohul senki sem Iaco-
bot, sem Abrahamot, sem Isaacot se-
getşegre hitta uolna, hanē imeşt mō-
da mikeppen eşt aş w beşedenek iras-
sa megh mutattia ah kit mond uala

şent

gent Moises imadkoşwan mafodik
kõniuenek harminch ketş
tõdik reşeben.

Exod. 32. Recordare Abraham Isaac et Is-
rael seruatorum tuorum/ Quibus iu-
rasti per te met ipsum dicēs/mul-
tiplicabo semen tuum sicut
stellas coeli.

Emlekeşşel Abrahamrul Isaakrul es
aş Israełrõl aş aş Iacobrul ah te şols
gaidrul kiknek tennē magadra ig es
kõuęl monduan meg sokaşittom ęn
ah ti magtokat mikeppen aş egne-
cillagit. De hog nilwabban meg
mongiam imeşş mongia Iacob pa-
triarcha aş Vristent giakorta emle/
kõşşetşetek aş w fogadaşirõl, kit tõn
ennekõm, es aş ęn atiaimnak Abra-
hamnakk Isaaknak, hog nem haggia
eşeket eş ęn magşatimat, semmi nioş
moruşagokban hanem inkaab soka/
şitchá, wket, mint aş egne-
cillagit,
mikeps

mikeppen fogatta ennekem es az en
Atiaimnak, iol lehet est az Sydook
mas keppen magiaraßak de azt ith
ennekem nem ßükleg meg irnom kis
lenchétczer estis mongiak lam ah
zent lob kóniueben ig uagion megh
iruan hog Eliphas Temanites, ki
lobnak Barattia uala est mon
gia uala lob
nak.

Voca ergo si est qui tibi respondeat *Iob. 5.*
et ad aliquem sanctorum
conuertere.

Hih azért ha uagion ki teneked meg
felellén es fordoli ualamel zenthez ha
ualaki Eliphas temanitesnek bezedet
es utolliat meg nezi, meg erti hog
nem azt mongia hog ualamel zentet
hion segetsegre, mert ugian ot
tan hatraab azt mongia.

Ipsè vulnerat et medetur / percutit *Iob. 5.*
et manus eius sanabunt.

Ew tunni illik aꝑ uristen, sebheth meg
es w̄ giogith meg, w̄ ueer meg, es aꝑ
w̄ keꝑei giogithnak meg, nem mon-
gia aꝑt hog' ah ꝑent giogithat meg,
hanem aꝑt mongia hog' aꝑ Vristen,
tehat oth Eliphaz Temanites nem
kw̄ldę otth aꝑ w̄ baratiat ualamel'
meg holt ꝑentheꝑ.

Touabba aꝑtis meg kel gondolni ah
Iob barattia mit akar uala biꝑonit-
tani, mert aꝑt akaria uala hog' loobra
aꝑ Isten ah Chápaꝑt b̄wneert bo-
cháttaa, es eꝑꝑel biꝑonitthia uala, hy
ualakit ki teneket meg felellien es
fordul ualamel' ꝑentheꝑ, aꝑ aꝑ kery ual-
akit eꝑon, hog' ha aꝑ Vristen ualaha
uala mel' ꝑentre b̄wannelkw̄l ualora
illien chápaꝑt bochátoꝑt mint te re-
iad, auag' laꝑd meg te magat ha uala
mel' ꝑenthre b̄wannelkw̄l ualora, illien
chápaꝑt bochátoꝑth mint te reiad, a
uag' laꝑd meg, hog' ha uala mel' ꝑentre
aꝑ

aꝯ Vristen illien naꝯ ostort bocháꝯ
tot, uꝯ mint aꝯt mondana senki nem
mondhatia aꝯt te sem mondhad, aꝯ
ꝯert aꝯ lsten ah Chápást te reiad bꝯ
nódert bocháttá. Tízedcꝯer hállom
most immar sókan eꝯtis mongiak ua.
la aꝯ Apostoloknak mint ꝯent Mas
thꝯ meg írta kóniuenek tízen
kilenchédik reꝯeben.

Dos qui secuti estis me in regenera- *Matth.*
tione/ cum sederit filius hominis in *19.*
sede maiestatis suꝯ/ sedebitis et vos
super sedes iudicantes duode-
cim tribus Israel.

Ti kik engemet kóuettek meg uio-
lasnak ideien, mikor embernek fia aꝯ
w felséges ꝯekibe w lend, ties tízen kꝯt
ꝯekóken wltók iteluen aꝯ Israelnek
tízenkꝯt nemꝯetséget, ha aꝯert ah ꝯent
Apostolok mi nekónk birank lꝯꝯnek
miert nem kondróghetnꝯnk nekik?
nem kóuetkeꝯik abbul hog aꝯ Apo-
Z stolok

Stolok mindendõr legenek es mindent
lassanak mint aꝯ Isten. Mint ha ah
waradi biro ennekem biram uoolz
na, aꝯert nem kõuetkezik abbul hog'
ah Varadi biro mindent tuggion, es
mindent lasson, es ualahul uagiok en
uag' pûspekiben Biharon hog' en aꝯoz
krul ah heliekrõl uaradda ʒolliak ah
Bironak, mert chák hciaba ʒolok en
Biharrul waradda, mert nem hallia
aꝯt a Varadi biro, igaꝯ aꝯonkeppē ah
ʒentek meniorʒagban uannak, te it eh
fõldõn uag', aꝯert most nem beʒelhecꝯ
w uelek, de aꝯ Isten mind mennien
es fõldõn uagion, w uele mindenkõr
beʒelhecꝯ, aꝯert chák ũ neki kõniõrõg
es chák w uele beʒel'. Touabba mi
nem ug' kel nekõnk ah Christusnak
mondasaat ertenõnk, hog' aꝯ Apo
stolok test ʒerent ualo ʒekben wlnek
aꝯaꝯ, kwlsõ itiletet ʒolgaltatnak, ha/
nem ʒool ah lelki ʒekrõl, es imeʒt
mongia

mongia, en tinektek il' tiztetséget tes
zek, hog' Israelnek birai légték, azaš,
ah ti hitetekkel itelem en meg az Is
raelnek nepeit, azaš, ah kereztienlé
get, mert ha ualakinék en bennem
ollian hiti leiend mint ah ti en benz
nem ualo hitetek, annak adom en ah
menioršagot, ualakinék penig ollian
hiti nem leiend, mint ah ti en bēnem
ualo hwtótók ašt pokolra uetem,
ešt penig nem chák en ertem ig,
hanem ig erti šent Ams
brufis ki ešt

iria.

Neqz duodecim throni tanquam a
liqua corporalis sunt receptacula/
sunt sessionis / sed quia secundum di
uinam similitudinem iudicat Chri
stus cognitione cordium / non inter
rogatione factorum virtutem remus
nerans / impietatemqz damnans.
Ita et apostoli in iudicium spiritus

Enar.
in 33.
ca. Lu.

Z ij ale for

ale formantur remuneratione fidei/
et execratione perfidie/virtute erroris
rem redarguentes/Sacrilegos
odio persequentes.

Ah tižen ket žekék nem ualami testi
wlésnek helei, de miert ah Christus
Isteni hasonlatosag žerent itel, žw/
ueknek esmeretiból, nem chélekódes
teknek kerdežéseből, ah iožagos ché/
lekódetót meg aiandekožuan es ah hi
tetlenségét karhožtatwan, až onkeppé
až Apostolokis lelki iteletre žeržeret
tek, hitnet meg aiandekožasauval, es
hitetlenségnek atkožasauval, iožagos
miuelkedetókkal, meg feduē ah teuel
gest, es g'wólwén, ah žentség tóróket,
až až, až Vristen až Apostoloknak
hwtókkal, es predikalasokkal iteli
meg až Israel nepeit, auual karhožtat
tia ah hitetleneket. Vegre imežt kel
neked ežódbbe uenned, hog' sohol nem
salaltatik ah žent irasban, hog' ualaki
ualas.

Iamel' eſ uelagbul ki mult ſentet, hit
uolna ſeggetſégre, erról touabba
nem hog' paranchólat, de meg chák
tanachis ninchén, ha penig ualamel'
egéb irasban, talalnanak erról uala
mit, aam leg eldóſór aſt tanulok meg
hog' ah igafſagot chák ah ſent Iras
bul kel nekónk kerefnónk. Maſod/
chór oſtan eſt kel neked eſedbe uene
ned, hog' ah ſentek nilwan nem tuſ
giak mit miuelnek aſ eleuenek, akar
ki mikeppen forgafſa, mikeppen

Esayas Propheta mongia kóns
uenek hatuan harma/
dik reſeben.

Tu es Pater noſter / quia Abraham *Esai.*
neſciuit nos / et Iſrael ignora / *63.*
uit nos.

Te uag' ug' mond aſ mi Atiank mert
Abraham nem tudot minket es Iſ
rael, ſent Agoſton penig ig' ir
erról eſ beſedékról.

Z iij

Si

Argu. Si tanti Patriarche / quid ergo plurimum ex hys procreatum ageretur ignorauerunt / Quibus Deo credentibus populus / ille de illorum stirpe promissus est / Quomodo mortui uiuorum rebus atqz actibus cognoscendis adiuuandisqz miscentur / quomodo dicimus eis fuisse consultum qui obierunt antequam uenirent mala / que illorum obitum consecuta sunt / si et post mortem sentiunt. Quecunqz in uite humane calamitate contingunt / an forte nos errando ista dicimus / et hos putauimus quietos quos uita inquieta uiuorum sollicitat. Quid est igitur / quod piissimo regi Josie pro magno beneficio promisit Deus quod esset ante moriturus ne uideret mala que uentura illi loco et populo narrabatur.

Ha

Ha eſ illien patriarchak nem tuttak
mint uolna aſ w tóló nemſót nepe
nek dolga, kiknek hwtóknek miatta
aſ ah nep aſ w nemſetſégeból igertes
tet uala, mikeppen uannak ielen ah
megh holtak aſ eleueneknek chéles
kedeteknek eſmeretiben, eſ ſegetſés
geben, De mikeppen aſoknak iol eſ
ſet aſ w dolgok ah kik ah mi nioſ
moruſagúknak elótte holtanak meg,
melliek aſ w halalok utan kóuetkóſ
tenek hog' ha halaloknak utanna er
tik ah mi dolgok emberi életnek ueſ
ſedelmében eſnek, nem de teuelegni
mongiuké mi eſeket : eſ nwgodaló
maſnak uelwke aſokat kiket aſ ele
ueneknek niughatarlan uta ſorgal
maſtat, mi aſert, ennek aſ oka hog'
ah kegeſſeges kernalnak loſiaſnak aſ
Iſten nag' aiandek gianant fogada,
hog' elóue megh halna, hog' ne latna
aſ w ueſſedelmeket, kik iouendók uaſ

lanak ah helire es aš nepre.

Rowid bežeddel ašt mongia žent
Agoston aš Esaias mondasabul, hog
aš el multak es meg hoolt žentek
nem tuggiak ah mit aš eleuenek chés
lekežnek, hanem tuggiak, haat hog
hiuk wket segetšegre: mert ha egeš
chélekedetónket nem tuggiak, bi
žoní kóniörgesónket sem tuggiak.
Ežt el felettem uoolt, uannak olliak
hog kik ašt mongiaak, miert nem
kel nekónk ah ženteket kernónk hog
mi erettónk Istennek elótte esedež
ženek, lamež uelag žerentis ember
mind iarton nem mehet ah keralhož
hanem žolgaia altal, igasž ašonkepe
pen aš Istenhež mi nem mehetónk,
hanem aš žentek altal. **R E I A**
F E L E L E K. Vg uagion aš
hog aš Vristenhež mi nem mehe/
tónk hanem maasnak altala, de kis
chioda: nilwan nem ah žentek, has
nem

nem ah Christus kinek általa meg
ah jentekes az Vristenhez iuttanak,
mikeppen w maga meg mongia es
jent Ianus meg irta kónues
nek tizenegedik res
leben.

Nemo venit ad Patrem nisi
per me.

Ioan.

14.

Senki az en Atiamhoz nem mehet
hanem chák en általam, ha azért ah
kérálnak eg fia uolna ki igen igaz
mondo uolna, es mondanaia, senki
az en Atiamhoz nem mehet hanem
chák en általam, ualaki ah keralhoz
masnak általa akarna menni es ah
keral' fiatis haszognak ielehtene, es
hiaba munkalkonneick, mert ah ke-
ralhoz ugian nem mehetne, mert ah
keral' mondasa igaz uolna, de mi kik
Christusban biztunk az Istenhez im-
mar bizwan el mehetünk, mert w
maga tanit ah Christus hog az Ise

Z v ten

tenheſ menniðnk ęs kðniðrðgiðnk
aſt mongiuk , mi Atiank ki uaę meſ
niegben nem monda aſt hog imeſ
a uaę amaſ ſent altal meni aſ ęn A
tiamhoſ , mert elęg mi nekðnk ah
Christusnak erdeme kiben biſwan
ualamikor kðniðrgwñk mi wñeki
meg halgat minket , naę ſepen
ſool errðl ſent Ambrus
ki eſt mongia.

In 1. ca
Epi. ad
ro.

Ad regem per tribunos aut comites
itur / quia homo utiqz est rex / et ne
ſcit quibus debeat tempus. credere /
ad Deum / quem utiqz nihil latet /
omnium enim merita nouit ad pro
merendum ſuffragatore non opus
eſt / Sed mente deuota / vbicumqz
enim talis locutus fuerit
reſpondebit illi.

Ah keralhoſ ah hadnagiok ęs uites
ſek altal mennek mert ah ki kerali
ember , ęs nem tuggia kire biſſa ah
kõſ

kölséget, De ađ Istennek elötte ki
mindent tud, es mindeneknek ere
demet lattia, nem ęwkség ah köğbe
iaro, ualaminek meg nieresére, has
nem ađ ahitatus elme, mert ualahuf
eh fele ęoland ottan meg felel neki,
Ejt penig ęent Ambrus nem ah pos
ganokrul iria hanem aęokrul ah kik
ah Christusban biętanak, es w altala
Istennek fiaiu lörttenek, kik ađ Istens
nek elötte nem ęwkölkönnek töb
köğbe iaroknelkwł, hanem ađt mon
giaak mind iarton. Mi Atiank ki
uag menniekben. De mi ęwkség eęen
ueęödni, ha te ah ęenteket seęętsęgre
nem hiuod a uag uolamel' Angialt,
De ha chák eę ęal gondot sem uisels
te ah ęentekre, sem uallaę te abban
eę maak ęemne bęntis, mikeppen
mongia mint ęent Ambrus, es mind
ęent Agoston, eęt mongia
ęent Ambrus.

Ante

In ca.
Paulo.
ad Coe
lossi.

Ante omnes est et cuncta ipsi con-
stant / quia in omnibus ipse prima-
tum tenet / ut si quis alicui elementor-
um aut angelorum vel potestatum
deuotum se esse putet / errare se sciat /
hic enim vnus est filius Dei / caput
omnis principatus / et principij / Cu-
ius Euangelium predicatum est in
toto mundo / et aliquanto post. Ita-
qz hic vnus audiendus est et colen-
dus / nec ad hunc estimandus est
quisquam / quia qui caput tenet /
reliquam partem subiec-
tam habet.

Mindennek elötte uagion, tunni il-
lik ah Christus, es mindönek w
altala uannak, mert w mindöneknek
feiedelme ug' hog' ha ualaki uala me-
li éltető auag' teremtet allatnak, as
uag' Angialoknak kötelesnek uelne
magat, tuggia nilwan hog' teuelég,
mert es' eg' az' Istennek fia, minden
feies

feiedelemsegnek es kezdetnek feie,
 kinek Euangelioma mind es uelag
 zerent hirdettetik, es eg' keuelse ha-
 trab meg ast mongia, annak okaert
 chak est kel halgatnunk es tisztelo-
 nonk, ehez nem kel senkit hasonla-
 sunk, mert ualaki ah feiet tartia ot-
 tan ah tob reueelis bir. gent Ago-
 ston meg ast mon-
 gia.

Vide quia non tibi in montibus
 spes est Auxilium meum a Domino
 Qui fecit coelum et terram. Quan-
 do dixeris auxilium meum non a
 montibus sed a Domino qui fecit
 coelum et terram/ ipsi montes
 hoc tibi clamant.

Au. ho
 de past
 ques.
 inter .
 pe. His
 roni.

Lasd meg hog' teneked ne legén res-
 menseget as hegiekben asas, ah gens-
 tekben, mert ast mongia most gent
 David as en segetsegem as urtul uas-
 gion, ki menniet es ah földet terem-
 tette,

tette, ſ̄ magok ah hegiek aſt ūuóltik
teneked, mert aſt ūuóltóttek ah ſ̄en-
tek medigh eh földön uoltanak, hog
minden chák aſ Vriſtennek fiaban
biſſ̄ek lme eſekből eh beſedekből
meg erted hog mi ah ſ̄enteknek ſem
aſ Angialoknak ſemmiből mi kóte-
leſók nem uagiunk, ſemmiuel nem
tartoſunk ſ̄nekik, eſ mi nekönk ſ̄
bennek ſemmi remenſégönket nem
kel uetnönk hanem chák aſ Vriſtenſ-
ben eſ aſ ſ̄ ſ̄ent fiaban.

De eñ chúdalkoſom eſen hog aſ
emberek mit ueſódnek eſen im
mindenek lattiak hog ah ſ̄enteknek
ſegetſégere ualo hiuatalliokbul me-
nieſok teuelgeſek tamadtanak uolt.
De mind aſ által mind uraak, mind
papok, mind paraſtok erre uifelnek
naſ gondot, kit aſ lſten ſoha nem
paranchólt, arra penig nem uifelnek
gondoſh ah kit ſ̄ paranchólt mint

runni illik hog meg esmernoiook ah
mi bündös uoltunkat, meg utalnoiook
ah bünt ah Christusnak erdemgeben
bişnank. Annak utanna aş w paran/
chólatia şerent élnenk, aş Vristent
tiştan felnók, tiştan şeretnöiook. chák
w benne bişnank minden şükşegónk
ben, w hoşşaiia földiámnnank, eg mas
şeretók lennónk, senkinek artani
nem akarnank, hanem mindennek
haşnalni es minden dolgainkat aş Is/
tennek beşedeheş şabnook, aşt mi
uelnók ah mit w hagiót chélekénónk
es ah mit w nem mondot annak be/
ket hannank. De ninchen ah mosta/
ni embereknek arra gongiok ah mit
aş Isten paranchólt, hanem arra ah
kit w nem paranchólt.

Bişoni şn aşt hişem hog ha aş Isten
aşt paranchólta uolna, mondas mi/
şet pinşert, uegi mişet penşen senki
nem miuelneie, ha ah Christus eg
şemel

jemel' allat arta uolna aſt w̄ teſtet ueſ
ret, ah moſtaniak ket jemel' allat ad
nak eg' bejeddel ah mit Iſten paranz
cholt, aſt nem akariak aſt emberek
miuelni ah mit penig nem paranz
cholt aſt miuelik arra uagion nag'
gongiok ug' hog' aſt Vriſten méltan
mongia aſt ah kit Hieremias

Propheta ſaia altal mond
'uala ah Sidognak.

Hiero. 9. **Medificauerūt excelsa. Baal ad com
Surrendos filios suos igni in holo
caustum Baal/Quę non precepi
nec locutus sum nec ascen
derunt in cor meum.**

Magas helieket epithnek Baalnak aſt
w̄ fioknak ſenuel ualoo meg igeteſe
re Baalnak aldoſatiara kiket en
nem parancholtam, ſem gondoltam,
chák ingén ſüemben ſem ſallottanak
kerlek ued eſedbe eh bejedeket mi
grt hog' aſt Vriſten aſt parancholta
uala

uala Abrahamnak hog' aſt w' fiaual
Iſaakkal aldoſneiek, kefertwen w'tet
mert oſtan nem hagia meg olni Iſa/
kot ennek okaert el mennek uala ah
Sydok aſt w'nnon fiokkal aldoſnak
uala, es aſt tartiak uala hog' ſoha kel/
lemetesb dolgot nem tehetnének Iſ/
tennek ennel, De mikeppen, eſt aſt
Vriſten hog' nem parancholta uala
aſtonkeppen aſt ſem parancholta ſo/
hol hog' ah ſentekben biſſunk, olta/
rokat chinallionk nekik, w'ket ſegert/
ſégre hiuk. Aſtert ugian aſont mond/
hattia aſt Vriſten ollial tiſteltek ti
engemet (mert aſt mongiak hog' ah
ſenket aſt Iſtenert tiſtelik) kit en ſo/
ha nem parancholtam ſem mondor/
tam, ſem ſiuemben nem ſalloth.
De imeſt mongiak eſt ellen ſokan,
hallodeha ſent irasban eſek ninché/
nek meg irwan, aſtert ah regi iambo/
rok ſent lelek Iſten által ſerſették
A a mind

mind ežeket , mert ašt monda ah
Christus ah tanituanioznak , mint
žent Ianus meg irta kōnuenek
tiženhatodik res
žeben.

1047.
16. Adhuc multa habeo que vobis dic-
cam / sed non potestis por-
rare nunc.

Ennek felette nag' sok bežedim uanz
nak kit nektek mondok de most el
nem uifelhetitek , ažert ah Christus
ežekrōl erre ešt eh mondašt , es až u
tan ug' žeržettek ešt ah regi iambos
rok žent lelek uristennek altala.

ERRE EZT FELELEM.
Hog' ešt semmikēppen ig' nem er-
hettwk , mert ah Christus mondasza
ug' nem uolna semmikeppen
igaž , mikoron ašt
mondasz.

1047.
17. Omnia quecumqz audiri a Patre
meo / nota feci vobis. Min/

Minden ah mit hallottam aſt en A/
riamtul meg ielentettem tinektek.
Itth im aſt mongia hog mindent
meg mondot. Amoth penig aſt mon
gia hog meg sok beſede uagion kis
ket meg kellene mondanaia, de ah
Christusnak beſedi igafak chak hog
aſt ember meg erché, mert ah Chris
tus elöſör monda eſt, mindent uas
lamit hallottam en aſt en Ariamtul
meg ielentettem tinektek, aſt utan
monda aſt meg ennekem nag sok
mondasom uagion tinektek, aſt
ennek eſt aſt ertelme, en iool lehet
hog mindent nektek meg mondott
tam, de meg tob mondasomis uool/
na, aſt aſt, ah kiketh en nektek meg
mondottam eſmet meg kellene mon
danom, tob beſeddel de ha mon
dandomis most eſetekbe nem tart
hatiatok, ug mint aſt mondanaia, ah
ſent lelek mikor el iw ah tittoket

Aa ij meg

meg tanith erre. . . .

Touabba ah gent lelóknek nem ah uala tişti hog' maſra tanichtana, an/ nal, ah mire ah Chriſtus tanithta, ha/ nem aſ ō tişti ah lón hog' ah mit ah Chriſtus mondot ežókbe iutafsa, mint ah Chriſtus ōmaga meg mon/ da, iria penig gent. Ianus kónue/ nek tiſen negedik reſeben.

Ioan.
14. **Ille vos docebit omnia / et ſuggeret vobis omnia quecumqz dixi vobis.**

Ah tittóket mindenre meg tanith és mindeneket tinektók ežetókbe iutat ah mellicket tinektek mondottam, Annak utanna nem ertem mikesz pen uohattiuk mi ešt eh mondaſt ah regi papokra, és egeb emberekre/ is, mert ah Chriſtus aſ apoftolok/ nak monda ešt, meg ennekem nag/ sok mondaſom uagion tinektók, a/ ſert ha ualamit kellet uoolna ſereſ/ nick

niek maast ah Christus mondasa ki
uul v̄nekik kelleet uolna ḡor̄geniök,
nem egebnek senkinek aam onnan
felöl penig meg mondok hog' ah mit
v̄k irtanak igas̄ ugian kel axt uens
nönk mint ah Christusnak önnön
bejedet.

Vegre ha mindennek bejedet annak
meg kel hinnönk, ah ki axt mongia
hog' ammit mond, ḡent lelek ielens
rette axt v̄neki haat minekönk min
den has̄ug bejedet el kel hinönk,
mert minden has̄ug axt mondhattia,
est ennekem ḡent lelek ielentette
meg, de metchönk haat ah ḡent iras̄
salis, mert ah ḡent iras̄ arra ualo uo
olna hog' minden igas̄sagot abbul
kellene tanullnonk, es minden do
lognak igas̄ uoltat abbul kellene meg
itelnönk, erre monda ah Christus,
- iria penig ḡent lanus kónues
nek ötöd regeben.

A a ij Scrus

Scrutimini Scripturas:

Tudakozzatok az irasnon, ug mint
 azt mondana, tudakozzatok az iras
 son es abbul akariatok igazat tanul
 ni, ne szolliatok chak ah tinnen feies
 tektol, ennek okaert mongia uala ah
 Saduceusoknakis est mint gent
 Mathe meg irta konuenek
 husonkettodik res
 zeben.

Erratis nescientes scripturas neque
 virtutem Dei.

Tszolgetek nem tuggiatok az
 irast, sem az Istennek chelekedetit,
 ug mint azt mondanaia, azért tszols
 legtek mert az irast nem tuggiatok,
 haat minekonk nem kel senkinek al
 mat halgatnunk senkinek uglekodes
 set, hanem chak ah gent irast. De
 mondanad te megis, ug uagion, nem
 kel minekonk hinnonk ualami kos
 embernek beszedet, de mikoron oga
 tan

tan őgűe gűlnek nag' sokan, es az Isten
malasztat kėrik hog' ioot uėgező
zenek az ű segėtsegėből azoknak bes
zedőket meg kel hinnónk.

ERRE EZT FELELEM.

Ezck ah kik őgűe gűlnek uag' eleg
nek uelik az Istennek bezedet ah mi
űduóssėgűnkre, uag' nem uelik elég
nek, ha elégnek nem uelik ug' gűlnek
őgűe Istennek karomloi, ezek sem
mi ioot nem jerezőnek sem uėgezőnek
ezek az uristent, es az ű fiat meg chűs
folliak ki az ű bezedet nekőnk elég
gianant atta, ah mi űduóssėgűnkre
mikor azt monda, mint jent Ia
nus iria kőnűenek niol
chádik rezeben.

Amen amen dico vobis / si quis ser. 102. r.
monem meum seruauerit / mor
tem non videbit in
eternum.

•••

A a iij

Bizon

Bişon' bişon' mondom tinektek, ha
ualaki megh tartangia aş en beşedös
met örökę halalt nem laat, şent Peter
meg aşt mongia ah Christusnak
mint şent lanus iria kóniues
nek hatodik reşeben.

102. 6. Domine ad quem ibimus / verba
vitę eterne habes / et nos credimus
et cognouimus quia tu es Chris-
tus filius Dei.

Vram kiheş megiönk, uę mint aşt
mondanaia, eşert egebheş te nalado-
nal, mert tenalad uannak aş örök es
letnek beşedi, es mi hişşwkw meşis es
mertwkw, mert te uaę ah Christus İs-
tennek fia, ha penig uę gulnek öşue
hog ualami dolgon ketölködnek es
annak ah dolognak igaş uooltat, a
uaę hamis uooltat: aş İstennek beşed-
deböl laták megh, semmit aş İstens-
nek beşedenelkwkwl nem akarnak miş
uelni, es uęgeşni eşekkel aş Vristen
nilwan

nilwan uelek uagion, ha penig aſ Iſo
tennek begedenekwł uegeſnek uas
lanit, haat ah ſemmi uegre, Nem io
mert aſ oſtan ah kit ah Chriſtus ems
beri ſerſeſnek neueſ, nem ſent leleks
nek ſerſeſenek ammint moſtan ſos
olnak. **ITT TENEKED** eſt
eſedbe kel uenned, hog ha teneked
ualaki ualami dolgot mondand kis
nek ſemmi ereie nem leiend ah ſent
irasbul hanem chák aſſal eróſſihti
aſ w̄ mondaſaat, ah regi iamborok
ig uegeſtek ſent lelek Iſten altal, hat
te ennek eſt mongiad, aſon kerdlek
en tegedet mi kwłómſegh uagion aſ
Iſteni ſerſes kóſſótt es aſ emberi
ſóſſes kóſſót mikeppen tudom en es
ſeknek eggiket ah maſiktul meg uas
laſtanom, mert ah Chriſtus emberi
ſóſſeſtis mond hog uagion, mikoſ
ron aſt mongia mint ſent Mathe
meg irta kóniuenek tiſenótódik re
ſeben.

Math.
25.

Frustra me colunt docentes doctrinas et mandata hominum.

Heiaban tiştelnek engemet, tanith/wan emberi tudomaniokat, ęs embe-ri ęeręęęket, ęent Pal meg aę monęia ah Colossa belieknek irt leuelenek mařodik reęeben.

Colloř
2.

Videte ne quis vos seducat per phisosophiam et inanem fallaciam/ secundum traditionem hominum.

Lasatok hog ualaki meg ne chállion titteket, emberi ęeręęę ęs hiaba ualo chálardsagnak altala emberi ęeręęęek ęerent. Vagion aęert Iřteni ęeręęęęis, ha aęert eęeknek kwlwmbęęit kerędended, eęebet nem felelhet, hanem aęt kel felelni, hog aę Iřteni ęeręęę aę, ah kit Iřten ęeręęet, ęs ah kirđl Iřten/nek ęeręęęe uagion, Aę emberi ęeręęęęę penig aę, ah kit ember ęeręęet ęs ah kinek

kinek Istennek bejede ninchén, hog
v̄t egt mongia, hat ogtan te egt feleld.
Annak okagrt ualamiról Istennek
bejede ninchien azt nem gent lelek
Isten gergette, mert ah gent lelek ugio
an Isten mint ah fiu, azer te egt eh
dolgot iool nem mondod hog gent
lelek altal gergettek, mert nineh isten
nek bejede rola, az Istennek bejedes
uel te egt meg nem bigonichtad, es
annak utanna azt mondanad v̄neki
te illien dolgot ne bejel' mert es ha
fontalan dolog mint ah Christus v̄
maga mongia heiaba tistelnék mond
engemet tanithuan emberi tudomas
niokat es emberi gergeteketis ah
mint aam mondam ennek eldoteis.
De terionk ah gentek es az angia
lok dolgaira ah gentekben es az An
gialokban nekönk nem kel bignunk,
hanem chák az Vristenben, mikep
pen mongia gent David, ah goltar
koniönk

könidnek harminch kilenchédik
regeben.

Psaml. **Beatus vir cuius est nomen domi-**
ni/ spes eius et non respexit va-
39. nitates et insanias falsas.

Bodog ah kinek aꝯ Vrnak newe aꝯ
w remenſege, es nem tekintet hwsa/
gokra es hamis bolondſagokra ſe/
getſe gre ſem kel wket hinonk hanem
chák aꝯ Vriſtent: mint ugian eſ
gen gent David mongia ah ſol/
tar kóniuenek neguen kiſ
lenchédik regeben.

Psaml. **Inuoca me in die tribulationis/ et**
49. eripiam te.

Heih ſegetſe gre engemet haboruſa/
godnak ideien, es gn te gedet meg ſa/
bedithlak, nekik ſem kel ſolgalnunk
mert eg aꝯ, hog ninch' nekik miuel
ſolgalnunk merth ninchen wnekik
ſemmi ſwkségek kiben mi wnekik
ſolgalhatnank, ſoha ſemmit nem pa/
ran/

ranchóltanak v̄k mi nekónk mel' pas
ranchólat förent kellene nekik föl-
galnunk, maas ah penig hog' chák a
Vristennek kel nekónk fölgalnunk
mikeppen meg irta Moises
ótódik kóniuenek ha:os
dik regeben.

Dominum Deum tuum timebis / et Deu. 6.
illi soli seruias.

Ah te uradat Istenedet fellied es chák Matth. cap. 4
v̄ncki fölgalzent Agoiton
meg azt mongia.

Honoramus eos charitate non De ue
seruitute. ra reli

Tisztólliuk mi ah zenteket zeretettel 55.
nem fölgalattal. De uannak olliak
hog' kik azt mongiak hog' chák a
Istennek kel fölgalni ol' fölgalattal
kit hinak Latrianak, de ugian maas
fölgallattalis kit hinak Dulianak, es
ezzel kel fölgalni ah zenteket. De ez
zek nem tuggiak mit fölnek, mert
Görde

Görögöl akarnak földnia , Inem tuns
nak Görögöl, ha ualaki görögöl tud
meg talallia ah Görög Bibliaban
Moisesnek köniuenek huşon harmas
dik reşeben. Iobnak köniuenek ma
şod reşeben, hog' ah Latria nem İstes
ni şolgalatert uettetik, hanem egeb
kõş şolgalatert , esmeet meg talallia
Moisesnek masodik köniuenek huş
şon harmadik reşeben ahul, Ah Due
lia İsteni şolgalatert uettetik aşert
ebbõl meg tetşik hog' mind ah ket
ige şolgalatot iegş minden kwlşmbş
şegnekwl **MONDHATNAD** te
ennekem, tehat mi nekõnk ah şentek
nek ugian beket kel hannonk ah
mint te beşelled ?

Erre en teneked imeşte felelem , mi
nekõnk ah şentekrõl el nem kel fe
ledkeşnõnk, hanem kel mi nekõnk w
rulok meg emlekeşnõnk , kel wket
şeretnõnk es aşon kel aş İstent kers
nõnk

nónk hog minékónkis malaſtíat ag
 gia hog mi ęs ađ w ęent beęede ęes
 rent ęlhęsónk. Touabba ah ęentek
 minekónk peldaink ęs kel minekónk
 wket keuetnónk ađ w ęletókben, gias
 korta megis kel mi nekónk eęekról
 emlekeęnónk hog minket ađ w io
 chélekódetek fel indihon minden io
 ra erre mongia ęent Pal ah Co
 rintombelieknek irt elšó leue
 lenek elšó reęeben.

*Imitatores mei estote sicut et
 ego Christi.*

1. Cor.
 1.

Ennekem kóuetóim leęetek, mikep
 pen enis ah Christusnak kóuetóie
 uagiok ęent Agoston meg
 ađt mongia.

*De illorum victorijs gratias agamus/ et nos ad imitationem talium
 coronarum atq; palmarum eidem/
 inuocato in auxilium ex eorum me
 morię renouatione adhortemur.*

Lib. de
 ci. Dei
 9. cap.
 27.

Ađoknak

Ajoknak, ajsaj, ah jenteknek giöfede-
delmekről halakat aggionk, és ah fe-
le koronaknak és giöfedeltaeknek
követeseuel ajs Istent segetségre hiuan
ajs w emlekezeteknek uiolafauul in-
telsönk. . . . .

Ig kel ajert mi nekönk tisztelnönk ah
jenteket, hog ajs Vristennek nag
halakat aggionk, hog ajs w ergalmaso-
sagabul ah jenteket illien nag aiandekok-
kokkal jertette és meg mutatta w
• benne ajs w mi hojjank ualo nag
kegelmesseget, hog w ajs embereket
wduöjitteni akaria és hog ajs embe-
rek köjibe illien doctörokat és ta-
nithokat jertet, kiket ajs Vristen
nag ieles aiandekokkal meg aiandek-
kojot. Touabba ebböl mi nekönk
nag hwtonk lehet ajs Vristenben mi-
koron mi megh emlekezőnk ajs V-
ristennek ajs w kegelmessegeröl, kiuel
jent Dauiddal jent Peterrel, jent
pallal

pallal chélekedek egeknek aſ w pels
daokkal mi bennónk ah mi hwtónk
óregbedik , kinelkwl mi aſ Iſtennek
ergalmaſſagat es ah Chriſtusnak erz
dómet nem uehettiwk aſ aſ , ah mi
bwónknek bochánatiaat, es aſ órók
életet nem uehetiwk kit minekónk
aſ, Vriſten chák aſ w ſent ſiaert aad
aſ w ergalmaſſagabul . Harmadczor
euuel kel minekónk tiſtelnónk ah
ſenteket hog mint mondam kdúes/
ſwk wket aſ aſ, aſ w hwtóket es aſ Iſt
tennek parachólatia ſerent ualo io
eleteket . Ki ki mind aſ w hiuatallia
es rende ſórént, de igen neheſlik eſt
aſ Vraim, imeſt penig órómeſt akas
riaak uallani , hog wket keriek hog
w erettek imagianak órómeſt ekeſit
tik aſ w oltarokatis eh penig nem
egeb hanem ſereti ah ſenteket gwz
Ióli ah ſentſéget. De eſt Arani ſas
io ſent lanus igen neueti es aſt mons

gia mich'oda igafag eſ tiſtelnie ſen
teket eſ meg ultani ah ſentſe
get mond oſtan.

Chriſ.
in 23.
Capit.

Sine cauſa iuſtos honozat \ Qui
iuſticiam ſpernit.

Okanelkwl aſaſ, haſonnelkwl tiſteli
aſ, aſ igafakat, ah ki meg utallia aſ
igafagot, aſert haſontalanul tiſteſ
lik aſok ah kik uag' reſegeſek a uag'
paraſnak, a uag' oruok, a uag' tiſtek/
ben igafan el nem iaarnak hanem
chák niuſſak auag' haralmaffagal, a
uag' chálardſaggal, aſ w' allatok ualot
auag' ah kiben ſemmi igaffag ninch'
en, eſ ſemi tókeleleſſég, De mi kóueſe
ſwk ah ſenteknek aſ w' hwtóket, kiuel
wk aſ w' bwnók bochánatiat meg
nérhették, annak utanna eliönk aſ Iſe
tennek paranchólatia ſerent ah meſ
niere embertól lehet, ne akariunk ſen
kinek artani hanem inkab haſnalni
mindennek mindenkoron, felwk eſ
ſereſe

zeressék aſ ur Iſtent chák ō benne
biſſunk, és ah mi fele barátunkat ug
zeressék mint minnen magunkat.

TIZEN HETEDIK Kérdés.

Nag' nehezen teſzik aſ ennekem hog'
im minek utanna eſt kezdék hirſ
detni ah kit ti Iſtennek beſedenek
mondotok nag' ſok niomoruſag ſal
la mi reank, és en aſt hiſem hog'
biſon' aſ okaert bocháttá mi reank
aſ uriften eh ſok niomoruſagot,
mert lam annak elötte mig eſeket
nem haliuk uala békéuel ualank.

ERRE EZT FELELEM.

Vala mikor aſok ah népek, ah kik
aſ ur Iſtennek nepének mondottak
magokat, de aſ Iſtennek beſede ſe
rent nem eltenek, mint tudni illik
nag' ſok baluan' imadaſokban fog
laltak magokat ō köſtök ſemmi
igafflag nem wolt, hanem hamiffag,
minden hatalmaſſag és meltatlanſag,

Bb ij minz

minden nemő fertelmes bűnök, tehát
aſ Vriſten el ment nag' niomorusa
got bochátot reaiok, hog' miuel eſke
be uennek magokat. Aſon kőbe bo
chátot ol' embertis hog' ű nekik aſ
ű bűnős uoltokat meg ieléntene, es
intette űket hog' aſ Iſtennek beſede
nek kőuetéſére ternęnek. Ennek oka
ert ah kik gonogok uoltanak aſt
mondottak hog' aſ Iſtennek beſede
nek hirdeteſe, es ah ki aſ Iſtennek
beſedet hirdette aſ aſ oka ah nio
morusagnak, nem aſ ű bűnök es hi
tetlenſégek, eſ hog' ig' legén meg tet
cſik Hieremias Propheta mondafa
bul, mert Hieremias Prophetanak
ugian aſt mongiak uala mint ű/
maga irta kőnuenek neg'
uen negedik reſe/
ben.

Hier.
44.

Sermonem quem locutus es ad
nos/in nomine Domini/non audie
mus

mus ex te / sed faciendo faciemus
omne verbum / Quod egredietur de
ore nostro / vt sacrificemus regine
coeli / et libemus ei libamina / sicut
fecimus nos et patres nostri / et
Principes nostri in vrribus Iuda /
et in plateis Hierusalem / et saturati
sumus panibus / et bene nobis erat /
malumqz non vidimus / ex eo autem
tempore quo cessauimus sacrificare
regine coeli / et libare ei libamina in-
diguimus omnibus / et gladio /
et fame / consumpti
sumus.

Ah begedet ah kit minekõnk mon /
dottal aq urnak neuében nem hal-
liuk te tõled, de mindent aqt tezik
ah mi, ah mi şankbul ki şarmaşik
hogaldõşunk aq egnek kiralne aqoz
nianak, es aldõşunk neki aldõşato-
kat, mikeppen mi chelekettõnk, es
ah mi atiaink ah mi feiedelmeink

Bb iij Iudas

Judanak uarofiban , és Hierufalemnek
uczain, és meg elégettök kenies
rónkel , iol uala ah mi dolgunk , és
semmi niomorusagot nem lattunk,
de minek utanna meg ſw̄nenk aldoz
ſni aſ egnek keralne aſſonianak , és
aldozni w̄neki aldozatokat, mindens
ben ſw̄kolkóttök , feguer miat, és
ehſegh miat, meg emeggettök. Zent
Hieronimus hog' itth aſt ſe haggiam
el, aſ egnek keralne aſſonian erti ah
hóldoth és aſ egnek chillagit.

De hog' ah dologra , teriek ah kit el
keſdettem igaſ ſinten eſt mongia uas
la Acaab kiralis Helias Prophetas
nak mikor ſidosagban harom eſ
tendeieg és neg' holnapeg
eſo nem lótt
uala.

2. Reg **Tu ne es ille qui conturbas Israel.**

18. Te uagē ah ki aſ Israel nepet meg
haboritod , ug' mint aſt mondana,

te uas

te uagē aš ah kiert aš Vristen mi re/
ank illien nağ ehsegōt bochāta.

De Elias felele ęs
monda.

Non ego conturbavi Israel / sed tu
et domus Patris tui. Qui derelin/
quistis mandata domini, et se/
cuti estis Balim.

Nem ęn haborittotam meg aš Isra/
elt, hanem te ęs ah te Atiadnak haša,
kik aš Vrnak parancholatit el hats/
tatok ęs Baalt kōuettetek. Igaš ęinten
aš onkeppen mostis, nem ah mostani
Istennek beęedenek herdetęse oka a
haborusagnak de nem aš Istennek
beęede. hanem aš hog nem akariaak
uenni, ęs ah nağ sok dulaast, foętaft,
hamisagoth, Baluani imadsokat, pa/
raęnalagokat, reseęseęeket, ęs eęęeb
nemw bwnōket el nem akarnak han/
ni. Touabba mostan aęokat ah kik
aš Istennek igeiet herdetik kōsęenek

Bb iij has

haboritoianak mongiaak wket,
ah sem chiuda mert ah Christustis
ağjal uadolliak uala mint gent Luc
cach' iria kónúenek buğon
harmadik reğes.

ben:

Luce. 23. Commouit populum / docens per
vniuersam Iudeam / exorsus a
Galilea vsqz ad hunc
locum.

Fel indithotta ah nepet tanithuan
egğ sidosagban el keğduén Galileatul
fogua mind eh heliglen. Ağonkep-
pen ağ Apostolokat, meg ağonkep-
pen haborufagnak gerğdinek neueğ-
tek, mint gent Palrol oluassuk, kiról
eğt mongiak uala ah Philipisbeliek,
mint gent Lucach' iria ağ Aposto-
li chélekedetekról irt kóninek
tijen hatodik res
ğeben.

••

Hij

**Hij homines conturbant civis
tatem nostram.**

Acto.
26.

Eş emberek meg haborithtiak ah mi
uarosonkat , de meg nemelliek mo/
stan aş Istennek igeiet eretnekşegnes
kis mongiak , eh sem chiuda mert
meg aş Apostolok ideiebenis monş
dottak eretnekşegnek ah sydook
mint şent Lucach' iria
ugian ottan.

**De secta ista notum est vobis quod
vbiq; ei contradicitur.**

Acto.
28.

Eş eretnekşegról nilwan uagion miş
nekónk hog' mindenót vneki ellene
mondnak. De te ki kereştien es iamş
bor uag' ne gondol' eh fele beşeddel,
hanem hald meg mindennek beşeş
det, ha aş Istennek beşedget mongia es
igajan mongia hald meg ha aşt nem
mondangia ne hald.

**TIZEN NIOLCZIA;
DIK KERDES.**

Bb v Hog'

Hog' lehetseges az hog' igaz ah mit
 mondnak, ah mit em te mondais,
 mert ha az igaz uolna hat az uris
 tennek eg' gal gongia sem uolt uol
 na mi reank hog' minket enie wdor
 tol fogua, enie teuelgesben hagioc
 uolna, annak utanna nem hihetem
 astis hog' az Isten uag' Angiala altal
 uag' ualami egeb ember altal meg
 nem ielentette uolna, hog' ha ah mis
 ben ennek elote uoltunk ha io nem
 uolt uolna, Rea felelek igaz ast mon
 giak uala Hieremias Prophetanak
 mint wnon maga iria konues
 nek tizen niolchadik res
 zeben.

Hier. 18. Venite et cogitemus contra Hiere
 miam cogitationes / non enim peri
 bit lex a sacerdote / neqz consilium a
 sapiente / nemo sermo a Propheta/
 venite et percutiamus eum lingua/
 et non attendamus sermones eius.
 leuez

Ióuetek el es gondolionk Hieremias
 Propheta ellen gondolatokat, mert
 nem ues el ah tóruén ah Paptul, sem
 ah tanach' ah bólchtól, sem ah bejed
 a Prophetatul, azért uadoliuk útet
 ah kiralnak, es ne halgassuk mi aš w
 bejedét. Vg mint ašt mondanaiak
 hašud ne higwk, hat ug mi teuelego
 nénk hog lehet aš hog ah Prophetak
 es ah bólchék teuólgénének, azért
 žoliunk reaia ah Kiralnak, mert ah
 mit mond teuelges eretnekség, De
 mi legén annak aš oka hog aš Vrišo
 ten est engedi hog ah Prophetak, ah
 Bólchék, ah Papok teuelegnek, meg
 mongia žent Pal ah Tessalonias
 belieknek irt masodik
 leuelenek masodik
 rešeben.

Pro eo quod dilectionem veritatis .i. Tq.
 non receperunt / in hoc vt salui fie-
 rent / et propterea mittet illis Deus
 effica

efficaciam illusionis / vt credant
mendacio/ vt iudicentur omnes qui
non crediderunt veritati/ sed appro-
bauerunt iniusticiam.

Miert hog aꝯ Istennek ȝeretetit nem
uettek arra hog wduoꝯólnenek, en-
nek okaert bochat aꝯ Isten aꝯoknak
teuelgesnek hatalmassagat hog ah
hazugsagnak higgenek hog meg itel/
tessenek mindenek ah kik nem hit-
tenek aꝯ igazsagnak hanem ah hamis
sagot hattak ioua eꝯ oka annak hog
aꝯ Vrsten aꝯt engedi hog aꝯ embe-
rek teuolegienek mert aꝯ Istennek
bejedet es igazsagat nem akariak
uenni ottan ueghetetlen teuelieknek
Ah teuelgesnek penig ah kezdeti
regtol fogua uolt aꝯaꝯ, minden ko-
ron uolt, es minden koronnis leꝯen
aꝯokban ah kik aꝯ istennek bejedet
nem kouetik es atul nem fwgnnek,
arra mongia uala ȝent lanus első le-
uelenek

uelenek mafodik regeben.

Et nunc antichristi multi ceperunt esse. 1. Ioh. 2.

Mostanis sok Antichristusok kezdettek lenni, mert akkoronis sokan uoltanak, kik az Istennek bezedes nem uottek kik nem egebek uoltanak hanem Christusnak ellensége, miert azért ah Christusnak bezedes nem uottek kik nem egebek uoltanak hanem Christusnak ellensége, miert azért hog ah Christusnak bezedes nem uottek ottan teuelegtenek ah teuelges penig mind wdöröl wdöre örekbedet mert mihelt az Apostolok meghalanak ottan annas lis inkab nagub teuelgéség lőnek mint Eusebius iria.

Ut vero inquit et Apostolorum chorus / et omnis etas / Que a Domino susceperat / viue vocis auditum Libr. Eccle. Histo. 4. ca. 32.

De hac luce discessit / tum velut in
vacuam domum / falsę doctrine im-
pius se error immergit / et tanquam
vbi nullus iam diuini census defen-
sor existeret / nudato (vt aiūt) capite
corripientes arma mendacię / oppu-
gnare apostolicam verita-
tem nituntur.

Minek utanna ađ apostoloknak se-
regek ęs mind ađ vđdđ ki ađ urtul
uđtte uala ađ elđ ęonak hallasat eđ ue-
lagbul ki mulek , akkoron mint eđ
puđta hađba ah hamis tudomannak
ađ vđ gonostaga vđ magat bee merit-
tee ađađ, bee uete magat, ęs ug mint
immar senki nem uoolna, ki ađ Istens-
nek tđruenienek oltalmađoia lenne
ęs međichtelen fđuel (ah mint
mongiak) ragaduan hađuksagnak
seđueret, vđgekeđnek haborgarnia ađ
Apostoli igaslagot . Imee ađ Apo-
stoloknak ideienek utanna meg đs
regbes

regbedeg ah teuelges, el keşdek lafsan
lafsan, hanni aşt ah tudomant ah kit
aş Apostolok predicalanak, aşaş, aş
Istennek igeiet es meniuel touab
taoşnak uala, aş Apostoloknak
ideiektól mind annieual wđóról wđ
döre el taoşnak uala aş istennek
beşedetól. Vg' anniera hog' oştan aş
emberi şerşes nagiubban keşde len/
ni embereknel, nagiubnak keşdetek
böchóltetni aş Istennek beşedenel
es şerşesinel, ki oştan eş uelagra, ol'
nağ uakşagot şótetşegyet teuelgeşt hoş
şa, hog' emberek nem hog' chák nağ
teuelgesbe esenek, hanem wđuoşseş
geknekis utat el ueşteek, el ueşteek
ah Christusnak esmeretit, el ueşteek
aş Istennek paranchólatianak melş
roşagat, ug' anniera hog' keues uolt
ki chák ah Christusnak şerdóme altaş
uarta uolna aş w' wđuoşşegyet, keues
ember uolt ki nagiub bwnnek nem
tartotta

tartotta ha aꝯ emberi ȝerȝes ellen
uetkeȝeth . hog' nem mint aꝯ Isten/
nek paranch'ollatiat tiȝȝer a uag' huȝo
ȝor ȝegte uoolna meg , ug' ann'era
hog' bee telliesedek oȝtan ah ȝent
Pal Prophetalasa eȝ, hog' aꝯ Istennek
ȝekibe wle aꝯ ordog , mutogat/
uan wnnonmagat Istennek
ah ȝent Pal mon
dasa eȝ.

2. Ref. Ne quis vos decipiat vlllo modo/
2. quoniam non adueniet Dominus/
nisi venerit defectio prius / et reue-
latus fuerit homo ille scelerosus fi-
lius perditus / qui est aduersarius / et
effertur aduersus omnem qui dicitur
Deus / aut numen / adeo vt in
templo Dei sedeat / osten-
tans seipsum esse
Deum.

Ne ch'allion meg titteket ualaki, uas
la mikeppen, mert el nem Iu aꝯ ur
(tunni.

(tunni illik ah Christus) aꝯ iteletré,
hanem ha el ið elôgôr ah el ſakadas, ęs
meg ielentetik amaꝯ uetkes ember,
ueꝯet ſiu, ki ellenség ęs fel emeltetik
mindenneknek ellene, ki Iſtennek
auag Iſtenſégnek mondatik annéra
hog aꝯ Iſtennek templomaban w̄lne
mutogatuan w̄magat, hog w̄ Iſten
uolna, eꝯt eh ſent Pal mondatat maꝯ
giaraꝯa mind ſent Hieronymus
mint ſent Agoson, ſent Hieroꝯ
nymus ig magiaraꝯa.

Homo peccati in quo ſons omnium Hiere.
peccatorum eſt / et filius perditionis alga.
id eſt diaboli / ipſe eſt enim vniuerſoꝯ Queſ.
rum perditio / qui aduerſatur Chriſto / 11.
et ideo vocatur Antichriſtus / et
extollitur ſupra omne quod dicitur
D. s / vt cunctarum gentium deos /
ſiue probatam omnem et veram re-
ligionem ſuo calcet pede. Et in tem-
plo Dei vel Hieroſolimis / vt quiſ

Dam putant / vel in Ecclesia ut ves
rius arbitramur sederit / ostentans
se / tanquam ipse sit Christus
et filius Dei.

Ah bwnnek w feie kiben, ah bwnnek
minden kut feie uagion ki mondatik
uejedelemnek fianak, mert w mins
deneknek uejedelme, ki ah Chris
tusnak ellensége es az okagert hivat
tatik Antichristusnak, es el fel ma
gastaltatik mindeneknek annak fe
lette ah ki Istennek mondatik, hog
minden nepeknek Istennek a uag
minden megh bizonyitatos Isteni
tistséget az w laba ala niomion, es
Istennek templomaba wllion, uag
Ierusalembe, a uag mikeppen ne
mellick uelik, az Istennek eg hazaban
(mint mi igazban uellw) wlend,
mutogajuan wnnon magat ug mint
w uolna ah Christus es Istennek fia,
Bizoni ezek eh bejedek, homalios
bejedek,

bejededek, de chák nejd iol meg mind
ah gent Pal mondasat , es mind ah
gent Hieronimus magiaraſſatias
megh latod hog' eſ eh gent Pal mon-
dasanak ertelme. Ne higgigtek ti
addeſſeg hog' el iw' ah Christus eſ ue/
lagnak iteletire, mig nem el iw' ah fo-
giarkozás , (aſ aſ, mig el iw' ah Chri-
stus) mel' idebó aſ emberek. el haggis-
ak aſ Vriſtennek aſ w' bejedet, ſem-
tanollák ſem kóuetik es akkoron
meg ielentetik ama uetkes ember, aſ
aſ mint am gent Hieronimus mon-
gia , ah Pokolbeli órdóg, ki mindes-
neknek oka, ki minden uejedelmek-
nek ſerjódie, kí ah Christusnak ellen-
ſége, ki aſ Iſtennel fellieb tartatik, es
'nagiubnak bechóltetik, aſ aſ, aſ
órdóg aſ w' tagiai által kik al-
tal aſ órdóg chélekeſik
mint gent Pal
mongia.

Cc ij Agens

Agens in filijs contumacibus.

2.

Chélekeduén ug mond aš w foga/
 datlan, auag uigalkodo fiok altal,
 annéra fel emeli magat hog aš Is/
 tennek bežedenel es žeržesenel felieb
 tartaknek es nagiubnak bôchôlters
 nek aš uelagtul, es minden Isteni tisz/
 tességet laba ala niomna, ug annéra
 hog Isten žekibe wl mutatwan ma/
 gat Istennek aš aš, Istennek eg haža/
 nak neuet fogia w maganak, annak
 hiuattattia magat es ug tartia ma/
 gat mint Isten, mert ualaki aš w žer/
 žeset meg žegi sokkal inkab bwnteti
 mint ha aš Istennek žeržeset žek/
 te uoolna meg, minden lambor es
 kerežtien megh mondhattia est, hog
 aš ug uolt, mostanis ug uagion žan/
 talan helien, hog ol' nag sok fogiats
 kožasok uoltak, uannak mostis sok
 helien, hog sem Pwspókók sem pas/
 pok aš Istennek igiet nem hirdettek.

De megh chák aſt ſem tuttak mi
chóda aſt Iſtennek beſede, eſ mire uas
lo minek okaert, mind ah kóſſeg eſ
mind ónnón magokis nag' uakſaagbā
eltenek, nem tuttak mi altal kelleſek
wnekik meniorſagba menniek, nem
tuttak ah Chriſtus halalanak eſ uere
hullafanak haſnat, hanem nemelliek
uartaak aſt w wduóſſegek et bóitók
altal, nemelliek imadchágok altal, ne
melliek miſe ſolgaltataſok altal, ne
melliek aſt w Maria altal, a uag' uas
lami egeeb ſentek altal, igen keueſſek
uoltak aſok, ah kik chák ah Chri
ſtus erdemeben biſtanak uolna. Ah
penig miból eſſet? biſoni eh nag' ſok
ſogiatkoſasbul, hog' aſt Iſtennek pa
ranchólattiat el hagiak, nem hirs
dereek aſt w beſedet mikep
pen w hatta uala, mint
aam ſent Marcus
iria.

Cc iij Prędis

Predicate Euangelium omni
creature.

Predikalliatok aꝯ Ewangeliomot minden teremtet allatnak)hanem ah mit Isten nem parancholt aꝯt gerꝯettek mindenot, mint tudni illik mind kaptalan helieken, mind uaros helieken penꝯben auag egeb adomas niokban tartottanak ol' biꝯonios embereket, hog' kik Vrunknak tesztet uerꝯt hoꝯjaiok uették, aꝯ aꝯ, mi/ set mondottanak, erre uiselték nag' gondot hog' eꝯ elne muliek, kit aꝯ Isten nem parancholt, mert aꝯ ur isten soha nem parancholta aꝯt hog' penꝯert auag egeb adomanert uege hoꝯjaia uala mel' bwnos ember, aꝯ marra penig ah kit Isten parancholt hog' aꝯ w' beꝯedet hirdessek, es minden iambor kereꝯtienek, nem ualas mi biꝯonios emberek giakorta hoꝯjaiok uenneiek ah Christusnak halal/ lanak

lanak emlekezetire, aſ ſ hűtőknek
erőſſegéert, nem pénzert, ſem ualami
egéb adománert, auag őróklégert,
imhol im iol latod hog aſ Iſtennek
ſerzése el niomattatot uolt, és aſ őrs
dógi ſerzes kit ſ aſ ſ tagiai által ſers
ſe, fel emeltették és aſ Iſten ſekibe
ſlt aſ őrdóg. Touabba ah Chriſtus
eſt ſerſe, hog aſ ſ teſtet uéret aſ ſ
hiuei ket ſemel' allat uenneik hoſſa
iok, aſ őrdóg penig aſ ſ hiuei által
ug ſerſe hog chák eg ſemel' allat
uenneik hoſſaiok aſ emberek, An
nak utanna aſ Vrifen aſ ſ nag' ket
ieles igeretit mint tunni illik eſöt
eſt, en tegedet kereſtellek Atianak
és fiunak és ſent leleknek neuében.
Maſt imeſt, eſ aſ en teſtem ki ti erets
tetek adatik eſ aſ en uerem ki nag'
ſokaknak bűnőknek bochánatiara
ki ontatik, kikben ah mi ſduóſsé
gónknek meg nierése all, es kikuel mi

meg erőszóltetónk ah mi hwtónkben
ol' nieluen monda, hog' ertettek ah
tanithuaníok. Ah tanithuaníokis ah
kiket meg kerezteltenek, auag' ah ki
nek ah Christus testet uerget attak,
ežeket ež bežedeket auag' igereteket,
ol' nieluen mondottak hog' ertették
ažok, mert aam žent Pal mint onnan
felól meg mondook, igen žool ažo-
kra ah kik ol' nieluen žoolnak
hog' mel' nieluet ah nem žert ah
kinek žoolnak.

De mit miuele až őrdög až w tagiai
altal el uéue ežeknek ertelmet až em-
berektol ol' nieluet žerže w až igeret
mondasának hog' ne erchék až embe-
rek, ež bežeddel, ažon mesterkedek
až őrdög hog' až embereket meg fož-
ta, ah Christusnak bežedenek herde-
tesetól, megh fožta touabba, minden
žent Sacramentomnak iegenek ér-
telmétól, hog' ah Christust až w žw/
ueból

ueből ki uettelse, hog' chák ah Christo-
stusnak erdeme altal, ne uarnaiak aſt
w̄ w̄duóſſegek, és ne higgék aſt
hog' ah Christus Vrunk moſta el aſt
w̄ bwnóket aſt w̄ uere hullafaua, ne
higgék aſtis hog' chák w̄ altala me-
hetnenek meniorſagba, hog' aſt ór-
dóg oſtan erre uihetę aſt embereket,
és el felettette w̄ uelek ah Christus-
nak erdemet, ottan aſtontul w̄ nag'
ſok Chriſtusokat ſerſe, aſt aſt nag' ſo-
kakat hog' kik altal uarnaiak aſt w̄
bwnók bochátiat, kit chák ah Ch-
riſtus altal kel uala uarniok aſt Iſtens-
nek beſede ſeręnt, mint tunni illik
ah ſw̄ſ Mariat, aſt ſenteket, ah miſe
mondaſt, imadchágoth, bóitót, ſa-
randokſag iarafokat, ah ſentelt uije-
tis, és mind eſeket, aſt Vriſtennek be-
ſedenek és aſt w̄ ſent fianak ellene ala-
lata ah pokolbeli órdóg, nem kw̄
lw̄mben mint aſt mondotta uolna

aꝯ ordög aꝯ w̄ fiaí es tagiai altal, hal-
lodę Isten te arra bohattad el ah te
fiadat, hog' aꝯ altal mennének min/
denek meniorꝯagba, de beꝯꝯeg nem
mennek aꝯ altal, hanem maas altal
mennek mint bóitt altal, imadkoꝯas
altal. De mondanad te ennekem,
kich'oda uolt uolna ol' pogan, hog'
ki ah Christus altal nem uarta uol-
na fóképpen, hanem annak utanna
meg lehet hog' sokan uartak ah ꝯwꝯ
Maria altal, ah ꝯentek altal, ah bóit
altal, es egeb io teteméniek altal, de
ah Christus erdeméból. Ved iol es
ꝯedbe itt aꝯt mondad kit nem tagad-
hacꝯ hog' ah Christus altalis, ah bóit
altalis uarod ah te bwnódnek bocháꝯ
natiat, mikoron te penig aꝯt mon-
dod kit nem tagadhacꝯ, ket képpen
uetkeꝯel ah Christusnak ellene, elde
ꝯór hog' aꝯ w̄ beꝯedet nem hiꝯed mi-
koron aꝯt monda mint ꝯent Ma-
the

thę meg irta kőnuenek huſon
hatodik reſe/
ben.

Hic eſt ſanguis meus / qui eſt noui ^{Mat.}
teſtamenti / qui pro multis effuſus ^{26.}
datur in remiſſionem
peccatorum.

Eſz aſz ęn ueręm ki uy ęeręelnek uere,
ki naę ſokakęrt ki ontatik bęwnok
nek bochánatiara. Im aęt mongia ah
Chriſtus hog aę w ueręt aęert ontota
ta ki hog aę altal higgiwk ah mi bęw
nőnknek bochánatiar, te penig aę
Chriſtuſt meg chüfolod ęs aęt mon
dod, de beęęeg nem chák ah te uered
hanem ah ęwę Maria erdőmeis, ah
ęentekis, ah bőitis, ęs mind ah rőb io
tete menis moſſa el ah mi bęwnőnket
ęs el keppen ah Chriſtuſnak aęt
mondod, nem eleg ah te ęrdemed, ah
te uered hullafa aę Attia Iſtennek
előtte ah mi bęwnőnnek bochánatiara
hanem

hanem im tarfokatis fogadog mel-
led. Masodezor el még te ah fiuban
Atia chinalg, ah gwg Mariaban pe-
nig ah bditben, ah gentekben, es egeb
io tetemeniekben Christust, ug hog
ah Christus. Atia lezen, es ag gwg
Maria ah gentek ah io tetemeniek
Christusok leznek, kikert ogtan ah
Christus, mint Atia ah fuert meg
bochatia ah te bwnodet, es minden
ioot aad neked.

Az emberek ezeket meg nem ertik,
mert ninchien gongiok reiaia, de ha
gongiok uolna reiaia iga g jinten
erre hosta wket az ordog, es illien
nag uakfagra, ig wlt fel az ordog az w
tagiai altal, az Istennek sekiben, ig
hagiatta el az Istennek bejedenek ko-
ueteset az emberekkel, es wnnon ma-
gat Isten gianant tartatta, mert az w
gerzeset talalast kduetek az emberek
nem az Istenet, es ig wter Isten gias
nant

nant tarták, uegre aꝯ Vristen tiꝯ pa-
ranchólatot ada, hog' ki ellen senki
ne uerkeꝯneiek, aꝯ emberekis ſerze-
nek parachólatokat mint tunui il-
lik hog' penteken ſombaton huſt ne
ennenek, es nemel' ſokoth napokon
mint kantorokon es ſentek eſtin bõ-
tõlnenek, annak utanna hog' uafarõ
napon es ſentek napian miſet hal-
lananak, giertiakat es kokonniakat
ſentelnenek. Touabba hog' ah papok
meg ne haꝯaſsoggianak, ah Chriſtus
nak teſtet ueret ah kõꝯnepnek eg' ſee
mel' allat agiaak, es hog' deakul mon-
giak ah miſet, hog' ah kõſsek ſemmit
benne ne ęrchén, Deakul kereꝯtelli-
en, Deakul oldoꝯꝯanak, minden bwn
tõl ah meg tert bwnõſt, meg ne
oldoꝯhaſsak halottakert miſeket
mongianak, ah halando ember lelket
el aianliak, ſoltart enekellienek, kik
ſem ah kik mongiak ſem ah kik hal-
liak

liak nem ertik. Vannak többek is ki-
ket én mind elő járhalhatok, de mind
ezekben is eh járjesekben is keues
io uagion ah mi io uolna ajszal sem
iol elnek, mint tudni illik ajs w tóle
járjet bõitõkkel es innepekkel, ajsert
mind ezeknek járjõie ajs õrdõg, eh
perig ebbõlis meg tetcjik hog mind
ezek ajsert járjettetenek hog ah Ch-
ristusnak erdeme el felettesék, es
ezek által uariuk mi bwnõnknek bos
chánatiat, es wduõlségõnket, nem ah
Christus uerghullasának általa. De
immar néjd meg te ajs Istennek pas
ranchiolattának méltosagat, ajs em-
beri járjésnek bõch'ületit, meg latod
hog ottis fellieb wl ajs õrdõg hog
nem mint ajs Isten, mert ualaki em-
bert õl ki ajs Istennek paranciolatias
nak ellene uagion, nem ollian bwnõ/
snek tartiak ajs ajs eghazi emberek
mint ajs pentéken auag jombaton,
hust

hust enenek , maga aꝛ Isten sohul
nem parancholta aꝛt hog pēnteken
hust egel auag ne egel, Ime aꝛ ember
ri ſerſes ellen ualo b̄wnt nagiubnak
tartiak hog nem mint aꝛ Istennek
parancholattia ellen ualo b̄wnt. To
uabba ha ualaki reſeges, auag orh, aꝛ
uag ſwueben harag uifelõ, auag to
uai, auag ualami nemõ egēb fele
b̄wnben, ki Iſtēnek parācholatianak
ellene uagion, nem tartiak eꝛt ollian
b̄wnõsnõk, mint ha urunknak teſtet
ueret ket ſemel' allat oꝛtogatia uala
mel' Pap, auag ueiendi uala mel' pa
raꝛt, auag ha ah pap ah miſet magia
rul mondangia, magiarul kereꝛtes
lend, magiarul oldoꝛand, Ime itis
aꝛ ordõg Iſtennek ſekibe wlt. Ve
gre ha ualamel' papnak ket uag ha
rom Curuaia uoolna, de ha ol' b̄wne
uoolna kit ember chák neueꝛni ſem
mer, ſem tartanak ollian b̄wnõsnek,
ming

mint ha iamborul Istennek ſerſeſe
ſerent meghi haſafodnek nem giós
ſóm mind elő ſamlalnom. Mind eſ
uélag lattia aſt hog ah papok, nem
bwn tetik aſt kőſelis annéra, aſ
Istennek paranchólattia ellen uét,
nemis uagion ſenkinék annéra gon
gia, aſ Istennek beſede es paranchó
lattia ſerent ualo eletre, mint arra
hog aſ emberi ſerſeſek helén ma
ragianak, Be tólt aſert ah ſent Pal
mondafa hog aſ órdóg aſ Istennek
ſekibe w l mert aſ w ſerſeſe kit w
emberek által ſerſeſe, nagiub tiſteſeg
ben uannak hon em mint aſ Isten
nek paranchólati. Be tólt ah ſent
Hieronymus mondafais, ki aſt mon
gi hog aſ ah ueſet ſiu, minden igaf
es meg biſoniolt, Isteni tiſteſéget
laba ala niomot, mert aſ Istennek
beſed ſerent ualo életer, ſinten el
niomta aſ w ſerſeſguel, eſ aſ Antic
christus

christus kit ti mind éltig hallottas
tok hog' el id.

Iol lehet penig hog' az Antichristus
mind éltig uolt, es mind éltig lezen
De arra mondottak hogi el id mert
soha feletteb nem uolt az w birtoka,
mint ez el mult wdoben es ah felette
ualo birtokaert mondottak hog' el
id. De mostan az Vristen em el kez
dette ezt ez ellenseget wgni es meg
kezdette gogni az w gent bezeduel,
mikeppen astis meg prophetalta uas
la gent Pal mint meg irta ugian or/
tan ahul errol ez ellenseg
rol zool illien bezes
dekkel.

Quem conficiet Dominus Spiritu
oris sui / et abolebit clarita
te aduentus sui. 2. Cor.
11.

Kit az uristen meg ol az w zaianak
lihelletiuvel, azaz bezeduel es semmie
tezi az w el iduettelinek fenességevel,
D d Monz

Mondanad te itth hog' lehetséges eſt
hog' eh fele emberi ſerſéſek, ah kiket
te őrdöggi ſerſéſnek mondal hog' eſtek
aſok uolnanak ah minek mondad
lam aſ imadkoſas io dolog, ah boit
meg ollian io ah ſentekis Iſtennek
barati, mikeppen ah ſent iras aſ Iſt-
tennek beſede eſt meg mutattia, aſert
ah ki eſekről ſool, nem őrdög által
ſool, eh ſerſéſeket ania ſent eg' haſ
ſerſette, aſert nem hihetem hog' eſtek
eh ſerſéſek iſten ellen ualo ſerſéſek
uolnanak.

REA FELELEK

Aſ őrdög mint mongia ſent Palanz
gialnak mutattia magat eſt ah
ſent Pal mondafa.

o. 79. Quandoquidem ipſe ſathanas / trāſ-
figuratur in angelum lucis / et mi-
niſtri illius personam in ſe
transferunt / quaſi ſint
miniſtri iuſticię.

Aſ.

Aš ōrdōg angiallaa ualtoštattia maš
gat, es aš w šolgai ol' šemēlt uonšnak
reiaiok, ug mint igasšagnak šolgai
uoolnanak, ašert nem chūda eš, mert
aš ōrdōg nem mondhattia ašt sem
aš w šolgai, oroš auag' toluaoł me/
nioršagba meš, hanem iot mond
glōšōr de nem ah uēgre mongia, ah
mi uēgre aš Vristen hatta ah io chēš
lekedetet, hanem arra mongia hog'
te abban biššal, es ah Christušrul el
feletkeššel, oštan ahul aš Ištennek
šeršēset el ualtoštattia haat illien
šint aad neki, igis io ah mint most
šeršettek, mikor aš uristen šeršette
uolt ešt eh dolgot, akkor maas wdō
uolt, de most ig' ioob. Touabba ošš
tan ah kiket šinten Ištennek bešēdes
nelkwł, es Ištennek bešēde ellen šer
reš, es ug šerši hog' ottan meš tetš
ešik hog' nem io, es Isten ellen ua/
gion, Ešekre illien palastot aad, ešer

ket ania žent eg haž žeržette, ania
 žent eg haž žent lelek Ištentól igaz
 gattatik ažert, ah nem teueleg. Ožtan
 ah Christus megh mondotta ažt,
 hog ualaki ah žent eg hažat nem hal
 gattia pogan až, es ollian nilwan ua
 lo bwnđsók mint ah publicanosok
 uoltanak, Illien palastot aad ežekre
 eh žeržetelekre, erre mongia žent
 Agoſton magiarazwan až žent
 Pal mondasaat, ah kiról
 aam đnnat felól e
 leget žoo
 lank.

Lib. de
 Ciuiti.
 Dei.
 20. ca.
 19.

Nonnulli non ipsum principem / sed
 vniuersum, quodam modo corpus
 eius / id est / ad eum pertinentem ho
 minum multitudinem / simul cum
 ipso suo principe / hoc loco intelligi
 Antichristum volunt rectius / quia
 putant etiam Latine dici / sicut in
 Greco est / Non in templo Dei sed

in templum Dei / tanquam ipse sit
templum Dei / quod est
Ecclesia.

Nemelliek nem chák ah feiedelme-
ket, aſ aſ aſ órdógót, hanem mind aſ
egeſ tagiaat, aſaſ , mind aſ w̄ hoſſa
tartoſo embereknek sokaſagat ege-
tembe mind aſ w̄ feiedelmekkel, a-
kariak it erteni Antichriſtusnak, aſ
tis uelik hog' ioob uolna ug' mon-
dani mint ah Górógben uagion, hog'
ne mondanak, hog' Iſtennek tem-
plomaban w̄l, hanem hog' Iſtennek
temploman w̄l, ug' mint w̄ uolna aſ
Iſtennek temploma, ki aſ eg' haſ.
Im hul ſent Ágoſton Antichriſtus-
nak nem chák aſ órdógót mongia,
hanem aſ órdóggel egetemben mind
aſ w̄ tagiait, es aſt mongia hog' eſek
ania ſent eg' haſnak mongiak mago-
kat, mel' neuel sok emberek chálats-
nak meg, aſert laſd iol meg hog' te
D d iij eh ſele

eh-fele neuel meg ne chálattalsal, és
ne hig te mindennek ah ki ſent eg
haſnak mongia magat, hanem laſd
meg ha ania ſent eg haſ ah ki annak
mongia magat, auag nem ah, aſt pe
nig aſ Iſtennek fianak beſedeból ef
merheted meg, mert aſt mongia ah
Chriſtus, hog aſ w iuhai aſ w beſe
det halgattiak, és kóuetik wtet, aſ
ania ſent eg haſ penig nem egéb, ha
nem aſ w iuhai.

Ennek okaert ah Chriſtus beſedeból
meg tetczik, hog ualaki ania ſent eg
haſ, ah Chriſtusnak iuha, aſ ah Ch
riſtusnak beſedet kóueti és halgattia
aſ, és ah ki aſt nem halgattia és nem
kóueti, nem ah Chriſtusnak iuha aſ,
ah ki nem ah Chriſtusnak iuha ah
nem ania ſant eg haſ, aſert ah ki ah
Chriſtusnak beſedet nem kóueti,
nem Chriſtusnak eg haſa aſ, hanem
Antichriſtusnak eg haſa aſ, ha eger
ſer

ſer mongia magat Chriſtutnak, eg
haſanakis.

Iſmet mondom mint mondam, hog
iol eſedbe ued, hog ania ſent eg haſ
nak neue tegedet meg ne chalion,
hanem mindenkor azon meſterkeg
gel hog meg laſd ha az Iſtennek be
ſede ſerent eg haſ, auag nem, ero
re mongia ſent lanus el
ſo leuelenek nege
dik reſe
ben.

Chariffimi/ ne cuius ſpiritus creda^{1.102.}
tis/ ſed probate ſpiritus / an ex Deo ^{4.}
ſint/ quoniam multi pseudo pro
phete exierunt in mun
dum.

En ſeretõ atiam ſiai, minden lelkek
nek ne higgetek, hanem meg laſſa
tok es meg roſtalatok, hog ha ah
lelkek Iſtentõl uannak, mert ſok ha
mis Prophetak idttenek es uelagra,
D d iij meo

megis mongia minemõ iegen es/
merhetwk meg, mert est mon-
gia ugian ot-
tan.

Per hoc cognoscitis Spiritum
Dei / omnis spiritus qui confitetur
Iesum Christum in carne venisse/
ex Deo est / et omnis Spiritus qui
non confitetur Iesum Christum in
carne venisse / ex Deo non est / Et
hic est Spiritus ille Antichristi / de
quo audistis quod venturus sit/
et nunc iam in mun-
do est.

Egen esmeritek meg aꝯ Istentõl ualo
lelket, minden lilek ah ki uallia hog'
ah Iesus Christus testben nem iõt eh
uelagra eꝯ ninch' Istentõl, eꝯ aꝯ Anti-
christusnak lelki kirõl hallottatok
hog' el iw' gs immar eꝯ uelagon
uagion. .s. .s.

Eꝯ aꝯert ah ieg', ah kin meg esmer-
hetz

hettök ah lelket ah ki Istentöl ninz
chén aza, az Antichristust, Mondas
nad te kichóda az ah ki azt nem uals
lia: lam minden azt uallia hog' ah jwz
Mariatul jwleter ah Iesus Christus,
zent Agoston ig' magiarazsa ezt eh
zent Ianus mondasat. Nem ug' kel ne
kónk mond ertenónk ezt hog' ualaki
chák nielueuel uallana ah Christus
nak emberre litet, hog' ottan azt
mondanoiok hog' az Istentöl uagiz
on, mert kergiök az Ariosokat, azt
ualliak hog' ah Christus testben iwt
ez uelagra, azonkeppen ónnómia/
nosokat azt felelik azokis, kerd to/
uabba ah Macedonianosokatis a
zokis azt felelik, Azert azt mongia
zent Agoston hog' az uagion Istent
öl ah ki mind nielueuelis, tetemenis
euelis uallia ah Christust, ah ki pe
nig chák nielueuel ualia, de tetemes
nieuel nem uallia, Istentöl eh ninz
D d v chien,

chien ; erre mongia gent Pal
ah Titusnak irt leues
lenek első re/
geben

rib. 1. Deum profitentur se scire / ceterum
factis negant.

Walliak hog' esmerik aꝯ Istent de te
temeniekel meg tagagiak , aꝯaꝯ uanz
nak olliak hog' kik ah Christust niel
uekkel igen ualliak de tetemeniekkel
aꝯ ű uallasokat esmet tagagiak. Aꝯert
mind eꝯekböl meg erthettük , hog'
ualaki beꝯedeuel tetemenieuelis nem
uallia ah Christust , haat eꝯ nem Is
tentöl uagion , hat eꝯ Antichristus,
eꝯek penig kik legenek meg monꝯ
gia aꝯon gent Ianus mas
sodik leuele/
ben.

2. Epi. Si quis venit ad nos et hanc do:
cttrinam non affert / ne recipiatis eis
in domum / nec aꝯe ei dixeritis.

Valaki

Valaki ti hoſſatok iw̄, es eh tudos
 mant, aſaſ, ah Christus tudomanias
 uele nem hoſangia, w̄tet haſatokba
 ne uegētek, neki se kōſſōnnietek, aſ
 aſ, mint Aran' ſaio ſent Ianus mon
 gia, ualaki ti hoſſatok lū ha uallia
 ah Christusnak neuēt, de ha tudos
 maniat beſedēt nem uallangia chāk
 neki se kōſſōnnietek, ſent Peter meg
 ennel nilwabban ſool maſodik
 kōnūenek maſodik
 reſeben.

Fuerunt autem et pseudo prophete 2. Pet.
 in populo / quemadmodum et inter 2.
 vos erunt / falsi doctores / qui clam
 inducent sectas perniciosas / etiam
 Dominum qui illos mercatus est
 abnegātes / accersentes sibiſſis cele
 rem interitum / et pleriqz sequuntur
 illorum exicia / per quos via veritas
 maledictis afficietur / et per auariciā
 fictis sermonibus negociabuntur.

Volras

Voltanak hamis prophetak ah ne-
pek kőgt, mikeppen ti kőgtetekis le-
nek hamis Doctorok, kik titkon ue-
zedelmes szakadafokat auag tudoma-
niokat ho-
nak kőgitekben, meg a-
Vratis a-
ah Christust, ah ki w-
ket meg waltotta meg tagadwan, his-
wan wmagoknak hertelen ualo ue-
zedelmet, es nag sokan kőuetik a-
nak uezedelmeket kik altal a-
sagnak uta szidalmassagokkal illette-
tik es fősuenfeggel, tettetes bezeddel
kereskednek, ti kőgtetek.

Ezökből eh bezedekből meg tetczik
kichoda ah nem Istentől ualo lélek
a-
Antichristus, a-
ah kinek teneked
nem kel hinned, ha egerger mongia
magat sent eg hasznakis, mert aam
ah mint hallad ah sent Peter bezedek-
ből, hog ah ki hog embereknek kőgi-
be uezedelmes tudomaniokat, mi-
choda tudoman lehet titkon embe-
rek

rek kőjöt, mint ah hog' ah jentek er-
demében bíjünk, de meg maafnak
penzen és egyéb adomanyon aggiuk.
és mind azok ah jörjések kiket aam
onnan felől elő jamlalék, ug' hojata-
nak és jerejtetenek emberek keziben
hog' chák ingen ezebe sem uoueç eç
uelag magat mint chálatçk.

TOVABBA AH KI MEG TA-
GAGIA AH CHRISTVST, min-
den penig meg tagagia ah Christust
ah ki arra ualo ember, a uag' ajt nem
hiçi ha kőç ember, hog' chák ah Chri-
stus mosta el és mossa eç uelagnak
bwnit, hanem hog' meg ah jentek er-
deme aç w' chélekedeteknek erdeme-
is mossa el, maga ah Christus chák
aç uegre iduç eç uelagra, hog' min-
deneknek bwnit ah kik w' benne
hinnenek el mosnaia, és w' altala-
menne minden meniorjagba.

ANNAK OKAERT AH KIK
FÓSZ

FÖSVENSÉGNEK OKAERT,
 AZAZ, Kázdakfagnak okaert, ked
 uek görönt ualo lakasert, ol' tudos
 mant hirdet hog' ki tettetes tudos
 man, aꝯ aꝯ, ol' tudomant hirdet hog'
 ki Istennek beꝯede ȝerent ninchán
 eg' beꝯeddel, ah ki aꝯ Istennek beꝯedet
 ȝagaꝯan hirdeti, ah mint aꝯ Istennek
 beꝯede cartia, ha ki aꝯt kóueti keꝯꝯel
 labbal, hat eg' ah Christusnak eg' haꝯa
 ȝs ennek higgéd te aꝯ w' beꝯedet, erre
 mongia Aran' Zaió ȝent Ianus.

*In op.
 in per
 fi. in ca
 24.
 Math.*

Qui sunt in christianitate volentes
 firmitatem accipere vere fidei ad
 nullam rem fugiant nisi ad scriptu-
 ras / alioqui si ad alia respererint/
 scandalizabuntur et peribunt / non
 intelligentes que sit vera Ecclesia/
 et per hec incident in abominatio-
 nem desolationis / Que stat
 in sanctis ecclesie
 locis.

Vala

Valakik ah kereztienléghen uannak
akaruan uenni aſ igaſ hwtnek eróſſe
get, ſemmi dologra egebre ne fuſſaſ
nak, hanem aſ irafra, ha penig maas
ra neſnek meg bottrankoſnak ęs el
ueſnek nem ertuén mi legén aſ igaſ
eg haſ, ęs ekkeppen eſnek puſtitaſ/
nak utalatoſſagaba, ki all aſ eg haſo
nak ſent helien, aſ aſ, ha aſ irafra el haſ
gangia ęs aſ Iſtennek eg haſat, aſ Iſs
tennek beſedóbil nem itelendi, hat
meg nem tuggia mi aſ igaſ ęs mi
nem igaſ, hanem meg ah hamifſagoſ
tis igaſſagnak ueli, ęs giakorta mi
kor aſt ueli hog Iſtennek ſolgal ór
dógnak ſolgal, ęs mikor w aſt hiſi
hog Iſtennek temploma órdógnak
temploma. Arra mongia aran Zai
io ſent Ianus hog eiti magatt ol' utas
latoſſagban, hog ki ſent eg haſnak
helén all ug mint annak mutatnaia
magat, maga nem aſ.

TIZENKILENCIEDik Kerdés
Nag' dolog uolna aꝯ hog' aꝯ Vris-
ten illien nag' kegetlenſeget miuelt
uolna hog' aꝯ w̄ beꝯedenek ertelmḡt
ennére fogta uolna meg, aꝯert hog'
hiꝯem en eꝯt ſ Im en teneked meg
mondom hog' eꝯ igaꝯ, hog' aꝯ Vris-
ten eꝯjel akarta oſtoroꝯni, eꝯ uela-
got aꝯ w̄ hitetlenſegeert mert
eꝯt mongia aꝯ Vriſten

Amos Propheta
altal.

Amos.
8.

Ecce dies veniunt dicit Dominus/
et emittam famem super terram/
non famem panis/ neqꝯ sitim aque/
ſed audiendi verbum Domini / et
commouebuntur a mare vſque ad
mare/ et ab aquilone vſqꝯ ad orientem
circuibunt / Querentes
verbum Domini / et
non inuenien-
tes.

Ime

Imeg el időnek a napok azt mongia
a Vristen, es en bochatok eser
ghot eh földre, de nem keniernek es
seget sem uiznek som iufogat, hanem
a Istennek bejedenek hallasat, es fel
indultatnak eggik tengertol ah ma
sik tengeriglen, es a ojektol fogua
mind nap tamadatiglan kerengnek
keresuen a Istennek bejedet, es nem
talalliak Nem de nem ug uolté? Ro
maba el mentenek, Bodog a jon ha
sahog el mentenek, sent lacab hasa
hog meg ugian a wduolségnek meg
nieresert, de soha meg nem talal
tak azokon ah helieken, mert chak
ah Christus uolt a, ah ki altal azt
meg nierhették uolna, es nem kellett
uolna azt egeböt keresni hanem
chak a Istennek bejedeben, De aert
a Istent kegetlennenk nem mondhad
mert a Isten a w bejedet es uelas

E e gra

gra el ki bocháta, elöjör ah Prophe-
tak žaiok altal, Annak utanna ah ón-
nón fia altal, uegre až Apostolok žas
iok altal, de ež uelag nem akas
ra uenni erre mongia
žent lanus.

Et mundus eum non cognouit.

Ež uelag ótót meg nem esmerę,
míert óžtan hog ež uelag meg nem
esmere w̄tet, meltan uéue el ež uelag
tul až w̄ bežedet, es meltan bocháta
až w̄ bežedenek esyžét es žomiufagat
ež uelagra.

H V Z A D I K K E R D E S.

Imežt kerdem en megis im ertem
hog Istennek óstora uoolt raitonk
de ha kik niaualiasok až Istennek be-
žedet nem hallottak tižtan ah mit w̄k
hallottanak w̄k ažt fogattak, órómes-
stis ah minemó w̄dót w̄k ertenek
annak tanichtasa žerént ḡtenek, his
žcm

žem hog' ha iool tanithtottak uool'
na w'kis ašt meg fogattaak uolna de
nem tanithtottak.

Touabba lam aš Vristennek fia ašt
monda mint žent Lucach' meg
irta kónuenek tižedik
režeben.

Qui vos audit / me audit / et qui *Luce.*
vos spernit / me sper- *10.*
nit.

Valaki titteket halgat žngemeth hal-
gat, es ah ki tittetek utal meg enges-
met utal meg, megh ašt mongia ah
Christus mint žent Mathę meg
irta kónuenek hužon har-
madik režeben.

In cathedra Moysi sedent scribe et *Math*
pharisei / omnia quecunqz iusserint *23.*
vos seruare / seruare et facite / secun-
dum vero opera eorum nolite face-
re. Dicunt enim et non faciunt.

Ec n̄ Moy

gónk auag' aš Angial menioršagbul,
 prędikaland tinektek mas Ewangelis
 omot hog' nem mint mi prędikator
 tonk tinektek atok legęn. Im ašt
 mongia ha mi mašt modandonk, ie
 gešd meg, hat ah Christufnak beše
 det uš kel ertenonk, hog' ah lelki fe
 iedelmeknek uš kel engednonk hog'
 ha aš Istennek bešedet mondangiak
 mi nekonk, ešt nem chák ęn erš
 tem ig, ig'erti šent Agos
 tonis, ki ešt
 mongia.

10. Sedendo enim in cathedra Moysi
 4. 10a legem Dei docent / ergo per illos
 7. 4. 1. Deus docet / sua vero illi si velint
 46. docere / nolite audire /
 nolite facere.

űluen ah Moysesnek šekibe aš Is
 tennek bešedere, tanithnak, ašert aš
 Vristen ašok altal tanith, de ha ű
 magok

magoktul akarnak ualamit mondas
ni, ne halgassatok es ne fogagiatok,
azert meg kel erteni mikor azt mon/
gia ah Christus Moisesnek sekibe
mert az altal azt ielenti, ha azt predi/
kalangiak ah kit Moises predikallot
ah penig egebet nem predikallot az
Istennek bezedenel, hat meg fogag/
giatok, noha wk ah toruen serent
nem elnek.

Touabba nincz ol' goromba hog ki
azt nem mongia hog az igasz Prophe
tat, tanitot, kel halgatni, ah hamissatt
penig nem kel, az igas propheta az
ah ki az Istennek bezedet herdeti,
mint iria Ezechiel propheta konis
uenek harmincz har
madik rezes
bens

Et tu fili hominis speculatorem de
di te domui Israel / audiens ergo ex
Ezech 33.
E c iij ore

ore meo sermonem / anuncias
bis eis ex me.

Ees te embernek fia (szolvan kőszön/
segés keppen ah tanithuanioknak)
en őrizd meg tőttelek tegedet. Israel ha-
jan, ahas, ah keresztén nepen. haluan
ažert aš en bežedemet aš en žambul
hėrdelsed wnekik en tőlem, Im ašc
mongia hog aš w bežedet hėrdesse,
haat aš aš igaš tanitto ah ki Istennek
bežedet hėrdeti, ah hamis Propheta
penig ah ki nem Isten bežedet ha-
nem chák aš w gondolatiat almaat
herdeti, mint iria Hieremias pro-
pheta kőnuęnek tizennes
gedik režen.

Hier. 14. Falsę prophete vaticinantur in no-
mine meo / non misi eos et non pęces-
pi eis / neq; locutus sum ad eos / vi-
sionem mendacem et diuinationem /
et seductionem cordis sui prophetāt
vobis. Hamis.

Hamisán mondák ióuendót ah
propheták én neuemben, mert én
nem bocháttam wket, sem paran-
chóltam, sem góltam nekik, házug
lataást és ióuendó mondaást és aq̄ w̄
ḡwuóknek el hitetéset, és chálardsa-
gat hédetik tinektek, minek oka-
ért ha ki aq̄t mondangia ah kit aq̄
Isten sem paranchólt, sem gólott, ha-
nem chák aq̄ w̄ ḡwueben gondolta,
haat ah hamis Propheta, haat annak
bejedet nem kel halgatni, Aq̄ert aq̄
Vristennek bejede nem ielenti aq̄t
hoḡ mi ualáztatnelkw̄l halliuk min-
dennek bejedet, hanem aq̄t mongia
hoḡ hala adásal uegiwk aq̄okat, ah
kik minekónk aq̄ w̄ bejedet hédetik.
Aq̄ első dologra meg Imégt felelem
hoḡ senkit nem ment ah meg hoḡ
nem uóolt io tanithtoia, mikeppen
ah tudatlanfagis nem ment senkit

Ee v meg,

meg, mert est mongia aꝯ Vrīsten
Ezechiel Propheta
altal.

Ezech
33. Si dicente me ad impium / morte
morieſis / non anunctiaueris ei neqꝫ
locutus fueris / vt auertatur a via
sua impia / et uiuat ipse impius in
iniquitate sua morietur / sangui-
nem autem de manu tua
requiram.

Ha ęn aꝯt mondandom ah bꝯnōs
embernek, halalual halꝯ meg, te pe-
nig est ꝯneki nem herdetended, ęs
ꝯneki nem mondandod hog' meg
tęrien aꝯ ꝯ gonoꝯ utarol ęs ellien, ah
gonoꝯ ember aꝯ ꝯ gonoꝯlagaban el
ueꝯ, ęs ęn aꝯ ꝯ uiręt ah te keꝯedbōl
kereſem meg, meg aꝯt mongia ah
Christus mint ęent Mathę meg
irta kōnuenek tięenōtō/
dik reꝯeben.

Si

Si cecus ceco dux fuerit / ambo in Math
foueam cadunt. 15.

Ha aꝯ uak uakot ueꝯetend mind ket/
ten ah uerembe esnek, aꝯert senkit
ah meg nem ment hog nem uoolt
neki igaz tanithtoia, hanem gondot
kellert uoolna giue gerent uifelni arra
hog ah Christusnak beꝯedet hal
hatta uoolna, es tanulhatta uoolna,
kouethette uoolna, nem mondhatta
aꝯt senki meg ah torokis, hog ah
Christusnak ah meniei fw uiteꝯnek,
hired nem hallotta, erre mongia
gent Pal ah Romabelieks
nek irt leuelenek
tizedik reꝯes
ben.

Sed dico an non audierunt / at qui Rom.
in omnem terram exiuit sonus eo/ 10.
rum / et in fines orbis terre
verba eorum.

De

Rom. Sed quid dicit ei diuinum respon-
sum/ Reliqui mihi septem milia
virozum/ qui non inflexe-
runt genu imagini
Baal.

De hog mond wneki aꝯ Isteni feles
let, hattam enmagamnak heet eger
ferhat kik Baalnak teerdet nem hais
tottanak, igaꝯ aꝯonkeppen ug teczik
nekonk mint Eliasnak tetczik uolt
hogsenki nem wduogolt aꝯert. lol le
het hog aꝯokhoꝯ kepest ah kik el ueꝯ
tek ugian igen keuessen wduogoltek.
De meg mostanis ha ember eꝯ ueꝯ
lagot el gondollia Bator ottis, ahul
Istennék igeie igaꝯan herdettetikis
chak igen keues ah ki kereꝯtien . De
Hierosalembenis ahul ah Christus
wnnonmaga predicalottis, felette igē
keuessen uoltanak ah hiuek, Annak
akagrt mindenkor-uoltanak, legnekis
ah

ah hiuek de chák keuefsen, neha igen
keuefsen peneg, hog' ingen nem teck
nek, es ekkkel eh keuefsekkel, uelek
uolt uelekis legen ah Christus, ig
erti gent Hieronimusis ah Christus
mondasaat, mert azt mongia uele
tek legek ug' mond tunni illik ah
hiuekkel.

Velem hog' ne talamtan tob' kerde
sekis uolnanak ennel, de most mi
ennel tobbet nem akaronk elo' sam/
lalni mert hi gem azt hog' ualaki eke
ket iol meg erti, meg erti ah tobbitis
hanem inkaab emlekoggonk arrol
ah kirol leg' elogor fw' keppen keze
denk kollani aza az ah Christsrul es az
w' eg' hazarul.

Ah Christus bigoni Isten es bigoni
ember Istensege zerent kezdetnelkw'l
ualo allath kinek az w' Istensege az
w' embersegeuel eggesolt, ki ugian
mennek

mennek és földnek terentőie birajais
mindeneknek ura, aſ aſ, ugian Iſten
és ollian Iſten, mint aſ Atia Iſten ki
allat ſerént eg aſ Atiaual chák ſem/
meſlél kŵlŵmbóſ aſ Atiatul ki eſ
uelagra aſert iŵue hog eſ uelagot
megh ſabadithtana minden bŵnei/
ból aſ Iſtennek haragiat ŵ rola el
uenne, aſ órdógnek hatalmatul ah
pokoltul karhoſattul, meg mentes
neie és ah meniorſagra uinneie, ŵ
lenne aſ uth, aſ igaſlaag, aſ elet, és aſ
ŵduóſſeg, ŵ lenne ah kiert aſ Vriſ/
ten minekónk minden ioth adna, és
mind eſeknek ah kiket elő ſamlalék
chák ŵ meg ſerſoie ſenki nem egeb
és eſekben tarſoth maganak ſenki
nem keres ſem fogat ſem akar fo/
gadni. Aſ ŵ eg haſa penig aſ, ah
ki hiſi ah Chriſtusnak aſ ŵ felléges
uoltat és hiſi hog chák ŵ ualtorta
meg

meg v̄tet b̄neiból, chák v̄ erette
uótte el aꝯ Vristen v̄ rola minden
haragiat chák v̄ általa ꝯabadult meg
mind aꝯ órdóg hatalmatul, mind ah
halálnak és ah pokolnak minden
kenniatul. Mert ah ki eꝯeket nem hiꝯi
semmit ennek nem haꝯnal ah Chris-
tusnak halála erre mongia uala

Symeon mint ꝯent Lucach'

meg írta kóniuenek

masodik .res

ꝯeben.

Hic positus est in ruinam et res. *Luc.*
surrectionem multo-
torum. 2.

Eꝯ uetettet nag' sokaknak ueꝯedels
mere és sokaknak fel tamalására,
mert ah kik v̄ benne hittek aꝯaꝯ,
hiꝯik hog' Isten mind eꝯeket ah ki-
ket am elő ꝯamlalék meg aggia v̄ne-
kik ah Christusert haat ennek v̄ fel

F f   tama

camadas , ah kik penig nem hişik
haat egeknek ah Christus uegedelem
Touabba ah Christufnak eg haza ag,
ah ki esmeri ag w begedet es ag w
Ewangeliomat kinek ag w jemei
uannak figgestuon ah mi Vrunknak
Istenonknek begedere , mikeppen ah
jolgalo leiannak ag w jemi uannak
ag w agjonianak kezeben. Nem akar
tehetsege, jergent chak eg pontnerais
el tauogni ag Istennek begedetol
mind lelke es teste jergent ah menie/
re embertol lehet ag Istennek begede
jogent el es w neki feie chak ah
Christus. . . . .

Ag Antichristus , ah ki ah Christus
nak minden jergeset wigga forgattia
ualami jinnek allatta , ah Christus
nak minden begedet ketsegre hogga
es meltosagat el gialagga , ah Chris
tusnak erdemet es tijtet masnak
tulaido

tulaidonichtia, es ah Christufnak
bejedenek ellene jerszeseket jeresz, eg
bejeddel, mindenben ah Christus
nak jerszesenek ellene iaar. Az w eg
haza penig az, ah ki nem koueti ah
Christusnak bejedet, es ah Christus
nak jerszeset hanem mindenkor iar,
Antichristufnak bejede es jerszes
utan, az Istennek bejedeuel nem
gondol, nem bechiolli az Istennek
bejedet, hanem w nez chak az emberi
jerszesekre, kiknek nagjub tiztesseget
tezen honnem mint az Istennek jers
zesenek. Touabba az Antichristus
eghaza az, ha meg egerjer mondans
gia hog w ah Christust uallia, w
benne bizik, es az w bejedet hiži kou
eti, ah ki az Istennek bejedenek el
lene el, nem ueli az Vristent nem jers
reti, nem bizik chak w benne, Attia
fiat nem jereti, ug mint kellene, nin

chén gongia arra hog' Isten gerent
ellien, es ertuen tuduan Istennek el
lene uet, nem el aꝯ Istennek paran
chólattia förent ah meniere ember
töl lehetne. De keriwk aꝯ Vris
tent hog' aꝯ w' gent fiaert törie aꝯ
Antichristust, es aꝯ w' eg' hazat
epitché öregbitché, na
ponkent, aꝯ w' gent fia
orzagat aꝯ w' bezes
de es malaſtia
altal.

A M E N.

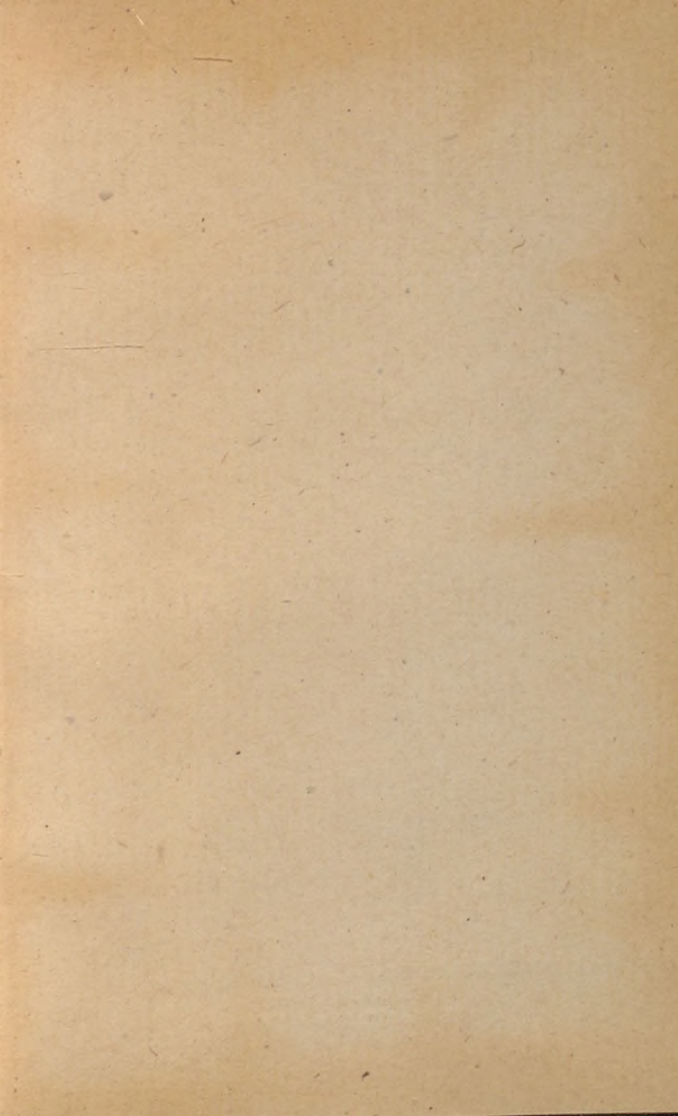

M. TUD. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA
Könyvtelt. 11.356/1961.sz.

AKADÉMIAI KIADÓ — AKADÉMIAI NYOMDA
BUDAPEST 1961.
F. V.: BERNÁT GYÖRGY

